

HELSINGFORS STADS GYMNASIER

Tölö gymnasiums läroplan 2016

INNEHÅLL

1. LÄROPLANEN.....	5
1.1 UPPGÖRANDET AV LÄROPLANEN	5
1.2 INNEHÅLLET I LÄROPLANEN.....	5
1.3 TIMFÖRDELNING OCH SPRÅKPROGRAM	6
2 GYMNASIEUTBILDNINGENS UPPDRAG OCH VÄRDEGRUND.....	7
2.1 GYMNASIEUTBILDNINGENS UPPDRAG	7
2.2 VÄRDEGRUND	8
3 UNDERVISNINGEN.....	9
3.1 SYNEN PÅ LÄRANDE	9
3.2 STUDIEMILJÖER OCH STUDIEMETODER	10
3.2.1 STUDIEMILJÖER I HELSINGFORS STADS GYMNASIER	10
3.2.2 STUDIEMETODER I HELSINGFORS STADS GYMNASIER	11
3.3 VERKSAMHETSKULTUREN	15
3.4 STUDIERNAS UPPBYGGNAD	18
3.5 FENOMENBASERADE STUDIER.....	18
3.5.1 PEDAGOGIKEN BAKOM FENOMENBASERADE STUDIER	19
3.5.2 PRINCIPERNA FÖR FENOMENBASERADE STUDIER I HELSINGFORS.....	20
3.5.3 FRÅN FENOMEN TILL FENOMENBASERAD INLÄRNING	22
4 STÖD OCH HANDLEDNING FÖR DE STUDERANDE	23
4.1 SAMARBETET MELLAN HEMMET OCH LÄROANSTALTEN	23
4.2 HANDLEDNING	23
4.3 STÖD FÖR LÄRANDE OCH STUDIER.....	24
4.4 STUDERANDEVÅRD	26
4.4.1 CENTRALA PRINCIPER FÖR STUDERANDEVÅRDEN	27

4.4.2 PLANER INOM STUDERANDEVÅRDEN OCH UPPGÖRANDET AV DEM	29
4.5 PLAN FÖR ANVÄNDNINGEN AV DISCIPLINÄRA ÅTGÄRDER OCH FÖRFARINGSSÄTT	31
4.6 SÄRSKILDA FRÅGOR ANGÅENDE SPRÅK OCH KULTUR	31
5 MÅL OCH CENTRALT INNEHÅLL FÖR LÄRANDET	33
5.1 ALLMÄNNA MÅL FÖR UNDERVISNINGEN	33
5.2 TEMAOMRÅDEN	35
6 BEDÖMNINGEN AV DEN STUDERANDES LÄRANDE	39
6.1 SYFTET MED BEDÖMNINGEN	39
6.2 KURSBEDÖMNINGEN	40
6.2.1 SIFFERVITSORD OCH PRESTATIONSANTECKNINGAR	41
6.2.2 SJÄLVSTÄNDIGT GENOMFÖRD KURS	41
6.2.3 BEDÖMNINGEN AV KURSER I MUNTLLIG SPRÅKFÄRDIGHET	42
6.2.4 FRAMSTEG I STUDIERNÄ	42
6.2.5 ERKÄNNANDE AV KUNNANDE OCH TILLGODORÄKNANDE AV STUDIER	43
6.3 BEDÖMNINGEN AV EN ÄMNESLÄROKURS	43
6.4 FULLGÖRANDE AV GYMNASIETS HELA LÄROKURS	43
6.5 BETYG OCH BETYGSANTECKNINGAR	44
6.6 BEDÖMNING OCH UTVECKLANDE AV SKOLANS VERKSAMHET	44
7. BILAGOR	45
7.1 TIMFÖRDELNINGEN INOM UNDERVISNINGEN FÖR UNGDOMAR	45
7.2 TIMFÖRDELNINGEN INOM UNDERVISNINGEN FÖR VUXNA	46
7.3 TÖLÖ GYMNASIUMS DIGITALISERINGSPLAN	47
7.4 HELSINGFORS STADS GYMNASIERS ALLMÄNNA HANDLEDNINGSPLAN	50
7.5 STUDERANDEVÅRDSPLAN FÖR TÖLÖ GYMNASIUM	54

7.6 HANDLINGSPLAN FÖR ATT SÄKERSTÄLLA FÖRUTSÄTTNINGARNA FÖR STUDIER I GYMNASIET	63
PREVENTIVT OCH TIDIGT STÖD OCH HANDLEDNING	66
HUR MAN HINDRAR OCH REAGERAR PÅ MOBBNING OCH TRAKASSERIER	67
ATT FÖRHINDRA OCH INGRIPA I RUSMEDELSMISSBRUK	73
DISCIPLINÄRA ÄRENDEN	74
BILAGOR	76
8. ÄMNESVISA LÄROPLANER.....	83
8.1. MODERSMÅL OCH LITTERATUR	83
8.1.1. SVENSKA.....	83
8.2. DET ANDRA INHEMSKA SPRÅKET, FINSKA	94
8.2.1. FINSKA, A-LÄROKURS	96
8.2.2. FINSKA, MODERSMÅLSINRIKTAD LÄROKURS	99
8.2.3. FINSKA, B1-LÄROKURS	101
8.3. FRÄMMANDE SPRÅK, LÅNG LÄROKURS	103
8.3.1. ENGELSKA, A-LÄROKURS.....	105
8.3.2. TYSKA, A-LÄROKURS.....	108
8.4 FRÄMMANDE SPRÅK, KORT LÄROKURS.....	109
8.4.1 FRÄMMANDE SPRÅK, B2-LÄROKURS (TYSKA/FRANSKA).....	109
8.4.2 FRÄMMANDE SPRÅK, B3-LÄROKURS (TYSKA, FRANSKA, SPANSKA).....	111
8.5. MATEMATIK	112
8.5.1. GEMENSAM STUDIEHELHET I MATEMATIK	113
8.5.2. MATEMATIK, LÅNG LÄROKURS	114
8.5.3 MATEMATIK, KORT LÄROKURS	122
8.6. BIOLOGI	127

8.7. GEOGRAFI.....	134
8.8. FYSIK.....	141
8.9. KEMI	148
8.10. FILOSOFI	155
8.11. PSYKOLOGI	161
8.12. HISTORIA	168
8.13. SAMHÄLLSLÄRA.....	178
8.14. RELIGION	184
8.14.1. EVANGELISK-LUTHERSK TRO.....	185
8.14.2. ORTODOX TRO	187
8.15. LIVSÅSKÅDNINGSKUNSKAP.....	191
8.16. HÄLSOKUNSKAP	197
8.17. GYMNASTIK.....	202
8.18. MUSIK.....	204
8.19. BILDKONST	208
8.20. STUDIEHANDLEDNING	214
8.21. TEMASTUDIER	218
8.22 AKTIVT MEDBORGARSKAP	232
8.22. MUSIK SOM SÄRSKILD UPPGIFT.....	235
8.23. HUMANEKOLOGI SOM SÄRSKILD UPPGIFT.....	250
8.24 BILDKONST SOM SÄRSKILD UPPGIFT	261

1. LÄROPLANEN

1.1 UPPGÖRANDET AV LÄROPLANEN

Läroplanssystemet för gymnasieutbildningen omfattar:

- gymnasielagen (629/1998) och -förordningen (810/1998)
- statsrådets förordning om de allmänna riksomfattande målen för och timfördelningen i den utbildning som avses i gymnasielagen (942/2014)
- Utbildningsstyrelsens föreskrift om grunderna för gymnasiets läroplan
- den läroplan som utbildningsanordnaren godkänner
- den årliga plan som avses i 3 § i gymnasieförordningen (810/1998)

Den gemensamma läroplanen för Helsingfors stads gymnasier är uppgjord enligt Grunderna för gymnasiets läroplan 2015. Varje gymnasium kompletterar stadens gemensamma läroplan med sina egna betoningar.

Läroplanerna har gjorts upp i samarbete med gymnasiets personal, studerandena, vårdnadshavarna samt för de delar och i den utsträckning som förutsätts av föreskrifterna med de myndigheter som handhar verkställandet av social- och hälsovården. Gymnasierna beskriver årligen i den på basis av läroplanen utarbetade verksamhetsplanen det praktiska ordnandet av och utvecklingsarbetet för undervisningen.

1.2 INNEHÅLLET I LÄROPLANEN

Läroplanen för gymnasieutbildningen för unga innehåller följande delar: gymnasieutbildningens uppdrag och värdegrund, undervisningen, stöd och handledning för de studerande, mål och centralt innehåll för lärandet samt bedömningen av studerandes lärande.

I läroplanen ingår en plan för studerandevården. En beskrivning av hur studerandevården planeras och verkställs ingår även i Helsingfors stads välfärdsplan för barn och unga. Varje gymnasium gör därtill upp en läroanstaltsspecifik plan för studerandevården. I publikationen *Instruktioner för att trygga studieförutsättningarna för gymnasier* beskrivs en plan för hur Helsingfors stads gymnasier hanterar rusmedels-, vålds-, mobbnings- och störningsfall.

Gymnasierna lägger till planen som en del av den läroanstaltsspecifika studerandevårdsplanen. Läroanstalterna bedömer hur väl studerandevårdsplanerna verkställts i sina verksamhetsberättelser.

Om disciplinstraff och andra disciplinära åtgärder och förfaringssätt har Helsingfors stads utbildningsverk gett anvisningar i cirkulärbrevet 015 den 4 februari 2014.

Utbildningsverket kommer att göra upp planeringsanvisningar för gymnasierna före slutet av år 2016 om uppgörandet av en jämlikhets- och likabehandlingsplan för de funktionella tjänsterna. Gymnasiet gör upp planen i fråga en gång vart tredje år och uppdaterar den en gång per läsår.

1.3 TIMFÖRDELNING OCH SPRÅKPROGRAM

Timfördelningen för Helsingfors stads gymnasier utarbetas på basis av statsrådets förordning 942/2014. Den nya timfördelningen tas i bruk fr.o.m. den 1 augusti 2016 i enlighet med Utbildningsstyrelsens föreskrift (60/011/2015) för de studerande som inleder gymnasiestudierna, en årskurs i taget. Timfördelningen och språkprogrammet inom Helsingfors stads gymnasier beskrivs i bilaga 1.

SPRÅKPROGRAMMET FÖR HELSINGFORS STADS GYMNASIEUTBILDNING FÖR UNGA

A-språk: engelska, spanska, kinesiska, franska, tyska och ryska

B2-språk: latin, franska och tyska

B3-språk: spanska, italienska, japanska, kinesiska, latin, franska, tyska och ryska

Det andra inhemska språket: A-, B1- och B3-lärokurser

Samtliga svenska gymnasier i Helsingfors har möjligheten att inom sitt språkprogram erbjuda

A Finska, engelska, tyska, franska

B1 Finska

B2 Engelska, tyska, franska, ryska

B3 Tyska, franska, ryska, spanska

Utöver språkprogrammet ovan kan gymnasierna inom sin egen budget erbjuda enskilda kurser i andra språk än de ovan nämnda. Språken erbjuds enligt behov och förutsatt att ett tillräckligt antal studerande väljer kursen i fråga. De svenska gymnasierna i Helsingfors kan omforma sitt främmande språkutbud enligt efterfrågan och språkutbud i den grundläggande utbildningen.

SPRÅKSTRATEGI FÖR DEN SVENSKA DAGVÅRDEN OCH UTBILDNINGEN I HELSINGFORS:

Linjen för svensk dagvård och utbildning erbjuder verksamhet och undervisning på svenska för barn och unga i åldern 0-19 år. Språkstrategin har utarbetats för att stärka det svenska språket och ingår i enheternas läroplaner och verksamhetsplaner. För att utveckla barns och ungas svenska skapar vi lärmiljöer som är språkstödande i fråga om arbetsmetoder och material. Vi strävar efter en positiv atmosfär där barn och unga utvecklar sina sociala och kommunikativa färdigheter. Den pedagogiska verksamheten stöder språket kontinuerligt, bl.a. genom berättande, läsande och skrivande.

Vi utnyttjar det svenska kulturutbud som erbjuds och bekantar oss med staden som svensk-språkig miljö och vi samarbetar med de finska daghemmen och skolorna i staden i syfte att främja en le-vande tvåspråkighet i Helsingfors. Vi ser det som viktigt att stärka barns och ungas svenska så att de i alla sammanhang kan använda språket på modersmålsnivå. Barn och unga med annan en språkbakgrund än en enspråkigt svensk ges möjlighet att utveckla skolspråket och samtliga barn och unga uppmuntras att utveckla alla sina språk. Pedagogerna och personalen fungerar tillsammans med vårdnadshavarna som språkliga före-bilder och stöder utvecklingen.

2 GYMNASIEUTBILDNINGENS UPPDRAG OCH VÄRDEGRUND

2.1 GYMNASIEUTBILDNINGENS UPPDRAG

Helsingfors stads gymnasier har som uppgift att åstadkomma förutsättningar för en högklassig och resultatrik inläring som skapar en kunskapsgrund för fortsatta studier, livslångt lärande och ett liv som en aktiv samhällsmedlem. Vid gymnasierna fördjupas den breda allmänbildningen, vilket hjälper att

- kunna gestalta saker och fenomen ur ett historiskt perspektiv
- förstå beroendeförhållanden mellan olika fenomen i världen
- stärka kunskaper och färdigheter som behövs i framtiden.

Styrkan i Helsingfors stads gymnasieutbildning är möjligheten att utnyttja huvudstadsregionens omfattande kultur- och vetenskapsutbud samt företagsverksamhet som en mångsidig lärmiljö. Genom en stimulerande lärmiljö skapar man förutsättningar för att studerandena ska få uppleva den glädje som insikter och inläring medför.

I gymnasieutbildningen betonas särskilt betydelsen av samarbete, nätverk samt samarbete både inom och utom landet, vilket stöder genomförandet av internationella projekt. Helsingfors stads gymnasier samarbetar aktivt med vetenskaps- och konstuniversitet, högskolor och

yrkesinriktade läroanstalter. Att sätta sig in i deras verksamhet och delta i deras undervisning ger studerandena utmärkta färdigheter att fatta beslut efter gymnasiet.

God inlärnin g främjas genom att använda individualiserade inlärnin gsmetoder och genom att utnyttja digitalisering och kamratinlärnin g. Studerandena deltar i planeringen av skolans verksamhet och undervisning, vilket stärker deras engagemang i inlärnin gen.

Målet med gymnasiernas verksamhet är tillgänglighet och god inlärnin g för alla studeranden.

2.2 VÄRDEGRUND

De viktigaste värderingarna för Helsingfors stads gymnasier är jämlikhet och rättvisa, välbefinnande och en hållbar livsstil samt ett kritiskt förhållningssätt till information. Dessa värderingar stödjer allmänbildningen, till vilken hör kunskap om olika värden genom att behandla motsättningar mellan offentligt uttalade värderingar och verkligheten.

Värdegrunden realiseras i gymnasiernas verksamhetskultur, i all inlärnin g och undervisning samt i hur arbetet organiseras.

I gymnasiet s verksamhet växer de studerandena in i gemenskapen och lär sig att vara delaktiga beslutsfattande. Gymnasiestuderandenas välbefinnande stöds genom omsorg och omtanke. En hållbar livsstil kommer till uttryck genom att studeranden lär sig att bli medveten om hur de egna gärningarna påverkar det egna livet, gymnasiet s verksamhet samt på ett allmänt plan i samhället och globalt. En kritisk informationshantering syns genom att de studerande har förmågan att strukturera en omfattande mängd information samt bedöma informationens tillförlitlighet. I inlärnin gen betonas särskilt en fenomenbaserad hantering av informationen.

I lösningar och beslut om gymnasiet s verksamhet beaktas deras effekt på realiserandet av jämlikhet och likabehandling. Gymnasiet s jämlikhets- och likabehandlingsplan används för att öka studerandenas medvetenhet om jämlikhet och likabehandling.

I gymnasiernas verksamhet värderas varje medlem i gemenskapen, och multikulturalism ses som en rikedom. De studerandena uppmuntras till öppenhet, vidsynthet och världsmedborgarskap, vilket den mångformiga verksamhetsmiljön för gymnasier na i Helsingfors stödjer.

VÄRDEGRUNDEN FÖR DEN SVENSKA DAGVÅRDEN OCH UTBILDNINGEN I HELSINGFORS:

Inom den svenska dagvården och utbildningen erbjuder vi en enhetlig svensk lärostig från dagvård till andra stadiet i Helsingfors. Kontinuiteten syns i vår gemensamma syn på vård, fostran, tillväxt och lärande i alla åldrar. Vi utvecklas, lär, och växer tillsammans i en

uppmuntrande och respektfull interaktion. Våra lärmiljöer är pedagogiska och kvalitativa och vi står för en hållbar utveckling.

3 UNDERVISNINGEN

3.1 SYNEN PÅ LÄRANDE

Grunderna för läroplanen bygger på en syn på lärande, där lärandet är ett resultat av den studerandes aktiva, målinriktade och självstyrda arbete. Lärande kan förutom i skolmiljön ske mångformigt i olika lärmiljöer, till exempel i samarbete med arbetslivet, experter eller olika institutioner, vilket är något Helsingfors har utmärkta förutsättningar till. De mångsidiga inläringssituationerna stöder gestaltandet av sammanhanget mellan olika kunskapsgrenar och kompetenser och gör det lättare att tillämpa det som man lärt sig i praktiken.

I Helsingfors stads gymnasier handleds studerandena att bli medvetna om sina individuella förmågor och inläringssätt. Tack vare en djupare självkännedom kan studerandena bedöma och utveckla sina inlärnings- och tankefärdigheter mot ett livslångt lärande. Inläringsglädje, uppmuntrande respons, positiva upplevelser och växelverkan stärker studerandenas självbild.

Denna syn på lärande stämmer väl överens med Tölö gymnasiums egen profilering och strategi. Vår vision är det kreativa gymnasiet där vetenskapen, människan och konsten får komma fram på lika villkor. Detta förverkligar vi genom en fördomsfri pedagogik och genom öppenhet för samhället och världen. I all verksamhet försöker vi betona individens integritet och respekten för denna. Vi uppmuntrar inläring enligt principen ”Det är rätt att göra fel”. Både studerande och lärare ska känna att misstag är en naturlig del av alla inlärnings- och utvecklingsprocesser.

3.2 STUDIEMILJÖER OCH STUDIEMETODER

Studiemiljöerna och -metoderna i gymnasiet ska utformas utgående från synen på lärande och målen för undervisningen. Också de studerandes förutsättningar, intressen, åsikter och individuella behov ska utgöra grunden för valet och utvecklandet av studiemiljöer och -metoder.

3.2.1 STUDIEMILJÖER I HELSINGFORS STADS GYMNASIER

En studiemiljö formas av fysiska, psykiska, sociala och pedagogiska faktorer. Målet är en säker och hälsosam miljö som stöder studerandenas utveckling, inläring och självstyrighet. Den tar i beaktande olika slags studerande och inläringssätt, inspirerar och uppmuntrar till inläring och erbjuder möjligheter till mångsidig utveckling. Bildning, goda kommunikationsfärdigheter och empatiförmåga utgör en god grund för att kunna verka i olika inlärningsmiljöer på ett tryggt och meningsfullt sätt.

De studiemiljöer som universitet, yrkeshögskolor och andra läroanstalter, bibliotek, idrotts- och naturcenter, konst- och kulturinstitutioner, arbetslivet och företag samt andra parter erbjuder ska utnyttjas på ett mångsidigt sätt. Helsingfors stads läroanstalter på andra stadiet, gymnasier, och yrkesinstitutet Stadin ammattiopisto samarbetar i utvecklandet av undervisningen och i planeringen av flexibla studievägar. Samarbetet mellan gymnasierna och Stadin ammattiopisto ger studerandena mer möjligheter att välja yrkesinriktade studier som en del av sin gymnasieutbildning.

Personer som studerar i Helsingfors erbjuds en mångsidig lärmiljö som byggts och formats av naturen. I inläringen följs principen om att hela staden är en skola. Gymnasierna i huvudstadsregionen har goda förutsättningar till företagssamarbete och studerandena uppmuntras till att utnyttja dem.

Studerandena och undervisningspersonalen har en uppdaterad digital verksamhetsmiljö som kan användas för att främja inläringen och studierna. Samarbetet mellan gymnasierna i Helsingfors utvidgar det fysiska och virtuella inlärningsnätet, och därmed blir de individuella studievägarna fler och mångsidigare. De virtuella miljöerna kompletterar och globaliserar lärmiljöerna.

De elektroniska lärmiljöerna gör det möjligt att avlägga studierna på distans. Utöver grupp- och lärarhandledd distansundervisning som sker över nätet kan studierna också innehålla närundervisning och -handledning. Metoderna för att styra arbetet utvecklas med beaktande av studerandenas styrkor och behov.

3.2.2 STUDIEMETODER I HELSINGFORS STADS GYMNASIER

Målet med undervisnings- och studiemetoderna i gymnasiet är att de studerande ska arbeta aktivt och utveckla samarbetsfärdigheter samt utveckla ett empatiskt förhållande till omgivningen och människor.

I Helsingfors stads gymnasier utnyttjas mångsidigt olika metoder för styrning och inläring, som främjar inläring av inläring och utvecklar kritiskt och kreativt tänkande. De studerandes språk- och kulturbakgrund tas i beaktande vid planeringen av undervisningen. Den studerandes egen aktivitet i fråga om planeringen av studierna och självutvärderingen är en viktig del av inlärningsprocessen och utvecklandet av de metakognitiva färdigheterna. Studiehelheterna innehåller utöver läroämnena delar som överskrider gränserna mellan läroämnena.

Läroplanen innehåller en plan för användning av informations- och kommunikationsteknologi i undervisningen (se bilaga 2). Därtill gör varje gymnasium upp en skolspecifik plan som är en del av verksamhetsplanen för hur informations- och kommunikationsteknologin används i undervisningen. Genom digitalisering och fenomenbaserat arbete suddas gränserna mellan läroämnena ut medan inläringen och bedömningen av den blir mer mångsidig. Digitaliseringen fungerar i gymnasierna som ett pedagogiskt verktyg som underlättar samarbetet och skapandet av delaktighet, underlättar delandet av kunnande samt gör informationsflödet mer flexibelt och gör det lättare att planera verksamheten. Digitaliseringen är ett mervärde för inläringen och stöder på ett meningsfullt sätt utvecklingen av färdigheter som kommer att behövas i framtiden.

Genom att dela handledningen, utbildningen och kunnandet ser vi till att alla studerande och lärare kan använda sig av informations- och kommunikationsteknologin. För att lättare kunna tillägna sig metoderna och färdigheterna kan man använda olika inlärningsmetoder, till exempel kamrattutorer. En gymnasiestuderande i Helsingfors använder under sin studietid ett brett urval av elektroniska lärmiljöer, -underlag och program, som skapar en grund för framtida arbetslivsfärdigheter.

Studerandena uppmuntras till att reflektera över sina egna studiefärdigheter och olika inläringssätt. Studerandens motivation ökar av möjligheten att studera på det sätt som passar en själv. Vid individualiseringen av inläringen beaktar man den studerandes behov, färdigheter, förutsättningar, kunskaper och mål. Ett viktigt mål är att studeranden lär sig att göra upp tidtabeller, planera och styra sina egna studier, samt att ta ansvar för sina egna studieframgångar.

I början av en kurs diskuterar läraren och studerandena tillsammans om de färdigheter som utvecklas under kursens gång, och väljer de ändamålsenligaste studie- och bedömningsmetoderna för de valda inlärningsmålen samt planerar hur man under kursen kan utnyttja informationsteknologi. Studerandena och läraren följer under kursens gång upp hur lärandet framskrider enligt kursmålen som angetts i början av kursen. Ifall inläringen inte framskrider planerar man vid behov stödåtgärder eller alternativa sätt att genomföra kursen.

EXEMPEL PÅ INLÄRNINGSMETODER ÄR:

INLÄRNING GENOM LÄSANDE OCH LYSSNANDE

INLÄRNING GENOM DIALOG

Målet med dialoginläring är att få en djupare förståelse av det ämne som behandlas. Samtidigt lär man sig att bättre förstå sina egna och andras åsikter om ämnet. Dialogen i sig kan vara lika värdefull som dess målsättning. Dialoginläring kräver aktivt deltagande, tålamod, förmåga att lyssna, respekt, mod att uttrycka sig själv, motivera sina argument och förmåga att fråga. Metoden förutsätter också att man strävar efter kritisk reflektion och att man är beredd att ifrågasätta sina egna förhandsuppfattningar. De kommunikativa metoderna som ingår i dialoginläring lämpar sig särskilt för inläring av främmande språk. De framhäver kommunikationsfärdigheter i stället för teoretiska kunskaper. Språket övas i så autentiska kommunikationssituationer som möjligt. Språkanvändningen övas genom försök och misstag samt genom responsen som ges under samtalen.

INLÄRNING I PAR/SMÅ GRUPPER

Inom ramen för pararbete kan man till exempel söka efter information tillsammans, diskutera, förbereda gemensamma produkter samt tillämpa kamratinläring och kamratbedömning i olika skeden av inlärningsprocessen. Arbetsparen och medlemmarna i de små grupperna stödjer varandras inläring. Arbete i små grupper är ett arbetssätt som kan användas antingen genom hela kursen eller för en mindre, avgränsad uppgift. Studerandena förbinder sig att arbeta i gruppen för att nå ett gemensamt mål. De är medvetna om att de tillsammans bär ansvaret för sin inläring och bedömer sitt eget och teamets arbete.

KOLLABORATIVT KUNSKAPSBYGGGANDE

Med kollaborativt kunskapsbyggande löser man tillsammans problem och utmanande intellektuella uppgifter. Problemen och fenomenen är komplicerade, och man når de bästa resultaten genom att föra samman flera studerandes olika kunskaper och färdigheter. För att uppnå det gemensamma målet krävs målmedvetna ansträngningar från hela gruppen eller samfundet, delning av expertkunskaper, växelverkan på många nivåer och skapande av helt ny information. Studerande som arbetar i grupp skapar information genom att diskutera, fråga och bedöma varandras idéer. När studerandena är tvungna att förklara och motivera sina egna idéer för andra, förtydligas och utvecklas deras tänkande. Idéerna förädlas genom att gemensamt reflektera över dem. I sitt arbete skapar gruppen ny information, som inte kan spåras tillbaka till en enskild individ.

UNDERSÖKANDE INLÄRNING

Undersökande inläring är ett tanke- och arbetssätt där den studerande arbetar enligt samma metoder som experter. Inom den undersökande inläringen styr studeranden sin egen inläring genom att skapa problem ur kontexten och behovet att förstå. Det centrala är en inlärningsprocess där den studerande kritiskt granskar sina tidigare antaganden samt söker information och bygger nya helheter av den information som åstadkommit. Målet är att man på ett djupare plan ska kunna förstå och förklara ett fenomen samt att utveckla källkritiska färdigheter. I undersökande inläring framhävs interaktionen som krävs för att bedöma och dela informationen. Lärarens uppgift är att leda processen och uppmuntra studerandena att skapa nätverk av experter.

EXPERIMENTIELL INLÄRNING OCH/ELLER UNDERSÖKNINGAR

Experimentell inläring utgår från ett forskningsinriktat tillvägagångssätt där den studerandes egna tankar och handlingar framhävs. Kärnan i den experimentella inläringen är experimentellt arbete som utförs individuellt eller i små grupper. Experimenten kan vara såväl kvalitativa som kvantitativa och kan genomföras antingen i skolan eller i en annan lärmiljö. I den experimentella inläringen används ett induktivt tillvägagångssätt, det vill säga man går från specialfall mot allmänna lagbundenheter eller principer. Den experimentella metoden kan omfatta alla steg i en undersökning eller endast en del av dem.

PROBLEMCTRERAD OCH/ELLER FALLBASERAD INLÄRNING

En inlärningsmetod som utgår från ett problem eller ett fall. Utgångspunkten för inlärningsprocessen i problemcentrerad inläring är ett problem som en studerande eller studerandegrupp försöker lösa på egen hand. Antagandet är att den studerandes tidigare kunskaper eller färdigheter inte ger ett direkt svar på problemet. Med fallbaserad inläring avses en metod där man använder ett exempel eller en fallbeskrivning för att åskådliggöra och konkretisera det man ska lära sig. Metoden lämpar sig också för att motivera studerande att lära sig något nytt. Caset, eller fallet, kan undersökas till exempel utifrån en text, video eller tidningsartikel, som anknyter det som studeras till det verkliga livet. Både problemcentrerad och fallbaserad inläring erbjuder en inlärningsmetod som är praktisk och baserar sig på det verkliga livet. De stöder ett företagsamt arbetsgrepp där den studerande själv leder sin egen inläring. I metoderna betonas dessutom växelverkan i grupp och kollektiv kunskapsbildning.

PROJEKTINLÄRNING

Med projektinläring avses en metod där man genomför ett projekt ensam eller i grupp. Projektet är långvarigt (mer än en lektion) och inbegriper flera steg. I början av projektet kommer man överens om tidtabell, mål, output och kriterierna för bedömningen av projektet. Studerandena samlar in, analyserar och bedömer information. De löser problem, drar slutsatser

och diskuterar med andra. Metoden tillämpar undersökande inläring och förutsätter att den studerande själv söker information och tillämpar informationen.

INLÄRNING GENOM ATT UPPLEVA OCH GÖRA/UPPLEVELSEBASERAD INLÄRNING

Att själv göra och uppleva saker utgör grunden för inläringen. I inlärningsprocessen används de egna erfarenheterna och uppfattningarna som utgångspunkt. Vid undervisningstillfället kan nya erfarenheter skapas genom olika upplevelser. Studerandena reflekterar över vad de gör och sina egna erfarenheter. Detta skapar en grund för nya begrepp, modeller och teorier. I den erfarenhetsbaserade inläringen ingår varseblivning och sinnesintryck. I den kan ingå känslor som är meningsfulla för individen, och då kan man tala om upplevelsebaserad inläring. Det här kan bestå av inläring som sker genom konstnärlig verksamhet eller genom att lyssna på berättelser som väcker känslor i studeranden och främjar inläringen.

AUTENTISK INLÄRNING

Inläringen kopplas till verkliga fenomen och inläringen sker i en så autentisk miljö som möjligt. Autentisk inläring har att göra med problem i det verkliga livet. Det är själverfaren inläring som är knuten till verkliga kontexter och situationer, där man genom erfarenhet ger ett fenomen eller en händelse betydelse. Avsikten är att hitta praktisk betydelse för saken som man ska lära sig, och den erfarenhetsbaserade inläringen motiverar studerandena att tillämpa sina kunskaper och färdigheter på ett användbart sätt. Inom autentisk inläring undersöks det omkringliggande samhället, naturen, den byggda miljön och den egna närmiljön. Gäster från lokala organisationer, företag och andra intressentgrupper bjuds till inläringstillfällen för att dela med sig av sitt kunnande och sina erfarenheter. Det man lärt sig synliggörs och ges en praktisk roll.

DRAMA OCH INLEVANDE INLÄRNING

Drama och inlevande inläring är undervisningsmetoder där de studerade har olika roller och skapar en fiktiv värld utifrån den utgångssituation som läraren gett. På så sätt har den studerande möjlighet att få flera perspektiv på det tema som behandlas. Skillnaderna mellan den fiktiva och den verkliga världen väcker tankar. Med hjälp av drama lär sig studeranden att kritiskt bedöma såväl grundprinciperna för det fenomen som studeras som sin egen attityd och sitt förhållande till det behandlade temat. Genom rollspel försöker man finna situationer som är så autentiska som möjligt och som simulerar det verkliga livet. Reflektion över och bedömning av händelserna och den egna aktiviteten är en viktig del av inläringen.

SPELPEDAGOGIK

Inom spelpedagogiken utnyttjas tillvägagångssätt som lånats från spel. Med hjälp av spel stärker man den studerandes engagemang och aktiverar honom eller henne att delta, studera och utvecklas på eget initiativ. Spel används för att motivera och uppmuntra till inlärnin-
gen. Genom att koppla spelet till innehållet och färdigheterna som hör till stoffet som studeras kan studerandena få nya perspektiv på sin egen inlärnin-
gen, sina föreställningar och kunskapens karaktär. Studerandena drar nytta av möjligheten att misslyckas i en säker miljö. De kan lära sig av sina misstag, försöka på nytt, framskrida från en svårighetsgrad till en annan och få omedelbar respons på sina egna prestationer till exempel genom poäng som ges i spelet.

SJÄLVSTÄNDIGA STUDIER

Självständiga studier är studier som sker oberoende av tid och plats i enlighet med studerandens egen plan. Självständiga studier gör det möjligt att självständigt framskrida i studierna och kräver att studeranden kan styra sig själv och på ett ändamålsenligt sätt leda sin egen inlärningsprocess. Läraren handleder och stöder regelbundet studeranden i de olika skedena av studierna, antingen ansikte mot ansikte eller via nätet.

3.3 VERKSAMHETSKULTUREN

Verksamhetskulturen är en helhet som bygger på tolkning av normer och verksamhetsmål som styr arbetet och verksamheten, på ledning, samt på organisering, planering, genomförande och bedömning av arbetet. Utgångspunkten för gymnasier i Helsingfors är en verksamhetskultur som främjar inlärnin-
gen, delaktighet, välbefinnande och en hållbar livsstil, vilket ger studerandena en utmärkt utgångspunkt för att lyckas i sina fortsatta studier och i arbetslivet.

De fenomenbaserade studiemetoderna som används vid Helsingfors gymnasier som utnyttjar informations- och kommunikationsteknologi hjälper studerandena att gestalta stora helheter och gör dem vana att ta sig an intellektuella utmaningar. Digitaliseringen utnyttjas som en naturlig del av inlärnin-
gen. Elektroniska lärmiljöer möjliggör arbete som inte är bundet till tid eller plats i ett globalt medborgarsamhälle. Helsingfors stad utgör en naturlig lärmiljö där varje studerande ges "utrymme att höras och blomstra". I gymnasierna möjliggörs samarbete och delaktighet. Målet är att utvecklas till ett aktivt medborgarskap som främjar de mänskliga rättigheterna och en demokratisk verksamhetskultur. Studerandena lär sig bygga ny information tillsammans, och samtidigt utveckla sina individuella inlärningsfärdigheter och färdigheter i informationssökning och -hantering. Detta stöder förmågan att delta i konstruktiv växelverkan och åsiktsbildningen som medlem i en gemenskap.

Läroplanens utgångspunkt är följande teman som styr utvecklingen av verksamhetskulturen och är bundna till undervisningens temaområden (kap. 5.2, Temaområden):

EN LÄRANDE ORGANISATION

En läroanstalt är en lärande gemenskap som främjar alla sina medlemmars lärande, utmanar till målinriktat arbete och som utvecklas genom dialog. Delaktighet anses vara en viktig del av detta, och varje medlem i gemenskapen har möjligheten att vara med och påverka gymnasiets verksamhet och hur verksamhetsmiljön utvecklas. Den lärande organisationens verksamhetsmetoder i gymnasiet skapas tillsammans i gymnasiet enligt principen om delad expertis.

Centralt för den lärande gemenskapen är pedagogiskt ledarskap, som baserar sig på gemensamma värderingar, mål och föränderliga behov. Ett gott pedagogiskt ledarskap förstärker den inre tilltron och tillåter att både studerandena och personalen gör misstag. Genom att frimodigt försöka kan man finna de bästa verksamhetsmodellerna och framtidsinriktade linjedragningarna.

Helsingfors stads gymnasier utnyttjar digitaliseringens möjligheter för den lärande gemenskapen. Med hjälp av informations- och kommunikationsteknologin kan gymnasierna utveckla sin verksamhet som en del av det globala undervisningsnätverket och delta aktivt i internationella diskussioner om inlärningens nuläge och framtid.

DELAKTIGHET OCH GEMENSKAP

Vid Helsingfors stads gymnasier ges främjandet av studerandenas och personalens delaktighet och säkrandet av deras verksamhetsförutsättningar högsta prioritet. Målet är att kunna stöda ett aktivt och självstyrt arbete bland alla gymnasiegemenskapens medlemmar som en del av en levande social gemenskap. Ungas potential att växa till välmående och initiativtagande medborgare förstärks genom att uppmuntra dem till delaktighet, vilket är något gymnasierna erbjuder många olika möjligheter till. I gymnasiernas årliga verksamhetsplanering och bedömning får samtliga medlemmar i gemenskapen sin röst hörd. Studerandena deltar i direktionerna.

Studerandena har möjlighet att delta i utvecklingen av verksamheten i olika arbetsgrupper i gymnasiet och genom andra öppna forum. Helsingfors stads gymnasier har som utgångspunkt att ett gymnasium är en arbetsplats för alla som verkar i det – ansvaret för gemenskapens atmosfär och verksamhetsmiljö ligger hos alla gemenskapens medlemmar.

VÄLBEFINNANDE OCH EN HÅLLBAR FRAMTID

Gymnasierna framhäver i sin verksamhet att öppen växelverkan, omsorg och ömsesidig respekt styr all verksamhet vid läroanstalten och var och ens arbete vid läroanstalten. I Helsingfors arbetar man utgående från principen om gemenskapsstyrning: varje medlem i personalen och lärare i gymnasiet stöder och styr studerandena vad gäller deras välbefinnande, tillväxt och utveckling, och möjliggör därmed bättre inläring. I gymnasiet förebygger man mobbning, trakasseri, våld, rasism och diskriminering, och ifall de uppkommer tar man omedelbart itu med dem i samarbete med alla inblandade parter (se kap. 5.2 Välbefinnande och säkerhet).

I Helsingfors stads gymnasier deltar hela personalen i planeringen och genomförandet av en hållbar vardag. Gymnasieutbildningen förstärker studerandenas medvetenhet om hur människans handlingar påverkar miljöns tillstånd. I de olika lärmiljöerna ges möjlighet att utveckla idéer för att främja en mer miljömedveten verksamhet och för att skapa nya lösningar för en hållbar framtid. Genom detta skapas en grund för ekosocial bildning och tron på framtiden stärks. Genom att delta i olika program för miljöfostran får gymnasiestuderandena inspiration att agera på ett miljöpositivt sätt vilket minskar på miljöbelastningen.

KULTURELL MÅNGFALD OCH SPRÅKMEDVETENHET

Helsingfors stads gymnasier bildar en mångfasetterad kulturell helhet som i god serviceanda erbjuder sina studerande möjlighet att främja individuella färdigheter genom kollaborativa metoder. Att verka i en mångformig miljö förutsätter kulturell kännedom, förmåga till växelverkan och sätt att uttrycka sig själv och sina åsikter. I gymnasiernas verksamhet beaktas studerandenas olika kulturella bakgrunder på ett respektfullt sätt och med värnande om deras kulturella spektrum. Gymnasiegemenskapen uppskattar vid sidan om det finska kulturarvet varje studerandes egen kulturella bakgrund, identitet och livsåskådning. Skolan som en inlärningsgemenskap är en del av det kulturellt föränderliga och mångformiga samhället, där det lokala och det globala överlappar varandra.

I gymnasiet satsas särskilt på språkmedvetenhet, vilket stärker studerandenas mångspråkiga kunnande. Att använda olika språk sida vid sida i skolvardagen anses naturligt och språk uppskattas. I en språkmedveten skola diskuterar man attityder gentemot språk och språkgemenskaper. Man förstår den centrala betydelsen av språk i inläringen, växelverkan och samarbetet samt i uppbyggandet av identiteten och utvecklingen till en medborgare. Undervisningen är språkmedveten när studerandena kan läroämnets språk på språkkunskapernas olika delområden. Därtill förutsätter en språkmedveten undervisning att innehållet som lärs gestaltas, undervisningen bygger på växelverkan, man ser till att det centrala innehållet har förståtts och att centrala begrepp repeteras ofta.

Vid gymnasierna i Helsingfors uppmuntras alla studerande att identifiera sina egna möjligheter, göra val, engagera sig i studierna och inte låta sitt förhållningssätt till olika läroämnen påverkas av rollmodeller med anknytning till könet.

3.4 STUDIERNAS UPPBYGGNAD

Gymnasieutbildningen omfattar på ett riksomfattande plan de obligatoriska, fördjupade och tillämpade kurser som fastställs i stadsrådets förordning 942/2014. Utöver de riksomfattande fördjupade och tillämpade kurserna kan ett gymnasium ha regionala fördjupade och tillämpade kurser.

Undervisnings- och kulturministeriet har beviljat Helsingfors stad en särskild uppgift att ordna undervisning på svenska i bildkonst, humanekologi och musik i Tölö gymnasium, och i idrott i Brändö gymnasium.

Studerande som avlägger minst 12 kurser enligt den särskilda utbildningsuppgiften kan ersätta 8 obligatoriska kurser med kurser som anknyter till den särskilda uppgiften. Studeranden ska dock avlägga minst hälften av de obligatoriska kurserna i varje obligatoriskt läroämne. Vid gymnasier med ett särskilt prioriteringsområde kan de riksomfattande obligatoriska kurserna inte ersättas med de prioriterade kurserna, utan studerandena ska studera den riksomfattande timfördelningen.

Vid Tölö gymnasium finns också en linje för vuxenstudier som erbjuder gymnasieutbildning för vuxna. Vid behov är det också möjligt att avlägga lärokurser enligt läroplanen för den grundläggande utbildningen för vuxna.

3.5 FENOMENBASERADE STUDIER

I fenomenbaserade studier granskar man fenomen i den verkliga världen, som kan förnimmas eller upplevas med sinnen. Erfarenheterna kan också vara inre, mentala processer. I fenomenbaserade studier arbetar man över läroämnesgränserna och lär sig saker i deras naturliga kontext. Studerandet är autentisk inlärning, där man i mån av möjlighet använder sig av metoder, verktyg, digitala program, elektroniska lösningar och källor från olika branscher.

Fenomenbaserade studier är utgångspunkten för projektbaserad inlärning och för ett undersökande grepp, genom vilket studerandena utvecklar sitt kritiska och kreativa tänkande. I undervisningen strävar man efter helhetbetonad inlärning, där det finns rum att utveckla sin kreativitet och att praktiskt tillämpa sina färdigheter i växelverkan med andra. Den studerande får på så sätt få allt bättre kunskaper och färdigheter för fortsatta studier. Målet är att man genom fenomenbaserade studier kan ge studerandena möjlighet att utveckla de färdigheter som kommer att behövas idag och i framtiden, eftersom kunskapsarbetet baserar sig på samarbete, nätverk, och att behärska teknologi.

3.5.1 PEDAGOGIKEN BAKOM FENOMENBASERADE STUDIER

I fenomenbaserade studier skapas informationen i en gemenskap, och man använder sig ändamålsenligt av mångsidiga lärmiljöer . både naturliga, byggda och digitala. Studeranden har äganderätt till sitt eget lärande, och inläringen baserar sig på autentiskt lärande, där fenomenen bemöts på ett läroämnesöverskridande sätt. Aktiva studerande införskaffar och behandlar information, drar slutsatser och skapar resultat utgående från det de lärt sig.

Metoder som lämpar sig utmärkt för fenomenbaserad inläring är bland annat undersökande inläring, problemcentrerad inläring, projektinläring och portfolioinläring. Olika teorier, principer och begrepp kopplas genom praktisk erfarenhet till fenomenen som speglar dem, varefter studeranden på egen hand genom mångsidigt iakttagande lär sig förstå varför inlärningsmålen är betydelsefulla.

PRINCIPERNA BAKOM HUR FENOMENBASERADE STUDIEHELHETER BYGGS UPP

Fenomenbaserade studier byggs upp med hjälp av delad expertis: studerandena kläcker idéer, planerar, genomför och bedömer de fenomenbaserade helheterna från början till slut i samarbete med lärarna. Genom detta förverkligas den så kallade principen om en undersökande gemenskap. Med undersökande gemenskap avses en gemenskap där medlemmarna är i växelverkan med varandra och använder sina kunskaper och färdigheter kollektivt. I en undersökande gemenskaps verksamhetskultur är varje medlem i gemenskapen aktiv.

När fenomenbaserade studiehelheter bildas beaktar man utöver den läroämnesspecifika struktureringen även bredare helheter som överskrider läroämnesgränserna. Principen om att hela staden är en skola och inläring som sker utanför skolväggarna har centrala roller i undervisningen. Studiemiljön ska vara ett stöd för studeranden att lära sig att utnyttja befintliga kunskaper och färdigheter samt att kritiskt bedöma informationen. Lärarens roll i inlärningsprocessen är att vara en person som stöder, handleder och möjliggör den. Läraren ger studeranden respons under de olika inlärningsstadierna för att stöda studeranden och dennes inlärningsprocess.

I fenomenbaserade studier rekommenderas det att man använder bedömningsmetoder som grundar sig på förhandsbestämda kriterier som är avsedda att styra hur studierna och inläringen framskrider. Målet med bedömningsmetoderna är att öka studerandenas förmåga till självreflektion och hjälpa dem att utvärdera sitt eget kunnande och sin egen utveckling. En annan bedömningsmetod som föredras är kamratbedömning.

3.5.2 PRINCIPERNA FÖR FENOMENBASERADE STUDIER I HELSINGFORS

Helsingfors stads mål är att vara en föregångare inom fenomenbaserad inläring och att göra fenomenbaserade studier till en del av all inläring. Helsingfors stads gymnasier beskriver praxis för de fenomenbaserade studierna i sina egna läsårsplaner. I planen diskuteras hur man beaktar växelverkan mellan vetenskaper och konst, aktualiteter, mångsidiga bedömningsmetoder och studerandenas delaktighet i de fenomenbaserade studierna.

I valet av fenomen kan man ta följande faktorer i beaktande:

- fenomenets personliga, individuella nivå
- den lokala nivån
- den nationella nivån (Finland)
- den europeiska nivån
- den globala, internationella nivån.

På alla nivåer uppmärksammas den temporala dimensionen: det förgångna, nuet, och framtiden. I fenomenbaserade studier framhävs betydelsen av det aktuella, samarbetet mellan läroämnena, samt kompletterande synvinklar som härrör från olika kunskapsmiljöer och vetenskapsgrenar.

Helsingfors erbjuder mångsidiga möjligheter till fenomenbaserade studier. Till exempel huvudstadens historia, dess internationella karaktär och aktiva vetenskaps-, företags-, organisations- och kulturliv ger studerandena tillgång till en rik lärmiljö där de kan granska fenomen. Helsingfors skapar en utmärkt grund för att verkställa fenomenbaserad inläring tillsammans med universitet, högskolor och företag.

Fenomen sker på olika nivåer. Fenomenen som sker på nivån Helsingfors förenar stadens gymnasier. Man samarbetar också på gymnasiecampus, mellan olika gymnasier eller inom gymnasiet. Ett gymnasium kan behandla ett eller flera fenomen, som verkställs som ett samarbete mellan olika läroämnena. En väsentlig del av samarbetet är växelverkan mellan de olika parterna.

FRÅN KURSER TILL FENOMEN OCH FRÅN FENOMEN TILL KURSER

I Helsingfors kan en fenomenbaserad studiehelhet byggas utifrån två möjliga utgångspunkter: från kurser till fenomen eller från fenomen till kurser. Valet påverkas av vilken metod som är mer ändamålsenlig. Ifall man väljer metoden från kurser till fenomen, bygger man fenomenhelheten till exempel utgående från olika kursers mål, genom att kombinera innehåll. I detta fall styr grunderna för gymnasiets läroplan kursernas mål, innehåll och bedömningskriterier. Ifall man väljer metoden från fenomen till kurser, betonas fenomenets öppenhet. I detta fall planeras helhetens mål, innehåll, metoder och bedömning enligt verksamhetsprincipen för den undersökande gemenskapen.

EXEMPEL PÅ VERKSTÄLLANDE AV FENOMENBASERAD UNDERVISNING

Fenomenbaserad undervisning kan vara läroämnesöverskridande då ett fenomen omfattar obligatoriska, fördjupande och tillämpade kurser från olika läroämnena. Istället för att erbjuda en skild fenomen- eller projektkurs, kan man forma fenomen på många olika sätt: de kan till exempel sammanställas genom hela kurser i ett läroämne, eller så kan man inkludera delar av olika kurser i dem. Härnäst finns några exempelbeskrivningar på hur man kan genomföra fenomen.

En studerande som studerar fenomenet Europeiska unionen kan över läroämnesgränserna studera fenomenet ur samhällsläran och matematikens synvinkel, samt genom ett främmande språks långa lärokurs. Genom samhällsläran kan studeranden studera fenomenet ur en nationalekonomisk synvinkel, fokusera på den europeiska identiteten eller på Europeiska unionens funktion, medan studeranden genom matematiken kan studera ämnet med hjälp av ekonomisk matematik. Genom språkämnen kan studeranden fördjupa sig i till exempel relevanta ord och i att söka information.

Fenomenet människan kan formas av stoff om människan som plockats ur läroämnena hälsokunskap, biologi och psykologi. Under hälsokunskapslektionerna kan man studera grunderna till hälsa och fundera på frågor kring ungdom och vardagsliv. Människans biologi, psykiska handlande, inlärning och växelverkan anknyter däremot till läroämnena biologi och psykologi.

Fenomenet media och kommunikation kan byggas upp till exempel genom att utnyttja innehåll från modersmålet och litteraturen, som anknyter till texter och påverkan. Kurserna i bildkonst kan vara en del av fenomenet genom att man behandlar mediernas och bildernas budskap. Därtill kan studeranden lägga till innehåll och mål i fenomenet från kurser i främmande språk, ifall hen gör undersökningar och skapar resultat även på språket i fråga.

Fenomenet miljön – environment kan studeras ur en miljöekologisk synvinkel, vilket är en del av biologiundervisningen. Till miljöfenomenet kan till exempel höra en kurs i ett främmande språk där man studerar mål i läroämnet som berör miljön och hållbar utveckling.

I fenomenet Musikcaféet – Music Café kan studeranden arrangera ett eget evenemang till exempel för en musikprojektkurs i läroämnet musik, genom att förena målsättningar för bildkonst och en kurs i företagsamhet. Målet är att planera och genomföra ett eget café. De fenomenbaserade studierna kan kopplas till kurser i främmande språk där ämnesområdet omfattar studier, arbete och kommunikation.

I fenomenet Konst - en väg till Europeisk kultur studerar man stoff ur kurser i främmande språk som har att göra med kulturidentitet och kulturkännedom samt kommunikations- och mediefärdigheter. Man kan använda innehållet i historiestudier för att i fenomenet bekanta sig med de centrala delarna av det europeiska kulturarvet. I kurser i bildkonst kan man fördjupa

sig i huvuddragen i den europeiska bildkonstens historia och även skapa egna bilder. Därtill kan fenomenet studeras inom ämnet religion.

I fenomenet Bildkonst, musik och olika texter som verktyg och mål för makt och påverkan kan man kombinera undersökningen av texter och påverkan, media och bilder, samhällsfilosofiskt tänkande samt musikens betydelse som kommunikation och ett sätt att påverka. Fenomenet formas av innehållen från kurser i modersmål och litteratur, bildkonst, filosofi och musik.

I fenomenet en effektiv presentation kan studeranden lära sig om arbetslivet och yrkesval ur sannoliketskalkylens, statistikens, logikens och socialpsykologins perspektiv. Fenomenet består av delar ur studiehandledning, matematik, filosofi och psykologi.

3.5.3 FRÅN FENOMEN TILL FENOMENBASERAD INLÄRNING

Fenomenbaserade studier leder till fenomenbaserad inlärnin, vilket är inspirerande, väcker nya tankar och till sin natur är experimentell. Tyngdpunkten för inlärnin är att tillämpa och kombinera kunskap och att kunna hantera olika slag av färdigheter. Inlärnin är autentisk och stärker problemlösningsförmågan. I den fenomenbaserade inlärnin framhävs kritiskt tänkande och skapande av ny kunskap genom gemenskap. Den fenomenbaserade inlärnin främjar skapandet av innovationer. De resultat som inlärnin gett upphov till öppnas för en stor publik – även utanför skolan.

Målet med inlärnin är att utveckla kunskaper och färdigheter. Läromålen baserar sig på läroplanen och i de fenomenbaserade studierna har de fastställts och klarlagts. Studeranden deltar i planeringen, genomförandet och bedömningen av både den egna inlärningsprocessen och den gemensamma inlärningsprocessen. Studeranden ansvarar för sin egen och för den gemensamma inlärnin.

I den fenomenbaserade inlärnin framhävs lärarens roll som studerandenas handledare. Läraren har som kärnuppgift att aktivera studerandens tänkande och verksamhet. I början av gymnasiet är framskridandet av inlärnin mer handledt än mot slutet av studierna. Läraren är en inspirerande expert, som motiverar studerandena till livslångt lärande. Lärarna arbetar tillsammans, vilket i den fenomenbaserade inlärnin leder till att den läroämnes-specifika expertisen sammansmälter till en fenomenhelhet. Helheten är större än summan av delarna. Man behöver inte organisera studierna per lektion eller per läroämne, utan en kurs kan bestå av till exempel olika projekt eller möten.

I den fenomenbaserade inlärnin utvecklas studerandenas metaformågor: multilitteraciteten, de kollaborativa färdigheterna, självstyrtheten, förmågan till växelverkan och att arbeta i grupp förbättras. Studeranden kan till exempel utvärdera nivån på sin egen kunskap och sina egna färdigheter, analysera sina egna egenskaper och använda de metoder som lämpar sig bäst för den studerande.

4 STÖD OCH HANDLEDNING FÖR DE STUDERANDE

4.1 SAMARBETET MELLAN HEMMET OCH LÄROANSTALTEN

I Helsingfors stads gymnasier är målet med samarbetet mellan hemmet och läroanstalten att stöda studerandenas förutsättningar för inläring, en hälsosam utveckling och deras välmående. Studerandena och deras vårdnadshavare får omfattande information om den handledning, studerandevård och stöd för inläringen och studierna som gymnasiet erbjuder. Tillammans med vårdnadshavarna handleds och stöds studeranden till att ta ansvar för sin egen inläring och sitt välmående. När verksamheten ordnas beaktas både studerandenas individuella förmågor och behov samt familjernas mångfald.

Vid Helsingfors stads gymnasier ordnas regelbundet föräldramöten, vars detaljer bestäms av gymnasierna i verksamhetsplanerna. Därtill fastställs i den årliga verksamhetsplanen de samarbetssätt och kommunikationsmedel som används, och med hjälp av vilka växelverkan fungerar på ett ändamålsenligt och smidigt sätt och så att vårdnadshavarnas delaktighet möjliggörs. Vårdnadshavarna uppmuntras till att vara aktiva och delta i utvecklingen av verksamhet som stöder studerandena.

4.2 HANDLEDNING

Handledningen i gymnasiet ska bilda en helhet som stödjer den studerande i olika skeden av gymnasiestudierna och utvecklar hens förmåga att göra val och fatta beslut om sin utbildning och framtid. Vid Helsingfors stads gymnasier följs principen om handledning i grupp. Detta innebär att varje anställd inom skolgemenskapen stödjer de studerandes välmående, uppväxt och utveckling. Varje lärare följer upp hur deras studerande framskrider i sina studier och handleder och uppmuntrar dem att ta ansvar för sin egen inlärningsprocess.

Den studerande ska under gymnasietiden få handledning som stöd för sina studier och val. Handledningen ska hjälpa den studerande att förstå hur olika val under gymnasietiden påverkar karriärmöjligheterna och möjligheterna till fortsatta studier. Den studerandes studiestrategier och förmåga att utvärdera sina färdigheter ska utvecklas. Den studerande ska få hjälp med att ge akt på sina styrkor och utvecklingsbehov som lärande individ och att välja lämpliga studiemetoder. Den studerande ska få lära sig att planera och göra egna val och att ta ansvar för sina val. Målet är att den studerande ska inse betydelsen av ett livslångt lärande.

Studerande vid Helsingfors stads gymnasier gör upp en personlig elektronisk plan, som innehåller en studieplan, en plan för studentexamen, samt en plan för fortsatta studier och karriär. Studerandena uppdaterar sina planer med hjälp av läroanstaltens handledare.

Helsingfors stads gymnasier erbjuder sina studerande möjligheter att mångsidigt bekanta sig med både arbetslivet och studieplatser för fortsatta studier. Huvudstadsregionen har utmärkta förutsättningar för studier efter gymnasiet.

Handledningsplanen som är en del av läroplanen (bilaga 3) är ett verktyg för utvecklingen av hela läroanstaltens handledningsarbete. Av handledningsplanen framgår handledningsverksamheten och dess mål, hur uppgifterna och arbetet med handledningen fördelas mellan hela gymnasiet personal och handledning vid övergångsskedena i studierna. Planen innehåller också en beskrivning av hur handledningssamarbetet ordnas med representanter för fortsatta studieplatser, arbetslivet, eller andra utomstående aktörer. I handledningsplanen beskrivs även samarbetet med vårdnadshavarna kring handledningen. Handledningsplanen som Helsingfors stads utbildningsanordnare har gjort upp kompletteras av varje gymnasiums egen handledningsplan.

4.3 STÖD FÖR LÄRANDE OCH STUDIER

Varje studerande kan i något skede av studierna behöva antingen långvarigt eller tillfälligt stöd. Man ska granska arbetssätten, undervisningsarrangemangen och studiemiljöerna i gymnasiet och hur de lämpar sig för den studerande och sträva efter att finna lösningar som stödjer den studerande i studierna. Det är varje lärares uppgift att ge uppmuntrande respons och handleda en studerande som behöver stöd för att stärka självförtroendet, förmågan att bedöma sig själv, att lära sig lära och att planera sin framtid.

I en tillgänglig lärmiljö identifierar läraren de studerandes styrkor och stödbehov samt möjliggör individuella och flexibla studievägar. Målet är att minska mängden stöd som ordnas separat genom att i undervisningsarrangemangen beakta de studerandes olika färdigheter och behov. I en tillgänglig lärmiljö kan var och en verka jämlikt med andra, oberoende av sina egenskaper.

De stödåtgärder och det stöd som behövs inom olika läroämnen samt eventuella specialarrangemang som provas för att skriva studentexamen antecknas i stödplanen för den studerandes inläring. Den studerande kan ha en plan som stöd för inläringen även om han eller hon inte har något behov av specialarrangemang för studentskrivningarna. Planen utarbetas i samarbete mellan den studerande och vid behov vårdnadshavaren, lärare och eventuellt andra experter. Med hjälp av stödplanen för inläring utvecklas sådana pedagogiska lösningar som i framtiden kan tillämpas för alla studerandes väl.

Ämneslärare har möjlighet att i planen anteckna respons om hur väl stödarrangemangen fungerar samt beskriva pedagogiska lösningar som testats och visat sig fungera. Också grupphandledaren eller studiehandledaren kan göra anteckningar i planen. Det är viktigt att det här görs tillsammans med den studerande. Den studerande är medveten om allting som anteck-

nas i planen. I stödplanen för inläringen antecknas endast lösningar som anknyter till studiearrangemang, inte orsakerna till arrangemangen eller diagnoser.

Specialläraren informerar såväl de studerande, vårdnadshavarna som gymnasiets anställda om förfarandet för ansökan om specialarrangemang för studentskrivningarna. Ifall specialarrangemangen upplevs vara till nytta handleds studeranden i hur de nödvändiga utlåtandena kan skaffas och specialarrangemangen anordnas. Man bör bedöma hur väl specialarrangemangen fungerar innan man ansöker om specialarrangemang för studentskrivningarna. Man kommer överens om att prova på och öva specialarrangemangen tillsammans med studeranden. Gymnasiets speciallärare genomför vid behov ett läsetest och skriver ett utlåtande om dyslexi, som omfattar ämneslärarnas iakttagelser av den studerandes arbete i olika läroämnen och av behovet av specialarrangemang.

BEAKTANDE AV FRÄMMANDE SPRÅK OCH MÅNGSPRÅKIGHET I UNDERVISNINGEN

Målet är att allt fler ungdomar med invandrarbakgrund ska söka till gymnasieutbildningen. För att uppnå detta mål är det viktigt att man tryggar de studerandes förutsättningar att lyckas med studierna.

I fråga om studier för invandrare och andra personer med ett främmande språk eller flera språk som modersmål följs grunderna för läroplanen och den lokala läroplanen. Man beaktar den studerandes utgångspunkter, till exempel kunskaperna i finska, det egna modersmålet och kulturen, hur lång tid personen vistats i Finland samt tidigare utbildningsbakgrund och kunskaper.

Studerande som har ett främmande språk som modersmål ska få information om studiemöjligheter och stödarrangemang i gymnasiet samt om sina rättigheter i studentexamen.

EN SPRÅKMEDVETEN UNDERVISNING OCH HANDLEDNING

De studerande lär sig finska eller svenska på lektionerna i alla läroämnen. När det ämne som undervisas och språkinläringen kombineras, lär sig den studerande att använda språket på det sätt som man gör inom läroämnet i fråga. Det här hjälper den studerande att förstå innehållet i studierna på ett djupare plan. Undervisningen är språkmedveten när studerandena kan läroämnets språk på språkkunskapernas olika delområden. Därtill förutsätter en språkmedveten undervisning att innehållet som lärs åskådliggörs, att undervisningen innehåller växelverkan, att man ser till att det centrala innehållet har förståtts och att centrala begrepp repeteras ofta.

Undervisningen i finska/svenska som andraspråk stödjer inläringen av läroämnenas kunskapsinnehåll och språket i samband med dem.

4.4 STUDERANDEVÅRD

I delen om studerandevård i Helsingfors stads läroplan beskrivs hur studerandevården i Helsingfors stads gymnasieutbildning har ordnats enligt grunderna i läroplanen. Varje läroanstalt ger noggrannare detaljer och kompletterar skilt det som beskrivits här. Målet med studerandevården i gymnasiet är att främja de studerandes lärande, hälsa och välbefinnande och värna om hela läroanstaltens välbefinnande och en sund och trygg studiemiljö. Studerandevården ska bestå av både gemensam och individuell studerandevård. [Lag om elev- och studerandevård (1287/2013) 2 § och 3 §.]

Studerandevården ska genomföras i samarbete med de studerande och deras vårdnadshavare och vid behov med andra samarbetsparter. Alla studerande ska ges möjlighet att delta i planeringen och utvecklandet av studerandevården. Studerandevården är en uppgift som hör till alla som arbetar vid läroanstalten och alla som ansvarar för studerandevårdstjänsterna. Läroanstaltens personal bär det primära ansvaret för välbefinnandet i studiegemenskapen. [Lag om elev- och studerandevård 3 § och 4 §, gymnasielag 629/1998, 27 § (1268/2013).]

Studerandevården i gymnasiet ska omfatta studerandevård i enlighet med den läroplan som utbildningsanordnaren godkänt samt studerandevårdstjänster bestående av psykolog- och kuratorstjänster samt studerandehälsovårdstjänster. Studerandevården ska ordnas genom sektorsövergripande samarbete med undervisningsväsendet och social- och hälsovårdsväsendet så att den bildar en fungerande och sammanhängande helhet.

I Helsingfors ansvarar undervisningsväsendet för att ordna kurator- och psykologtjänster för läroanstalterna. Social- och hälsovårdsväsendet ansvarar för att ordna tjänster inom studerandehälsovården. Tjänsterna ordnas inom den tidsram som lagen förutsätter.

Studerandevården ska genomföras i samarbete med de studerande och deras vårdnadshavare och vid behov med andra samarbetsparter. Alla studerande ska ges möjlighet att delta i planeringen och utvecklandet av studerandevården. Studerandevården är en uppgift som hör till alla som arbetar vid läroanstalten och alla som ansvarar för studerandevårdstjänsterna. Läroanstaltens personal bär det primära ansvaret för välbefinnandet i studiegemenskapen. [Lag om elev- och studerandevård 3 § och 4 §, gymnasielag 629/1998, 27 § (1268/2013).]

Studerandevårdspersonalen verkar som stöd åt lärarna i ärenden som gäller studerandevården. För att förebygga eller avhjälpa en studerades inlärningssvårigheter eller sociala eller psykiska problem bedömer en anställd vid läroanstalten eller inom studerandevården situationen.

Ifall den anställda vid läroanstalten eller inom studerandevården bedömer att studeranden är i behov av studerandevårdstjänster för att kunna fortsätta sina studier, kontaktar personen tillsammans med studeranden utan dröjsmål kuratorn eller psykologen. Den anställda ska ge all information som han eller hon känner till som kan behövas för att bedöma stödbehovet.

Om det inte är möjligt att ta kontakt tillsammans, ska studeranden underrättas om kontakttan-
det och få möjlighet att diskutera om orsakerna till att kontakt tagits inom den i lagen om elev-
och studerandevård utsatta tiden.

4.4.1 CENTRALA PRINCIPER FÖR STUDERANDEVÅRDEN

GEMENSAM STUDERANDEVÅRD

Genom den gemensamma studerandevården ska främst vara förebyggande gemensam stu-
derandevård. Studerandevården ska ingå i läroanstaltens verksamhetskultur och omfatta åt-
gärder som främjar de studerandes delaktighet, lärande, välbefinnande, hälsa och sociala
ansvarstagande. Det är också viktigt att främja och följa upp välbefinnandet i studiegemen-
skapen och värna om en sund, trygg och tillgänglig studiemiljö. (Lag om elev- och studeran-
devård 4 §.)

Utgångspunkt för planeringen och utvecklandet av den gemensamma studerandevården är
den studerandes delaktighet, positiv kommunikation och att stödja den unga som håller på att
bli vuxen att bli självständig. I utvecklandet av gemensamma verksamhetsmetoder ska man
även samarbeta med myndigheter och aktörer som främjar de ungas välbefinnande, hälsa
och trygghet i kommunen. Främjande av säkerheten och välfärden är en del av läroanstaltens
verksamhetskultur och läroanstaltens verksamhet. Studerandena och deras vårdnadshavare
informerar om de tillgängliga studerandevårdstjänsterna.

Läroanstaltens studerandevårdsgrupp ansvarar för planeringen, utvecklingen och bedöm-
ningen av studerandevården med beaktande av delområdena i den gemensamma studeran-
devården. Gruppen leds av rektorn eller vicerektorn. Rektorn ansvarar för att den gemen-
samma studerandevården fungerar som helhet, men alla dess delområden är en väsentlig del
av lärarnas dagliga arbete. Hela läroanstaltens personal ansvarar för genomförandet av den
gemensamma studerandevården såsom lagen och arbetsuppgifterna förutsätter.

INDIVIDUELL STUDERANDEVÅRD

Med individuell studerandevård avses studerandevårdstjänster som tillhandahålls en enskild
studerande, nämligen studerandehälsovårdstjänster, psykolog- och kuratorstjänster inom
studerandevården samt yrkesövergripande individuell studerandevård som gäller en enskild
studerande och genomförs av en yrkesövergripande expertgrupp. (Lag om elev- och stude-
randevård 5 §.)

Syftet med den individuella studerandevården är att främja den studerandes välbefinnande,
hälsa och studieförmåga och att identifiera individuella behov av stöd i anslutning till den stu-

derandes livssituation. Målet är också att i ett tidigt skede förebygga problem och tillhanda-hålla det stöd som behövs.

Individuell studerandevård ska genomföras i samverkan med den studerande och med den-
nas samtycke. I fråga om åtgärder och avgöranden som gäller den studerande själv ska den
studerandes egna önskemål och åsikter beaktas. Utgångspunkten är förtroendefull kommuni-
kation som präglas av respekt för den studerande och hans åsikter samt den studerandes in-
tegritet i frågor som gäller studerandevården. Den studerande och vårdnadshavarna ska in-
formeras om den enskilda studerandes rättigheter i studerandevården och om vad lagen fö-
reskriver om förfaringssätten och behandlingen av uppgifter i ärendet. (Lag om elev- och stu-
derandevård 11 § och 18 §.)

STUDERANDEVÅRDSGRUPPER I YRKESÖVERGRIPANDE ARBETE

Verksamheten i de yrkesövergripande studerandevårdsgrupperna är en del av studerande-
vården. Alla studerandevårdsgrupper är branschövergripande, vilket innebär att grupperna ut-
över undervisningspersonalen också innefattar medlemmar som representerar studerande-
hälsovården samt kurator- och psykologtjänsterna i den utsträckning som det behandlade
ärendet förutsätter.

Helsingfors stad som anordnare av utbildningen utnämner styrgruppen för studerandevården
och fastställer sammansättningen av den läroanstaltsspecifika studerandevårdsgruppen. Stu-
derandevårdens styrgrupp ansvarar för den allmänna planeringen, utvecklingen, styrningen
och bedömningen av studerandevården som är specifik för utbildningsanordnaren. Gruppens
centrala uppgift är att främja läroanstaltsgemenskapens hälsa, välmående och säkerhet samt
att i övrigt genomföra och utveckla den gemensamma studerandevården. Styrgruppen för
studerandevården ansvarar för den allmänna planeringen, utvecklandet, styrningen och ut-
värderingen av utbildningsanordnarens studerandevård.

Gruppen leds av rektorn eller vicerektorn. Till gruppen hör en speciallärare, studiehandledare,
kurator, psykolog, hälsovårdare och representanter för undervisningspersonalen och för stu-
derandena. Till gruppen kan också höra en läkare och andra experter samt representanter för
vårdnadshavarna. Gruppen sammanträder minst tre gånger under ett läsår. Ärenden som be-
rör en enskild grupp behandlas i expertgrupper som samlas från fall till fall. Gruppledaren i
huvudsak ansvarig för uppföljningen av hur studierna i den egna gruppen framskrider. Läro-
anstaltens verksamhetssätt vid uppföljningen av hur en enskild studerande eller grupp fram-
skrider beskrivs i den läroanstaltsspecifika studerandevårdsplanen.

Ärenden som berör en enskild studerande behandlas i expertgrupper som samlas från fall till
fall. Expertgruppen samlas för att reda ut en enskild studerandes eller studerandegrupps be-
hov av studerandevårdsrelaterat stöd och för att ordna tjänsterna. Expertgruppens samman-
sättning avgörs från fall till fall och beror på ärendet som behandlas och vilken kompetens det
förutsätter. Experter får utnämnas till medlemmar i gruppen endast med samtycke av den
studerande eller, om han eller hon undantagsvis inte har förutsättningar att bedöma vad sam-

tycket innebär, med samtycke av vårdnadshavaren. Expertgruppen ska utse en ansvarsperson inom gruppen, som gör de nödvändiga anteckningarna i studerandevårdsberättelsen. Studerandevårdsberättelsen registreras, lagras och förvaras enligt de av utbildningsverket utfärdade anvisningarna. (lag om elev- och studerandevård 19 §).

4.4.2 PLANER INOM STUDERANDEVÅRDEN OCH UPPGÖRANDET AV DEM

I Helsingfors består studerandevårdshelheten av tre planer, som tillsammans styr planeringen och genomförandet av studerandevården. Planerna förbereds i yrkesövergripande samarbete och de är:

- Delen om studerandevård i Helsingfors välfärdsplan för barn och unga,
- Beskrivningen av studerandevården som ingår i läroplanen över gymnasieutbildningen i Helsingfors stad samt
- den läroanstaltsspecifika studerandevårdsplanen.

Välfärdsplanen för barn och unga samt övriga linjedragningar som berör välfärden och säkerheten för barn och unga i Helsingfors beaktas när man förbereder delen om studerandevård i läroplanen samt när man gör upp de läroanstaltsspecifika studerandevårdsplanerna.

UPPGÖRANDET AV DEN LÄROANSTALTSSPECIFIKA STUDERANDEVÅRDSPLANEN

(Bilaga 4: Studerandevårdsplan för Tölö gymnasium).

För att verkställa, bedöma och utveckla studerandevården görs en läroanstaltsspecifik studerandevårdsplan upp. Planen görs upp i samarbete med läroanstaltens personal, studerandena och deras vårdnadshavare. Studerandevårdsplanen kan också vara gemensam mellan två eller flera läroanstalter. Utbildningsverket uppföljer verkställandet av den läroanstaltsspecifika studerandevårdsplanen. Läroanstalterna bedömer hur väl studerandevårdsplanerna verkställts i sina verksamhetsberättelser. De läroanstaltsspecifika planerna granskas inom ett år från det att välfärdsplanen för barn och unga har granskats. Välfärdsplanen för barn och unga godkänns av stadsfullmäktige och granskas minst fyra gånger i året. Utbildningsverket ger gymnasierna allmänna anvisningar för de förutsatta planerna. Gymnasiernas instruktioner för att trygga studieförutsättningarna för gymnasier samt instruktionerna på ämbetsverksnivå för kris- och säkerhetsplaner fungerar som anvisningar för uppgörandet av de planer som förutsatts av den gymnasiespecifika studerandevården.

I studerandevårdsgrupperna ska finnas studerandemedlemmar och bland medlemmarna kan också finnas vårdnadshavare. Vårdnadshavarna ska ha möjligheten att delta i planeringen av studerandevården både genom nätet och vid tillfällen som arrangeras för samarbete mellan vårdnadshavare och läroanstalten. I början av läsåret ska studerandena och vårdnadshavar-

na informeras om studerandevårdens planering och verkställande samt förfaringssätt och informationsbehandling kring hur enskilda studerandens ärenden kommer att hanteras. Man ska också kontinuerligt ha dessa uppgifter lätt tillhanda.

Utgångspunkten är att hanteringen av ett ärende som gäller en studerandes studerandehälsovård sker med studerandens samtycke, eller ifall denne inte har förutsättningarna att bedöma betydelsen av samtycket, med vårdnadshavarens samtycke. Verksamhetsmetoderna bedöms från fall till fall med respekt för studerandens och vårdnadshavarnas rättigheter och ansvar. Ifall studeranden vill neka sina vårdnadshavare rätten att delta i ärendets behandling eller överlåtande av information som har att göra med ärendet till sina vårdnadshavare, ska antingen social- eller hälsovårdsarbetaren bedöma situationen, beroende på om det handlar mer om ett behov av hjälp från social- eller hälsovården. I läroanstaltens studerandevårdsplan beskrivs följande saker:

1. HELHETSBEHOVET AV STUDERANDEVÅRDEN OCH TILLGÄNGLIGA STUDERANDEVÅRDSTJÄNSTER

Helhetsbehovet av studerandevården och tillgängliga studerandevårdstjänster meddelas enligt vad de är när planen görs upp (resursallokering/mängden studerande). Studerandevårdstjänsterna består av studerandehälsovården samt psykolog- och kuratortjänster.

Vad gäller allokering av resurser kan man ta i beaktande behov som har att göra med studerandenas hälsa och välfärd samt studerandegemenskapen och miljön. I allokeringen av resurser utnyttjas mångsidigt utredningar och uppföljningsuppgifter som har att göra med studerandevården, bedömningar av studerandevården, samt respons som erhållits från vårdnadshavare och särskilt från studerandena.

En studerande ska ges möjligheten att personligen träffa en av studerandevårdens psykologer eller kuratorer senast sju av läroanstaltens arbetsdagar efter det att studeranden bitt om detta. I brådskande fall ska en träff kunna ordnas samma eller nästa arbetsdag. I Helsingfors allokeras resurser så att det finns en psykolog per tusen studeranden och en kurator per 800 studeranden.

Studerandena ska ges möjlighet att under vardagar under tjänstetid omedelbart kunna ta kontakt med studerandehälsovården (eller någon annan verksamhetsenhet inom hälso- och sjukvården). Utvärdering av behovet av vård och i samband med utvärderingen ska vård som anses behövlig ur en medicinsk eller odontologisk synvinkel arrangeras i enlighet med hälso- och sjukvårdslagen § 51. I Helsingfors har sjukvårdarna i gymnasiet dimensionerats så att det finns en sjukvårdare per 800 studeranden.

2. FÖRFARINGSSÄTT INOM DEN GEMENSAMMA STUDERANDEVÅRDEN

Varje gymnasium i Helsingfors stad ska främja fritidsaktiviteter som studerandena tycker om, hobbyverksamhet, hälsosamma och säkra livsvanor samt olika sätt att påverka tillsammans

med ungdomsarbetet, barnskyddet, polisen samt övriga parter som behövs för att utveckla studerandevården.

I studerandevårdsplanen för den enskilda läroanstalten ska beskrivas hur den gemensamma studerandevården ordnas för att följa upp och främja den studerandes och studiegemenskapens hälsa, välbefinnande och lärande.

En noggrannare lista över och beskrivningar av det innehåll som förutsätts av läroanstaltens studerandevårdsplan finns i Utbildningsstyrelsens publikation *Grunderna för gymnasiets läroplan 2015* (sidor 23-27).

GENOMFÖRANDE OCH UPPFÖLJNING AV STUDERANDEVÅRDSPLANEN

Utbildningsverket ansvarar i samarbete med social- och hälsovårdsväsendet om att egenkontrollen för studerandevårdens helhet genomförs.

4.5 PLAN FÖR ANVÄNDNINGEN AV DISCIPLINÄRA ÅTGÄRDER OCH FÖRFARINGSSÄTT

Om disciplinstraff och andra disciplinära åtgärder och förfaringssätt har Helsingfors stads utbildningsverk gett anvisningar i cirkulärbrevet 015 den 4 februari 2014.

Läroanstalternas åtgärder för att ingripa i rusmedelsproblem, våld, mobbning och trakasseri beskrivs i Helsingfors stads utbildningsverks publikation *Handlingsplan för att trygga studieförutsättningarna för gymnasier* (Bilaga 5)

Studerandenas lagstadgade skyldigheter beskrivs noggrannare i ordningsreglerna, som gymnasiernas studerande och personal tillsammans gör upp. Enligt instruktionen godkänner direktionen ordningsreglerna.

Instruktionen för att trygga studieförutsättningarna, kris- och säkerhetsplanerna samt ordningsreglerna diskuteras i början av varje läsår och alltid vid behov så att både personalen och studerandena är medvetna om förfaringssätten.

4.6 SÄRSKILDA FRÅGOR ANGÅENDE SPRÅK OCH KULTUR

I Helsingfors stads gymnasier iakttas i undervisningen och handledningen av alla studeranden grunderna för gymnasiets läroplan samt de mål och principer som gymnasiets läroplan lägger fram. I alla undervisning och inläring iakttas studerandenas språkliga färdigheter

och kulturella bakgrund.

SAMER OCH SAMISK TALANDE

Samernas ställning som ursprungsfolk beaktas i gymnasiet och ett särskilt mål för undervisningen är att de unga kan växa upp i sitt eget språk, kultur och gemenskap samt bygga sin egen identitet. Detta stöds genom att beakta den kulturella kännedom som språket innehåller och genom att i mån av möjlighet arrangera undervisning i samiska språk.

ROMER

I Helsingfors stads gymnasier beaktas romers ställning som en etnisk och kulturell minoritet och medvetenhet om romers historia och kultur främjas. I undervisningen stöds utvecklingen av en romsk identitet och stärks bevarandet av det romska språk- och kulturarvet i samarbete med hemmen. Målet är att främja romska studerandes övergång till fortsatta studier.

TECKENSPRÅKIGA

Målet för gymnasieutbildningen för döva och studerande som använder teckenspråk är att stärka de studerandes teckenspråkiga identitet och lära dem mer om sin egen kultur. I inläringen ska studerandenas teckenspråkiga färdigheter stärkas, och deras förmåga att fungera smidigt i två eller flera kulturer ska förbättras.

I Helsingfors arrangeras utbildning på teckenspråk i mån av möjlighet. Studerandena handleds i att utnyttja teckenspråkiga tolk- och samhällstjänster.

STUDERANDE MED ÖVRIGA SPRÅK SOM MODERSMÅL

I undervisningen av studerande som har ett övrigt språk som modersmål ska de gemensamma målen och principerna som beskrivs i grunderna för läroplanen och gymnasiets läroplan följas med hänsyn till de studerandes bakgrund och utgångsläge, såsom deras kunskaper i svenska/finska, deras modersmål, deras kännedom om den finländska gymnasieutbildningen och finländsk studiekultur samt deras tidigare skolgång. Undervisningen och studierna i gymnasiet ska stödja de studerandes kunskaper i undervisningsspråket, deras flerspråkiga identitet, uppskattning för den egna språkliga och kulturella bakgrunden samt deras utveckling till aktiva och balanserade medlemmar i ett kulturellt mångskiftande samhälle. Studerande som har ett främmande språk som modersmål ska få information om studiemöjligheter och stödarrangemang i gymnasiet samt om sina rättigheter i studentexamen.

5 MÅL OCH CENTRALT INNEHÅLL FÖR LÄRANDET

5.1 ALLMÄNNA MÅL FÖR UNDERVISNINGEN

Undervisningen och den övriga verksamheten i gymnasiet ska ordnas enligt de allmänna riksomfattande målen för gymnasieutbildningen som fastställs i statsrådets förordning (942/2014) så att den studerande ska ha möjlighet att utvecklas till en bildad samhällsmedlem, att tillägna sig kunskaper och färdigheter som förutsätts i en föränderlig värld och utveckla förmåga till livslångt lärande. Målen betonar betydelsen av en bred allmänbildning och förståelse för helheter samt uppmuntrar till etiskt ansvarsfull och aktiv medverkan på lokal, nationell och internationell nivå. Genom att sporra den studerande att utveckla sin kommunikations-, samarbets- och uttrycksförmåga, kan man inom gymnasiestudierna skapa gemenskap, delaktighet och välbefinnande.

I Helsingfors stads gymnasier läggs särskild tyngd på följande principer som stöder undervisningen och god inläring.

SJÄLVSTYRNING OCH ATT LÄRA SIG INLÄRNING

Med hjälp av den fenomenbaserade pedagogiken kan studerandena uppleva att inläring är en viktig del av livet och kan glädja sig åt att de lär sig.

De lär sig förstå helheter och bygger på lång sikt upp sin helhetsuppfattning av kunskap på ett målmedvetet och tålmodigt sätt. Studerandens inlärningsmål är individuella, vilket ökar på känslan av att de äger sin inläring och stöder därtill den ungas självstyrighet. Studeranden lär sig välja studier utöver skolans eget kursutbud också från campus- och stadsutbudet och läroanstalter utanför gymnasiet när hen bygger sin egen individuella studieväg.

FÄRDIGHET ATT ARBETA I GRUPP

Fenomenbaserad inläring baserar sig på gemensam inläring; studerandena lär sig från varandra och deltar i varandras inläring. Digistrategin framhäver även en pulpetfri skola, vilket för sin del innebär grupparbete, gemensam inläring, delande av kunnande och kamratbedömning.

I Helsingfors stads gymnasier finns utvecklingsgrupper som även har studerandemedlemmar. De får därigenom delta i beslutsfattandet.

Gymnasiestuderandena deltar i projekt tillsammans med stadens olika branscher, bildningsväsendets olika ämbetsverk, privata aktörer och organisationer samt regionala samarbetspartners.

Studerandenas förmåga att omfatta olika åsikter och att se på världen ur andras synvinklar främjar grupparbetet.

GLOBALT MEDBORGARSKAP

Den studerande funderar på sin egen boende- och studiemiljö i förhållande till huvudstadsregionen och gestaltar Helsingfors som en del av Finland, Europa och den globala världen. Hen lär sig behandla den information som finns tillhanda om världen och att hitta nya synvinklar, och kan tillämpa dem på sin egen livsmiljö. Målet är att studerandena lär sig ta ansvar för sin miljö och arbetar för en hållbar livsstil.

Den mångkulturella vardagen i Helsingfors gymnasier samt samarbetet med mångkulturella aktörer lär de studerande att respektera människovärdet, de mänskliga rättigheterna samt att möta den föränderliga världen. Studerandena får erfarenhet av hur man kan ändra världen genom att arbeta tillsammans med andra.

KOMMUNIKATIONSFÄRDIGHETER OCH FÖRMÅGA ATT VÄXELVERKA

Då den studerande verkar i olika team och nätverk krävs det av hen utmärkta kommunikationsfärdigheter och förmåga att växelverka. Studeranden lär sig effektiv kommunikation genom olika presentationsmetoder, medier och verktyg. I sin kommunikation kan hen också beakta olika mottagare.

I stadens gymnasier genomförs internationella projekt som fördjupar de studerandes förståelse för mållandets kulturella miljö samt det språk som används i projektet. Internationella projekt tillsammans med gymnasiernas mångsidiga språkutbud tränar studeranden att kommunicera i en mångkulturell miljö. Målet är att studerandena kan hantera olika kommunikationssituationer och lär sig känna igen till exempel hur kulturbakgrunden påverkar i kommunikationssituationer.

KREATIVITET

Målet är att studeranden lär sig ställa frågor som utmanar och ifrågasätter den rådande situationen. Studeranden är intresserad och nyfiken på att undersöka och definiera verkliga problem. Gymnasiernas konstundervisning ökar på självkännedom och växelverkan, och ger studerandena ett verktyg att undersöka saker som är svåra att klä i ord. Metoderna för mångsidigt lärande uppmuntrar studerandena att själva vara kreativa och att tolka, att finna

det som är meningsfullt för dem själva i saker och att öppet granska kreativitet.

I Helsingfors stads gymnasier uppmuntras det till en företagsam attityd. Studerandenas företagsamma förhållningssätt uttrycks i förmågan att ha visionära idéer och i modet att lyckas och misslyckas. Studeranden lär sig hur man kan lyckas genomföra idéer.

KRITISKT TÄNKANDE

Målet är att studeranden lär sig att skickligt döma hur pålitligt, riktig och nyttig informationen är. Hen lär sig känna igen ogrundade antaganden, felaktiga påståenden, falska generaliseringar samt grundlösa slutsatser. Studeranden lär sig se förhållandena mellan olika saker. Hen har en beredskap att åstadkomma ny, djupare förståelse samt förmågan att navigera i informationens interaktiva och globala värld.

Genom ett fenomenbaserat pedagogiskt grepp bygger studeranden upp en helhetsbetonad uppfattning om information som överskrider läroämnegränserna. Genom kollaborativt arbete byggs kunskap upp på djupet och på ett yrkesövergripande sätt genom att studera saker kritiskt, fatta beslut samt lösa problem.

De studerande uppmuntras att delta, påverka och stärka gemenskapen i skolans verksamhet, närmiljön och Helsingfors. Till exempel gymnasiernas Aktiivipolku-verksamhet där man uppmuntrar studerandena att delta och påverka gör att de blir aktiva, ansvarstagande och kritiska medborgare.

5.2 TEMAOMRÅDEN

Temaområdena behandlar högaktuella samhällsfrågor som är centrala för utbildning och fostran. Temaområdena tar också upp aktuella värdegrundsfrågor. De facto innehåller de både ämnesövergripande teman och centrala kompetenser. Temaområdena har beaktats i ämnesdelarna i läroplansgrunderna och i de teman som är centrala då man utvecklar verksamhetskulturen i gymnasiet.

AKTIVT MEDBORGARSKAP, ENTREPRENÖRSKAP OCH ARBETSLIV

I Helsingfors stads gymnasier stöds de studerande att utvecklas till aktiva medborgare. Målet är att de studerande ska lära sig att utnyttja de påverkningsmöjligheter som skolan ger, till exempel studerandekårsverksamhet, tutorverksamhet, och Krut-verksamhet. Studerandena deltar också aktivt i alla skolans arbetsgrupper.

Krut-påverkningssystemet är Helsingfors alternativ till ungdomsfullmäktige. Kruts kärnidé är att förbättra ungas möjlighet att påverka i staden och att uppmuntra dem till delaktighet. Kruts

kärngrupp ser till att ungas röst kan höras i Helsingfors.

Tack vare verksamheten Aktivt medborgarskap (aktivitetsspåret) kan den studerande i sina studier utnyttja sådana färdigheter som hen lärt sig utanför skolan, till exempel genom hobbyverksamhet, och genom dessa medföra nytta för hela gemenskapen. Aktivt medborgarskap erbjuder möjligheter att förbereda sig inför arbetslivet under gymnasietiden, och ger studerandena möjligheten till en målinriktad delaktighetsverksamhet.

I entreprenörskapsfostran samarbetar man med många aktörer i huvudstadsregionen, till exempel företagarföreningar och universitet. I Helsingfors stads gymnasier uppmuntras det till frivilligarbete, som hjälper studerandena att gestalta samhälleliga och globala utmaningar genom sina egna erfarenheter. De studerande uppmuntras att ordna verksamhet och evenemang i skolan och att delta i kurser som uppmuntrar till entreprenörskap. En före detta studerandes kunskap och erfarenhet kan utnyttjas i presentationer om fortsatta studier och olika yrken. Målet är att erbjuda både studeranden och lärare en möjlighet att bekanta sig med arbetslivet.

VÄLBEFINNANDE OCH TRYGGHET

I Helsingfors stads gymnasier framhävs betydelsen av att varje medlem i skolgemenskapen bär ansvar för var och ens välbefinnande och att man stöder livsstilar som främjar välbefinnande. Gymnasiestuderandena uppmuntras att hitta egna personliga motionsformer och vägar till en hälsosam livsstil. Skolornas förfaringssätt främjar jämlikhet och samförstånd mellan kulturer och förebygger diskriminering. Var och en är skyldig att bemöta andra på ett respektfullt sätt och ingripa i missförhållanden som de observerar. Man strävar efter att gymnasiet är en fysiskt och socialt tillgänglig miljö.

Studerandekåren strävar efter att förbättra skolgemenskapens välbefinnande och öka på tryggheten. Studerandena deltar i den yrkesövergripande studerandevårdgruppens verksamhet, som arbetar i förebyggande syfte för att öka på lärmiljöns trygghet. En del av temaområdet är projekt där studerande och personal lär sig känna igen och avvärja våldsamma förfaringssätt i sin studiemiljö. Målet är att de lär sig hantera konflikter konstruktivt och genom försoning.

I Helsingfors finns många olika samarbetspartners med vilka gymnasierna kan samarbeta för att verkställa temaområdet välbefinnande och trygghet. Våra samarbetspartners experter kan hjälpa studerandena att fördjupa sin förståelse av olika sätt att främja välbefinnande och trygghet.

HÅLLBAR LIVSSTIL OCH GLOBALT ANSVAR

I Helsingfors stads gymnasier uppmuntras studerandena att anamma en hållbar livsstil och att verka för hållbar utveckling, samt att forma ett kritiskt och etiskt förhållande till sin egen roll som konsument. I gymnasiet finns ett program för hållbar utveckling och miljögrupper.

Den mångsidiga naturen och den byggda stadsmiljön utnyttjas i studierna. Studerandena uppmuntras till att ta ställning, påverka i den regionala planeringen och att skapa ett ansvars-tagande förhållningssätt gentemot sin närmiljö. Genom de färdigheter som utvecklats genom temaområdet kan den studerande ta hand om Helsingfors unika natur och byggnadsbestånd och förstår varför det är viktigt att de bevaras också för framtida generationer.

Helsingfors eftersträvar kolneutralitet före 2050. Under gymnasietiden fördjupar man sig i Helsingfors miljöpolitik och -program och i orsakerna till strävan mot kolneutralitet. Den studerande bekantar sig med alternativa sätt att producera energi.

Temaområdet Hållbar livsstil och globalt ansvar hjälper studeranden att förstå varifrån de produkter som är nödvändiga för vardagen kommer från och deras livscykel. Målet är att studerandena växer upp till ansvarsfulla aktörer som har den kunskap och vilja som behövs för att arbeta för en hållbar framtid i sina egna liv.

KULTURKOMPETENS OCH INTERNATIONALISM

För att vidga kulturkännedomen och öka språkfärdigheterna erbjuder Helsingfors stads gymnasier olika kulturella och internationella projekt med mångsidigt innehåll och som överskrider ämnesgränserna. I projekten kan man också utnyttja virtuella miljöer. Samarbetet med olika aktörer hjälper de studerande att förstå olikvärdighet som fenomen och uppmuntrar dem att sträva mot en rättvisare värld.

Multikulturalism innebär en vardag där olika kulturer möts och internationalitet är närvarande i den studerandes liv på ett naturligt sätt. Det här ger en möjlighet att förstå olika kulturella identiteter och samverka med andra. Studerande och lärare i Helsingfors stads gymnasier samarbetar mycket, både på det andra inhemska språket och på främmande språk.

Tack vare ett intensivt samarbete mellan gymnasierna på tre finskspråkiga campus kan Helsingfors stads gymnasier erbjuda ett omfattande språkutbud. Studeranden kan välja studier förutom från campusgymnasierna också från det gemensamma utbudet av studiemöjligheter som stadens gymnasier bjuder på. Både för inläring och för internationella kontakter kan man dra nytta av nät- och videoförbindelser.

MEDIER OCH MULTILITTERACITET

Till konceptet multilitteracitet hör utöver förmågan att förstå texter också förmågan att producera texter, texter i bildform, och att förmedla information på olika sätt och med olika verktyg. Studerandenas multilitteracitet utvecklas från att kunna behärska vardagsspråk till att kunna behärska olika vetenskapsgrenars språk och presentationsmetoder. En rik, multimedial textmiljö, pedagogiken som utnyttjar den, samt samarbete mellan läroämnen, skapar förutsättningar för att kunna behandla olika texter på ett insiktsfullt sätt. Som material utnyttjas mångsidigt uttrycksfulla text- och mediekällor. Genom att bekanta sig med olika mediers

historier och deras nuvarande verksamhet möjliggör man förståelsen av de kulturella, samhälleliga och ekonomiska kopplingarna mellan dem.

Studerandena lär sig att behärska den litteracitet som förutsätts för att kunna tolka och producera text idag och i framtiden, från att kunna skriva och läsa traditionell skriven text till att behärska digitala och multimediala texter och bilder från många olika kanaler. I undervisningen och inläringen utnyttjas autentisk media som är betydelsefull för studerandena samt tolkningar som uppstår genom dem.

Studerandena uppmuntras till att använda sin multilitteracitet också för att påverka och delta i sin egen livsmiljö, i media och i samhället. Studerandena i stadens gymnasier har goda förutsättningar att samarbeta med ledande medieinstitutioner.

TEKNOLOGI OCH SAMHÄLLE

Helsingfors stads digistrategi stödjer gymnasiernas utveckling till moderna och helhetsbetonade lärmiljöer. Informationsteknologi är ett viktigt verktyg för inläring, tänkande, informationssökning och -behandling, för den egna produktiviteten och för samarbete. Teknologi är också till hjälp vid att uttrycka sig själv, för självreflektion samt för att utveckla metakognitiva färdigheter. Målet är att i framtiden främja inläring, vilket teknologin gör möjligt.

Genom att satsa på nya lärmiljöer möjliggör man nya slags inlärningslösningar. Med hjälp av informations- och kommunikationsteknologi utvecklas individualiserade studievägar och inlärningsprocesser med vilka studierna kan befrias från traditionella arbetsmetoder. En nätbaserad miljö gör den fenomenbaserade och undersökande inläringen mer mångsidig liksom också arbetet i olika nätverk och projekt. Användningen av de elektroniska inlärningsplattformar som aktivt utvecklats i Helsingfors stöder interaktiv inläring och förbereder studerandena på fortsatta studier och arbetslivet. Videoundervisning å sin sida gör det möjligt för studeranden att delta i undervisning som erbjuds utanför det egna gymnasiet.

Studerandena lär sig känna igen olika informationsteknologiska program och deras användningsändamål, samt förstå centrala informationsteknologiska begrepp. Studerandena lär sig bedöma hur teknologi påverkar den hållbara utvecklingen och att verka som ansvarstagande konsumenter. De förstår praxisen kring dataskydd, upphovsrätten och integritetsskyddet, och har en uppfattning om betydelsen, möjligheterna och riskerna med digitalisering i en global värld.

Frågor som har att göra med temaområdena görs konkreta genom att bekanta sig med hur teknologier tillämpas inom olika branscher. Med hjälp av våra samarbetspartners kan studerandena bekanta sig med aktörer i arbetslivet som utnyttjar intressanta teknologiska lösningar.

VETENSKAP OCH KONST MÖTS (HELSINGFORS EGET TEMAOMRÅDE)

Temaområdet ger studerandena möjligheten att bekanta sig med kopplingarna mellan vetenskap och konst. Studeranden undersöker betydelsen av vetenskap och konst i utformningen av identitet och världsbild. Vetenskap och konst skapar nytt och beskriver verkligheten på delvis liknande sätt. Studeranden lär sig att tänka innovativt och att föra fram nya synvinklar på ett modigt sätt. Även misslyckande kan vara en del av den kreativa processen och kan leda till nya insikter eller metoder.

Temaområdet kan också behandlas i temastudier och i de ämnesövergripande kurserna i konst, och man kan använda fenomenbaserade metoder. Genom samarbetet mellan gymnasier har studerandena möjligheten att utnyttja expertisen som andra gymnasier erbjuder genom deras särskilda uppdrag och inriktningar.

Studeranden får uppleva nya saker och känslor genom vetenskap och konst, samt bekanta sig med konst- och vetenskapsprocesser. Hen kan gestalta och lösa problem genom att mångsidigt använda sig av vetenskapliga och konstnärliga metoder samt ha mod att uttrycka sig själv genom vetenskap och konst. Studeranden bekantar sig med aktörer och verksamhetsmiljöer inom vetenskapen och konsten och får möjligheten till långvarig och experimentellt projektarbete.

6 BEDÖMNINGEN AV DEN STUDERANDES LÄRANDE

6.1 SYFTET MED BEDÖMNINGEN

I Helsingfors stads gymnasier är bedömningen mångsidig, rättvis och av hög kvalitet. Bedömningens uppgift är att främja inläring och uppmuntra studerandena att överträffa sig själv. Utgångspunkten är att de studerande förstår vad de ska lära sig och hur lärandet bedöms.

I Helsingfors stads gymnasier använder man bedömning för att stöda studerandenas inläring och utvecklingen av en positiv självbild. Genom respons ges studeranden handledning i att sätta upp sina egna mål, de uppmuntras till målmedvetna och mångsidiga studier, till att utveckla sin förmåga till själv- och kamratbedömningar, samt stärka deras förmåga att lära sig inläring.

Genom uppmuntrande feedback kan studeranden slipa på sina studiemetoder och precisera sina målsättningar under gymnasietiden och inför framtiden. Den studerande får tydlig information om hur studierna framskrider, hur väl målen nås och om inlärningsresultat såväl under studiernas gång som efter att gymnasiestudierna avslutats. Vid sidan om handledning

och uppmuntran ger bedömningen av studeranden också information om vad för slags kunskande åstadkommit och om hur studierna framskrider åt studeranden själv, åt lärarna och åt vårdnadshavarna. Därtill ger bedömningen information för utvecklingsarbetet av undervisningen och skolan samt åt anordnare av fortsatta studier och åt representanter från arbetslivet.

6.2 KURSBEDÖMNINGEN

Studerandenas inläring bedöms under kursens gång och kursprestationerna bedöms alltid i slutet av kursen, ifall förutsättningarna för bedömning uppfylls. Dessa förutsättningar är olika i olika läroämnena. Förutsättningarna preciseras ämnesvis.

I början av varje kurs diskuterar lärarna och studerandena om de färdigheter som ska utvecklas under kursen, de inlärningsmetoder som ska utnyttjas och de bedömningsverktyg som kommer att användas. Studerandens inläring stöds av att hen vet vilka slags inlärningsmål kursen har och på vad bedömningen av kursprestationen baseras på.

I Helsingfors stads gymnasier bedömer man den studerandes inläring och arbete såväl individuellt som i egenskap av medlem i en grupp. Bedömningen inriktas på studerandenas kunskap och färdigheter, inte på studerandenas värderingar, attityder eller personliga egenskaper. Kriterierna för bedömningen ska vara tydliga, baseras på arbetsmetoderna som använts på kursen, och på ett mångsidigt sätt stödja uppnåendet av kursens mål.

Verktyg för bedömningen kan vara till exempel inlärningsuppgifter, projektarbete, portfolion, skilda prov (kollaborativt prov, materialprov, muntligt prov, elektroniskt prov) eller tester, självbedömning, kamratbedömning, studiedagböcker, uppsatser, skrivelser, undersökningar eller andra produkter, kontinuerligt arbete som individ eller grupp, bedömning av inlärningsprocessen, muntlig bedömning samt diskussioner mellan läraren och studeranden.

Genom att låta de studerandena ta del i bedömningen utvecklas deras självvärderings- och kommunikationsfärdigheter samt utvärderingsförmåga. I olika grupparbeten, övningar och prov kan man utnyttja högskolornas opponentskap, där studerandena utvärderar varandras arbeten. När de studerandena tar ansvar för sitt eget och andras lärande blir inläringen djupare och de blir mer medvetna om sin inlärningsprocess. En aktiv roll i bedömningen utvecklar de studerandenas metakognitiva färdigheter, samarbets- och kommunikationsförmågor som behövs i arbetslivet.

I bedömningen av studeranden med invandrarbakgrund och främmande språk ska man beakta att deras finska eller svenska språkförmågor fortfarande är i utveckling. I bedömningen ska man använda flexibla, mångsidiga och till situationen lämpliga metoder, som hjälper varje studerande att så väl som möjligt visa sitt kunnande. Mångsidig bedömning ska göras kontinuerligt genom olika metoder. Till exempel att språket i provet görs enklare, ordböcker och källmaterialet tillåts, muntliga prov, längre provtid samt portfoliobedömning är sådana

metoder. Respons genom bedömning är viktig eftersom det hjälper studeranden att identifiera sitt eget kunnande och sitt utvecklingsbehov.

6.2.1 SIFFERVITSORD OCH PRESTATIONSANTECKNINGAR

I gymnasieförordningen 810/1998 konstateras det att man i siffervitsord använder skalan 4–10. Vitsordet 5 anger hjälpliga, 6 försvarliga, 7 nöjaktiga, 8 goda, 9 berömliga samt 10 utmärkta kunskaper och färdigheter. Underkänd prestation anges med vitsordet 4.

Vitsordet för obligatoriska kurser och de nationella fördjupade kurser som fastställs i grunderna för läroplanen ges med siffror, med undantag av kurserna i studiehandledning och temastudier, som bedöms med en anteckning om avlagd kurs (A = avlagd, U = underkänd).

Nationella tillämpade kurser bedöms med en anteckning om avlagd kurs (A = avlagd, U = underkänd). En lokal fördjupad eller tillämpad kurs kan i enlighet med vad som bestäms i läroplanen bedömas antingen med siffror eller med en anteckning om avlagd kurs (A = avlagd, U = underkänd).

I Helsingfors stads gymnasier bedöms stads- och skolspecifika fördjupade och tillämpade kurser med ett siffervitsord eller prestationsanteckning (A = avlagd, U = underkänd), på det sätt som fastställts i läroplanens läroämnesspecifika del. Bedömningen kan kompletteras med en verbal bedömning. Avbrutna kurser markeras med anteckningen B (B = bruten (avbruten)). Kursen kan anses avbruten ifall studeranden inte har några bevis på att kursen genomförts.

Om den studerande saknar någon del som är väsentlig för kursbedömningen kan läraren av motiverade anteckna ett D (D = deltagit). De prestationer som saknas ska antecknas i tilläggsuppgifterna för bedömningen. D-anteckningen ska emellertid kompletteras till en hel prestation senast under de två därpå följande perioderna, och ett D under period fem ska kompletteras senast under den första perioden under följande läsår.

6.2.2 SJÄLVSTÄNDIGT GENOMFÖRD KURS

I Helsingfors stads gymnasier kan kurser genomföras delvis eller helt självständigt, och för självständiga prestationer tillämpas ovan nämnda bedömningsprinciper. I skolan kan man rekommendera att kursen genomförs genom att delta i undervisningen. En kurs som en studerande genomför på egen hand bör avläggas med godkänt vitsord.

6.2.3 BEDÖMNINGEN AV KURSER I MUNTlig SPRÅKFÄRDIGHET

Prestationen i det prov i muntlig färdighet som hör till kursen och annat under kursen visat kunnande bedöms mot de mål som uppställs för språket och lärokursen i fråga i grunderna för läroplanen. Förutsättningarna för bedömning av kursen uppfylls, när den studerande har visat sådant kunnande som krävs för att genomföra kursen och har avlagt det prov i muntlig färdighet som ingår i kursen.

6.2.4 FRAMSTEG I STUDIerna

I Helsingfors stads gymnasier gör varje studerande i början av sina studier en elektronisk personlig studieplan, som specificeras medan studierna framskrider. Studieplanen är till stöd för studeranden och hjälper dem att fästa sig vid sina studier, göra framsteg i studierna och slutföra sina studier. Studerandens elektroniska studieplan är ett verktyg som kan användas av studeranden, grupphandledaren, studiehandledaren och vårdnadshavaren för att följa upp framsteg i studierna.

I Helsingfors stads gymnasier har studeranden rätt att höja ett godkänt vitsord antingen genom att repetera kursen, genom att självständigt studera kursen, eller enligt lärarens omdöme genom annat bevis.

Om en studerande har deltagit i kursen tidigare eller har andra dokumenterade bevis kan de räknas som en del av kursbedömningen.

Ett underkänt vitsord kan höjas en gång genom omtentamen. Efter det kan ett underkänt vitsord höjas genom att delta kursen på nytt eller genom att självständigt genomföra den.

Enligt 25 § i gymnasielagen (629/1998) ska en studerande delta i undervisningen ifall han inte har beviljats befrielse från den. Ifall en studerande har förhinder och inte kan delta i undervisningen, ska hans vårdnadshavare (för studerande under 18 år) ge en utredning över orsaken till frånvaron i Wilma inom en vecka från frånvaron. Läraren antecknar alla frånvaron i Wilma. Ifall 4 eller fler frånvaron samlas, ska studeranden diskutera med sin lärare om hur det nödvändiga kunnandet kunde säkerställas. Baserat på detta samtal kan läraren vid behov kalla samman en studerandevårdsgrupp.

6.2.5 ERKÄNNANDE AV KUNNANDE OCH TILLGODORÄKNANDE AV STUDIER

Den studerande kan ansöka om tillgodoräkning av studier som genomförts i andra sammanhang eller erkännande av kunnande som förvärvats på annat sätt. Den studerande ska uppvisa ett utlåtande om sina studier eller sitt kunnande. Gymnasiet kan be den studerande att komplettera sin prestation i enlighet med gymnasieutbildningens mål. Även studiernas omfattning ska beaktas. De studerande ska få information om tillvägagångssätt vid erkännande av kunnande.

Studier eller kunskap som skaffats på andra platser i hemlandet eller i utlandet kan tillgodoräknas bland studierna som Helsingfors stads gymnasier erbjuder, som en del av en obligatorisk, fördjupande eller tillämpad kurs. I bedömningen av kunskap förfar man såsom föreskrivs i grunderna för läroplanen och i bedömningarna för läroplanens kurser och studier. Praxisen kring vitsord fastställs närmare i Utbildningsstyrelsens publikation Grunderna för gymnasiets läroplan 2015.

6.3 BEDÖMNINGEN AV EN ÄMNESLÄROKURS

En ämneslärokurs består av de kurser i läroämnet som ingår i den studerandes individuella studieplan. Av de lokala fördjupade, nationella tillämpade och lokala tillämpade kurserna räknas endast de kurser som den studerande avlagt med godkänt resultat till lärokursen i ämnet.

Vitsordet för lärokursen i ett läroämne fastställs som det aritmetiska medeltalet av vitsorden för de obligatoriska kurser och nationella fördjupade kurser som den studerande har slutfört.

Om praxisen kring underkända kursvitsord, hur ett bedömningen av en ämneslärokurs fastställs och de läroämnen som i slutbetyget bedöms med siffror har beskrivits närmare i Utbildningsstyrelsens publikation Grunderna för gymnasiets läroplan 2015 (sidorna 233-234).

6.4 FULLGÖRANDE AV GYMNASIETS HELA LÄROKURS

Den studerande har slutfört gymnasiets lärokurs när hen har avlagt de enskilda ämneslärokurserna med godkänt resultat, antalet nationella fördjupade kurser är minst 10 och minimiantalet 75 kurser uppfylls. Till gymnasiets lärokurs räknas endast sådana kurser i temastudier som erbjuds som nationella fördjupade kurser, de lokala fördjupade kurserna, de nationella tillämpade kurserna och de lokala tillämpade kurserna som den studerande avlagt med godkänt resultat.

Om bestämmelser som handlar om att förnya och repetera bedömningar berättas i gymnasielagen och Utbildningsstyrelsens publikation Grunderna för gymnasiets läroplan 2015 (sidor 234-235).

6.5 BETYG OCH BETYGSANTECKNINGAR

I gymnasiet används följande betyg:

1. Avgångsbetyg från gymnasiet ges till en studerande som har slutfört gymnasiets hela lärokurs. Intyg över provet i muntlig språkfärdighet som fastställs i gymnasieförordningen ges som bilaga till avgångsbetyget.
2. Betyg över slutförd enskild lärokurs ges när en studerande har slutfört en eller flera av gymnasiets ämneslärokurser.
3. Betyg över utträde ur gymnasiet (skiljebetyg) ges till en studerande som avgår från gymnasiet innan hen har slutfört gymnasiets hela lärokurs.

Om uppgifterna som ingår i betygen berättas närmare i Utbildningsstyrelsens publikation Grunderna för gymnasiets läroplan 2015 (s. 235-237).

6.6 BEDÖMNING OCH UTVECKLANDE AV SKOLANS VERKSAMHET

Helsingfors stads gymnasier bedömer sin egen verksamhet och det är en del av bedömningen av Helsingfors gymnasieutbildning. Genom att bedöma skolans verksamhet får man information som stöder studerandenas inläring, skolans utvecklingsarbete och beslutsfattande.

Gymnasiet planerar och bedömer sin verksamhet varje läsår i sin verksamhetsplan och berättelse. Som grund för verksamhetsplanen är gymnasiets läroplan och de strategiska och ekonomiska målsättningarna för Helsingfors gymnasieutbildning. I slutet av läsåret bedömer gymnasiet sin egen verksamhet i sin verksamhetsberättelse.

Helsingfors gymnasier gör sin självbedömning en gång per fullmäktigeperiod. Gymnasierna utnyttjar sina bedömningsresultat i planeringen och utvecklingen av sin egen verksamhet.

Gymnasierna deltar i nationella undersökningar och undersökningar och enkäter som utbildningsverket beställt samt utnyttjar de resultat och den respons som fås av dessa i utvecklandet av den egna verksamheten.

Bedömningen av läroplanen är en kontinuerlig process, genom vilken man utvecklar gymnasiernas verksamhet så att den stöder studerandenas inläring, välfärd och livskompetens, samt så att den bättre motsvarar samhällets föränderliga behov.

7. BILAGOR

7.1 TIMFÖRDELNINGEN INOM UNDERVISNINGEN FÖR UNGDOMAR

Läroämnen eller ämnesgrupper	Obligatoriska kurs	Antal riksomfattande fördjupade kurser
Modersmål och litteratur	6	3
A-språk	6	2
B-språk	5	2
Övriga språk		8 + 8
Matematik		
Gemensam kurshelhet	1	
kort lärokurs	5	2
lång lärokurs	9	3
Miljö och naturvetenskaper		
Biologi	2	3
Geografi	1	3
Fysik	1	6
Kemi	1	4
Humanistisksamhällsvetenskapliga ämnen		
Filosofi	2	2
Psykologi	1	4
Historia	3	3
Samhällslära	3	1
Religion/livsåskådningskunskap	2	4
Hälsokunskap	1	2
Konst- och färdighetsämnen	5	
Gymnastik och idrott	2	3
Musik	1-2	2
Bildkonst	1-2	2
Studiehandledning	2	
Temastudier		3
Obligatoriska kurser	47 - 51	
Fördjupade kurser minst	10	
Sammanlagt	75	

7.2 TIMFÖRDELNINGEN INOM UNDERVISNINGEN FÖR VUXNA

Läroämnen eller ämnesgrupper	Obligatoriska kurs	Antal riksomfattande fördjupade kurser
Modersmål och litteratur	5	4
A-språk	6	2
B1-språk	5	2
Övriga språk		8 + 8
Matematik		
Gemensam kurshelhet	1	
kort lärokurs	5	2
lång lärokurs	9	3
Miljö och naturvetenskaper	5	5
Biologi	1-2	3
Geografi	1-2	2
Fysik	1-2	5
Kemi	1-2	3
Humanistisksamhällsvetenskapliga ämnen	6	7
Filosofi	1	3
Psykologi		5
Historia	2	4
Samhällslära	2	2
Religion/livsåskådningskunskap	1	5
Temastudier		1
Sammanlagt minst	44	

7.3 TÖLÖ GYMNASIUMS DIGITALISERINGSPLAN

INLEDNING

Den läroplan som tas i bruk hösten 2016 samt digitaliseringen av studentexamen ger goda förutsättningar till en förnyelse av pedagogiken inom gymnasiet. I Tölö gymnasium har lärarna under året arbetat med att förbereda sig och de studerande inför de förändringar som tas i bruk från och med hösten 2016. Målsättningen har varit att använda den digitala tekniken som ett komplement där den ger ett mervärde till undervisningen. Genom försök och misstag håller en ny pedagogik, där man utnyttjar digitala verktyg, att byggas upp i skolan.

MÅL FÖR LÄSÅRET 2016 – 2017

- öka antalet digitala prov i undervisningen
- alla lärare strävar efter att aktivt använda datorer och digitala verktyg i undervisningen
- datorn blir ett naturligt arbetsredskap för studerandena enligt BYOD-metoden
- olika lärplattformar används
- ett ökat portfoliotänkande

DIGITAL STUDENTEXAMEN

I Tölö gymnasium ansvarar Helsingfors stad för iordningställandet av provsalarna. De digitala studentproven skrivs med de studerandes egna datorer.

TIDTABELL

De första elektroniska proven kan abiturienterna avlägga hösten 2016 inom filosofi, geografi och tyska. Våren 2019 avläggs alla studentexamensämnen elektroniskt.

Årskullen som inleder sina gymnasiestudier hösten 2016 skriver studentexamen digitalt i sin helhet, med undantag av de som avlägger matematikprovet före våren 2019.

De studerande ges goda möjligheter att öva och använda de program som kommer att användas i studentskrivningarna. Följande program har godkänts:

- LibreOffice (textbehandling, tabellräkning, presentationer, vektorgrafik)
- MAOL:s digitabeller
- GIMP (bildbehandling)
- Pinta (bildbehandling)
- Inkscape(vektorgrafik)
- Dia (vektorgrafik)
- WxMaxima (symbolisk matematik)
- Texas Instruments TI-Nspire CAS (symbolisk matematik) åt alla examinander
- Casio ClassPad Manager (symbolisk matematik) åt alla examinander
- Geogebra (grafer m.m.)
- LoggerPro (grafer) åt alla examinander

DIGITALA INFORMATIONSKANALER

HEMSIDA

Skolans hemsida är den främsta kanalen för extern kommunikation. Sidan administreras av rektor

WILMA

Den huvudsakliga informationskanalen mellan lärare/skolan och studerande samt lärare/skolan och vårdnadshavare. I Wilma registreras de studerandes kontaktuppgifter, studieprestationer, studieplan, studentresultat samt frånvaro

FACEBOOK OCH INSTAGRAM

Är förutom hemsidan skolans ansikte utåt. Här finns information om vad som hänt i skolan

DIGITALA LÄRPLATTFORMAR

Alla studerande och lärare har tillgång till Microsoft Office 365 for Education. Detta ger tillgång till de molntjänster som används inom undervisningen. Skolan uppmuntrar även till arbete med andra lärplattformar eftersom en del av den digitala kompetensen är att kunna arbeta i olika digitala miljöer.

7.4 HELSINGFORS STADS GYMNASIERS ALLMÄNNA HANDLEDNINGSPLAN

MÅLSÄTTNINGAR MED HANDLEDNINGEN

I gymnasiet är handledningens uppgift att stödja den studerandes inläring, individuella tillväxt och utveckling samt välmående så att han eller hon får en uppfattning om sina egna möjligheter och mål som en aktiv medlem i samhället.

Avsikten är att stödja och utveckla den studerandes självkänedom. Genom handledningen utvecklas den studerandes färdigheter att möta olika livssituationer och ta ansvar för de val han eller hon gör.

I gymnasiet är det centrala målet för handledningen att hjälpa den studerande att planera sin egen studieplan för gymnasiets lärokurs, studentskrivningarna och fortsatta studier. Genom handledningen främjas de studerandes förmåga att självstyrt göra val rörande studierna. Genom handledningen stöds även den studerandes sätt att lära sig att ta till sig kunskap samt utvecklingen av studie- och samarbetsfärdigheterna.

Skolpersonalen känner till skolans stödtjänster och är beredd att vägleda studeranden till dem.

Ett av målen med handledningen är att främja jämlikheten och jämställdheten inom utbildningen samt förebygga marginalisering.

HANDLEDNINGENS GENOMFÖRANDE, ARBETSFÖRDELNING (I ENLIGHET MED YOYO-PROJEKTET I HUVUDSTADSREGIONEN) OCH UPPGIFTER

Vid Helsingfors stads gymnasier förverkligas den gemensamma handledningen så att den studerande är en aktiv aktör i/ägare av sin egen inläring. Förutsättningen för att målen uppnås är att den studerande står i centrum av handledningen och att aktörerna samarbetar intensivt med både den studerande och de övriga aktörerna. Handledningen är målinriktat styrt gemensamt arbete. Arbetsformerna i handledningen är i praktiken rådgivning, arbete i smågrupp, grupphandledning, handledning i kursform, personlig handledning och kamrathandledning. I skolornas egna handledningsplaner preciseras arbetsformerna som används i handledningen.

Handledningsaktörernas arbetsfördelning är följande:

DEN STUDERANDE

Den studerande planerar och uppdaterar själv sin studiestig och ansvarar för att studierna framskrider. Vid behov får den studerande hjälp och stöd med detta.

STUDIEHANDLEDAREN

Studiehandledaren handleder studerandena i planeringen och genomförandet av gymnasie-
studierna och studentskrivningarna tillsammans med de andra handledarna.

Studiehandledaren har huvudansvaret för helhetsplaneringen av studiehandledningen. Studi-
ehandledarens huvuduppgift är handledning i studierna och karriärval.

GRUPPHANDLEDARNA

Grupphandledaren är den studerandes närhandledare som uppmuntrar och handleder sina
studerande under gymnasiestudierna. Han eller hon arbetar för att främja att studerande-
gruppens studier löper och deras välmående tillsammans med de andra handledningsaktö-
rerna. Som närhandledare känner han eller hon till den studerandes studiesituation och hur
den studerandes livssituation påverkar studierna. Som grupphandledare skapar han eller hon
gemenskap och en trygg studiemiljö i sin grupp och gymnasiet. Grupphandledaren är regel-
bundet i kontakt med studerandena i sin grupp. Grupphandledarens uppgift är att regelbundet
övervaka att studierna framskrider för studerandena i gruppen samt ingripa i problem så
snabbt som möjligt. Grupphandledaren sköter även om kontakterna till vårdnadshavarna och
aktörerna inom skolans studerandevård.

ÄMNESLÄRARNAS

Ämnesläraren känner till inlärningstekniker för sitt eget ämne och handleder den studerande i
att lära sig att ta till sig kunskap både under kurserna, under självständiga prestationer i den
egna skolan, vid utvärderingen av den egna inlärningsprocessen och då den studerande för-
bereder sig inför studentskrivningarna. Ämnesläraren ingriper i studerandens problem ome-
delbart och vägleder vid behov honom eller henne till att få stöd.

Ämnesläraren beaktar vid inläringen och utvärderingen även studerande med främmande
språk och annorlunda studerande. Ämnesläraren känner till möjligheterna för fortsatta studier
för sitt ämne och behoven inom arbetslivet och beaktar dessa i mån av möjlighet i undervis-
ningen.

SPECIALLÄRAREN

I samarbete med ämneslärarna identifierar specialläraren de studerande som behöver stöd
och planerar stödåtgärder tillsammans med lärarna och personalen inom studerandevården.
Specialläraren hjälper studerande som behöver stöd att hitta sitt sätt att studera och stöder
ämneslärarna i användningen av mångsidiga studiemetoder. Specialläraren sköter om ord-
nandet av dyslexitest och dyslexiutlåtanden. Han eller hon handleder också vid ansökningen
om specialarrangemang av Studentexamensnämnden.

KURATORN

Kuratorn stöder den studerandes skolgång, uppväxt och livsplanering. I det individuella klientarbetet granskar och utreder kuratorn den studerandes situation heltäckande och ger handledning och råd rörande studierna och olika livssituationer, till exempel i socioekonomiska ärenden, som rör ekonomi och boende, samt ärenden som rör människorelationer, studierna, olika kriser och utmanande livssituationer samt rusmedelsproblem. Förutom att ge handledning och rådgivning samarbetar kuratorn med den studerandes anhöriga och olika nätverk samt hjälper vid behov den studerande att söka vård.

PSYKOLOGEN

Till psykologens grunduppgifter hör att hjälpa de studerande med problem i studierna och livssituationen. Psykologen utreder och bedömer frågor med anknytning till den studerandes mentala hälsa, psykosociala utveckling och inläring. Psykologen för även stödsamtal med den studerande och vägleder vid behov honom eller henne till fortsatta undersökningar och stöd utanför läroanstalten. Psykologen ger vid behov konsultation till den övriga personalen samt kommer med psykologisk expertis till studerandearbetet.

HÄLSOVÅRDAREN

Hälsovårdaren hjälper de studerande att förstå betydelsen av en hälsosam livsstil på lyckade studier och kontrollen över livet.

REKTORN

Rektorn skapar förutsättningar för att handledningen som helhet fungerar som den ska i gymnasiet genom att ordna tillräckliga resurser, stödja handledarna och skapa gynnsamma strukturer för handledningen. Rektorn ansvarar för arrangemangen inför studentskrivningarna.

BITRÄDANDE REKTORN/TJÄNSTEBITRÄDANDE REKTORN

Den biträdande rektorns/tjänstebiträdande rektorns roll och ansvarsområden inom handledningen fastställs gymnasievis.

SKOLSEKRETERAREN

Skolsekreteraren känner till gymnasiets verksamhetskultur. Tack vare sin expertis kan han eller hon ge studerandena ändamålsenliga råd i praktiska situationer.

SAMARBETE MED ANKNYTNING HANDLEDNINGEN

Samarbetet med anknytning till handledningen beskrivs mer ingående skolvis i gymnasiernas egna handledningsplaner.

SAMARBETE I ÖVERGÅNGSSKEDEN

Läroanstalten ger information om gymnasieutbildningen till grundskolelever och erbjuder dem möjligheter att bekanta sig med gymnasieundervisningen. När studierna inleds utnyttjas eventuella informationsöverföringsblanketter som utarbetats i grundskolan när den studerandes studieplan görs upp.

För den studerande ordnas mångsidiga möjligheter att bekanta sig med studierna vid platserna för fortsatta studier. Studeranden har möjlighet att ta med studier som anknyter till fortsatta studier i studieplanen. Genom handledningen säkerställs den studerandes färdigheter att anskaffa information om fortsatta studier samt att klara av olika söksystem. I gymnasiet har man kommit överens om handledningspraxis för följande situationer: byte av utbildningsområde eller skola, avbrytande av studierna, tillgodoräkning och erkännande av studier. Samarbete i övergångsskedet stöder den studerande att smidigt övergå till fortsatta studier.

SAMARBETE MED CENTRALA SAMARBETSPARTNER

Gymnasiet skapar och upprätthåller ett tillräckligt samarbete med universiteten, högskolorna, yrkeshögskolorna och yrkesläroanstalterna samt arbetslivet. Det multiprofessionella och branschövergripande samarbetet är regelbundet och planerat.

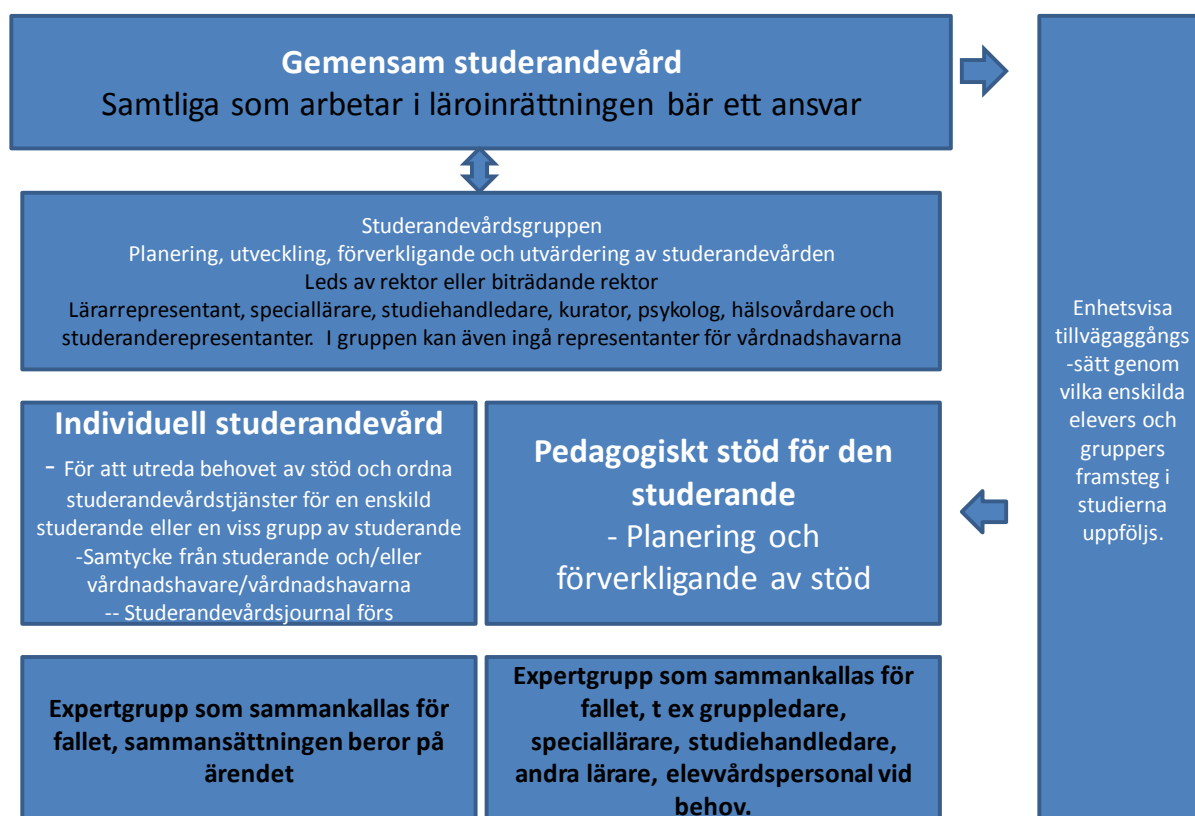
SAMARBETE MED VÅRDNADSHAVARNA KRING HANDLEDNINGEN

Samarbetet mellan hemmet och gymnasiet är delaktiggörande, planenligt och regelbundet. Utgångspunkten för samarbetet är respekt för den ungas självbestämmanderätt. Gymnasiet ordnar föräldramöten och vid behov andra möten för vårdnadshavarna samt öppet hus. Om föräldramötena och de övriga mötena för vårdnadshavarna informeras i huvudsak elektroniskt.

I detta dokument har utnyttjats modellen Pääkaupunkiseudun laadukkaan ohjauksen malli (Yoyo-projektet, 2012) samt Kriterier för god handledning (2014) som utarbetats av Utbildningsstyrelsen.

7.5 STUDERANDEVÅRDSPLAN FÖR TÖLÖ GYMNASIUM

Planen är uppgjord enligt Lagen om elev- och studerandevård 1287/2013, läroplanen för gymnasiets läroplan 2015 och beslut från Helsingfors stads styrgrupp för elevhälsa 2015. All personal delar ansvaret för de studerandes hälsa och välbefinnande. Om man som anställd får information om något som hotar en studerandes hälsa eller känner oro för någons välbefinnande bör man agera enligt vad denna plan anger.

1. DET TOTALA BEHOVET AV STUDERANDEVÅRD OCH TILLGÄNGLIGA STUDERANDEVÅRDSTJÄNSTER

Studerandevårdstjänsterna i nuläget kan ses nedan. Tjänsterna består av hälsovårds-, psykolog- och kuratorstjänster. Dessutom finns en psykiatrisk sjukskötare som är till för alla studerande i stadens svenskspråkiga gymnasier.

Tölö gymnasium erbjuder sina studerande mångsidiga studerandevårdstjänster.

HÄLSOVÅRDAREN tar emot studerande på Tölö gymnasium 2 - 3 dagar i veckan. Under dessa dagar erbjuds öppen mottagning utan tidsbeställning under 1h/dag och i övrigt genom tidsbeställning. Studerande kan reservera tid per telefon eller sms. Alla studerande fyller i en hälsoenkät under det första gymnasieåret.

På basen av den ges tider för hälsogranskning enligt bedömd tidsprioritering.

LÄKAREN finns på plats en dag var annan vecka. Tidsbeställningen sker via hälsovårdaren. Skolläkaren arbetar främst med förebyggande av sjukdomar i form av hälsogranskningar. Vid behov konsulterar hälsovårdaren skolläkaren eller rekommenderar studeranden att besöka skolläkaren genom att föreslå en tid hos skolläkaren.

En **PSYKIATRISK SPECIALSJKSKÖTARE** kan kontaktas vid behov. Specialsjukskötaren betjänar alla de svenska gymnasierna i Helsingfors under en dag per vecka. Mottagningen hålls i Arcada. Specialsjukskötaren kontaktas via sms för tidsbokning.

KURATORN tar emot studerande 2-3 dagar i veckan i Tölö gymnasium. Till kurator kan studerande boka tid på förhand eller komma direkt utan förhandsbokning. Kuratorn erbjuder studerande stöd genom samtal och handledning. Kurator arbetar också med förebyggande verksamhet

PSYKOLOGEN erbjuder sin sakkunskap i form av telefonkonsultation enligt behov. Möjligheter att nå psykologen bör utredas och tydligt informeras.

Uppskattning av det totala behovet av studerandevårdstjänster

Beskrivning av nuläge tillgängliga studerandevårdstjänsterna gäller för Tölö gymnasium

VERKLIGT BEHOV

kurator 5 dagar/400 studerande

hälsovårdare 3 dagar/400 studerande

läkare 1dag/ varannan vecka/400 studerande

psykolog kan konsulteras per telefon alla dagar

psykiatrisk specialsjukskötare 1 dag/vecka för 1200 studerande

NULÄGE

2,5dagar/ vecka

2,5 dagar/ vecka

1 dag/ varannan vecka

Ingen mottagning

Ingen mottagning i skolan

Nuvarande resurser för 400 studerande bör utökas.

Våra studerande anser att det är svårt att få tider till studerandevårdspersonalen.

2. FÖRFARINGSÄTT INOM DEN GEMENSAMMA STUDERANDEVÅRDEN

Skolans studerandevårdsgrupp ska ansvara för planeringen, utvecklingen, genomförandet och utvärderingen av studerandevården inom läroanstalten. Studerandevårdsgruppen leds av rektor. I gruppen ingår biträdande rektor, lärare, speciallärare, studiehandledare, kurator, hälsovårdare, och studeranderepresentanter. I gruppen kan även ingå läkare eller andra sakkunniga, samt representanter för vårdnadshavarna. Direktionens medlemmar utser inom sig studerande- och vårdnadshavarerepresentanter. Gruppen sammanträder två gånger per läsår.

Nedan beskrivs hur den gemensamma studerandevården ordnas för att följa upp och främja den studerandes och hela skolans hälsa, välbefinnande och lärande.

ATT FRÄMJA HÄLSA, VÄLBEFINNANDE OCH TRYGGHET I SKOLAN

Studerandevårdens personal främjar hälsa genom att samarbeta aktivt med skolans personal, följa upp eventuella missförhållanden, ta initiativ till förbättringar i administrativa, strukturella och sociala frågor. Välbefinnande gynnas genom att varje årsklass delas i mindre grupper och har samma lärare som grupphandledare under gymnasiets tre år. Obligatorisk grupphandledning med gruppen hålls 30 minuter varje vecka. Där behandlas aktuella frågor som berör studierna. **GRUPPHANDEDAREN** håller årligen individuella utvecklingssamtal med alla studerande. Även föräldrar kan kallas till dessa. Kursen "Introduktion till gymnasiestudier" ska underlätta anpassning till andra stadiets utbildning. Grupphandledarens roll skall utvecklas.

STUDIEHANDEDARENS kurser i studiehandledningen sker i syfte att underlätta planeringen av studierna och förbereda för fortsatta studier. Studiehandledningens uppgifter är att ge handledning i studierna, planering av livet samt karriärval. Studiehandledarna handleder studerandena i planeringen och genomförandet av gymnasiestudierna samt studentexamen. Studiehandledaren hjälper med att upprätta en individuell studieplan och ger hjälp med planeringen av studierna. Vid behov kan den studerande få stöd vid speciella svårigheter. Studiehandledarna samarbetar med kurator, skolans vårdpersonal och aktörer utanför skolan. Samarbetet med högskolor, universitet och andra läroanstalter stöder den studerandes utveckling av färdigheter för fortsatta studier och en smidig övergång till fortsatta studier. De obligatoriska kurserna i studiehandledning sker enligt läroplanen.

SPECIALLÄRAREN håller en kurs i studieteknik, öppen för alla studeranden som vill effektivisera sin inlärn timer. Specialläraren träffar även enskilda studeranden för individuell handledning i studieteknik. Utredningar av läs- och skrivsvårigheter görs vid behov och specialläraren hjälper studeranden med ansökan om poängkompensation eller specialarrangemang inför studentskrivningarna.

Skolans **KURATOR** träffar alla nya studerande under introkursen. Alla nya studerande fyller i ett frågeformulär om familje- och vänskapsrelationer, om psykiskt välmående, om självbild och självförtroende. Kurator kallar sedan in de studerande som själva önskar på minisamtal samt

studerande som kurator bedömer att är i behov av samtal. Samtalets syfte är att få en uppfattning om den studerandes helhetssituation och på så sätt fånga upp de studerande som behöver pedagogiskt stöd, hjälp med hälso- och sociala frågor eller samtalsstöd.

SAMARBETE OCH DELAKTIGHET

Skolans uttalade vision är att vara "det kreativa gymnasiet". Det ska genomföras med en levande läroplan där ämnesöverskridande kurser, mångsidiga metoder och riklig användning av elektronisk och aktuell material. Skolans vision, strategi och värden samt den administrativa strukturen främjar studerandes delaktighet.

Till skolans värden hör öppenhet, där man får fråga och ha fel, men också får lära av sina fel. Öppenheten mot samhället syns genom att föreläsare och gäster kallas till Studia Generalia och temadagar. Studiebesök, lägerskolor och studieresor ingår i undervisningen. Skolan samarbetar med andra skolor och institutioner i Finland och utomlands.

Det interna samarbetet bygger på öppenhet i undervisningssituationer. Den aktiva studerandekåren deltar via sina representanter i planering och utveckling av skolans verksamhet. SKS är ett samarbetsforum där studerandekårens styrelse har regelbundna möten med rektor och vid behov andra i ledningen.

Social trygghet främjas genom att man lär känna de studerande på den egna årsklassen och linjen. I kursen Introduktion till gymnasiestudier ges viktig information om hur skolan fungerar och där får man möjlighet att ställa frågor och få hjälp med att förstå gymnasiestudierna. Lägerskola hålls utanför skolan i en naturskön miljö och under förhållanden där man lär känna varandra och lär sig att samarbeta med alla redan i början av studierna. Man bekantar sig då med skolans regler och värden under fria former, vilket skapar trygghet. Syftet är att alla ska få bekanta sig med varandra så att ingen känner sig utanför. Studerande fungerar som tutorer inom olika områden i skolans verksamhet. De deltar bland annat i introduktion för nya studerande, marknadsföring samt som stöd i olika ämnen. De studerande ingår också i skolans utvecklingsteam.

ARBETSGRUPP FÖR PEDAGOGISKT STÖD.

Gruppen för pedagogiskt stöd samlas och går igenom studerande i alla grupper två gånger per år. Rektor, kurator, grupphandledaren, studiehandledaren och specialläraren är närvarande. Vid behov kan gruppen sammankallas för ett enskilt ärende. Vid mötena behandlas uppföljning och förebyggande av frånvaro samt planering av åtgärder för behövligt stöd. Problem i studiegrupper och utredning av mobbning eller vantrivsel kan även behandlas av denna grupp. Dokumentationen sker på därtill avsedd blankett som förvaras i ett låst skåp.

RUTINERNA OCH KUTYMERNA I LÄROANSTALTENS STUDERANDEVÅRDSGRUPP

Studerandevårdsgruppen ansvarar för planering, genomförande och utvärdering av studerandevården inom skolan. Gruppen sammankallas av rektor och sammanträder två gånger per år. Dessutom kan gruppen sammanträda vid behov.

SAMARBETE MED ANDRA INSTANSER SOM FRÄMJAR ELEVHÄLSA

Studerandevårdens personal av olika yrkeskategorier samarbetar med den studerande i centrum. Ett annat viktigt samarbete är lärarna och grupphandledarna som ska vara lyhörda för studerandes svårigheter med studierna. Vid oro för någon studerandes hälsa ska varje vuxen person i skolan kontakta studerandevårdspersonalen.

Skolan fortsätter att utveckla samarbetet med stadens ungdomsverksamhet. Det gemensamma utrymmet i huset Sandels skapar goda förutsättningar för ett utökat samarbete kring olika evenemang med daglig pausverksamhet samt tillgång till utrymmen och utrustning.

SVEPS är en verkstad för svenskspråkiga ungdomar som saknar arbete eller studieplats. Enligt gällande ungdomslagstiftning meddelas Sveps om studerande som avbrutit studierna och som man inte får kontakt med för att ge råd om fortsatt sysselsättning. SVEPS uppsökande ungdomsverksamhet kontaktar dessa studerande och erbjuder dem meningsfull sysselsättning och hjälp med att söka arbete eller studieplats. Studiehandledarna träffar personal från SVEPS en gång per termin.

På basen av framkomna behov av hälsofostran i gymnasieettornas årliga hälsoenkät väljs temaområden för en hälsotemadag eller- eftermiddag per år samt föreläsningar eller aktioner integrerade i andra ämnen. Samarbetet mellan skolans hälsorådgivning och undervisningen i hälsokunskap sker genom arrangemang av dessa.

Under läsåret 2017-2018 informerar Krisjouren för unga om sin verksamhet vid en morgonsamling. De studerande får då veta basfakta om ungdomars mentala hälsoproblem och information om hur man kan söka hjälp i sina bekymmer. Drog- och brottsförebyggande gästföreläsare inbjuds regelbundet. Skolans personal kan kontakta stadens barnskydd för konsultation vid behov.

TILLGÄNGLIG STUDIEMILJÖ OCH FÖREBYGGANDE AV OLYCKOR

Skolans **SÄKERHETSPLAN** ska garantera säkerhet och fysisk trygghet för studerande och personal. Säkerhetsplanen presenteras för alla studerande i augusti vid det nya läsårets början.

Utrymningsövningar hålls enligt säkerhetsplanens anvisningar två gånger per år.

RÄDDNINGSPLANEN som ingår i säkerhetsplanen ska årligen läsas av varje anställd. Enligt **KRISPLANEN** har skolan en krisgrupp vars medlemmar har möten minst två gånger per år för genomgång och uppdatering av krisplanen. I planen anges hur man i skolan ska agera vid dödsfall

som gäller studerande eller personal samt även förfarande vid allvarliga hot, våld och andra dramatiska situationer. I krisplanen ingår också förebyggande verksamhet, dvs. hur man genom ökad trygghet, information och gott ledarskap kan undgå att krissituationer uppstår. I skolan finns en utsedd ansvarig för förstahjälpen.

I planen för **FÖRSTAHJÄLPVERKSAMHETEN** ingår plan för grundutbildning i förstahjälpen (16 h EA1 kurs vart annat år) samt uppdateringar (1x 4h/ år). Ansvarspersonen för förstahjälpen kontrollerar att antalet förstahjälpkunniga i personalen hålls vid det antal som arbetarskyddslagstiftningen föreskriver och ansvarar för att den förstahjälpstrustning som finns fyller det föreslagna.

Skolvärdarnas, skolkökets och städarnas integrering i personalen och skolans verksamhet är en utmaning då skolvärden är anställd av Palmia och har andra förmän. De anställda är nästan uteslutande finskspråkiga, vilket leder till att förståelsen av skolans verksamhetsspråk är begränsad. För att hålla alla informerade om väsentliga fakta har rektor eller annan utsedd lärare ansvar för informationen till denna personal och deras förmän. Övervakningskameror finns på centrala ställen.

I "HANDLINGSPLAN FÖR ATT SÄKERSTÄLLA FÖRUTSÄTTNINGARNA FÖR STUDIER I GYMNASIET" beskrivs åtgärder som gäller rusmedelsproblem, fall av våld, mobbning och trakasserier.

ARBETE MOT TRAKASSERIER OCH MOBBNING

Nolltolerans gäller för trakasserier och mobbning. Skolan ingriper i fall av ev. mobbning eller trakasserier på Internet som skolan fått information om och gör vid behov polisanmälan. De studerande instrueras att meddela skolans personal om de möter trakasserier som riktar sig mot deras kön i skolan eller i situationer som berör skolgången men som sker utanför skolan. Hindrande av och ingripande vid trakasserier eller mobbning ska ske enligt nämnda handlingsplan.

TOBAK, SNUS OCH RUSMEDEL

Rökning och bruk av tobaksprodukter i skolan är förbjudet. Det är förbjudet att inneha alkohol och narkotika eller uppträda påverkad i skolan. Om någon påträffas berusad ska en annan lärare och kurator eller hälsovårdare uppsökas och komma överens om akuta åtgärder. Förälder kontaktas om det gäller minderårig. För myndig studerande ger rektor eller person som hon delegerat ärendet till besluter om den studerande kan vara i skolan nämnda dag och de tre följande dagarna.

ARBETE MOT VÅLDSAMT OCH AGGRESSIVT BETEENDE

Alla som arbetar vid ett gymnasium har rätt till fysisk och psykisk integritet. Ett våldsam och aggressivt beteende är definitivt förbjudet och alla i personalen har skyldighet att ingripa och utreda behovet av myndighetshjälp.

JÄMSTÄLLDHET

Tölö gymnasium är en jämställd arbetsplats för både studerande och personal. Jämställdhet är integrerad i hela skolans verksamhet. Under hösten 2016 genomfördes en enkät gällande jämställdhet och utgående från resultaten utarbetades våren 2017 en jämställdhetsplan för skolan.

Säkerhetsplanen innehåller en räddningsplan som anger hur de studerande och personalen skyddas mot våld, mobbning och trakasserier. I räddningsplanen anges hur hot om våld, brott och trakasserier ska förebyggas och hur man förbereder sig för krissituationer och vilka åtgärder som vidtas i akuta krissituationer. Ledning och ansvar i krissituationer anges i planen samt principerna för information och kommunikation internt och externt. Räddningsplanen anger hur beredskapsövning genomförs, samt hur planen utvärderas och uppdateras.

I krisplanen behandlas förebyggande krisarbete, förfarande vid olyckor, plötsliga dödsfall, situationer med hot och våld samt förebyggande krisarbete. I planen framgår hur individuellt stöd ges, vård som kan behövas. Också övriga åtgärder och uppföljning i efterhand ordnas både för förövaren och för den som utsatts. Samarbetet med föräldrar och myndigheter beskrivs. I skolan finns en krisgrupp som sammanträder minst två gånger per år och uppdaterar samtidigt krisplanen och uppehåller beredskapen att hantera kriser genom aktiv fortbildning både internt och externt. Räddningsplan och krisplan finns tillgängliga för personalen på OneDrive och OneNote. Studerande och föräldrar informeras om planerna på skolans hemsida.

3. FÖRFARINGSSÄTT INOM DEN INDIVIDUELLA STUDERANDEVÅRDEN

Omfattande hälsogranskningar görs under första och andra året i gymnasiet då man följer det statliga Hälsogranskningsprogrammet (2012) och är grund för hälsovårdarens och skolläkarens arbete.

Hälsa, levnadsvanor, näring, motion, sömn och den psykosociala situationen behandlas. Hälsovårdaren för vid dessa granskningar också förebyggande diskussioner om bruk av rusmedel. Målet med studerandehälsovården är att ge stöd till en så frisk uppväxt och utveckling som möjligt för den studerande och därmed gynna ett friskt vuxenliv. Hälsovårdaren och läkaren stöder förutsättningarna för inläring i samarbete med skolan och vid behov med deras föräldrar. Skolhälsovårdaren planerar skolhälsovårdsverksamheten och tidsbeställningen till skolläkaren sker via hälsovårdaren. Skolläkaren gör en omfattande undersökning under andra gymnasieåret och utför även militärläkarundersökningar.

Hälsovårdaren ger förstahjälp och sjukvård då hon är på plats i skolan. På övriga tider hänvisas de studerande till Helsingfors stads hälsocentral.

Expertgrupp tillsätts vid behov enligt studerandevårdslagens förfaringssätt. Det är ett sektorövergripande tidsbundet samarbete för en studerande eller en studerandegrupp. Syftet är att snabbt utreda och trygga den studerandes hälsa och en sund inlärningsmiljö. Gruppen sammansätts beroende av problemets natur, t. ex kurator, psykolog, grupphandledare och

speciallärare. Expertgruppen ska inom sig utse en ansvarsperson som ser till att man för journal över mötena.

Studerandevårdsjournaler utarbetas av hälsovårdspersonal och förvaras i hälsovårdarens rum enligt det som lagen om patientens rättigheter anger. Kurator och psykolog för journal enligt de principer som socialvårdens klientlag föreskriver. Om en studerandes vård, specialdiät eller medicinering av en sjukdom förutsätter samarbete inom skolan ska detta anges i journalanteckningarna och rektor ansvarar för att berörda parter informeras.

4. SAMARBETET MED DE STUDERANDE OCH DERAS VÅRDNADSHAVARE

Studerandevården genomförs i samverkan med de studerande och deras vårdnadshavare. Samarbete och åtgärder som stärker vårdnadshavarnas delaktighet främjas genom att föräldrarna inbjuds till öppet hus före ansökning till skolan. Vid personligt besök då studieplatsen mottas är också föräldrarna välkomna. Föräldramöte hålls i början av varje läsår. Medan studerande är minderåriga har föräldrarna med Wilmakoder tillgång till dokumentationen i Wilma. Både grupphandledare och ämneslärare kommunicerar vid behov med hemmen. Under hela gymnasietiden bjuds föräldrarna in till olika tillställningar där deras barn uppträder eller på annat sätt är aktiva.

Studerande- och vårdnadshavarrepresentanten tar del av studerandevårdsplanen och deltar i den gemensamma studerandevårdens möten. Där sker planering och utvärdering av verksamheten. Informationen finns för närvarande på skolans hemsida under rubriken Studerandevård. Muntligt presenteras planen under läsårets introduktionskurs och det första läsårets föräldramöte.

Studerandevården är som annan hälsovård frivillig. Samtycke till överförande av information eller kontakter till föräldrar och andra vårdenheter begärs skriftligt på därtill avsedd blankett. Av minderårig studerande begärs samtycke även av vårdnadshavaren som i sista hand alltid ansvarar för barnets hälsa. Den studerandes önskemål beaktas i mån av möjlighet i fråga om åtgärder och lösningar som gäller honom eller henne eller samarbetet med vårdnadshavarna. Om det finns oklarheter om den studerandes utvecklingsnivå och förmåga att förstå sitt eget bästa ska detta bedömas av en yrkesutbildad person inom social- eller hälsovård.

5. GENOMFÖRANDE OCH UPPFÖLJNING AV STUDERANDEVÅRDSPLANEN

Studerandevården genomförs och följs upp av berörda personer och grupper i skolan enligt denna plan.

Planering och uppföljning sker läsårsvis. Verksamhetsplanen anger hur information samlas in från den individuella studerandevården samt hur den bearbetas för att utveckla studerandevården. Ansvar för uppföljningen av studerandevården vilar på studerandevårdsgruppen där rektor med tillgänglig personal förbereder uppföljningen. På höstmötet görs planering och på vårens möte görs en utvärdering av studerandevården i skolan. Verksamhetsberättelsen anger hur studerandevården fungerat och vad som bör utvecklas. De studerande, föräldrarna och

personalen informeras kontinuerligt om viktiga resultat. Föräldrarna får information om studerandevården på höstens föräldramöte.

Uppdaterad 1.11.2017

2015

7.6 HANDLINGSPLAN FÖR ATT SÄKERSTÄLLA FÖRUTSÄTTNINGARNA FÖR STUDIER I GYMNASIET

I denna plan beskrivs skolans åtgärder vid rusmedelsproblem och i fall av våld; vid fall av mobbning och trakasserier.

Innehåll.....	Fel! Bokmärket är inte definierat.
Inledning.....	64
1. Preventiv och tidigt stöd och handledning.....	66
2. Hur man hindrar och reagerar på mobbning och trakasserier.....	67
2.1. Att hindra och ingripa i trakasserier.....	68
2.2. Att hindra och ingripa i mobbning	69
2.3. Att hindra och ingripa i våldsamt och aggressivt beteende.....	70
2.4. Att behandla en vålds-, mobbnings- eller trakasserisituation	71
2.5 Mobbning och trakasserier på nätet.....	72
3. Att förhindra och ingripa i rusmedelsmissbruk	73
Modell för att ingripa	73
4. Disciplinära ärenden	74
Förfarandet vid disciplinära ärenden.....	74
Bilagor (s. 12-19)	76

INLEDNING

De studerande vid ett gymnasium har rätt till en trygg studiemiljö där de kan nå de mål som finns i läroplanen. Åtgärder som ska säkra en trygg studiemiljö är nära förankrade till studerandevården och därför följer man de modeller som lagen om studerandevård ger grunden till.

Syftet med denna instruktion är att stöda de studerandes inläring, hälsa och välmående. Att främja de studerandes medverkan i skolans verksamhet och den vägen motverka att problem uppstår.

Utgångspunkten är att alla, d.v.s. både utbildnings- och vårdpersonalen, som arbetar tillsammans med de studerande i skolsamfundet ska genom sitt uppdrag främja de studerandes och skolsamfundets välmående och samarbetet mellan hem och skola. Skolans personal har i första hand ansvar över skolsamfundets välbefinnande.

I denna bilaga till Studerandevårdsplanen beskrivs åtgärder för att reagera på förändringar eller problem hos de studerande ifråga om hälsa eller studieframgång. I denna instruktion ges allmänna instruktioner för hur man agerar vid en vålds- eller rusmedelssituation; vid mobbning och trakasserier. Utöver detta presenteras de stödmodeller som studerandevården har att erbjuda och styrdokument som berör ev. disciplinära åtgärder i samband med dessa. **Notera att vid ev. olyckor eller hotfulla situationer som berör hela skolan eller en stor grupp av individer i skolsamfundet eller vid allvarliga sjukdomsfall följer man skolans krisplan/säkerhetsplan.**

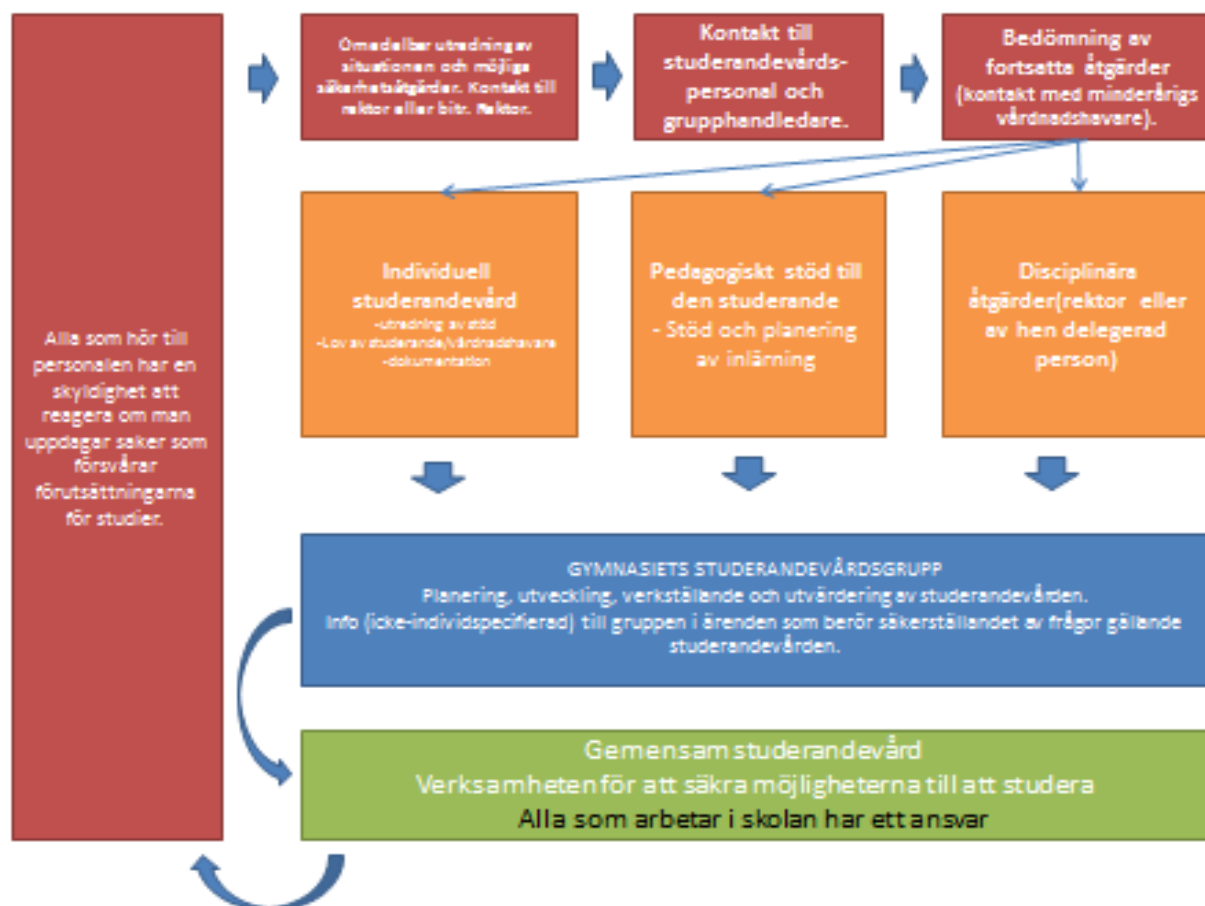
I första hand är det personalen vid ett gymnasium som har ansvar för välmående och trygghet i skolsamfundet. Enligt gymnasielagen ska en studerande utföra sina uppgifter samvetsgrant och uppträda korrekt. Alla studerande borde kunna förväntas visa hänsyn till sina studiekamrater ifråga om välmående och också kunna reagera på fall där säkerhet och hälsa är hotad. Den studerande ska kunna vända sig till vem som helst i personalen om hen både ser eller personligen upplever våld, mobbning, trakasserier eller annat om hotar säkerhet och välmående i skolsamfundet. **För att man ska kunna garantera möjligheten om tidigt stöd ska skolans personal och studerandevårdspersonal kunna konsultera varandra enligt de kriterier som lagen om studerandevård står för i fråga om anonymitet.**

Om man anser att en studerande p.g.a. studiesvårigheter, p.g.a. sociala eller psykiska orsaker, behöver kurators- eller psykologservice bör hen tillsammans med den studerande kontakta kurator eller psykolog och ge den information som finns tillhanda i fallet för att säkra att man på ett korrekt sätt kan bedöma behovet av stödåtgärder i det enskilda fallet¹.

De studerandes skyldigheter förtydligas i skolans ordningsregler. I alla de ärenden som behandlas i denna instruktion är det viktigt att de personer som berörs av utredningar eller stödåtgärder själv aktivt ges en chans att delta och påverka ens eget ärende. Denna instruktion ska presenteras och gås igenom inför varje läsår så att hela personalen och de studerande är införstådda i hur skolan arbetar med dessa frågor.

¹ Elev- och studerandevårdslagen 16 § 1287/2013

Kontakt med studerandevården för att få kurator och psykologtjänster. Om personal i utbildningsanstalten bedömer att en studerande p.g.a. studiesvårigheter, eller p.g.a. sociala eller psykiska problem, behöver kurators- och psykologtjänster bör hen omedelbart ta kontakt med kurator eller psykolog och ge studerandevårdspersonalen all den information hen har över fallet. Om man inte kan ta kontakt med studerandevårdspersonal tillsammans med den studerande bör den studerande få information och orsakerna för varför man kontaktar studerandevårdspersonal (enligt de instruktioner och tider som fastställs i lagens 15 § 1 mom.) Också någon annan, som i sitt professionella uppdrag, fått veta om behovet av stöd kan utan hinder av tystnadsplikt kontakta kurator eller psykolog. Vårdnadshavaren eller annan laglig representant för den studerande bör få information om detta om inget annat stipuleras i denna eller någon annan lag.

Modell för hur man i skolsamfundet agerar i situationer där förutsättningarna för studierna är hotade och hur skolan utvecklar verksamheten för att undvika och förutse dessa situationer. Till studerandevårdsgruppens uppgifter hör att samla information över saker som hindrar förutsättningarna för studier och utveckla studerandevårdverksamheten mot en verksamhet med preventivt syfte.

PREVENTIVT OCH TIDIGT STÖD OCH HANDLEDNING

Syftet med preventivt och tidigt stöd, med tidigt ingripande och handledning, är att stöda den studerandes välmående, bidra till att studierna framskrider enligt studieplan och undvika problem och konfliktsituationer i studierna. Till hela personalens uppgifter hör att stöda och främja en god studie- och arbetsmiljö.

I skolans ordningsregler har man definierat skolans inre ordning. De studerande och alla i personalen bör följa reglerna. Genom detta säkerställs och garanteras en god och trygg studie- och arbetsmiljö.

Läroplanen, skolans krisplan (skolvisa), rusmedelsplanen, den skolvisa säkerhetsplanen och andra dokument stöder verksamheten så att studierna kan framskrida utan hinder. **Vid ev. fall av disciplinära straff och frågor som berör det följer man Utbildningsverkets cirkulärbrev 015 (4.2.2014)**

HUR MAN HINDRAR OCH REAGERAR PÅ MOBBNING OCH TRAKASSERIER

- **Gymnasielagen 21 § Rätten till trygg studiemiljö (30.12.2013/1268)**
- **Diskrimineringslag (30.12.2014/1325)**
- **Lag om jämställdhet mellan kvinnor och män (8.8.1986/609)**

En studerande har rätt till en trygg studiemiljö. I ordningsreglerna definieras verksamhetsgrunderna för en trygg studiemiljö. Personalen och de studerande ska vara förtrogna med ordningsreglerna. Målet är att alla medlemmar i skolsamfundet förväntas genom sitt eget agerande bidra till en god studie- och arbetsmiljö.

Skolan ingriper genast i fall av mobbning, trakasserier, våld eller i fall där man misstänker brott och gör vid behov en anmälan till polisen. *En skyldighet att ingripa har alla som hör till skolans personal och de studerande instrueras att ingripa i fall av mobbning, trakasserier eller sexuella trakasserier, och att ta kontakt med personalen i dessa fall. I fall av ärenden som berör minderåriga är personalen skyldig att göra en barnskyddsanmälan².* **Vid ev. misstankar om t.ex. sexualbrott följer man cirkulärbrevets instruktioner. Vid ev. behov av stöd och konsultation kan man vara i kontakt med utbildningsverket.**

Utbildningsverkets cirkulärbrev om skyldighet att göra en barnskyddsanmälan till barnskyddet och polisen är nummer 50 (6.6.2015)

Det finns orsak att ta på allvar om en enskild studerandes, eller en grupp studerandes, åsikter eller verksamhet radikaliserar; om det sker tydliga förändringar i hur hen beter sig och hur hen mår. Målet med verksamheten bör ju vara tidigt ingripande och stöd. I dessa situationer följer man modellen från sidan 2 eller bilagorna i denna instruktion. Om de tidigare nämnda ärendena känns hotfulla ska man inte vara rädd att kontakta polisen.

ennaltaestava.helsinki@poliisi.fi

katja.nissinen@poliisi.fi

jon.fuhrmann@poliisi.fi

² Barnskyddslag 25§

harri.soininen@poliisi.fi

anne.verlin@poliisi.fi

ATT HINDRA OCH INGRIPA I TRAKASSERIER

En studerande har rätt att arbeta i en trygg och sporrande studiemiljö. Lärarna och den övriga personalen har rätt till trygg arbetsmiljö. Arbetsro är en grundförutsättning för god inläring och har en direkt koppling till skoltrivsel. Ifall att en studerande konstant stör andras, eller en enskild studerandes, arbetsro har personalen rätt och skyldighet att handleda den studerande att fungera i samfundet på ett sätt som visar hänsyn och respekt för de andra. Även de studerande har en betydelsefull roll i att hindra och ingripa i trakasserier. *Om man uppdagar trakasserier tar läraren vid behov kontakt med den studerandes vårdnadshavare och med den övriga undervisningspersonalen samt kurator eller psykolog. Den studerande som trakasserar ska höras för att utreda beslut om ev. alternativa studiearrangemang.*

Skolan ingriper också i ev. fall att mobbning och trakasserier på Internet som skolan fått information om och gör vid behov en polisanmälan. Skolan är skyldig att ge information till de studerande, i samarbete med skolans elevkår, om hur skolan ingriper i olika former av trakasserier.

De studerande instrueras att meddela skolans personal ifall att de möter trakasserier som riktar sig mot deras kön i skolan eller i situationer som berör skolgången men som sker utanför skoltid.

Sexuella trakasserier betyder följande saker³:

- Sexuella trakasserier är ett icke-önskvärt beteende som kränker en annans integritet
- Genom sexuella trakasserier skapas ofta en hotfull, förödmjukande och ångestfylld stämning
- Sexuellt trakasserande sammanfaller med fenomenet mobbning, men trakasserandet behöver inte ha ett direkt skadligt syfte. I värsta fall kan sexuellt trakasserande leda till sexuellt våld och ett brott.
- Sexuellt trakasserande kan vara:
 - antydande gester

³ Exempelen är från material från Jämställdhetsombudsmannens www-sidor: <http://www.tasa-arvo.fi/fi/etusivu>.

- provocerande och antydande uttryck, tvetydiga vitsar
- kommentarer och frågor som riktar sig till kropp, kläder och privatlivet
- att man lägger fram material med pornografiskt innehåll, sexuellt präglade meddelanden på nätet, telefonsamtal, textmeddelanden, bilder på nätet, e-post
- fysisk beröring, förslag eller krav av sex,
- kan ingripa sexuellt våld; t.ex. våldtäkt eller försök till våldtäkt.

Sexuella trakasserier är förbjudna enligt 8§ i **Lag om jämställdhet mellan kvinnor och män (8.8.1986/609)**

Diskrimineringslag (30.12.2014/1325) 8§ förbjuder diskriminering p.g.a. sexuell inriktning eller annan orsak som berör en person

Om situationen så kräver: d.v.s. att en person som trakasserar avlägsnas från ett klassrum, från ett undervisningsutrymme eller från en tillställning i skolans regi så följer skolan utbildningsverkets cirkulärbrev 015. I den finns också instruktioner för disciplinära åtgärder.

ATT HINDRA OCH INGRIPA I MOBBNING

I gymnasiet har alla rätt att bli vänligt och respektfullt bemötta. Alla studerande har rätt till en fysisk och psykisk integritet. Skolan ingriper omedelbart i mobbning och alla ärenden behandlas med de berörda parterna som erbjuds service av studerandevården. Hela skolans personal, tillsammans med elevkåren, ska förbinda sig till motarbeta mobbning. De studerande uppmuntras att motstå mobbning. **Om situationen så kräver: d.v.s. att en person som trakasserar avlägsnas från ett klassrum, från ett undervisningsutrymme eller från en tillställning i skolans regi så följer skolan utbildningsverkets cirkulärbrev 015. I den finns också instruktioner för disciplinära åtgärder.**

Mobbning definieras som att en och samma studerande upprepade gånger blir föremål för andras avsiktliga negativa åtgärder. Direkt mobbning är bl.a. återkommande elakheter, skuffande, slag eller annat våldsamt beteende och att ta en annans privata saker. Indirekt mobbning är när någon blir utfrys, man talar illa om personen och försöker få gruppen att vända sig emot hen. Den mobbade kan vara försvarslös i relation till mobbaren eller mobbarna.

Centrala punkter i att hindra mobbning:

- Alla vuxna bör vara medvetna om att det förekommer mobbning i ALLA skolsamfund. De vuxna bör kunna känna igen mobbning och ingripa i den. Alla vuxna bör kunna hantera mångfald och genom sitt eget beteende signalera att mobbning inte är tillåtet.

- Gemenskap minskar på mobbning. Därför bör skolans verksamhetskultur arbeta för att stärka gemenskapen.
- Genom val av arbetsmetoder kan man skapa en gemenskap och den vägen kan man förebygga mobbning.
- De sociala färdigheterna är i nyckelposition då man förebygger mobbning. De utvecklas bäst i en miljö och arbetsgemenskap som är öppen och accepterar olika åsikter.
- Att lära upp förmågan att bearbeta emotioner, och att acceptera negativa känslor, så att man inte skadar sig själv eller andra. Känslor är centrala i mänsklig växelverkan och den bygger mycket på att dela, reglera och förena olika känslor.
- De studerandes egen verksamhet är viktig för att motarbeta mobbning. Det är viktigt att de studerande, både som individer och som ett kollektiv via elevkåren, är med om att utveckla en god inlärningsmiljö. Bl.a. tutorverksamheten främjar de studerandes välmående och trygghet.
- I lindriga fall av mobbning, då de studerande är myndiga, strävar man efter att sköta om ärendet i skolans egen regi. Rektor ingriper omedelbart och reder ut frågan i förtroende med alla parter i fallet. Vid behov, och då det är fråga om minderåriga, är rektor i kontakt med båda parter vårdnadshavare.
- Alla som hör till skolans personal bör veta hur man agerar i fall av mobbning och trakasserier. För att man ska kunna säkra att alla har kunskap om planen repeteras den vid läsårsstarten. Då nya lärare eller övrig personal börjar sitt arbete vid skolan ska de ges handledning i hur skolsamfundet motarbetar och ingriper i fall av mobbning och trakasserier. Det är viktigt att hela personalen är samstämmig i sitt sätt att förhålla sig till mobbning och trakasserier. Fakta är att olika förhållningssätt skapar oro och osäkerhet bland de studerande och motarbetar målet med denna plan: en trygg och sporrande inlärningsmiljö.

ATT HINDRA OCH INGRIPA I VÅLDSAMT OCH AGGRESSIVT BETEENDE

Alla som arbetar vid ett gymnasium har rätt till fysisk och psykisk integritet. Ett våldsamt och aggressivt beteende är definitivt förbjudet och varenda en i personalen har en skyldighet att ingripa i det och utreda behovet av myndighetshjälp. Man bör omedelbart meddela rektor eller biträdande rektor om situationen. En studerande som betar sig våldsamt handleds, efter att situationen lugnat sig, till rektor eller biträdande rektor för att diskutera och för en utredning över behovet av elevvårdens stödfunktioner. **Om situationen så kräver: d.v.s. att en person som trakasserar avlägsnas från ett klassrum, från ett undervisningsutrymme eller från en tillställning**

i skolans regi så följer skolan utbildningsverkets cirkulärbrev 015. I den finns också instruktioner för disciplinära åtgärder.

Alla som varit delaktiga i ett fall av våldsamt eller aggressivt beteende ges en chans att träffa studerandevårdspersonalen. De som varit delaktiga i fallet hörs över händelsen och dess effekter.

ATT BEHANDLA EN VÅLDS-, MOBBNINGS- ELLER TRAKASSERISITUATION

En vålds-, mobbnings- eller trakasserisituation behandlas omedelbart och man meddelar om den till rektor eller biträdande rektor. Ev. stödåtgärder verkställs vid behov genom studerandevården. Båda parterna blir hörda och man lyssnar till deras syn på ärendet. Vid fall av minderårig meddelas vårdnadshavare. Rektor eller biträdande rektor ska handleda den studerande att självkorrigera det negativa beteendet. Vid allvarliga fall hör ärendet till polisen.

Då man reder ut ett mobbnings- eller trakasserifall beaktas gärningsmannens, och den som varit föremålet för mobbning/trakasseri, behov av individuellt stöd, behövlig vård i samarbete med studerandevården och uppföljning av fallet. Vid uppföljning hörs parterna gällande om mobbningen/trakasserierna slutat eller om det fortsatt.

Grupphandledare, eller annan vid situationen överenskommen person från organisationen, meddelar vårdnadshavare vid fall av våld, mobbning eller trakasserier. Vid behov samarbetar skolan med socialmyndigheterna, stadens ungdomssektor, uppsökande ungdomsarbete, missbrukarvården, polisen och andra myndigheter.

MOBBNING OCH TRAKASSERIER PÅ NÄTET

Nätmobbing kan vara:

- elaka eller hotfulla meddelande
- att sprida skvaller eller annans personliga uppgifter
- att manipulera och sprida fotografier
- att uppträda med en annans namn
- att utesluta någon ur en samtalsgrupp
- att bluffa till sig och missbruka lösenord

Vad ska man göra om nätmobbing uppdagas?⁴

- Stöd den som blivit föremål för mobbing, skuldbelägg inte över nätbruket utan tacka för att hen berättat åt dig om vad som hänt
- Svara inte på mobbningsmeddelanden
- Det är förnuftigt att spara mobbningsmeddelandet för ev. framtida åtgärder
- Reflektera med den unga hur det är möjligt att försöka undvika motsvarande situationer i framtiden
- Om mobbaren och den mobbade känner varandra är det bra att vara införstådd i att det ofta finns en vuxen som känner dem båda (lärare, tränare m.fl.)
- Om verksamheten är mot reglerna; kontakta upprätthållare
- Om du misstänker att verksamheten är olaglig; kontakta polisen.
- Skärmdump är en metod för den mobbade att lagra diskussionen. Det är en grundläggande färdighet som är bra att lära barn och ungdomar.
 - Man kan lagra skärmbilden som word -dokument. Tryck på knapparna Ctrl ja Print screen (print scrn), efter det kan du öppna ett tomt dokument i word och använda funktionen Ctrl ja V (paste).

MOBILER & iPad

- Android-apparater: Gå till den delen av skärmen från vilken du vill ta en bild. Tryck samtidigt på strömbrytarknappen och på den knapp som sänker ljudvolymen tills skärmen blixtrar till. En text om skärmdump kommer även på skärmen.
- För Samsungs Android-apparater är knappkombinationen en annan; tryck samtidigt strömbrytarknappen och menyknappen (såsom i iPhone) och skärmen blixtrar till. Skärmen visar samma text som i andra Android-apparater.

⁴ Instruktionerna är från Mannerheims barnskyddsförbunds ”kiusaamisen ehkäiseminen – aineistosta”.

<http://www.mll.fi/kasvattajille/kiusaamisen-ehkaiseminen/nettikiusaaminen/>

- iphone och iPad: Skärmdump lyckas att trycka samtidigt på strömbrytaren och "hem"-knappen. Skärmen blixtrar till lite och man hör ett ljud som motsvarar ett ljud som om man skulle ha tagit ett fotografi
- Man kan ta kontakt med uppehållet för dem som erbjuder service för att be dem ta bort material som används till mobbning och trakasserier.

ATT FÖRHINDRA OCH INGRIPA I RUSMEDELSMISSBRUK

Rusmedelsvårdens syfte är att förhindra och minska på problembruk av rusmedel och de sociala och hälsomässiga problem som det leder till. Utöver det är målet att förbättra missbrukarens och hans närståendes förmåga att agera samt förbättra deras känsla av säkerhet och trygghet. Som rusmedel definieras alkoholhaltiga drycker eller andra medel som används i berusningssyfte (Lag om missbrukarvård 1986/41, 1-2 §).

Att upprätthålla den studerandes studieförmåga och att stöda sunda levnadsvanor är viktigt för hela skolsamfundet: alla har en skyldighet att följa skolans ordningsregler. Grupphandledaren ska med de studerande bekanta sig med bilaga 2 för modellen hur skolan agerar vid ev. rusmedelsmissbruksärenden. Lärarna och den övriga personalen har ett ansvar för det förebyggande rusmedelsarbetet. Samarbetet mellan hem och skola är oerhört viktigt. Det är också viktigt med ett samarbete med andra aktörer.

Ungdomarna stöds i att avstå från rusmedel genom att man t.ex. ordnar temadagar. Diskussioner kring bruk av rusmedel hör till alla ämnen, inte enbart hälsokunskap. Det tidigare nämnda samarbetet mellan hem och skola är en viktig komponent. Studerandevården har självfallet en viktig roll i detta. Genom olika enkäter som produceras av stat och kommun får skolsamfundet viktig information om situationen då det gäller attityder till och bruk av rusmedel.

MODELL FÖR ATT INGRIPA

En ev. misstanke att en studerande använder rusmedel tas upp i diskussion

En lärare, eller någon som hör till den övriga personalen, som misstänker att en studerande är påverkad av rusmedel har en skyldighet att ingripa i ärendet och tala med den studerande och påtala de säkerhetsrisker som situationen föranleder.

Läraren, eller någon som hör till den övriga personalen, konsulterar studerandevårdspersonalen eller går med den studerande till hälsovårdaren eller kuratorn för ett samtal och för att följa upp situationen. Vid detta tillfälle kommer man gemensamt överens om de direkt akuta åtgärderna, tidpunkt för ett gemensamt möte och kontakter vårdnadshavaren till en minderårig. Rektor, eller

av person som hen delegerat ärendet till, gör beslut ifall den studerande kan fortsätta att vara i skolan under nämnda dag och de följande tre dagarna.

Om en studerande **är påtagligt berusad** i en undervisningssituation: en myndig studerande nekas rätt att närvara i undervisningen för den dagen eller högst tre dagar om situationen kräver det. Den studerande handleds så snabbt det är möjligt till hälsovårdarens mottagning där man bedömer behovet av ett rusmedelstest och behovet av remiss för vård. Information över frågan ges till hälsovårdare och biträdande rektor. I fall av minderårig tillkallas vårdnadshavaren till skolan.

Då en studerande, som misstänks för att vara påverkad av rusmedel, förs till skolhälsovården för att utreda hens situation och hen medger att hen är berusad bör hen handledas till rusmedelsvård till (A-klinik eller ungdomsstation). En studerande som är kraftigt påverkad av rusmedel behöver övervakning och därmed bör hen fås till hälsovårdsjouren för vård.

Vid misstanke om missbruk av rusmedel följer man "Helsingin kaupungin Terveysasemaoston toimintaohjetta 13.5.2011: Huumeiden käytön epäilyn tutkiminen koulu- ja opiskeluterveydenhuollossa." Om den studerande behöver omedelbar vård ringer man allmänt nödnummer **112** eller "nuorisoaseman neuvontanumeroon **040-688 3377**".

Om en studerande konstateras ha varit påverkad av rusmedel i en undervisningssituation hörs hen av rektor eller biträdande rektor i samband med att man inleder utredning om disciplinära åtgärder då den studerande brutit mot skolans ordningsregler.

DISCIPLINÄRA ÄRENDEN

I fråga om disciplinära ärenden följer skolorna **Utbildningsverkets cirkulärbrev 015** (4.2.2014).

Det är viktigt att komma ihåg att i alla de ärenden som berörs i denna instruktion ska den studerande inte lämnas ensam med sina problem utan man bör erbjuda hen den service som studerandevården enligt lagen om Elev- och studerandevård ska erbjuda.

FÖRFARANDET VID DISCIPLINÄRA ÄRENDEN

Vid ett disciplinärt ärende ska man se till att samla tillräckligt med information över ärendet. Den studerande ska ha rätt att bli hörd.

Gymnasielagen säger följande om disciplinära åtgärder:

Innan ett beslut enligt 26 § 1 eller 4 mom. fattas skall den handling eller försummelse, eller det misstänkta brott eller den omständighet som hänför sig till detta och som åtgärden grundar sig på preciseras, den studerande hörs samt annan behövlig utredning skaffas. Innan en studerande påförs disciplinStraff skall hans eller hennes vårdnadshavare ges tillfälle att bli hörd.

Om andra åtgärder enligt 26 § skall studerandens vårdnadshavare underrättas och om att den studerande förvägras undervisning skall den myndighet som sköter uppgifter i samband med verkställigheten av socialvården i den kommun där läroanstalten är belägen underrättas vid behov. Om åtgärder enligt 26 § 1 och 4 mom. skall ett beslut utfärdas och åtgärder enligt 26 § 2 och 3 mom. skall registreras.

Ett beslut om avstängning av en studerande för en viss tid eller om uppsägning från elevhemmet kan verkställas även om det överklagats, om utbildningsanordnaren eller förvaltningsdomstolen inte beslutar något annat.

Ett beslut om verkställighet av ett icke lagakraftvunnet beslut om avstängning för viss tid eller uppsägning från elevhemmet och ett beslut om den tidpunkt då verkställigheten inleds skall fattas samtidigt som beslutet om avstängning eller uppsägning.

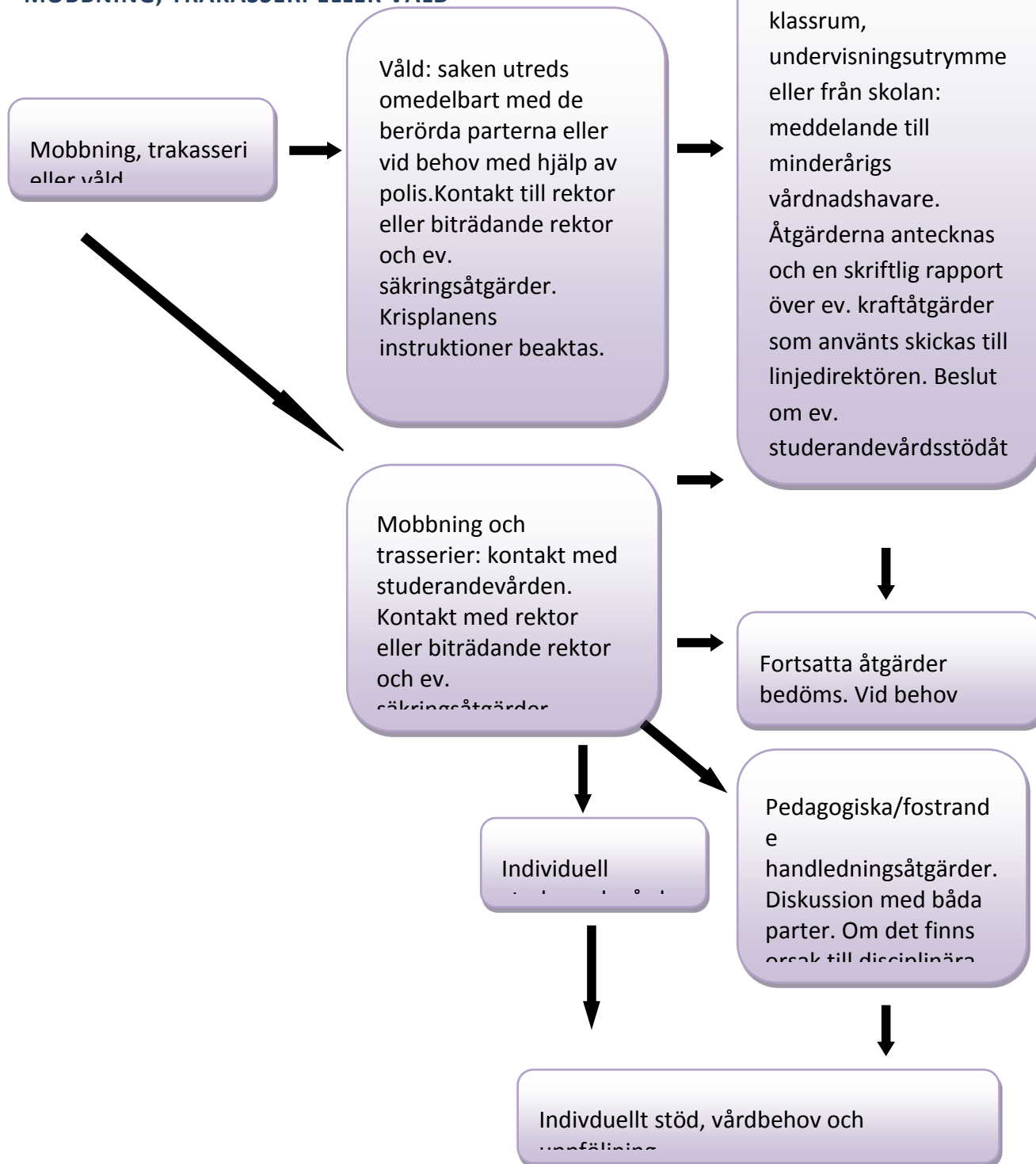
Beslut om avstängning från läroanstalten eller uppsägning från elevhemmet och beslut om avstängning från studierna fattas av det behöriga kollegiala organet hos utbildningsanordnaren. I enlighet med ett beslut av utbildningsanordnaren får även läroanstaltens rektor bestämma att en skriftlig varning ska ges.

[\(30.12.2013/1268\)](#)

BILAGOR

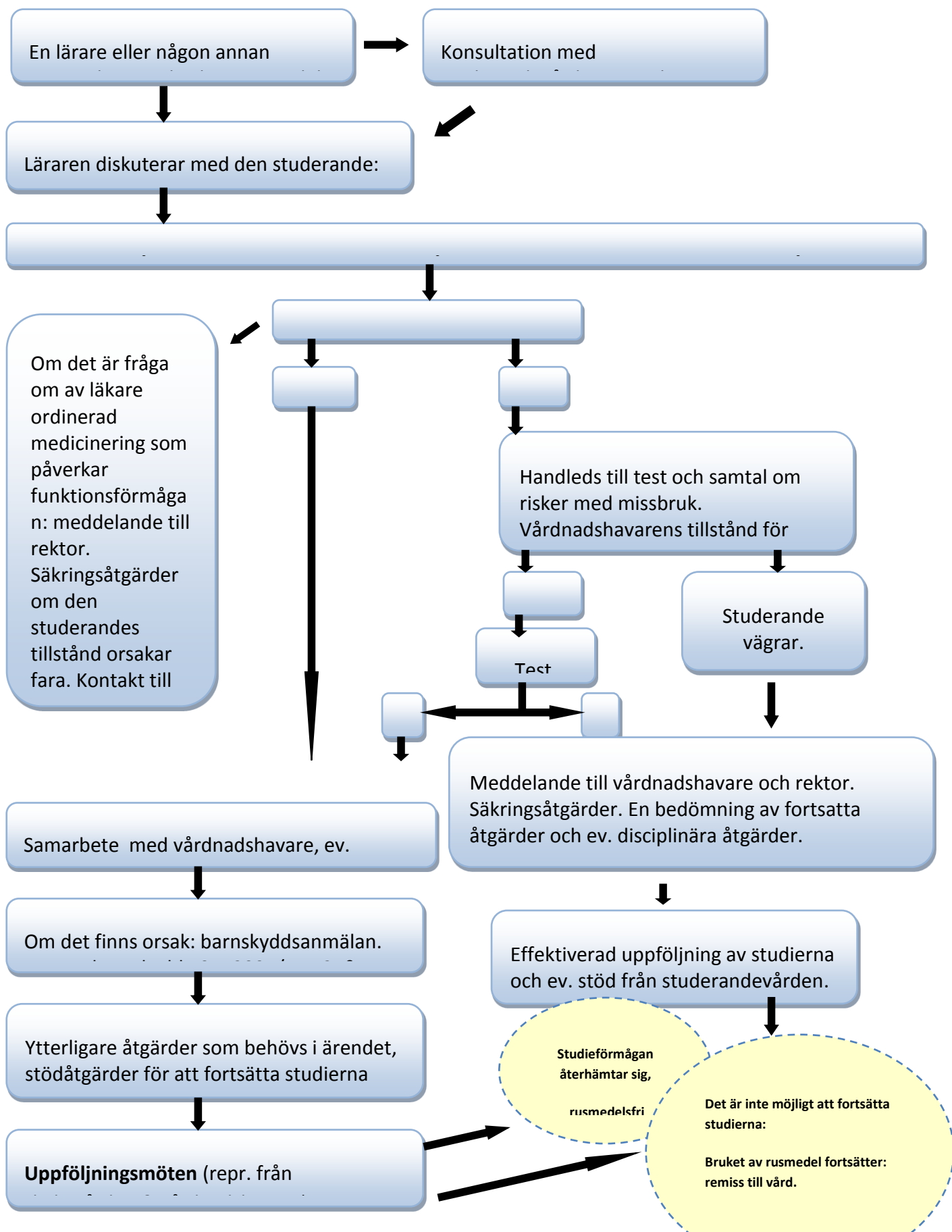
BILAGA 1

MOBBNING, TRAKASSERI ELLER VÅLD

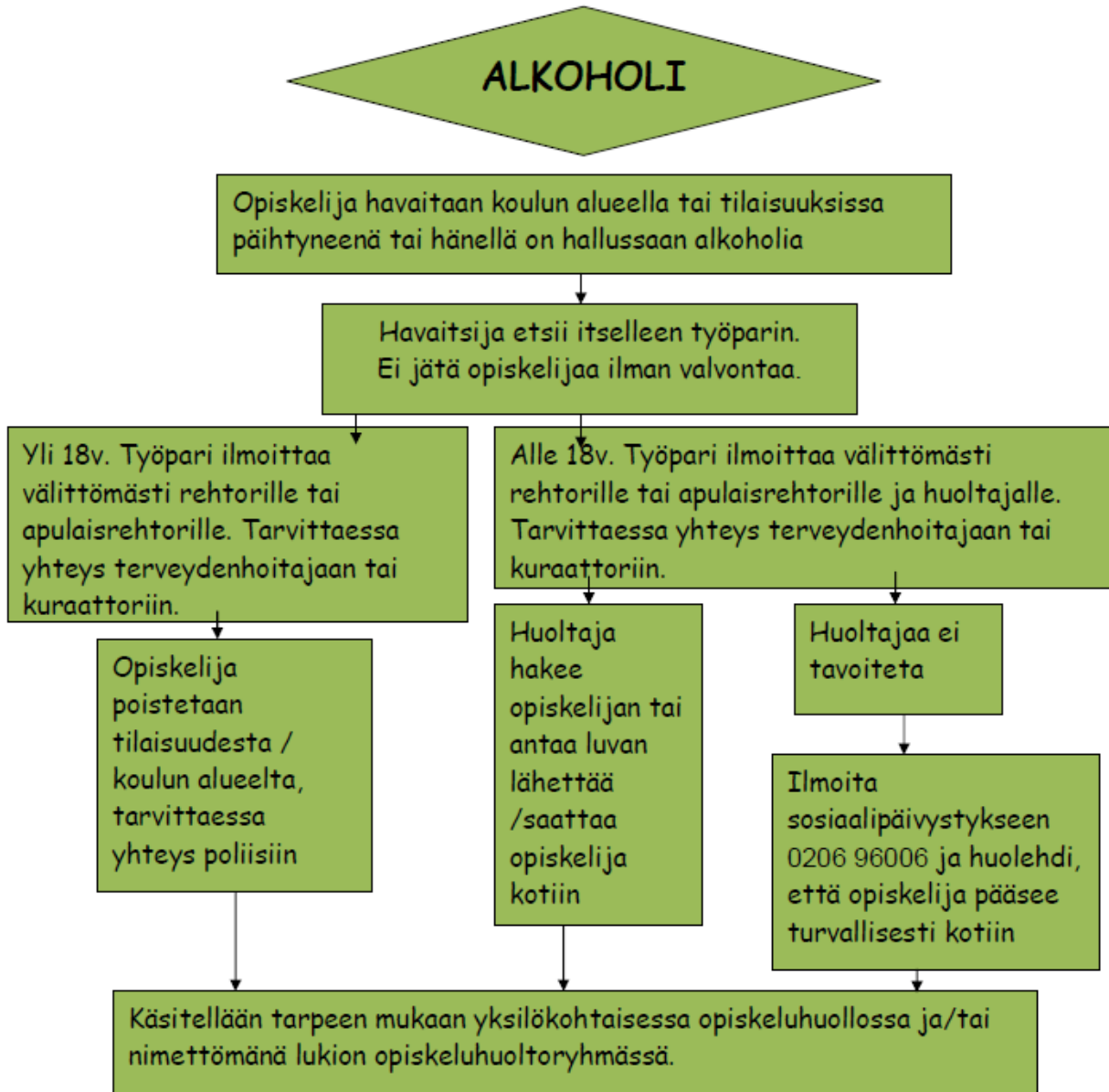

Bilaga 2

HUR MAN INGRIPER MOT BRUK AV RUSMEDEL

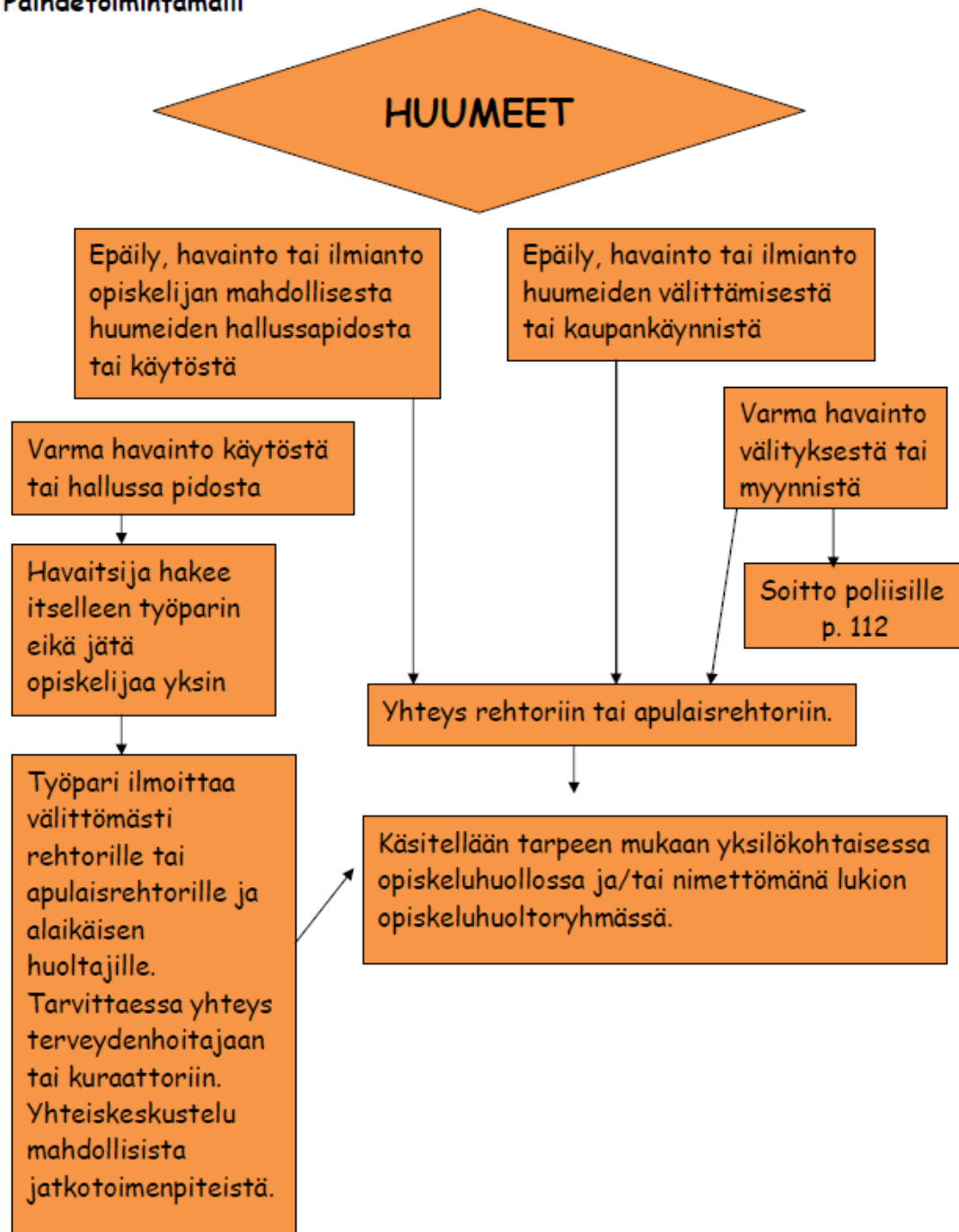

Päihdetoimintamalli

Alueen nuorisoseaman yhteystiedot: Nuorisoseamat palvelevat nuoria ja heidän vanhempiaan sekä muita läheisiä päihteiden käyttöön liittyvissä asioissa.

Päihdetoimintamalli

Alueen nuorisoaseman yhteystiedot: Nuorisoasemat palvelevat nuoria ja heidän vanhempiaan sekä muita läheisiä päihteiden käyttöön liittyvissä asioissa.

DISCIPLINÄRA ÅTGÄRDER

```
graph TD; A[Den studerande beter sig olämpligt i en] --> B[Säkringsåtgärd: en lärare kan avlägsna en studerande från klassrummet för resten av lektionen. Meddelande till rektor eller bitr. rektor. Vid fall av minderårig kontaktar...]; B --> C[Den studerande blir hör och rektor eller bitr. rektor utreder de nödvändiga stödåtgärderna och tar kontakt till]; C --> D[Beteendet är flagrant.]; C --> E[Det osakliga beteendet]; D --> F[Säkringsåtgärd: rektor kan efter att ha hört den studerande göra ett beslut på att avstänga hen för högst tre dagar efter att ha hört den studerande. Studerandevårdsstödåtgärder.]; E --> F; F --> G[Rektor kan efter att ha hört den studerande ge en skriftlig varning. Kontakt med minderårig studerandes]; G --> H[Det osakliga beteendet]; H --> I[- Direktionen kan avstänga en studerande för högst en månad. Om avstängning för över en månad och högst ett år beslutar Utbildningsnämndens finska eller svenska sektion. Rektor sänder sektionen ett förslag att stänga av en studerande: till förslaget bifogas dokumentation samt vilka stödåtgärder man använt sig av för att åtgärda frågan (se cirkulärbrev 015)];
```

Den studerande beter sig olämpligt i en

Säkringsåtgärd: en lärare kan avlägsna en studerande från klassrummet för resten av lektionen. Meddelande till rektor eller bitr. rektor. Vid fall av minderårig kontaktar...

Den studerande blir hör och rektor eller bitr. rektor utreder de nödvändiga stödåtgärderna och tar kontakt till

Beteendet är flagrant.

Säkringsåtgärd: rektor kan efter att ha hört den studerande göra ett beslut på att avstänga hen för högst tre dagar efter att ha hört den studerande. Studerandevårdsstödåtgärder.

Det osakliga beteendet

Rektor kan efter att ha hört den studerande ge en skriftlig varning. Kontakt med minderårig studerandes

Det osakliga beteendet

- Direktionen kan avstänga en studerande för högst en månad. Om avstängning för över en månad och högst ett år beslutar Utbildningsnämndens finska eller svenska sektion. Rektor sänder sektionen ett förslag att stänga av en studerande: till förslaget bifogas dokumentation samt vilka stödåtgärder man använt sig av för att åtgärda frågan (se cirkulärbrev 015)

Säkringsåtgärd: en lärare kan avlägsna en studerande från klassrummet för resten av lektionen.
Meddelande till rektor eller bitr. rektor. Vid fall av minderårig kontakter läraren

Den studerande blir hör och rektor eller bitr. rektor utreder de nödvändiga stödåtgärderna och tar kontakt till

Säkringsåtgärd: rektor kan efter att ha hört den studerande göra ett beslut på att avstänga hen för högst tre dagar efter att ha hört den studerande.
Studerandevårdsstödatgärder.

Det osakliga beteendet

Rektor kan efter att ha hört den studerande ge en skriftlig varning. Kontakt med minderårig studerandes

Det osakliga beteendet

- Direktionen kan avstänga en studerande för högst en månad. Om avstängning för över en månad och högst ett år beslutar Utbildningsnämndens finska eller svenska sektion. Rektor sänder sektionen ett förslag att stänga av en studerande: till förslaget bifogas dokumentation samt vilka stödåtgärder man använt sig av för att åtgärda frågan (se cirkulärbrev 015)

Liite 4

Lastensuojelulain mukainen ilmoitusvelvollisuus lastensuojeluun ja poliisille

Lastensuojelulain mukaisesta ilmoitusvelvollisuudesta lastensuojeluun ja poliisille *noudatetaan noudatetaan opetusviraston ryhmäkirjettä 50 (6.6.2015)*

1. Lastensuojeluilmoitusvelvollisuus (lastensuojelulaki 25 §)

Määrätyillä ammatti- ja luottamushenkilöillä on lakisääteinen velvollisuus tehdä lastensuojeluilmoitus. Lastensuojelun kohteena on lapsi ja lapsen etu. Lastensuojelulain mukainen ilmoitusvelvollisuus koskee ainoastaan alle 18-vuotiasta lasta tai nuorta. Opetustoimessa ilmoitusvelvollisia ovat esimerkiksi seuraavat viranhaltijat / työntekijät: rehtori ja opettajat – toimivat virkavastuulla koulukuraattorit koulupsykologit kouluterveydenhuollossa työskentelevät koulunkäyntiavustajat aamu- ja iltapäivätoimintaa harjoittavan toimintayksilön palveluksessa oleva henkilöstö lasten päivähoiton henkilöstö. Lisäksi esim. johtokuntiin luottamushenkilöinä nimetyt huoltajat. Edellä todetut henkilöt ovat velvollisia viipymättä ilmoittamaan salassapitosäännösten estämättä kunnan sosiaalihuollosta vastaavalle toimielimelle, jos he ovat tehtävässään saaneet tietää lapsesta, jonka hoidon ja huolenpidon tarve, kehitystä vaarantavat olosuhteet tai oma käyttäytyminen edellyttää mahdollista lastensuojelun tarpeen selvittämistä. Viipymättä tarkoittaa, että on toimittava mahdollisimman joutuisasti, kun ilmoitusvelvollinen on saanut tiedon tällaisesta lapsesta. Ilmoitusvelvollisuus koskee myös tilanteita, joissa lapsi itse tai lapsen huoltaja kieltää lastensuojeluilmoituksen tekemisen. Ilmoitusvelvollisuus koskee sitä tietoa, jonka henkilö on saanut työtehtäviä tai luottamustoimea hoitaessaan. Vapaa-aikana tehtyjen havaintojen ja muutoin työn ulkopuolella tietoon tulleiden tapahtumien osalta ilmoitusvelvollisuutta ei lain mukaan ole. Lastensuojeluilmoituksen voi tehdä myös yksityishenkilö, vaikka velvollisuutta ei siihen olisi. Lapsella, alaikäisen huoltajalla ja vanhemmallakin asianosaisena on lähtökohtaisesti ja pääsääntöisesti oikeus saada (sosiaalitoimesta) tietää lastensuojeluilmoituksen sisältö eli se, kuka ilmoituksen on tehnyt ja millä perusteilla ilmoituksen tekemiseen on päädytty.

1.1. Miten ja kenelle lastensuojeluilmoitus tehdään

Ilmoituksen voi tehdä suullisesti tai kirjallisesti. Ilmoitus tehdään Helsingin kaupungin sosiaalihuollon vastaavalle toimielimelle eli käytännössä esim. lastensuojelun sosiaalityöntekijälle, jonka alueella lapsi asuu. Virka-ajan ulkopuolella voi ottaa yhteyttä sosiaalipäivystykseen, puh. 020 696 006.

Kaksoisnapsauta kuvaa niin pääset täyttämään koko kirjallisen lastensuojeluilmoituksen

LASTENSUOJELUIMOITUS LsL 25 §
Ilmoitusosa

LASTENSUOJELUILMOITUKSEN ILMOITUSOSA

Lastensuojeluilmoitus _____ / _____ 20____

Otetaan vastaan kirjallisena tai suullisena (puhelimitse tai henkilökohtainen käynti)

Ilmoituksen tekijä täyttää lomakkeen niiltä osin, kuin mitä hänellä on tiedot olemassa.

Lapsen nimi	Ika	Henkilötunnus
Osoite ja yhteystiedot		

Lapsi asuu	
☐ aidin	☐ isän
☐ muun huoltajan	
kanssa.	
Huoltajan nimi	Henkilötunnus
Osoite ja yhteystiedot	
Huoltajan nimi	Henkilötunnus
Osoite ja yhteystiedot	

Lastensuojeluilmoituksen sisältö (kuvaa omin sanoin)

8. ÄMNESVISA LÄROPLANER

8.1. MODERSMÅL OCH LITTERATUR

Läroämnet modersmål och litteratur är ett centralt färdighets-, kunskaps-, kultur- och konstämne i gymnasiet. Ämnet spelar en viktig roll för den språkliga och kulturella allmänbildningen. Det stärker de studerandes förmåga att kommunicera och tänka och deras förmåga att reflektera kring sin inlärning och sin identitet. Modersmålsämnet hämtar sitt innehåll bland annat från språk-, litteratur- och kommunikationsvetenskaperna och från kulturforskningen. Det bidrar därmed till att utveckla språklig och kulturell kompetens och fördjupar medie-, medborgar- och demokratikunskapen. All social och kommunikativ kompetens och allt lärande baserar sig på en mångsidig förmåga att uttrycka sig muntligt och skriftligt, enligt situationens krav. Målsättningen är alltså att de studerande i alla delområden når en sådan kompetens som krävs vid fortsatta studier och i arbetslivet. Till delområdena hör språk och litteratur, språkbruk, textanvändning, kommunikation, medier och multimodalitet. Undervisningen baserar sig på ett vidgat textbegrepp och kan bestå av ord, bilder, ljud, siffror eller andra semiotiska system eller av kombinationer av dessa. Litteraturundervisningen ska bidra till fördjupad kunskap om skönlitteratur och facklitteratur, ge fördjupad läserfarenhet och förmåga att analysera och tolka texter ur olika synvinklar. Läsningen av litteratur fördjupar de studerandes kännedom om kulturarvet, läsningen ger upplevelser, utvecklar kritiskt tänkande och de studerandes förmåga till empati. Den ger möjlighet till etisk och estetisk reflektion, identitetsutveckling och breddar den personliga uttrycksförmågan. Den studerande ges möjlighet att utifrån sin egen språkliga och kulturella bakgrund utveckla sin identitet i ett pluralistiskt och mångmedialt samhälle. Målet är även att den studerande lär sig värdesätta flerspråkighet, kulturell mångfald och mänskliga rättigheter. Ämnet modersmål och litteratur strävar efter en integrering av läroämnets olika delområden, eftersom kunskaps- och färdighetsområdena står i ett funktionellt förhållande till varandra. Det som behandlas inom ämnet görs meningsskapande genom mångsidiga metoder. Studiemiljöerna innefattar bland annat webbmiljöer, bibliotek, kulturinstitutioner. Texter skapas och tolkas både individuellt och tillsammans med andra, även digitalt. Inom undervisningen samarbetar man över kurs- och ämnesgränserna.

8.1.1. SVENSKA

Svenska språket är det ena av landets två nationalspråk och svenskan är vid sidan om finska språket ett samhällsbärande språk i Finland. Lärokursen svenska och litteratur har samma omfattning och i stort sett samma mål och kursinnehåll som lärokursen finska och litteratur – med vissa avvikelser som beror på språkspecifika och kulturella faktorer. Läroämnet har ett centralt kulturbärande och identitetsskapande uppdrag i de svenska skolorna i Finland. Undervisningen i lärokursen svenska och litteratur har även som uppdrag att stärka de studerandes kulturella och språkliga medvetenhet, även gällande finskan och samiskan, och deras förståelse för språkets och kulturens betydelse för individen och samhället. Undervisningen stöder kontinuerligt de studerandes skolspråk och språkliga medvetenhet, parallellt med att flerspråkighet betraktas som en resurs. De studerandes varierande språkbakgrund beaktas i undervisningen. Lärokursen svenska och litteratur ska fördjupa de studerandes kunskaper om och i svenska språket, deras kommunikativa färdigheter och läs- och skrivkompetens, även i multimodala sammanhang, och deras kunskaper om litteratur och kultur. Modersmålsämnet ska ses som en bildningsprocess och är i den meningen ett livskunskapsämne. Det bidrar till den studerandes identitetsbygge och fördjupar det historiska och kulturella medvetan-

det. Genom analys av och reflektion kring olika texter blir de studerande medvetna om metaforiska och narrativa mönster som är inbyggda i samhället och som ger människan möjlighet att skapa betydelse för hennes existens.

Svenska språket är objekt för undervisningen i lärokursen och huvudsakligt undervisningsspråk också i alla övriga läroämnen. I undervisningen betonas betydelsen av god språklig kompetens även i de fortsatta studierna. Inom kurserna integreras de olika delområdena: läsning, skrivande, tal, kommunikation, språk, texter, litteratur, drama och mediekunskap. Under alla kurser utvecklas de studerandes skrivande och deras text- och kommunikationskompetens. De studerande läser och behandlar skönlitteratur och andra texter med utgångspunkt i kursens tematik. Att läsa hela verk och skriva längre sammanhållande texter ingår i det centrala innehållet i kurserna.

MÅL FÖR UNDERVISNINGEN

Målen för undervisningen i svenska och litteratur är att den studerande ska

- fördjupa och bredda sina färdigheter i svenska språket och sin textkompetens och kommunikation för att kunna uttrycka sig mångsidigt och kommunicera målinriktat och ändamålsenlig
- fördjupa och bredda sina kunskaper om språk, skön- och facklitteratur, medier och kommunikation och kunna använda relevanta begrepp
- vidareutveckla sin multilitteracitet för att kritiskt kunna granska, analysera och utvärdera olika slag av texter och tillämpa sina kunskaper vid tolkning och produktion av texter med olika syften och i olika kontexter
- fördjupa och bredda sin kommunikativa kompetens för att kunna analysera och bedöma olika kommunikationssituationer och -relationer utgående från kontexten och kommunikativa uttryck av olika slag
- behärska normerna för standardspråket, inse att språket varierar inom olika fack- och vetenskapsområden och förstå betydelsen av språkvård både ur ett samhälleligt perspektiv och för sitt eget språkbruk.
- fördjupa sina språk- och litteraturkunskaper och stimuleras att söka sig till skönlitteratur i olika medier och från olika tider och kulturer för att utveckla sitt tänkande, sin allmänbildning, fantasi och inlevelseförmåga samt för att bygga sin världsbild
- läsa långa texter och hela verk av varierande genrer
- kunna välja bland och kritiskt granska olika informationskällor, informationens tillförlitlighet, användbarhet och syfte
- ha kunskap om och kunna tillämpa upphovsrättsliga regler och kunna använda och hänvisa till källor
- kunna använda många olika slag av digitala verktyg inom modersmålsämnets alla delområden och förstå något om digitaliseringens inverkan på språk- och textanvändning
- kunna njuta av, använda och skapa språk och kultur
- fördjupa sin förståelse för olika kulturer och kulturell mångfald och känna till språkets och kulturens rötter och utveckling.

BEDÖMNING

Bedömningen av lärokursen i svenska och litteratur baserar sig på målen och det centrala innehållet i varje kurs. Dessa mål är i sin tur kopplade till de allmänna målen för lärokursen. Det är viktigt att den studerande känner till kursmålen och att både den studerande och läraren kan följa med progressionen under kursens gång. Kursvitsordet baserar sig på många olika slag av skriftlig och muntlig produktion inom läroämnets olika delområden, på eventuella andra bevis på kunskap och på hur aktivt den studerande har arbetat under kursens gång. Bedömningen ska vara mångsidig, sporrande, öppen och rättvis och basera sig på delaktighet. Den studerande uppmuntras till självutvärdering och kamratutvärdering under kursens gång. Det är viktigt att den studerande sätter upp individuella mål och utvärderar sin egen måluppfyllelse och att både

läraren och de studerande ger varandra kontinuerlig respons. Genom att utveckla sin kompetens i självutvärdering får den studerande en konstruktiv och realistisk uppfattning om sina kunskaper i ämnet och om sig själv som talare, texttolkare och textproducent.

NATIONELLA OBLIGATORISKA KURSER, KURSORDNING:

De obligatoriska kurserna i Modersmål och litteratur läses i ordningsföljd (1-6) så att en studerande med treårigt program läser två (2) kurser per år.

NATIONELLA FÖRDJUPADE KURSER, KURSORDNING:

Den fördjupade kursen MO8 läses i slutet av den studerandes lärokurs. Rekommendationen är att MO7 avläggs under första eller andra studieåret och MO9 under det andra studieåret.

På vuxenlinjen är endast kurserna MO1-5 obligatoriska.

OBLIGATORISKA KURSER

1. EN VÄRLD AV TEXTER (MO1)

Kursen är en introduktion till modersmålsämnet på gymnasiet och har som mål att fördjupa de studerandes kunskaper om och insikter i multimodala texter och kommunikation. Den studerande vidareutvecklar sin multilitteracitet och sin förmåga att fungera målinriktat och konstruktivt som lyssnare, talare, läsare och skribent i olika kommunikationsmiljöer.

MÅL

Kursens mål är att den studerande ska

- kunna analysera och tolka texter som strukturella helheter
- utveckla sin kompetens att tolka och producera olika slag av texter och tolka olika textuella dimensioner
- fördjupa sin kunskap om skriv- och läsprocesser som kommunikativa, samhälleliga och individuella uttryck
- utöka sina kunskaper om och färdigheter i tal och kommunikation, speciellt i gruppkommunikation.

CENTRALT INNEHÅLL

- analys av de studerandes individuella kommunikationsprofiler och utveckling som talare, lyssnare, läsare och skribenter
- textbegreppet i vid bemärkelse: multilitteracitet
- olika textgenrer och deras funktion: berättande, beskrivande, instruerande, ställningstagande och reflekterande texter och kombinationer av dessa
- texters multimodalitet, speciellt medietexter och mediebilder
- texters flerstämmighet
- analys av prosatexter: både fiktion och fakta, med fokus på romaner och noveller
- informationssökning, webbläsning, källhänvisningar och källkritik
- materialbaserat skrivande, kommentarer till och referat av texter och att skriva tillsammans

- metakognitiva färdigheter och lässtrategier
- gruppkommunikation och dynamiken vid målinriktad gruppdiskussion

2. SPRÅK, KULTUR OCH IDENTITET (MO2)

Kursen ger en bild av språkets betydelsebärande funktion tillsammans med andra verbala och nonverbala uttrycksformer. Språkets och kulturens betydelse för individen och samhället behandlas, även ur ett skönlitterärt perspektiv, och den studerandes kunskap om språk, språklig variation och kommunikation fördjupas.

MÅL

Kursens mål är att den studerande ska

- fördjupa sin språkliga medvetenhet och förstå språkets och litteraturens sociala, samhälleliga, individuella och meningsskapande funktion
- ha kunskaper om språkliga strukturer och kunna tillämpa grammatikaliska begrepp vid textanalys
- förstå svenska språkets position bland språken i världen och som ett språk i Norden
- ha kunskaper om språkförhållandena i Finland och i det övriga Norden samt om det svenska språkets ursprung
- förstå fenomenen kulturell och språklig pluralism och flerspråkighet
- lära sig planera, bearbeta och sammanställa muntliga och skriftliga faktatexter och att ge och ta emot respons och utvärdera sina muntliga och skriftliga färdigheter.

CENTRALT INNEHÅLL

- språkets, litteraturens och kulturens identitetsskapande roll
- analys av text-, sats- och ordstrukturer och andra meningsskapande element i texter, till exempel språkliga metaforer
- de nordiska språkens gemensamma ursprung, skillnader och likheter mellan de nordiska språken och formandet av det svenska språket
- det svenska språkets kulturbärande roll i Finland och betydelsen av svenskt standardspråk
- språkliga varieteter såsom dialekter och slang samt flerspråkighet, kulturell mångfald, vitalisering av språk och språklig mångfald
- litteratur, både skönlitteratur och faktatexter, som anknyter till kursens teman och med fokus på finlandssvensk litteratur
- skrivandet som process: från idé till planering, avgränsning av ämnet, val av synvinkel, respons av och till andra, bearbetning av språk och stil, rubricering och finslipning
- informativa inlägg i en diskussion eller en debatt och att ge och ta emot respons

3. ATT ANALYSERA OCH TOLKA LITTERATUR (MO3)

Kursen behandlar språk och litteratur som verktyg för skapande. Den studerande fördjupar sin kunskap om språkets estetiska funktion och kulturella betydelse. Den studerande blir även allt skickligare i att tolka skönlitterära texter, både muntligt och skriftligt och kan njuta av och glädjas över skönlitteratur i olika former.

MÅL

Kursens mål är att den studerande ska

- vidareutveckla sin förmåga att läsa och tolka fiktiva texter både analytiskt och estetiskt och reflektera över sitt eget läsande
- fördjupa sin uppfattning om litteraturen som estetiskt verkningsmedel och få en uppfattning om skönlitteraturens kulturbärande roll
- fördjupa sin förmåga att analysera och tolka litteratur med hjälp av lämpliga begrepp och kunna motivera sina tolkningar
- få insikt i poetiskt språkbruk
- vidareutveckla sina färdigheter i gruppkommunikation.

CENTRALT INNEHÅLL

- att fördjupa sin kunskap om de litterära genrerna och hur deras profiler förändras och vidgas över tid och rum
- att behandla bildspråk, mångtydighet och andra textuella medel i skönlitteraturen och i de studerandes egna texter
- att läsa, analysera och tolka epik, drama och lyrik, med fokus på diktanalys
- att läsa och tolka multimodala uttrycksformer, till exempel i bildkonstverk, film och teater
- att producera egna texter utgående från skönlitterära texter
- att föra målinriktade litterära samtal samt analysera och bedöma gruppdiskussioner

4. TEXT OCH PÅVERKAN (MO4)

Kursen handlar om maktbruk och delaktighet genom språk och texter. Den studerande fördjupar sig i att analysera multimodala texter och litteratur utgående från texters möjlighet att påverka samhällsdebatten och får fördjupad kunskap och färdighet i argumentationsteknik och andra påverkningsmedel.

MÅL

Kursens mål är att den studerande ska

- fördjupa sin kritiska läskunnighet, speciellt sin medieläskunnighet
- kunna motivera sina åsikter både som talare och skribent
- kunna analysera och kritiskt granska texter ur olika synvinklar, bland annat etiskt och ideologiskt
- kunna analysera litteraturens och andra konstformers samt mediernas samhälleliga inverkan och kulturpolitiska betydelse.

CENTRALT INNEHÅLL

- ställningstagande och argumenterande texter och retoriska stilmedel
- verbala och visuella medel som används för att påverka mottagaren, t.ex. reklamtexter och underhållning
- ideologiskt färgade texter och skillnaden mellan åsikter och vetenskapligt baserad information
- synvinklar och uttryckssätt inom olika vetenskapsområden samt informationssökning
- yttrandefrihet, censur, källkritik, mediekritik, upphovsrätt och plagiat
- språk, stil och innehåll som påverkningsmedel inom litteraturen
- övning i att debattera, argumentera och ta ställning, både i tal och skrift

5. TEXT OCH KONTEXT (MO5)

Kursen har fokus på texter i ett kontextuellt perspektiv. Den studerande blir van att analysera, tolka och producera texter inom olika genrer och stilriktningar i relation till olika sammanhang och processer.

MÅL

Kursens mål är att den studerande ska

- kunna analysera texter ur ett geografiskt, språkligt och historiskt perspektiv, i olika historiska och kulturella sammanhang och i relation till andra texter
- fördjupa sina kunskaper om texters stilistiska drag
- utveckla och bredda sina uttryckssätt i tal och skrift
- känna till skönlitterära författarskap och texter inom nordisk litteratur
- känna till centrala verk och teman inom världslitteraturen och kunna placera dem i deras kulturella kontext.

CENTRALT INNEHÅLL

- läsning och tolkning av texter från olika tider, platser och kulturer och som uttryck för olika människosyner, världsbilder, värdegrunder och idévärldar både i ett historiskt och i ett nutidsperspektiv
- olika stilistiska och språkliga komponenter och hur de inverkar på en text
- centrala verk inom världslitteraturen, med fokus på nordisk litteratur och i ett kontextuellt perspektiv
- en skrivuppgift eller en muntlig uppgift med litterärt tema, till exempel ett debattinlägg, en essä eller en dramaframställning

6. BERÄTTELSE I SAMTIDEN (MO6)

Kursen behandlar aktuella kulturfenomen framför allt i ett narrativt perspektiv. Den studerande fördjupar även sina kunskaper om kommunikationsetik.

MÅL

Kursens mål är att den studerande ska

- känna till kulturella uttryck och fenomen i samtiden och nutida textgenrer
- nå en fördjupad förståelse för språkets och texters betydelse för kulturen som helhet
- nå en fördjupad förståelse för narrativiteten som centralt kulturuttryck
- ha kunskap om nutida verk och teman inom världslitteraturen samt inom aktuell finländsk litteratur
- kunna fungera etiskt och konstruktivt i olika kommunikationssituationer.

CENTRALT INNEHÅLL

- aktuella kulturella och språkliga fenomen, till exempel språkets och litteraturens utveckling i en digital värld samt språk och identitet
- aktuella multimodala textgenrer, till exempel teater, film, bildkonst, TV-serier, spel och andra medietexter
- klassiska narrativa strukturer i modern form, till exempel myter, sagor eller klassiker; intertextualitet
- läsning och tolkning av utländsk och finländsk nutidslitteratur
- produktion av reflekterande texter utgående från kursens teman
- språkvård i samband med textproduktion

- dialogisk kommunikation och kommunikationsetik, t.ex. i sociala medier

NATIONELLA FÖRDJUPADE KURSER

7. FÖRDJUPAD MUNTIG KOMMUNIKATION (MO7)

Kursen ger den studerande möjlighet att fördjupa och bredda sina kommunikativa kunskaper och färdigheter framför allt i muntlig kommunikation samt att planera, anpassa och utvärdera sitt sätt att kommunicera i olika kommunikationssituationer. Under kursen övar den studerande sig också i att bedöma kommunikationens betydelse för mänskliga relationer och inom studierna och arbetslivet. Den studerande kan ges möjlighet att delta i slutprovet i muntlig kommunikation för andra stadiet.

MÅL

Kursens mål är att den studerande ska

- fördjupa sina kunskaper om talspråklig kommunikation, retoriska medel, olika aktörer och kommunikationsmönster
- fördjupa sin kunskap om hur kommunikativt samspel uppkommer och upprätthålls och om spänningar mellan olika kommunikatörer
- utveckla sin kompetens att fungera i olika slag av kommunikationssituationer samt att skapa och upprätthålla kommunikation
- utveckla sin säkerhet i att uttrycka sig både individuellt och i grupp
- känna igen, kunna analysera och implementera faktorer som påverkar talarens och budskapets trovärdighet
- kunna analysera kommunikation och kommunikativa färdigheter ur olika synvinklar.

CENTRALT INNEHÅLL

- typiska mönster och bidragande faktorer i olika kommunikationssituationer och mellan olika kommunicerande aktörer
- analys, tolkning och bedömning av talspråkstexter
- verbal och nonverbal kommunikation
- kommunikation i vardagen
- övning i att uppträda och argumentera vid förhandlingar, möten och i olika slag av diskussioner, debatter och samtal
- muntliga anföranden och kommunikation i grupp
- kulturbundna, speciellt finlandssvenska och svenska särdrag, vid muntlig kommunikation

8. FÖRDJUPAD SKRIVKOMPETENS (MO8)

Kursen handlar om att fördjupa och utveckla färdigheten att producera olika slag av texter. Dessutom fördjupar den studerande sig i och analyserar aktuella mediedebatter som gäller till exempel kultur och samhälle.

MÅL

Kursens mål är att den studerande ska

- fördjupa sin färdighet i textproduktion då det gäller att välja synvinkel för sina egna texter, behandla ett tema, välja sina källor, tänka självständigt och hitta sitt eget personliga uttryckssätt
- kunna bygga upp en till innehållet, strukturen och stilen enhetlig och logisk text
- i diskussioner och i skrift kunna behandla, utvärdera och kritiskt granska aktuella teman
- kunna välja texter som är intressanta och genom egen textproduktion bidra till diskussionen kring dessa texter.

CENTRALT INNEHÅLL

- att strukturera och bearbeta texter och sammanställa dem i slutlig form samt att ge respons, skriva tillsammans och dela texter
- att producera texter som är begripliga, logiska och sammanhängande och analysera dem ur ett språkriktighetsperspektiv
- att skriva texter med utgångspunkt i ett mångsidigt material
- att producera och analysera medietexter

9. FÖRDJUPAD LÄSKOMPETENS (MO9)

Under denna kurs fördjupar den studerande sina färdigheter i att analysera, tolka, producera och utvärdera olika slag av texter. Den studerande utvecklar även sitt kritiska läsande, sin läslust, sitt reflektiva tänkande och sin kulturella kompetens.

MÅL

Kursens mål är att den studerande ska

- vidareutveckla förmågan att läsa och tolka olika slag av texter analytiskt, kritiskt, kreativt och med inlevelse
- fördjupa sina insikter i multilitteracitet, speciellt vad gäller textgenrer och multimodalitet, samt särdrag i olika typer av texter
- hitta nya vägar för sitt kritiska, kreativa och reflektiva tänkande genom läsning
- vidareutveckla sin läsfärdighet och bredda sina lässtrategier.

CENTRALT INNEHÅLL

- fördjupad textkunskap, fördjupad textanalys och begrepp som används då man analyserar, tolkar och kritiskt granskar språk, litteratur, bilder och medietexter
- fördjupad läsning och tolkning av multimodala texter, både faktatexter och fiktiva texter, ur olika synvinklar
- olika lässtrategier och lästekniker, speciellt vid läsning av längre texter
- läsning av hela texter, till exempel essäer, romaner och olika slag av faktatexter inom ämnesområdet
- gestaltning och bearbetning av litteratur genom kreativt skrivande

SKOLVISA TILLÄMPADE KURSER

10. KREATIVT SKRIVANDE (MO10)

Vill du utveckla din kreativitet, ditt personliga skapande och din ordglädje?

CENTRALT INNEHÅLL

Bli inspirerad av andra som också skriver. Jobba med olika skönlitterära genrer med fokus på berättandet. Arbetsmetoden är processinriktad och deltagarna delar sina texter med varandra, ger och tar respons.

BEDÖMNING

Kursen bedöms med avlagd (A) eller underkänd (U) och kan genomföras i samarbete med andra ämnen eller utomstående aktörer.

11. I BÖCKERNAS VÄRLD (MO11)

Vill du möta fängslande levnadsöden, litterära gestalter och nya miljöer?

CENTRALT INNEHÅLL

Tala och skriv om skönlitteratur från världens alla hörn. Möt andra läsares upplevelser i samtalet om det lästa. Upptäck nya genrer och utmana dig själv som läsare. Kursen genomförs i huvudsak som en bokcirkel.

BEDÖMNING

Kursen bedöms med avlagd (A) eller underkänt (U) och kan genomföras i samarbete med andra ämnen eller utomstående aktörer.

12. JOURNALISTIK OCH MEDIER (MO12)

Reportage, intervju, podd - är du nyfiken på det journalistiska arbetet?

CENTRALT INNEHÅLL

Fördjupa din kunskap om mediegenrer, nyhetskriterier och källkritik i ett medielandskap i förändring. Kunskapen tillämpas i praktiskt arbete med text och bild. Arbetsmetoden är processinriktad och den färdiga produkten kan publiceras.

BEDÖMNING

Kursen bedöms med avlagd (A) eller underkänd (U) och kan genomföras i samarbete med andra ämnen eller utomstående aktörer.

13. KULTUR PÅ STAN (MO13)

Vill du utmana din syn på kultur, din förmåga att njuta av olika uttryck för kultur och vill du reflektera om dina upplevelser tillsammans med andra? Centralt innehåll Granska det aktuella kulturutbudet. Konst, teater, musik, film – möjligheterna är oändliga. Diskussion, reflektion och analys är grunden för redovisningen som sker i form av ett portföljarbete.

BEDÖMNING

Kursen bedöms med avlagd (A) eller underkänd (U) och kan också genomföras i samarbete med utomstående aktörer.

14. DRAMA OCH UTTRYCKSFÖRMÅGA (MO14)

Vill du lära dig mer om dig själv och andra genom att leka seriöst och våga lägga dig själv i blöt?

CENTRALT INNEHÅLL

Fördjupa din förmåga att använda din fantasi och din kropp till att uttrycka känslor, bearbeta knepiga frågor och se världen ur andra människors synvinkel. Prova på olika slags inlevelseövningar, improvisation, processdrama, dramatisering och texttolkning. Kursen byggs upp kring praktiska övningar.

BEDÖMNING

Kursen bedöms med avlagd (A) eller underkänd (U) och kan också genomföras i samarbete med utomstående aktörer.

15. VETENSKAPLIGT SKRIVANDE (MO15)

Vill du utveckla din stilkänsla, din objektiva uttrycksförmåga och din källkritik?

CENTRALT INNEHÅLL

Lär dig om principerna för vetenskaplig rapportering inom olika forskningsområden. Lär dig hur du kommunicerar din kunskap på ett vetenskapligt sätt. Kursen sker i samarbete med andra realämnen som bidrar med ämneskunskap och textinnehåll.

BEDÖMNING

Kursen bedöms med avlagd (A) eller underkänd (U) och kan också genomföras i samarbete med utomstående aktörer.

16. SKRIVUTVECKLING (MO16)

Vill du stärka din språkkänsla och utvecklas som skribent?

CENTRALT INNEHÅLL

Lär dig uttrycka dig korrekt och bygga upp dina texter på rätt sätt. Kursens innehåll bestäms av de enskilda deltagarnas behov, t.ex. kan det handla om att befästa grundläggande färdigheter i ordföljd, syftning, prepositionsuttryck och disposition. I kursen arbetar var och en med sina egna texter och den riktar sig till studerande som är i början av sina gymnasiestudier.

BEDÖMNING

Kursen bedöms med avlagd (A) eller underkänd (U) och kan genomföras i samarbete med specialläraren.

17. HEMLIGA LÄSARES SÄLLSKAP (MO17)

Älskar du överraskningar? Vill du bli en skickligare läsare? Känner du att du vill läsa mer men behöver hjälp med att komma igång?

CENTRALT INNEHÅLL

Välj texter som utmanar, inspirerar eller intresserar dig – som ett plus väljer du samtidigt en hemlig ppdragsgivare. Möt din hemliga diskussionsledare och andra som valt samma text i samtal om läsoplevelsen. Kursen har formen av en bokcirkel där deltagandet bygger på eget initiativ, nyfikenhet och delaktighet.

BEDÖMNING

Kursen bedöms med avlagd (A) eller underkänd (U) och kan genomföras i samarbete med utomstående aktörer.

18. LARGER THAN LIFE (MO18)

Vi ser och analyserar film på svenska och engelska. Deltagarna använder filmens uttrycksmedel för att förstå och analysera genre och berättande. De studerande bekantar sig med filmens historia, olika berättarperspektiv samt analys ur olika synvinklar. Kursen kan räknas tillgodo antingen i modersmål eller engelska, beroende på arbetsspråk. Kursen är ämnesintegrerad och genomförs delvis som projektarbete. Kursen bedöms med en anteckning om avlagd kurs (A = avlagd, U = underkänd).

8.2. DET ANDRA INHEMSKA SPRÅKET, FINSKA

Undervisningen i finska i gymnasiet fördjupar och utvecklar den språkkunskap och språkmedvetenhet som de studerande tillägnat sig inom den grundläggande utbildningen. De studerande handleds att utveckla sina kunskaper i finska och att vidga sin flerspråkiga kompetens, att bygga broar språken emellan och att utveckla sina metaspråkliga färdigheter. Språkundervisningen baserar sig på det vidgade textbegreppet, som omfattar både det talade och det skrivna språket, och undervisningen stödjer därmed också de studerandes kompetens i multilitteracitet. Undervisningen strävar till att förstärka de studerandes tilltro till den egna förmågan att lära sig finska och viljan att modigt använda sig av sina kunskaper samt att känna glädjen i att lärasig. Undervisningen strävar även till att stärka de studerandes vilja och förmåga att agera i finskspråkiga miljöer. All språkkunskap som de studerande har ska de kunna tillvarata både i skolan och på fritiden och de studerande handleds i att reflektera över språkrelaterade attityder och värderingar. Undervisningen stärker och utvecklar de studerandes färdigheter och möjligheter att på finska aktivt kunna ta del av och påverka utveckling och händelser både i sin närmiljö och i vidare sammanhang. De studerande uppmuntras att tillägna sig livslånga strategier för språkinläring genom att identifiera de strategier för lärande som bäst lämpar sig för det egna lärandet i finska. De uppmuntras också att utvärdera sina framsteg i lärandet och att se språkkunskapen som en kompetens också i arbetslivet. Jämställdheten mellan könen vid språkval och i språkstudier förstärks genom att man i undervisningen uppmuntrar till en fördomsfri inställning till språkstudier och genom att man behandlar olika teman ur flera olika synvinklar. I språkundervisningen används undersökande, mångsidiga och elevaktiverande arbetssätt. De studerande handleds att söka, utvärdera och behandla information på finska. Digitala verktyg utgör en naturlig del av studiemiljön. I språkundervisningen behandlas teman som utvecklar de studerandes förmåga att behärska helheter och att arbeta ämnesintegrerat. De studerande erbjuds produktiva och tillräckligt krävande uppgifter som är meningsfulla för dem. Temaområdena, temastudierna och övriga ämnesintegrerade studier uppmuntrar de studerande att använda sig av sina språkkunskaper och flerspråkiga kompetenser på både högre och lägre nivå. I undervisningen beaktas att de studerande i förhållande till kunskapsnivåerna avancerar i olika takt, vilket kan betyda att uppgifterna kräver differentiering eller andra former av stöd.

MÅL FÖR UNDERVISNINGEN

Gemensamma mål för undervisningen i de olika lärokurserna i finska är att den studerande ska

- utveckla sin förmåga att agera på finska i olika sammanhang
- inse det finska språkets betydelse som nationalspråk
- på ett kreativt sätt våga använda det finska språket i studier, arbete och under fritiden
- befästa sina kunskaper i finska, sin språkkänsla och förmåga att i språkstudierna tillämpa och dra nytta av sin allmänna språkkänedom
- fördjupa och bredda sina kunskaper om finskans struktur
- utvecklas till en målinriktad språkanvändare som kan tillämpa strategier för lärande i sina språkstudier
- inse betydelsen av de utökade möjligheter som en bred språkkunskap erbjuder
- kunna bedöma sina språkkunskaper och planera sina språkstudier med tanke på framtida behov i till exempel fortsatta studier och arbetsliv.

Målen för undervisningen är att den studerande når upp till nivåerna i nivåskalan för språkkunskap och språkutveckling (bilaga 1) enligt nedanstående tabell och att den studerande ska kunna bedöma sin språkkunskap i förhållande till den kunskapsnivå lärokursen har som mål. Den studerande ska ställa upp egna mål, utvärdera hur kunskaperna utvecklas och vidareutveckla dem.

Lärokurs	Förmåga att kommunicera	Förmåga att tolka texter	Förmåga att producera texter
A-finska	B2.1	B2.1	B1.2
B1-finska	B1.1	B1.1	B1.1
B3-finska	A2.2	A2.2	A2.1
Modersmålsinriktad finska	B2.2	B2.2	B2.2

BEDÖMNING

Bedömningen i det andra inhemska språket finska baserar sig på hur den studerande uppnår de gemensamma målen för undervisningen i finska och de specifika målen för lärokursen. I bedömningen beaktas de enskilda kursernas tyngdpunktsområden och deras nära koppling till de gemensamma målen och de specifika målen för lärokursen. I alla kurser ges den studerande mångsidig respons. Den studerande ges respons på framsteg inom språkkunskapens olika delområden och på övriga mål, såsom förmågan att i språkstudierna tillämpa strategier för lärande och att använda finska i autentiska miljöer. Responsen ges under kursens gång i olika skeden av lärprocessen. Den studerande uppmuntras att dra nytta av självvärdering och kamratvärdering. Man kan under alla kurser arbeta med portfoliometoden, även vid integrering av läroämnen. Som stöd vid bedömningen och som ett verktyg för läraren och den studerandes självvärdering och kamratvärdering används nivåskalan för språkkunskap och språkutveckling som grundar sig på den gemensamma europeiska referensramen för språk. I början av studierna ges speciellt respons på den studerandes förmåga att utveckla sina lärstrategier för språkstudier. I takt med att studierna framskrider används i tilltagande grad nivåskalan då man definierar nivån på den studerandes förmåga att kommunicera samt att tolka och producera texter. Bedömningen av den fördjupade kursen 8 i A-lärokursen, den fördjupade kursen 6 i B1-lärokursen och den fördjupade kursen 8 i den modersmålsinriktade lärokursen i det andra inhemska språket baserar sig på vitsordet i det prov i muntlig språkfärdighet som utarbetas av Utbildningsstyrelsen och på övriga bevis på kunskap som framkommit under kursen. Kurserna bedöms enligt skalan 4–10. Också det prov i muntlig språkfärdighet som hör till kursen bedöms enligt skalan 4–10. Över provet i muntlig språkfärdighet ges ett särskilt intyg som bilaga till gymnasiets avgångsbetyg.

BYTE AV LÄROKURS

Det är logiskt för den studerande att i mån av möjlighet fortsätta med studierna enligt påbörjad lärokurs. Vid byte av lärokurs i finska, från en lång lärokurs till en kortare lärokurs, räknas kurserna till godo enligt följande:

Modersmålsinriktad lärokurs	→ A-lärokurs	→ B1-lärokurs
Kurs 1	→ 1	→ 1
Kurs 2	→ 2	→ 2
Kurs 3	→ 3	→ 3
Kurs 4	→ 4	→ 4
Kurs 5	→ 5	→ 5
Kurs 6	→ 6	
Kurs 7	→ 7	→ 7
Kurs 8	→ 8	→ 6

Studier som avklarats enligt en mer omfattande lärokurs kan i en mindre omfattande lärokurs utgöra fördjupade eller tillämpade kurser enligt hur man definierar dem i den lokala läroplanen. Den studerande har möjlighet att få erkännande av kunskapsnivån ifall hen så önskar. Vid byte från en mindre omfattande lärokurs till en mer omfattande lärokurs kan den studerande uppmanas att avlägga kompletterande studier och i detta sammanhang gör man en ny omprövning av kursvitsorden. Den studerande kan även läsa kurser från en annan lärokurs utan att byta lärokurs. Dessa kurser kan då enligt vad som bestäms i den lokala läroplanen utgöra fördjupade eller tillämpade kurser och räknas in i den studerandes egentliga lärokurs.

KURSORDNING

Kurserna i alla lärokurser i finska avläggs i regel i nummerordning.

8.2.1. FINSKA, A-LÄROKURS

OBLIGATORISKA KURSER

Under de obligatoriska kurserna 1 och 2 ska man betona betydelsen av att utveckla färdigheterna för språkstudier, den egna språkkompetensen både individuellt och interaktivt i grupp och förmågan att kommunicera i olika situationer. I tilltagande grad och i samband med att studierna framskrider ska man fästa uppmärksamhet vid olika textgenrer och uttryckssätt som kursernas olika kontexter kan kräva. Under studiernas gång och speciellt i slutskedet ska man betona språket som verktyg för att söka, komprimera och dela information.

Under varje kurs ska man reservera tillräckligt med tid för aktuella eller lokala frågor om vilka man kan besluta tillsammans. Ämnesintegrerad undervisning eller undervisning som berör temaområdena kan ske i samband med alla kurser. I kurserna ska det ingå många olika slag av övningar inom språkets alla delområden så att den muntliga och skriftliga interaktionen i slutskedet fått lika stor tyngd. Tyngdpunkterna kan dock variera från kurs till kurs.

1. VARDAGSLIV, NÄRMILJÖ OCH HÄLSA (FINA1)

MÅL OCH CENTRALT INNEHÅLL

Under kursen bekantar sig den studerande med aktiviteter och situationer i vardagslivet och närmiljön. Hen repeterar och fördjupar i synnerhet sina kommunikativa färdigheter i alldagliga umgänges- och servicesituationer. Den studerande övar att uttrycka sig både muntligt och skriftligt till exempel om sin skol- och hemmiljö, matvanor, hälsa och fritidsintressen.

2. NATUR OCH VETENSKAP (FINA2)

MÅL OCH CENTRALT INNEHÅLL

Under kursen övar man de kommunikativa färdigheterna genom diskussioner och presentationer och den studerande lär sig att dra nytta av självvärdering och kamratvärdering. Man behandlar teman som natur, miljö och vetenskap ur olika synvinklar, till exempel en hållbar utveckling, turism och rekreation. Den studerande läser några sak- och skönlitterära texter om kursens teman och fördjupar sitt ordförråd.

3. TEKNIK OCH KONSUMTION (FINA3)

MÅL OCH CENTRALT INNEHÅLL

Under kursen bekantar sig den studerande med och använder olika digitala verktyg. Man behandlar temaområdena teknik, konsumtion och handel.

4. MEDIERNA OCH SAMHÄLLET (FINA4)

MÅL OCH CENTRALT INNEHÅLL

Under kursen lär sig den studerande att göra sammanfattningar samt presentera och diskutera olika medietexter som anknyter till det finska samhället. Man lägger vikt vid hur medierna uttrycker sig i sakfrågor, till exempel om politik, forskning och aktuella händelser i världen.

5. UTBILDNING OCH ARBETSLIV (FINA5)

MÅL OCH CENTRALT INNEHÅLL

Under kursen lär sig den studerande att tolka och producera olika slags texter i anslutning till kursens ämnesområden. Kursen behandlar teman som utbildning, yrken och näringsliv ur både samhällets och den studerandes synvinkel.

6. FINSK KULTUR OCH LITTERATUR (FINA6)

MÅL OCH CENTRALT INNEHÅLL

Under kursen utvecklar och fördjupar de studerande sin multilitteracitet och kännedomen om finsk kultur och litteratur ur de ungas synvinkel. Den studerande läser åtminstone ett skönlitterärt verk och presenterar det muntligt eller skriftligt. Den studerande bekantar sig med några finska konstnärer, författare och kompositörer. I skriftliga uppgifter poängteras skillnaderna mellan olika genrer.

NATIONELLA FÖRDJUPADE KURSER

Under de fördjupade kurserna vidareutvecklar den studerande sin förmåga att använda finska språket för olika ändamål. Hen övar sig att analysera, tolka och producera texter både individuellt och i grupp. Repetitionsövningar utgående från de studerandes behov ingår i kurserna. Under kurserna kan man i form av en skriftlig eller muntlig produktion integrera studierna i finska med övriga studier.

7. KOMMUNICERA I SKRIFT (FINA7)

MÅL OCH CENTRALT INNEHÅLL

Under kursen fördjupas förmågan att tolka och producera finska texter i olika slag av skriftliga kommunikationssituationer och för olika slag av mottagare. Man analyserar och producerar både faktatexter och fiktiva texter samt texter inom olika genrer, såsom berättande, beskrivande, reflekterande, instruerande och argumenterande texter. Även förmågan att återge och översätta olika texter till och från finska övas. Vid behov kan grundläggande strukturer repeteras.

8. KOMMUNICERA I TAL (FINA8)

MÅL OCH CENTRALT INNEHÅLL

Under kursen lär sig den studerande att tala och uppträda på finska i olika formella och informella situationer. Den studerande lär sig att uttrycka sig fritt, göra frågeställningar, referera, diskutera, beskriva, intervjua, argumentera och hålla olika anföranden. Den studerande kan utnyttja digitala verktyg vid muntlig framställning.

SKOLVISA TILLÄMPADE KURSER

9. LITTERATURLÄSNING (FINA9)

MÅL OCH CENTRALT INNEHÅLL

Under kursen bekantar sig de studerande med finskspråkig skönlitteratur. De studerande väljer och läser åtta verk från kursens boklista, utför olika uppgifter individuellt och i små grupper under kursens gång samt deltar i ett slutprov. Kursen bedöms med A (avlagd kurs) eller U (underkänd kurs).

10. FINSKA PÅ STAN

MÅL OCH CENTRALT INNEHÅLL

Finska på stan är en tvåspråkig kurs som ordnas i samarbete med ett finskspråkigt gymnasium. Under kursen besöker vi olika muséer, utställningar, går på konserter, gör teaterbesök m.m. i Helsingfors tillsammans med studerande från Etu-Töölön lukio. Kursen går över två perioder och består förutom av kulturbesöken på eftermiddagar och kvällar även av några närträffar på skolorna.

8.2.2. FINSKA, MODERSMÅLSINRIKTAD LÄROKURS

OBLIGATORISKA KURSER

Under de obligatoriska kurserna 1 och 2 ska man betona betydelsen av att utveckla färdigheterna för språkstudier, den egna språkkompetensen både individuellt och interaktivt i grupp och förmågan att kommunicera i olika situationer. I tilltagande grad och i samband med att studierna framskrider ska man fästa uppmärksamhet vid olika textgenrer och uttryckssätt som kursernas olika kontexter kan kräva. Under studiernas gång och speciellt i slutskedet ska man betona språket som verktyg för att söka, komprimera och dela information.

Under varje kurs ska man reservera tillräckligt med tid för aktuella eller lokala frågor om vilka man kan besluta tillsammans. Ämnesintegrerad undervisning eller undervisning som berör temaområdena kan ske i samband med alla kurser. I kurserna ska det ingå många olika slag av övningar inom språkets alla delområden så att den muntliga och skriftliga interaktionen i slutskedet fått lika stor tyngd. Tyngdpunkterna kan dock variera från kurs till kurs.

1. VARDAGSLIV, NÄRMILJÖ OCH HÄLSA (FIM1)

MÅL OCH CENTRALT INNEHÅLL

Under kursen fördjupas den studerandes förmåga att uttrycka sig nyanserat och korrekt i olika sammanhang, med utgångspunkt i kursens teman och med speciell uppmärksamhet på skillnader mellan det talade och det skrivna språket. Skillnader i spontant talspråk, slang, dialekter och standardfinska behandlas. Den studerande förbereder och håller korta muntliga anföranden. I litteraturen behandlas och analyseras noveller och annan skönlitteratur.

2. NATUR OCH VETENSKAP (FIM2)

MÅL OCH CENTRALT INNEHÅLL

Under kursen behandlas olika slag av texter, också skönlitterära, om natur, miljö, vetenskap och hållbar utveckling både muntligt och skriftligt. Ordförrådet inom kursens teman fördjupas. Den studerande förbereder och håller en längre projektpresentation och lär sig utvärdera sin egen och andras presentationer.

3. TEKNIK OCH KONSUMTION (FIM3)

MÅL OCH CENTRALT INNEHÅLL

Under kursen bekantar sig den studerande med genrer som kombinerar bild, ljud och skriftlig och muntlig text. Man använder sig av texter som behandlar konsumtion, handel, teknik och informationsteknik och arbetar dem både muntligt och skriftligt, till exempel med hjälp av digitala verktyg. Lämplig skönlitteratur läses och diskuteras till exempel i ett digitalt forum.

4. MEDIERNA OCH SAMHÄLLET (FIM4)

MÅL OCH CENTRALT INNEHÅLL

Under kursen producerar den studerande texter som anknyter till kursens teman och uppmärksamhet fästs i synnerhet vid texternas disposition, styckeindelning, variation och sätt att skapa sammanhang. Man bekantar sig med medietexter om aktuella händelser och texternas stil och uppbyggnad behandlas. Skönlitteratur läses och används som underlag för medietexter.

5. UTBILDNING OCH ARBETSLIV (FIM5)

MÅL OCH CENTRALT INNEHÅLL

Under kursen fördjupar den studerande sina färdigheter att producera olika texter som anknyter till kursens temaområden och lär sig förbereda sig för arbetsintervjuer. Man arbetar med texter som behandlar utbildning och yrkes- och näringsliv. Översättning till och från finska övas för att belysa skillnader mellan språken. Sammandrag övas på båda språken.

6. FINSK KULTUR OCH LITTERATUR (FIM6)

MÅL OCH CENTRALT INNEHÅLL

Under kursen breddar och fördjupar den studerande sin multilitteracitet och sin kännedom om finsk kultur och litteratur. Den studerande fördjupar även sin kunskap om språkets estetiska funktion och kulturella betydelse. Ett skönlitterärt verk läses och analyseras. Förmågan att skriva stärks genom att man övar sig i att producera olika slag av texter.

NATIONELLA FÖRDJUPADE KURSER

Under de fördjupade kurserna fördjupar den studerande sin förmåga att använda finska språket för olika ändamål. Hen övar sig att tolka och producera texter både individuellt och i grupp. Repetitionsövningar utgående från de studerandes behov ingår i kurserna. Under kurserna kan man i form av en skriftlig eller muntlig produktion integrera studierna i finska med övriga studier.

7. KOMMUNICERA I SKRIFT (FIM7)

MÅL OCH CENTRALT INNEHÅLL

Under kursen fördjupas färdigheterna i textproduktion och förmågan att kritiskt läsa och tolka finska texter i olika slag av skriftliga kommunikationssituationer och för olika slag av mottagare. Man analyserar och producerar både fakta och fiktiva texter samt texter inom olika genrer, såsom berättande, beskrivande, reflekterande, instruerande och ställningstagande texter. Den studerande ges möjlighet att enligt behov och önskemål producera olika digitala texter. Vid behov kan centrala strukturer repeteras.

8. KOMMUNICERA I TAL (FIM8)

MÅL OCH CENTRALT INNEHÅLL

Under kursen fördjupar den studerande sin förmåga att tala och uppträda på finska i både formella och informella kommunikationssituationer. Den studerande utvecklar sina färdigheter att uttrycka sig individuellt och att i grupp diskutera aktuella samhällsfenomen och sådant som hör till allmänbildningen. Argumentationsteknik övas.

SKOLVISA TILLÄMPADE KURSER

9. LITTERATURLÄSNING (FIM9)

MÅL OCH CENTRALT INNEHÅLL

De studerande bekantar sig mångsidigt med finskspråkig skönlitteratur. De studerandeväljer och läser åtta verk från kursens boklista, utför olika uppgifter individuellt och i små grupper under kursens gång samt deltar i ett slutprov. Kursen bedöms med A (avlagd kurs) eller U (underkänd kurs).

8.2.3. FINSKA, B1-LÄROKURS

MÅL FÖR UNDERVISNINGEN

Ett specifikt mål för undervisningen i B1-lärokursen i finska är att den studerande ska kunna relatera sin språkkunskap till kunskapsnivå B1.1 samt utvärdera och vidareutveckla sina språkkunskaper.

OBLIGATORISKA KURSER

Under de obligatoriska kurserna 1 och 2 betonar man betydelsen av att utveckla färdigheterna för språkstudier, den egna språkkompetensen både individuellt och interaktivt i grupp och förmågan att kommunicera i olika situationer. Från och med kurs 3 fäster man i tilltagande grad uppmärksamhet vid olika textgenrer och hurudant språk de förutsätter. Under kurserna 4 och 5 betonas språket som verktyg för att söka, komprimera och dela information.

1. VARDAGSLIV, NÄRMILJÖ OCH HÄLSA (FINB11)

Under kursen lär sig den studerande förstå och använda finska i olika situationer som kan uppstå i vardagen. Den studerande lär sig att muntligt och i kortare text berätta om sig själv, sin hälsa, sina fritidsintressen och sin närmiljö.

2. NATUR OCH VETENSKAP (FINB12)

Under kursen bekantar sig den studerande med platser, sevärdheter och naturen i olika delar av Finland, samt betydelsen av hållbar utveckling. Den studerande lär sig presentera sin hemort, berätta om reseupplevelser och söka information på finska i samband med reseplanering.

3. TEKNIK OCH KONSUMTION (FINB13)

Under kursen bekantar sig den studerande med teknik, konsumtion och trafik ur användar- och miljösynvinkel. Den studerande håller teknikrelaterade presentationer och bekantar sig med bruksanvisningar.

4. SAMHÄLLE, KULTUR OCH MEDIER (FINB14)

Under kursen bekantar sig den studerande med kortare texter och inslag som berör samhället och det finska kulturlivet och lär sig att diskutera innehållet i dem.

5. UTBILDNING OCH ARBETSLIV (FINB15)

Under kursen övar sig den studerande i att berätta om sina studier och framtidsplaner. Den studerande bekantar sig även med artiklar och webbsidor som berör studier och yrkesliv. Den studerande övar intervju-situationer och skriver enkla ansökningar.

NATIONELLA FÖRDJUPADE KURSER

Under de fördjupade kurserna vidareutvecklar den studerande sin förmåga att använda finska språket för olika ändamål. Hen övar sig att tolka och producera texter både individuellt och i grupp. Repetitionsövningar utgående från de studerandes behov ingår i kurserna. Under kurserna kan man i form av en skriftlig eller muntlig produktion integrera studierna i finska med övriga studier.

6. KOMMUNICERA I TAL (FINB16)

Under kursen får den studerande öva sig att förstå talad finska i olika sammanhang samt att tala och uppträda på finska i olika situationer. Den studerande uppmuntras till att våga prata finska och lär sig diskutera, beskriva, referera, hålla kortare anföranden samt ställa och besvara frågor på finska. Samtidigt repeteras finskans basordförråd och grundläggande strukturer.

7. KOMMUNICERA I SKRIFT (FINB17)

Under kursen övar den studerande sin skrivförmåga genom att skriva kortare texter för olika ändamål. Man analyserar och producerar både faktatexter och fiktiva texter samt texter inom olika genrer, såsom berättande, beskrivande, reflekterande, instruerande och ställningstagande texter. Även förmågan att återge och översätta olika slag av texter övas, i huvudsak från finska till svenska. Samtidigt repeteras finskans basordförråd och grundläggande strukturer.

8.3. FRÄMMANDE SPRÅK, LÅNG LÄROKURS

Språkundervisningen ska fördjupa språkmedvetenheten och den språkpedagogik som påbörjats i den grundläggande utbildningen. De studerande ska handledas att utveckla sina färdigheter i olika språk, sin flerspråkiga kompetens och sina metalingvistiska färdigheter. Språkundervisningen ska baseras på det vidgade textbegreppet, enligt vilket text innefattar både talat och skrivet språk. Språkundervisningen ska bidra till att utveckla de studerandes multilitteracitet.

Undervisningen ska stärka de studerandes tilltro till sin förmåga att lära sig språk och att modigt använda dem samt ge de studerande möjligheter att känna glädje i lärandet. Undervisningen ska stärka de studerandes vilja och förmåga att ta del av kulturellt, internationellt och språkligt mångskiftande miljöer och sammanhang. All språkkunskap som de studerande har ska tas tillvara i undervisningen och undervisningen ska också bygga broar mellan olika språk och till de språk som de studerande använder på fritiden. De studerande ska vägledas att reflektera över betydelsen av attityder och värderingar och att utveckla sin förmåga att agera konstruktivt i olika situationer. Undervisningen ska bidra till att utveckla färdigheter för att delta och aktivt påverka i en global värld samt utveckla de studerandes världsmedborgerliga färdigheter.

De studerande ska uppmuntras att utveckla färdigheter för livslångt språklärande och att identifiera individanpassade sätt att lära sig språk, att utvärdera hur det egna lärandet fortlöper och att se språkkunskapen som en arbetslivskompetens. Jämställdheten mellan könen ska stärkas i språkstudierna och i språkval genom att man uppmuntrar de studerande att ha en fördomsfri inställning till språkstudier och behandlar olika teman mångsidigt.

Undersökande lärande, mångsidiga och elevnära arbetssätt ska användas i språkundervisningen. De studerande ska handledas att söka, bedöma och hantera information på de språk de behärskar. Digitala verktyg ska användas på ett naturligt sätt som en del av studiemiljöerna.

I språkundervisningen ska man behandla teman som stödjer ämnesintegrerat arbete och de studerandes förmåga att hantera helheter. De studerande ska erbjudas relevanta, produktiva och tillräckligt krävande uppgifter. Temaområdena, temastudierna och övriga ämnesintegrerade studier ska sporra de studerande att använda också sina begränsade kunskaper i olika språk och sin flerspråkiga kompetens.

I undervisningen ska man beakta att de studerande gör framsteg i olika takt i förhållande till kunskapsnivåerna, vilket förutsätter differentiering av uppgifterna eller andra former av stöd.

GEMENSAMMA MÅL FÖR UNDERVISNINGEN I FRÄMMANDE SPRÅK

De gemensamma målen för de olika lärokurserna i främmande språk är att den studerande ska

- våga använda sina språkkunskaper kreativt i studierna, i arbete och på fritiden
- stärka sina kunskaper i målspråket, sin språkkänsla och sin förmåga att tillämpa språkkunskaper
- också över språkgränserna
- utvecklas som en målinriktad språkinlärare och kunna tillämpa strategier för språklärande
- förstå betydelsen av mångsidiga språkkunskaper och vilka möjligheter de ger
- kunna utvärdera sina kunskaper och planera sina språkstudier med tanke på framtida behov,
- såsom fortsatta studier, arbetsliv och internationell verksamhet.

Målet är att den studerande i de olika språken eller lärokurserna når upp till nivåerna i nivåskalan för språkkunskap och språkutveckling (bilaga 1) enligt nedanstående tabell och kan ställa sin språkkunskap i relation till den kunskapsnivå som lärokursen har som mål. Den studerande ska ställa upp egna mål, utvärdera hur kunskaperna utvecklas och vidareutveckla dem.

Språk och lärokurs	Förmåga att kommunicera	Förmåga att tolka texter	Förmåga att producera texter
Engelska A	B2.1	B2.1	B2.1
Övriga språk B2	A2.2	A2.2	A2.2
Övriga språk B3	A2.1	A2.1	A2.1

BEDÖMNING

Bedömningen i främmande språk baserar sig på de gemensamma målen för främmande språk och de specifika målen för varje språk och lärokurs. De kursspecifika målen, liksom de nära sammanknutna gemensamma målen och de lärokursspecifika målen beaktas i varje kurs. I alla kurser ges den studerande mångsidig respons på sina framsteg i de olika faserna av läroprocessen. Den studerande får respons på sin progression inom språkets olika delområden och i fråga om övriga mål för språkinläringen, såsom färdigheter för språkstudier och förmåga att fungera i miljöer där målspråket används. Den studerande handleds i självvärdering och kamratvärdering. Portföljarbete kan användas i alla kurser, också i ämnesintegrerade studier.

Nivåskalan för språkkunskap och språkutveckling som grundar sig på den gemensamma europeiska referensramen används i tillämpliga delar som stöd för bedömningen och som verktyg för läraren och för den studerandes självvärdering och för kamratvärdering. I början av studierna fokuserar responsen på den studerandes förmåga att utveckla sina lärstrategier för språkstudier. Under studiernas gång kan nivåskalan för språkkunskap och språkutveckling i tilltagande grad användas för att fastställa nivån på den studerandes kommunikativa färdigheter samt förmåga att tolka och producera texter.

Bedömningen av den fördjupade kursen 8 i A-lärokursen baserar sig på vitsordet i det provi muntlig språkfärdighet som utarbetas av Utbildningsstyrelsen och annat kunnande som den studerande visat under kursen. Kurserna bedöms med siffror enligt skalan 4–10. Också provet i muntlig språkfärdighet som ingår i kursen bedöms enligt skalan 4–10. Över provet i muntlig färdighet ges ett separat intyg som bilaga till avgångsbetyget från gymnasiet.

BYTE AV LÄROKURS

För den studerande är det ändamålsenligt att fortsätta studierna långsiktigt inom den lärokurs hen valt. Vid byte av lärokurs i ett främmande språk från lång lärokurs till kort räknas kurserna till godo, med undantag av latin, enligt följande:

A-lärokurs	→ B1-lärokurs	→ B2-lärokurs	→ B3-lärokurs
Kurs 1	→ 1	→ 1	→ 3
Kurs 2	→ 2	→ 3	→ 5
Kurs 3	→ 3	→ 4	→ 6
Kurs 4	→ 4	→ 2	→ 4
Kurs 6	→ 5	→ 5	→ 7
Kurs 7	→ 7	→ 6	→ 8
Kurs 8	→ 6		

Resten av studierna från den tidigare lärokursen kan i den nya lärokursen utgöra fördjupade eller tillämpade kurser i enlighet med vad som bestäms i läroplanen. På den studerandes begäran ska möjlighet till tilläggsprestationer ges för att fastslå kunskapsnivån. När en studerande övergår från en kortare till en längre lärokurs kan tilläggsprestationer förutsättas och vitsordet ska samtidigt omprövas. Den studerande kan också avlägga kurser enligt en annan lärokurs utan att byta lärokurs. I så fall kan kurserna i fråga räknas som fördjupade eller tillämpade kurser i den studerandes egentliga lärokurs på det sätt som bestäms i läroplanen.

KURSORDNING

Studerande rekommenderas avlägga de obligatoriska kurserna i engelska i nummerordning. Kurserna i tyska och franska avläggs likaså i nämnd ordning.

8.3.1.ENGELSKA, A-LÄROKURS

MÅL FÖR UNDERVISNINGEN

De specifika målen för undervisningen i A-lärokursen i engelska är att den studerande ska

- utvecklas som språkbrukare i engelska och som aktör i en kulturellt mångskiftande värld i såväl lokala och nationella som europeiska och globala sammanhang
- engelskans betydelse och roll som internationellt kommunikationsspråk
- kunna bedöma huruvida de egna kunskaperna är tillräckliga för fortsatta studier
- kunna planera sina språkstudier för framtida behov, såsom arbetsliv och internationell verksamhet
- få erfarenheter av att läsa, tolka och behandla längre texter på engelska
- kunna ställa sin språkkunskap i relation till nivå B2.1 i nivåskalan för språkkunskap och språkutveckling, utvärdera hur de egna färdigheterna utvecklats och vidareutveckla dem.

OBLIGATORISKA KURSER

1. ENGELSKAN OCH MIN VÄRLD (ENA1)

Den studerandes kunskaper inom språkets olika delområden kartläggs. Den studerande analyserar sina utvecklingsområden och utvärderar sina lärstrategier för språkstudier, ställer upp mål för studierna i engelska och hittar sätt att utveckla sina kunskaper både individuellt och i grupp. Under kursen reflekterar man kring den språkliga mångfalden i världen, engelskan som globalt fenomen samt språkkunskap som redskap för att utveckla den kulturella kompetensen. Kursens teman och situationer ska anknyta till studielivet, den ungas livsmiljö och behov av språkkunskap.

2. MÄNNISKANS SOCIALA NÄTVERK (ENA2)

Under kursen övar den studerande att med hjälp av olika medier delta i olika kommunikationssituationer av varierande språklig och kulturell svårighetsgrad, också i en internationell kontext. Den studerande fördjupar sin förmåga att diskutera aktivt och lyssna på andra. Hen utvecklar sin förmåga att formulera åsikter och tillsammans diskutera betydelser. Mångsidiga strategier utvecklas för olika kommunikationssituationer. Under kursen behandlas teman som anknyter till mänskliga relationer och i samband med dem även psykiskt, fysiskt och socialt välbefinnande. Man reflekterar också över teknologins och digitaliseringens betydelse för kommunikation och välbefinnande.

3. KULTURELLA FENOMEN (ENA3)

Under kursen fördjupas och utvecklas den studerandes multilitteracitet. Den studerande producerar texter inom olika genrer med betoning på de språkliga drag som kännetecknar genren. Kursens teman utgår från olika kulturella fenomen, engelskspråkiga medier och kreativ verksamhet.

4. SAMHÄLLET OCH OMVÄRLDEN (ENA4)

Under kursen utvecklar den studerande sin förmåga att söka information och läsa kritiskt samt övar sig att aktivt använda engelska. Man bekantar sig med olika debatter om samhälleliga fenomen, och fokuserar i synnerhet på hur man kan påverka som aktiv medborgare. Under kursen reflekterar man även över individens och gruppens ansvar och möjligheter att påverka i medborgarsamhället, till exempel då det gäller människorätsfrågor.

5. VETENSKAP OCH FRAMTID (ENA5)

Kursen fördjupar den studerandes förmåga att tolka och producera texter samt den studerandes kompetens att söka information om för hen intressanta kunskaps- och vetenskapsområden. De studerande övar sin förmåga att dela med sig av synpunkter som grundar sig på egna kunskaper eller åsikter. De reflekterar kring olika framtidsvisioner, i synnerhet i ett teknologi- och digitaliseringsperspektiv, samt över engelskans ställning som internationellt språk inom vetenskap och teknik. Temana väljs från olika fack- och vetenskapsområden.

6. STUDIER, ARBETE OCH EKONOMI (ENA6)

Kursen fördjupar den studerandes förståelse för språkkunskap som ett socialt kapital och en färdighet för arbetslivet. Den studerande bekantar sig med textgenrer som kan komma till nytta i eventuella fortsatta studier eller i arbetslivet. Under kursen överväger och diskuterar den studerande planer för fortsatta studier, karriär och arbete även i en internationell kontext. Under kursen behandlas ekonomiska frågor som är rele-

vanta för den unga som står på tröskeln till arbetslivet samt ekonomiska företeelser i ett större perspektiv.

NATIONELLA FÖRDJUPADE KURSER

Under kurserna ska den studerande fördjupa sin förmåga att använda engelska för olika syften. Den studerande övar sig att tolka och producera texter individuellt och i grupp. Repetitionsövningar utgående från de studerandes behov ingår i kurserna. En mer omfattande skriftlig eller muntlig del eller helhet på engelska, som anknyter till övriga studier, kan integreras i kurserna.

7. HÅLLBAR LIVSSTIL (ENA7)

Under kursen fördjupar den studerande sin förmåga att tolka och producera engelska i olika skriftliga kommunikationssituationer och för olika slag av mottagare. Den studerande analyserar eller producerar texter inom olika genrer, såsom fiktiva och icke-fiktiva, berättande, beskrivande, reflekterande, instruerande eller ställningstagande texter. Man fortsätter behandla de obligatoriska kursernas teman ur ett ekologiskt, ekonomiskt, socialt och kulturellt hållbarhetsperspektiv med beaktande av de studerandes behov eller intressen.

8. MUNTIG KOMMUNIKATION OCH PÅVERKAN (ENA8)

Under kursen fördjupar den studerande sin förmåga att producera muntlig engelska, förstå talad engelska och bygga upp en dialog. Den studerande stärker sin förmåga att tala flytande och övar muntlig produktion som förutsätter förberedelse. Teman som behandlats i de obligatoriska kurserna repeteras eller kompletteras enligt de studerandes behov.

SKOLVISA TILLÄMPADE KURSER

9. PROJECT LIVE AND LEARN (ENA9)

Kursen kan avläggas utanför skolan t.ex. i samband med ett utbytesår utomlands. Kursen kan bestå av olika typer av dokumentation och presentationer på målspråket. Den studerande skall i samråd med ämnesläraren komma överens om hur kursen avläggs och kursen kan bedömas med en anteckning om avlagd kurs (A = avlagd, U = underkänd).

10. READINGS ON HUMAN ECOLOGY (ENA10)

Studiecirkelkurs i samarbete med humanekologin. Deltagarna läser och diskuterar texter på humanekologiskt tema på engelska. Texterna kan vara skönlitterära, vetenskapliga, politiska eller filosofiska. Diskussionerna förs på engelska och svenska. Målet är att deltagarna får bekanta sig med både klassiska och helt nya texter och författare på originalspråk och att de läser texter som stöder de övriga kurserna i humanekologi samtidigt som läsningen och diskussionerna stöder undervisningen i engelska. Kursen bedöms med en anteckning om avlagd kurs (A = avlagd, U = underkänd). Bedömningen bygger på deltagarnas aktivitet under lektionerna och dokumenterad läsning av de givna texterna.

11. SCIENCE (ENA11)

Kursens fokus ligger på engelskspråkiga artiklar av varierande svårighetsgrad inom olika vetenskapsgrenar såsom naturvetenskaper, teknik, ekonomi. Syftet med kursen är att bredda och fördjupa ordförrådet, att öva upp förmågan att läsa och förstå avancerade vetenskapliga artiklar samt utveckla den skriftliga uttrycksförmågan med hjälp av uppsatser, sammandrag, insändare. Kursen är avsedd för åk 3 och bedöms med siffervitsord.

12. A SECURE FOUNDATION (ENA12)

En kurs för dig som behöver stöd och hjälp med grammatik, skrivande, att förstå text och talat språk. Vi använder bl.a. tidigare års studentprovsuppgifter som övning. Kursen bedöms med en anteckning om avlagd kurs (A = avlagd, U = underkänd). Kursen är avsedd för åk 3.

13. LARGER THAN LIFE (ENA13)

Vi ser och analyserar film på svenska och engelska. Deltagarna använder filmens uttrycksmedel för att förstå och analysera genre och berättande. De studerande bekantar sig med filmens historia, olika berättarperspektiv samt analys ur olika synvinklar. Kursen kan räknas tillgodo antingen i modersmål eller engelska, beroende på arbetsspråk. Kursen är ämnesintegrerad och genomförs delvis som projektarbete. Kursen bedöms med en anteckning om avlagd kurs (A = avlagd, U = underkänd).

8.3.2. TYSKA, A-LÄROKURS

Innehållet i de obligatoriska och nationella fördjupade kurserna är detsamma som i motsvarande ENA-kurser.

OBLIGATORISKA KURSER

1. SPRÅKET OCH MIN VÄRLD (TYA1)
 2. MÄNNISKANS SOCIALA NÄTVERK (TYA2)
 3. KULTURELLA FENOMEN (TYA3)
 4. SAMHÄLLET OCH OMVÄRLDEN (TYA4)
 5. VETENSKAP OCH FRAMTID (TYA5)
 6. STUDIER, ARBETE OCH EKONOMI (TYA6)
-

NATIONELLA FÖRDJUPADE KURSER

7. HÅLLBAR LIVSSTIL (TYA7)

8. MUNTIG KOMMUNIKATION OCH PÅVERKAN (TYA8)

8.4 FRÄMMANDE SPRÅK, KORT LÄROKURS

MÅL FÖR UNDERVISNINGEN

Målen för undervisningen i främmande språk är att den studerande ska

- få lust och vilja att utöka sin språkliga repertoar
- utvecklas som språkbrukare i målspråket och som aktör i en kulturellt mångskiftande värld i såväl nationella och europeiska som globala sammanhang
- kunna ställa sin språkkunskap i relation till nivå A2.2 (övrige språk) eller B1.1 (engelska) i nivåskalan för språkkunskap och språkutveckling, utvärdera hur de egna färdigheterna utvecklats och vidareutveckla dem.

Under de första kurserna ligger tyngdpunkten på muntliga kommunikationssituationer och enkla skriftliga övningar som på ett naturligt sätt anknyter till dem. Också hörförståelse övas. Andelen skriftliga övningar ökar småningom men muntlig kommunikation övas fortsättningsvis under alla kurser. Det centrala är att utveckla grundläggande språkfärdighet som behövs i vardagen. I mån av möjlighet reserveras tid för att behandla gemensamt överenskomna eller aktuella teman. Den studerandes multilitteracitet utvecklas under alla kurser genom att behandla litteratur, film, musik, teater, bildkonst eller medier. Olika textgenrer introduceras. Ämnesintegrerad undervisning kan ingå i de olika kurserna. Strukturer behandlas, övas och repeteras på ett flexibelt sätt i samband med lämpliga teman.

8.4.1 FRÄMMANDE SPRÅK, B2-LÄROKURS (TYSKA/FRANSKA)

NATIONELLA FÖRDJUPADE KURSER

1. VIKTIGA FRÅGOR I LIVET OCH VARDAGEN (TYB/FRB21)

Under kursen reflekterar den studerande över målspråkets betydelse i hans eget liv, nu och i framtiden. Den studerandes kunskaper i målspråket kartläggs. Den studerande analyserar och utvärderar sina färdigheter för språkstudier, ställer upp mål för sitt språklärande och hittar sätt att utveckla sina kunskaper individuellt och i grupp. De kommunikativa färdigheterna utvecklas med hjälp av olika medier. Under kursen behandlas teman och situationer som anknyter till de ungas dagliga liv, mänskliga relationer och nätverk, intressen, fritid och hobbyer.

2. LIV OCH LEVNADSSÄTT (TYB/FRB22)

Under kursen fästs uppmärksamhet vid olika sociala koder och deras eventuella skillnader i kommunikation. Skriftlig kommunikation övas i någon mån. Kursens teman är interkulturell kommunikation och kulturmöten i Finland och utomlands.

3. VÄLBEFINNANDE OCH OMSORG (TYB/FRB23)

Under kursen lär sig den studerande att med hjälp av olika medier diskutera och lyssna på andra i olika kommunikationssituationer. Hen utvecklar sin förmåga att formulera åsikter och tillsammans diskutera betydelser i frågor som gäller vardagslivet. Den studerande bekantar sig med olika texter om välbefinnande, mänskliga relationer och livsskeden samt övar sig att diskutera frågor i anknytning till dem. Den studerande reflekterar också över vilka förändringar teknologin och digitaliseringen har inneburit för kommunikation och välbefinnande.

4. KULTUR OCH MEDIER (TYB/FRB24)

Kursen stärker den studerandes multilitteracitet. Den studerande lär känna aktuella och ur de ungas synvinkel intressanta kulturella fenomen och medier inom målspråkets språkområde eller -områden.

5. STUDIER, ARBETE OCH FRAMTID (TYB/FRB25)

Under kursen fästs vikt vid att kommunikationen är kulturellt lämplig. Kursens teman är skola, fortsatta studier och arbetsliv samt de ungas framtidsplaner.

6. VÅR GEMENSAMMA JORD (TYB/FRB26)

Under kursen fortsätter man att öva sig i interaktion och repeterar språkkunskapen utgående från de studerandes behov. Den studerande bekantar sig med möjligheterna att delta i internationellt samarbete. Kursens teman ska anknyta till naturen, olika boendemiljöer och hållbar livsstil.

7. INTERNATIONELL VERKSAMHET (TYB/FRB27)

Under kursen använder den studerande sin språkkunskap och stärker förståelsen för olika kulturer genom att lära känna eller delta i internationellt samarbete, volontärarbete eller arbetslivet, vid behov med hjälp av fjärruppkoppling. De språkliga målen bestäms på basis av kursinnehållet. De studerande rapporterar om eventuellt deltagande i internationell verksamhet på gemensamt överenskommet sätt.

8. MUNTLLIG OCH SKRIFTLIG KOMMUNIKATION (TYB/FRB28)

Kursen stärker den studerandes förmåga att producera text som behövs i olika kommunikationssituationer. Den studerande övar sig att producera och tolka olika textgenrer. Teman som behandlats tidigare repeteras eller kompletteras enligt de studerandes behov.

8.4.2 FRÄMMANDE SPRÅK, B3-LÄROKURS (TYSKA, FRANSKA, SPANSKA)

NATIONELLA FÖRDJUPADE KURSER

1. VI BEKANTAR OSS MED VARANDRA OCH DET NYA SPRÅKET (TYB/FRB/SPB31)

Under kursen får den studerande en bild av målspråkets ställning i världen och i förhållande till de språk hen behärskar eller har studerat tidigare. Den studerande övar sig att kommunicera i vardagliga situationer och att använda lämpliga kommunikationsstrategier samt lär sig de viktigaste artighetsfraserna.

2. PÅ RESA I VÄRLDEN (TYB/FRB/SPB32)

Under kursen övar sig den studerande att klara sig i olika sociala situationer som anknyter till resande och utträttande av vardagliga ärenden. Den studerande utvecklar användningen av kompensationsstrategier och andra kommunikationsstrategier.

3. VIKTIGA FRÅGOR I LIVET OCH VARDAGEN (TYB/FRB/SPB33)

Den studerande övar sina kommunikativa färdigheter med hjälp av olika medier. Under kursen behandlas teman och situationer som anknyter till de ungas dagliga liv, mänskliga relationer och nätverk, intressen, fritid och hobbyer.

4. LIV OCH LEVNADSSÄTT (TYB/FRB/SPB34)

Under kursen fästs uppmärksamhet vid olika sociala koder och deras eventuella skillnader i kommunikation. Skriftlig kommunikation övas i någon mån. Kursens teman är interkulturell kommunikation och kulturmöten i Finland och utomlands.

5. VÄLBEFINNANDE OCH OMSORG (TYB/FRB/SPB35)

Under kursen lär sig den studerande att med hjälp av olika medier diskutera och lyssna på andra i olika kommunikationssituationer. Hen utvecklar sin förmåga att formulera åsikter och tillsammans diskutera betydelser i frågor som gäller vardagslivet. Den studerande undersöker olika texter om välbefinnande, mänskliga relationer och livsskeden samt övar sig att diskutera frågor i anknytning till dem. Man reflekterar också över vilka förändringar tekniken och digitaliseringen har inneburit för kommunikation och välbefinnande.

6. KULTUR OCH MEDIER (TYB/FRB/SPB36)

Kursen stärker den studerandes multilitteracitet. Den studerande lär känna aktuella och ur de ungas synvinkel intressanta kulturella företeelser och medier inom målspråkets språkområde eller -områden.

7. STUDIER, ARBETE OCH FRAMTID (TYB/FRB/SPB37)

Under kursen fästs vikt vid att kommunikationen är kulturellt lämplig. Kursen behandlar skola, fortsatta studier och arbetsliv samt de ungas framtidsplaner.

8. VÅR GEMENSAMMA JORD (TYB/FRB/SPB38)

Under kursen fortsätter man med diskussionsövningar och repeterar språkkunskapen utgående från de studerandes behov. Den studerande bekantar sig med möjligheterna att delta i internationellt samarbete. Kursens teman ska anknyta till naturen, olika boendemiljöer och hållbar livsstil.

8.5. MATEMATIK

På grund av matematikens ställning i vår kultur behöver vi kompetens att förstå, använda och producera information i matematisk form. Matematiken spelar en viktig eller rent av avgörande roll bland annat i vetenskap, teknik, ekonomi, företagsverksamhet, hälso- och sjukvård och säkerhet. Syftet med matematikundervisningen är att göra de studerande bekanta med matematiska tankemodeller och grundläggande matematiska idéer och strukturer, lära dem använda matematikens språk i tal och skrift och utveckla deras färdigheter i räkning, modellering av fenomen och problemlösning.

Undervisningen tar avstamp i teman och fenomen samt tillhörande problem som intresserar de studerande. I undervisningen används varierande arbetssätt, där de studerande arbetar på egen hand eller i grupp. Lektionerna ordnas så att de studerande utifrån sina iakttagelser stimuleras att ställa frågor, framlägga hypoteser, dra slutsatser och motivera dessa. De ska särskilt vägledas till insikt om de matematiska begreppens innebörd och om hur de hänger samman med större helheter. De studerande uppmuntras även att använda bilder, figurer och redskap som stöder tänkandet och de får hjälp att utveckla sin förmåga att växla mellan olika sätt att framställa matematisk information.

De studerande sporras att utveckla kreativa lösningar på matematiska problem. I undervisningen undersöks sambanden mellan matematiken och vardagslivet, och de tillfällen att utveckla de studerandes personlighet som ges utnyttjas medvetet. Det här innebär bland annat att man styr de studerandes intresse, sporrar dem att experimentera och stimulerar dem att söka efter kunskap. De studerande tränas i användningen av datorprogram som stöd för inlärn timer och utforskning av matematik och som hjälpmedel vid problemlösning. I matematikstudierna används bland annat dynamiska och symboliska matematikprogram, statistikprogram, kalkylprogram och textbehandlingsprogram. Dessutom används digitala informationskällor i den mån det är möjligt. Det är också viktigt att bedöma hur nyttiga hjälpmedlen är och vad som begränsar deras användning. De hjälpmedel som nämns ovan kallas i fortsättningen tekniska hjälpmedel.

BEDÖMNING

Bedömningen är mångsidig och återkopplingen sporrande. Den hjälper de studerande att utveckla sitt matematiska tänkande och självförtroende och hålla uppe och stärka deras studiemotivation. Bedömningen fungerar som vägledning när de studerande utvecklar sitt matematiska kunnande, sin matematiska förståelse och sin förmåga att arbeta långsiktigt. Den hjälper de studerande att utveckla sin förmåga att presentera matematiska lösningar, stödja dem i processen att bilda matematiska begrepp och lära dem bedöma sitt arbete. En lyckad återkoppling hjälper de studerande att inse vad som är deras starka sidor samt vilka kunskaper och färdigheter de behöver vidareutveckla och hur de ska göra detta. Vid bedömningen fäster läraren uppmärksamhet på räknefärdigheterna, på valet av metoder och tekniska hjälpmedel och på hur exakt och konsekvent den studerande motiverar sina slutsatser.

REKOMMENDERAD STUDIEGÅNG I LÅNG MATEMATIK:

MAG1, MAA2, MAA3, MAA4, MAA15, MAA5, MAA6, MAA7, MAA8, MAA9, MAA10. Kurserna MAA11, MAA12, MAA 13 studeras efter de obligatoriska kurserna. Kursen MAA14 studeras som sista kurs Rekommenderad studiegång i kort matematik: MAG1, MAB2, MAB3, MAB4. MAB 5 och MAB 6 kan tas när som helst under det andra studieåret. MAB 7 studeras efter MAB4 och MAB 8 efter MAB6. MAB 9 studeras som sista kurs.

BYTE AV LÄROKURS

Vid byte av lärokurs ersätter kurser i den långa lärokursen kurser i den korta som följer: MAA2 . MAB2, MAA3 . MAB3, MAA6 . MAB7, MAA8 . MAB4 och MAA10 . MAB5. Övriga studier enligt den långa lärokursen kan utgöra fördjupade eller tillämpade kurser i den korta lärokursen. Om en studerande ber om det ska han eller hon beredas extra tillfällen att visa sin kunskapsnivå. Vid en övergång från den korta lärokursen till den långa kan det krävas att den studerande ger ytterligare prov på sina kunskaper. I detta sammanhang övervägs kursvitsordet på nytt.

En studerande kan också ta enstaka kurser från den andra lärokursen utan att byta lärokurs. Kurserna kan då räknas som fördjupade eller tillämpade kurser i den studerandes egentliga lärokurs.

8.5.1. GEMENSAM STUDIEHELHET I MATEMATIK

Syftet med den gemensamma studiehelheten i matematik är att väcka den studerandes intresse för matematik bland annat genom att göra hen bekant med den mångskiftande betydelse som matematiken har för människan och samhället och dess enastående och fascinerande väsen som vetenskap. I denna studiehelhet får de studerande tillfälle att förbättra de grundkunskaper som behövs för matematikstudierna och lära sig se matematiken som ett nyttigt och funktionellt redskap för att förklara och behärska händelser och situationer i samhället, ekonomin och naturen.

OBLIGATORISK KURS

1. TAL OCH TALFÖLJDER (MAG1)

MÅL

Kursens mål är att den studerande ska

- begrunda matematikens betydelse ur individens och samhällets perspektiv
- repetera och komplettera det som hen har lärt sig tidigare om talområdena samt repetera de grundläggande räknesätten och principerna för procenträkning
- stärka sin förståelse av begreppet funktion
- förstå begreppet talföljd
- kunna bestämma termerna i en talföljd, när begynnelsevillkoren och regeln enligt vilken de följande termerna ska beräknas är givna
- få en uppfattning av hur summan av en talföljd bestäms
- kunna lösa praktiska problem med hjälp av aritmetiska och geometriska talföljder och deras summor
- kunna använda tekniska hjälpmedel vid undersökning av funktioners grafer och talföljder samt för att lösa tillämpade problem där talföljder förekommer.

CENTRALT INNEHÅLL

- reella tal, grundläggande räknesätt och procenträkning
- funktioner, ritning och tolkning av grafer
- talföljder
- rekursiv talföljd
- aritmetisk talföljd och summa
- logaritm och potens och sambandet mellan dem
- lösning av ekvationer i formen $ax = b$, $x \cdot N$
- geometrisk talföljd och summa

8.5.2. MATEMATIK, LÅNG LÄROKURS

Undervisningen i den långa lärokursen i matematik ska ge de studerande sådana matematiska kunskaper och färdigheter som krävs för yrkes- och högskolestudier samt en matematisk allmänbildning. De som studerar lång matematik ges tillfälle att tillägna sig matematiska begrepp och metoder samt att lära sig förstå den matematiska kunskapens natur. Undervisningen syftar också till att ge de studerande en klar uppfattning om matematikens betydelse i samhällsutvecklingen och om dess tillämpningsmöjligheter i vardagslivet, vetenskapen och tekniken.

MÅL FÖR UNDERVISNINGEN

Målen för undervisningen enligt den långa lärokursen i matematik är att den studerande ska

- få positiva inlärningserfarenheter och vänja sig vid långsiktigt arbete och därigenom lära sig att lita på sin matematiska förmåga, sina matematiska färdigheter och sin förmåga att tänka matematiskt
- få mod till experimentellt och undersökande arbete samt till att hitta och kritiskt bedöma lösningar
- förstå och kunna använda matematikens språk, det vill säga följa en matematisk framställning, läsa matematisk text, diskutera matematik samt lära sig sätta värde på en exakt framställning och på klara motiveringar
- lära sig se matematisk kunskap som en logisk struktur
- utveckla sin förmåga att bearbeta uttryck, dra slutsatser och lösa problem
- bli van att behandla information på ett sätt som är karakteristiskt för matematiken, att göra antaganden, att undersöka deras riktighet och att motivera dem samt att bedöma motiveringarnas giltighet och resultatens generaliserbarhet
- bli van att ställa upp matematiska modeller för praktiska problemsituationer och att utnyttja olika strategier för att lösa dem
- kunna använda ändamålsenliga matematiska metoder, tekniska hjälpmedel och informationskällor.

OBLIGATORISKA KURSER

2. POLYNOMFUNKTIONER OCH POLYNOMEKVATIONER (MAA2)

MÅL

Kursens mål är att den studerande ska

- få rutin i att använda polynomfunktioner
- kunna lösa polynomekvationer av andra graden och undersöka antalet lösningar
- kunna lösa polynomekvationer av högre grad som kan lösas utan division av polynom
- kunna lösa enkla polynomlikheter
- kunna använda tekniska hjälpmedel vid undersökning av polynomfunktioner och vid lösning av tillämpade problem som anknyter till polynomekvationer, polynomlikheter och polynomfunktioner.

CENTRALT INNEHÅLL

- multiplikation av polynom samt binomialformler för uttryck i formen $(..+..)_{...}=3,...N$
- andragradsekvationer och rotformeln samt undersökning av rötternas antal
- faktorisering av polynom av andra graden
- polynomfunktioner
- polynomekvationer
- lösning av polynomlikheter

3. GEOMETRI (MAA3)

MÅL

Kursens mål är att den studerande ska

- öva sig i att gestalta och beskriva rum och former både i två och tre dimensioner
- öva sig i att formulera, motivera och använda geometriska satser
- kunna lösa geometriska problem genom att utnyttja egenskaper hos figurer och kroppar, likformighet, Pythagoras sats samt trigonometrin för rät- och snedvinkliga trianglar.
- kunna använda tekniska hjälpmedel vid undersökning av figurer och kroppar och vid lösning av tillämpade problem med anknytning till geometrin.

CENTRALT INNEHÅLL

- likformighet hos figurer och kroppar
- sinussatsen och cosinussatsen
- geometrin för cirkeln och dess delar samt räta linjer i anknytning till cirkeln
- beräkning av längder, vinklar, areor och volymer i anknytning till figurer och kroppar

4. VEKTORER (MAA4)

MÅL

Kursens mål är att den studerande ska

3. förstå vektorbegreppet och bli förtrogen med grunderna i vektorkalkyl
4. kunna undersöka figurers egenskaper med hjälp av vektorer
5. förstå principen för lösning av ekvationssystem
6. kunna undersöka punkter, avstånd och vinklar i två- och tredimensionella koordinatsystem med hjälp av vektorer
7. kunna använda tekniska hjälpmedel vid undersökning av vektorer och vid lösning av tillämpade problem där linjer och plan förekommer.

CENTRALT INNEHÅLL

8. vektorernas grundläggande egenskaper
9. addition och subtraktion av vektorer samt multiplikation av en vektor med en skalär
10. skalärprodukten av vektorer i ett koordinatsystem
11. lösning av ekvationssystem
12. rätta linjer och plan i rummen

5. ANALYTISK GEOMETRI (MAA5)

MÅL

Kursens mål är att den studerande ska

- förstå hur den analytiska geometrin knyter samman geometriska och algebraiska begrepp
- förstå begreppet ekvation för en punktmängd och kunna undersöka punkter, rätta linjer, cirklar och parabler med hjälp av ekvationer
- fördjupa sin förståelse av begreppet absolutbelopp och kunna lösa enkla ekvationer med absolutbelopp av typerna $|f(x)| = a$ och $|f(x)| = |g(x)|$ och motsvarande olikheter
- kunna använda tekniska hjälpmedel för att undersöka ekvationer för punktmängder och för att lösa ekvationer, ekvationssystem, ekvationer och olikheter med absolutbelopp i samband med tillämpade problem.

CENTRALT INNEHÅLL

- ekvationen för en punktmängd
- ekvationer för rätta linjer, cirklar och parabler
- lösning av ekvationer och olikheter som innehåller absolutbelopp
- avståndet från en punkt till en linje

6. DERIVATAN (MAA6)

MÅL

Kursens mål är att den studerande ska

- kunna bestämma nollställena för rationella funktioner och lösa enkla rationella olikheter
- få en klar uppfattning av begreppen gränsvärde, kontinuitet och derivata för funktioner
- kunna bestämma derivatan av enkla funktioner
- kunna undersöka förloppet hos en polynomfunktion med hjälp av derivatan och bestämma dess extremvärden
- veta hur en rationell funktions största och minsta värde bestäms
- kunna använda tekniska hjälpmedel för att undersöka gränsvärden, kontinuitet och derivata och för att lösa rationella ekvationer och olikheter samt bestämma derivatan för polynomfunktioner och rationella funktioner i tillämpade problem.

CENTRALT INNEHÅLL

- rationella ekvationer och olikheter
- gränsvärden, kontinuitet och derivator
- derivering av polynomfunktioner och av produkter och kvoter av funktioner
- undersökning av förloppet hos en polynomfunktion och bestämning av dess extremvärden

7. TRIGONOMETRISKA FUNKTIONER (MAA7)

MÅL

Kursens mål är att den studerande ska

- kunna undersöka trigonometriska funktioner med hjälp av symmetrier i enhetscirkeln
- kunna lösa trigonometriska ekvationer av typen $\sin f(x) = a$ och $\sin f(x) = \sin g(x)$
- kunna de trigonometriska sambanden $\sin^2 x + \cos^2 x = 1$ och $\tan x = \frac{\sin x}{\cos x}$
- kunna derivera sammansatta funktioner
- kunna undersöka trigonometriska funktioner med hjälp av deras derivator
- kunna använda trigonometriska funktioner när de ställer upp modeller för periodiska fenomen
- kunna använda tekniska hjälpmedel vid undersökning av trigonometriska funktioner och lösning av trigonometriska ekvationer samt vid bestämning av derivatan av trigonometriska funktioner i tillämpade problem.

CENTRALT INNEHÅLL

- riktad vinkel och radianer
- trigonometriska funktioner och deras symmetriska och periodiska egenskaper
- lösning av trigonometriska ekvationer
- derivatan av en sammansatt funktion
- derivatan av trigonometriska funktioner

8. ROT- OCH LOGARITMFUNKTIONER (MAA8)

MÅL

Kursens mål är att den studerande ska

- repetera räknereglerna för potenser, inklusive potenser med bråk som exponent
- känna till egenskaperna hos rot-, exponential- och logaritmfunktioner och kunna lösa ekvationer i anknytning till dem
- kunna undersöka rot-, exponential- och logaritmfunktioner med hjälp av derivatan
- kunna utnyttja exponentialfunktionen när de ställer upp modeller för olika fenomen där tillväxt eller avtagande förekommer
- kunna använda tekniska hjälpmedel vid undersökningen av rot-, exponential- och logaritmfunktioner, vid lösning av rot-, exponential- och logaritmekvationer och vid bestämning av derivatan av rot-, exponential- och logaritmfunktioner i tillämpade problem.

CENTRALT INNEHÅLL

- räknereglerna för potenser
- rotfunktioner och rotekvationer
- exponentialfunktioner och exponentialekvationer
- logaritmfunktioner och logaritmekvationer
- derivatan av rot-, exponential- och logaritmfunktioner

9. INTEGRALKALKYL (MAA9)

MÅL

Kursens mål är att den studerande ska

- förstå begreppet primitiv funktion och kunna bestämma primitiva funktioner till elementära funktioner
- förstå begreppet integral och dess samband med arean
- kunna bestämma areor och volymer med hjälp av integraler
- bli förtrogna med tillämpningar av integralkalkyl
- kunna använda tekniska hjälpmedel vid undersökning av egenskaper hos funktioner och vid bestämning av primitiva funktioner samt vid beräkning av integraler i tillämpade problem.

CENTRALT INNEHÅLL

- primitiv funktion
- primitiva funktioner till elementära funktioner
- integraler
- beräkning av areor och volymer

10. SANNOLIKHET OCH STATISTIK (MAA10)

MÅL

Kursens mål är att den studerande ska

- kunna åskådliggöra diskreta och kontinuerliga statistiska fördelningar samt bestämma och tolka fördelningarnas karakteristika
- sätta sig in i kombinatorikens metoder
- bli förtrogen med begreppet sannolikhet och med sannolikhetslärans räkneregler
- förstå begreppet diskret sannolikhetsfördelning och kunna bestämma och tillämpa fördelningens väntevärde
- bli förtrogen med begreppet kontinuerlig sannolikhetsfördelning och kunna tillämpa normalfördelningen
- kunna använda tekniska hjälpmedel för att söka, behandla och undersöka data i digital form och för att bestämma karakteristika för fördelningar och beräkna sannolikheter med hjälp av en given fördelning och givna parametrar.

CENTRALT INNEHÅLL

- diskret och kontinuerlig statistisk fördelning
- karakteristika för en fördelning
- klassisk och statistisk sannolikhet
- kombinatorik
- sannolikhetslärans räkneregler
- diskret och kontinuerlig sannolikhetsfördelning
- väntevärdet för en diskret fördelning
- normalfördelning

NATIONELLA FÖRDJUPADE KURSER

11. TALTEORI OCH BEVIS (MAA11)

MÅL

Kursens mål är att de studerande ska

- sätta sig in i logikens grunder, bekanta sig med principerna för bevisföring och öva sig i bevisföring
- behärska talteoriens grundbegrepp och göra sig förtrogna med primtalens egenskaper
- kunna undersöka hela tals delbarhet med hjälp av delningsekvationer och kongruens mellan hela tal
- fördjupa sin förståelse av talföljder och deras summor
- kunna använda tekniska hjälpmedel vid undersökning av talens egenskaper.

CENTRALT INNEHÅLL

- konnektiv och sanningsvärden
- geometriska bevis
- direkta bevis, kontrapositionsbevis och motsägelsebevis
- induktionsbevis
- hela tals delbarhet och delningsekvationer
- Euklides algoritm
- primtalen och Eratosthenes såll
- aritmetikens grundsats
- kongruens hos hela tal

12. ALGORITMER I MATEMATIKEN (MAA12)

MÅL

Kursens mål är att de studerande ska

- fördjupa sitt algoritmiska tänkande
- kunna undersöka och förklara hur algoritmer fungerar
- förstå begreppet iteration och kunna lösa icke-linjära ekvationer numeriskt
- kunna undersöka delbarhet hos polynom och bestämma deras faktorer
- kunna bestämma förändringshastigheter och areor numeriskt
- kunna använda tekniska hjälpmedel vid undersökning av algoritmer och vid räkneoperationer.

CENTRALT INNEHÅLL

- iteration och Newton-Raphsons metod
- divisionsalgoritmen för polynom
- delningsekvationen för polynom
- Newton-Cotes formler: rektangelregeln, trapetsregeln och Simpsons regel

13. FORTSÄTTNINGSKURS I DIFFERENTIAL- OCH INTEGRALKALKYL (MAA13)

MÅL

Kursens mål är att de studerande ska

- fördjupa sina insikter i differential- och integralkalkylens teoretiska grunder
- kunna undersöka inversa funktioner till strängt monotona funktioner
- komplettera sina färdigheter i integralkalkyl och tillämpa dem bland annat för att undersöka kontinuerliga sannolikhetsfördelningar
- kunna undersöka gränsvärdet för talföljder samt serier och deras summor
- kunna använda tekniska hjälpmedel vid undersökning av funktioners egenskaper och bestämning av derivator med avseende på en given variabel samt vid beräkning av generaliserade integraler, gränsvärden av talföljder och seriers summor i tillämpade problem.

CENTRALT INNEHÅLL

- undersökning av kontinuitet och deriverbarhet för en funktion
- allmänna egenskaper hos kontinuerliga och deriverbara funktioner
- invers funktion
- funktioner av två variabler och partiella derivator
- gränsvärden av funktioner och talföljder när variabelns eller indexets värde går mot oändligheten
- generaliserade integraler
- gränsvärdet för en talföljd samt serier och deras summa

SKOLVISA TILLÄMPADE KURSER

14. ÖVERBLICK ÖVER GYMNASIETS LÅNGA MATEMATIK (MAA14)

MÅL

Kursens mål är att den studerande ska

- se samband mellan olika matematiska metoder
- öva sitt matematiska tänkande
- utveckla sina färdigheter i att formulera mera avancerade matematiska resonemang

CENTRALT INNEHÅLL

Sammanfattning och tillämpning av innehållet i de obligatoriska och fördjupade kurserna i lång matematik.

BEDÖMNING

Kursen bedöms med vitsordet avlagd (A) eller underkänd (U).

15. KREATIV MATEMATIK (MAA15)

MÅL

Kursens mål är att den studerande ska

- lära sig att se mångsidigt på matematisk problemlösning och kunna tillämpa detta på ett ämnesöverskridande sätt
- kunna använda den matematiska programvara som används i matematikstudierna
- bekanta sig med grunderna för programmering

CENTRALT INNEHÅLL

- fördjupning och tillämpning av innehållet i första läsårets matematikkurser
- grunderna i användningen av kalkylprogram och CAS-programvara
- introduktion till kodning

BEDÖMNING

Kursen bedöms med vitsordet avlagd (A) eller underkänd (U).

16. ON THE TIPPING POINT (MAA16)

MÅL

De studerande lär sig grunderna för kaotiska system, matematiska modeller och hur små förändringar kan få stora konsekvenser t.ex. för jordens klimat

CENTRALT INNEHÅLL

- Tematiska studier av naturvetenskapliga frågor
- Övningar i modellering och praktisk användning av matematik
- Läsning och presentationer av vetenskapliga artiklar för olika typer av publik

BEDÖMNING

Kursen bedöms med vitsord enligt den studerandes aktivitet och prestationer under kursen.

8.5.3 MATEMATIK, KORT LÄROKURS

Syftet med den korta lärokursen i matematik är att de studerande ska lära sig ta fram, behandla och förstå matematisk information samt att använda matematiken i olika situationer och i fortsatta studier. Undervisningen syftar också till att ge de studerande en klar uppfattning om matematikens betydelse för samhällsutvecklingen och om dess tillämpningsmöjligheter i vardagslivet och i många olika vetenskapsgränar.

MÅL FÖR UNDERVISNINGEN

Målen för undervisningen enligt den korta lärokursen i matematik är att de studerande ska

- kunna utnyttja matematiken som hjälpmedel i det dagliga livet och i samhällelig verksamhet
- få positiva inlärningserfarenheter när de arbetar med matematik, lära sig lita på sin kapacitet, sina färdigheter och sin tankeförmåga och få mod att lära sig nytt genom experiment, undersökningar och upptäckter
- inhämta sådana matematiska kunskaper och färdigheter som ger en tillräckligt bra grund för fortsatta studier
- ta till sig matematiken som ett redskap med vars hjälp man kan beskriva, förklara och bygga upp modeller av fenomen och som kan användas för att dra slutsatser
- utveckla sin uppfattning av den matematiska kunskapens natur och dess logiska struktur
- få rutin i att ta emot och analysera sådan information som massmedierna ger i matematisk form och kunna bedöma dess tillförlitlighet
- bekanta sig med matematikens betydelse för den kulturella utvecklingen
- kunna använda figurer, scheman och modeller som tankeredskap
- kunna använda ändamålsenliga matematiska metoder, tekniska hjälpmedel och informationskällor.

OBLIGATORISKA KURSER

1. UTTRYCK OCH EKVATIONER (MAB2)

MÅL

Kursens mål är att den studerande ska

- få vana att använda matematik när det gäller att lösa vardagliga problem och lära sig lita på sin matematiska förmåga
- förstå begreppen linjärt beroende, proportionalitet och polynomfunktioner av andra graden
- stärka sina färdigheter i att lösa ekvationer och lära sig lösa ekvationer av andra graden
- kunna använda tekniska hjälpmedel vid undersökning av polynomfunktioner och vid lösning av tillämpade problem som anknyter till polynomekvationer och polynomfunktioner.

CENTRALT INNEHÅLL

- linjära samband och proportionalitet mellan storheter
- formulering av problem med hjälp av ekvationer
- grafisk och algebraisk lösning av ekvationer och system med två ekvationer
- tolkning och bedömning av lösningar
- polynomfunktioner av andra graden och lösning av andragradsekvationer

2. GEOMETRI (MAB3)

MÅL

Kursens mål är att den studerande ska

- få vana att göra iakttagelser och dra slutsatser om geometriska egenskaper hos figurer och kroppar
- bli skickligare i att rita plana figurer och tredimensionella kroppar
- kunna lösa praktiska problem med hjälp av geometri
- kunna använda tekniska hjälpmedel vid undersökning av figurer och kroppar och vid lösning av tillämpade problem med anknytning till geometrin.

CENTRALT INNEHÅLL

- figurers likformighet
- trigonometri i den rätvinkliga triangeln
- Pythagoras sats och den omvända satsen till Pythagoras sats
- bestämning av area och volym för figurer och kroppar
- användning av geometriska metoder i koordinatsystemet

3. MATEMATISKA MODELLER (MAB4)

MÅL

Kursens mål är att den studerande ska

- se regelbundenheter och samband hos fenomen i den reella världen och kunna beskriva dessa med matematiska modeller
- få rutin i att bedöma olika modellers lämplighet och användbarhet
- bekanta sig med att göra prognoser utgående från modeller
- kunna använda tekniska hjälpmedel vid undersökning av polynom- och exponentialfunktioners egenskaper och vid lösning av polynom- och exponentialekvationer i samband med tillämpade problem.

CENTRALT INNEHÅLL

- tillämpning av linjära och exponentiella modeller
- lösning av potensekvationer
- lösning av exponentialekvationer med hjälp av logaritmer
- talföljder som matematiska modeller

4. STATISTIK OCH SANNOLIKHET (MAB5)

MÅL

Kursens mål är att den studerande ska

- få rutin i att hantera och tolka statistiskt material
- kunna bedöma olika regressionsmodeller bland annat med hjälp av kalkylprogram och kunna göra prognoser utgående från modellerna
- bli insatt i sannolikhetslärans grunder
- kunna använda tekniska hjälpmedel för att söka, behandla och undersöka data i digital form och för att bestämma karakteristikorna för diskreta fördelningar och beräkna sannolikheter.

CENTRALT INNEHÅLL

- bestämning av karakteristikor för diskreta statistiska fördelningar
- begreppen regression och korrelation
- observation och avvikande observation
- prognostisering
- kombinatorik
- sannolikhetsbegreppet
- räkneregler för sannolikheter och modeller som åskådliggör dem

5. EKONOMISK MATEMATIK (MAB6)

MÅL

Kursens mål är att den studerande ska

- fördjupa sina färdigheter i procenträkning
- förstå de begrepp som används i affärlivet
- utveckla sina matematiska färdigheter för att kunna planera sin egen ekonomi
- stärka sina matematiska förutsättningar för att kunna bedriva studier i entreprenörskap och ekonomi
- kunna tillämpa statistiska metoder för behandling av statistiskt material
- kunna använda tekniska hjälpmedel för att göra beräkningar och lösa ekvationer i samband med tillämpade problem.

CENTRALT INNEHÅLL

- index-, kostnads-, transaktions-, kredit- och skattekalculer samt andra beräkningar
- matematiska modeller i ekonomiska sammanhang med hjälp av talföljder och summor

NATIONELLA FÖRDJUPADE KURSER

6. MATEMATISK ANALYS (MAB7)

MÅL

Kursens mål är att den studerande ska

- kunna undersöka förändringshastigheten hos funktioner med grafiska och numeriska metoder
- förstå begreppet derivata som ett mått på förändringshastigheten
- kunna undersöka förloppet hos en polynomfunktion med hjälp av derivatan
- kunna fastställa det största och minsta värdet för en polynomfunktion i tillämpningar
- kunna använda tekniska hjälpmedel vid undersökning av en funktions förlopp och vid bestämning av en funktions derivata och extremvärden i ett slutet intervall i samband med tillämpningar.

CENTRALT INNEHÅLL

- grafiska och numeriska metoder
- derivatan av en polynomfunktion
- undersökning av tecken och förlopp för polynomfunktioner
- bestämning av största och minsta värde av en polynomfunktion i ett slutet intervall

7. STATISTIK OCH SANNOLIKHET II (MAB8)

MÅL

Kursens mål är att den studerande ska

- få bättre och mångsidigare färdigheter i att hantera statistiskt material
- kunna bestämma statistiska karakteristika och sannolikheter med hjälp av kontinuerliga fördelningar och tekniska hjälpmedel
- kunna använda tekniska hjälpmedel för att söka, behandla och undersöka data i digital form, för att bestämma väntevärdet och standardavvikelsen för en sannolikhetsfördelning, för att beräkna sannolikheter med hjälp av parametrarna för en given fördelning och för att bestämma konfidensintervall.

CENTRALT INNEHÅLL

- begreppen normalfördelning och normering av en normalfördelning
- upprepat försök
- binomialfördelningen
- begreppet konfidensintervall

SKOLVISA TILLÄMPADE KURSER

8. ÖVERBLICK ÖVER GYMNASIETS KORTA MATEMATIK (MAB9)

MÅL

Kursens mål är att den studerande ska

- se samband mellan olika matematiska metoder
- öva sitt matematiska tänkande
- utveckla sina färdigheter i att formulera matematiska resonemang

CENTRALT INNEHÅLL

- sammanfattning och tillämpning av innehållet i de obligatoriska och fördjupade kurserna i kort matematik

BEDÖMNING

Kursen bedöms med vitsordet avlagd (A) eller underkänd (U).

8.6. BIOLOGI

Gymnasiets biologi hjälper de studerande att utveckla ett naturvetenskapligt tänkande. Undervisningen ökar förståelsen för biologin som byggsten i en naturvetenskaplig världsbild och strävar efter att väcka intresse för bio- och miljövetenskaper. Biologiundervisningen hjälper de studerande att förstå biovetenskapernas möjligheter att förbättra människans, övriga organismers och ekosystemens välmående. De studerande ges möjlighet att lära sig en hållbar livsstil och förstå betydelsen av en resursbevarande kretsloppsekonomi.

Biologiundervisningen visar hur den levande naturen är uppbyggd, fungerar och växelverkar på allt från molekyl- och cellnivå till biosfären som helhet. Den hjälper också de studerande att förstå evolutionens betydelse för organismernas utveckling.

Gymnasiets biologi presenterar biovetenskaperna som ett snabbt växande kunskapsområde med tillämpningar inom jordbruk, industri och medicin. Biologiundervisningen handleder de studerande att använda sina kunskaper i biologi till vardags, för fortsatta studier och i arbetslivet. Utmärkande för gymnasiet biologi är att de studerande lär sig inhämta kunskap genom observationer och experiment. Studierna är forskningsinrik-

tade och arbetssätten aktiverande och interaktiva. Laborationer ingår i undervisningen, och en del av studierna sker i digitala studiemiljöer och utanför skolan. Undervisningen samarbetar till exempel med ämnet hälsokunskap, men också med andra läroämnena, i Tölö gymnasium särskilt med humanekologin.

MÅL FÖR UNDERVISNINGEN

Målen för undervisningen i biologi är att den studerande

- blir intresserad av biologisk kunskap och får motivation att följa med nyheter med anknytning till biologin
- får handledning i att ställa upp egna mål, samt stöd och uppmuntran i läroprocessens olika faser
- förstår vad som karakteriserar biologin som vetenskap, känner till biologiska strukturer och processer.
- förstår principerna för ärftlighet och evolutionens betydelse
- känner till metoder för att skaffa biologisk kunskap och bedriva biologisk forskning
- kan formulera frågeställningar och forskningsproblem, planera och genomföra experiment kan behandla, analysera och tolka forskningsmaterial samt utvärdera och presentera forskningsresultat
- kan arbeta i digitala studiemiljöer, i ett laboratorium och ute i fält
- kan utvärdera biologisk kunskap i massmedia
- kan använda informations- och kommunikationsteknik som stöd i biologistudierna
- är insatta i tillämpningen av biologi inom olika områden och i vardagen
- förstår biodiversitetens värde, är medveten om att utvecklingen måste vara hållbar och inser sitt eget ansvar för detta.

BEDÖMNING

I biologiundervisningen bedömer man hur väl den studerande når målen för undervisningen med fokus på kursernas specifika mål och innehåll. Bedömningen hjälper de studerande att bli medvetna om sina arbetsmetoder och utveckla sina kunskaper. Centralt i bedömningen är den studerandes kunskaper och färdigheter, att hen behärskar biologins centrala begrepp, och kan tänka, argumentera och undersöka. Bedömningen beaktar den studerandes förmåga att förstå, tillämpa, analysera, kombinera, bedöma, åskådliggöra och presentera biologisk kunskap i olika situationer. Utom i skriftliga prov kan den studerande visa sina kunskaper och färdigheter muntligt i olika interaktionssituationer, i experimentellt arbete och genom att på egen hand eller i grupp utarbeta en biologisk undersökningsrapport eller ett biologiskt projektarbete.

OBLIGATORISKA KURSER

1. LIVET OCH EVOLUTIONEN (BI1)

I kursen sätter de studerande in sig i livets förutsättningar och de karakteristiska dragen hos alla organismer. Under kursen bekantar sig de studerande också med sättet att inhämta och beskriva kunskap inom biologin och med biologin som en del av det naturvetenskapliga tänkandet. Det centrala perspektivet i kursen är förståelse av evolutionen och dess betydelse.

MÅL

Kursens mål är att den studerande ska

- få erfarenheter som fördjupar intresset för biologin och biologistudierna
- kritiskt använda och bedöma biologiska kunskapskällor och uttrycka och motivera olika synsätt på ett sätt som är karakteristiskt inom biologin
- veta vad som kännetecknar liv, grundförutsättningar för liv och hur man undersöker livets fenomen
- förstå evolutionens kontinuitet, mekanismer och betydelse
- kunna beskriva den nuvarande strukturen hos biosfären och tyda dess utveckling
- arbeta experimentellt och genomföra en liten undersökning eller ett litet projekt tillsammans med andra.

CENTRALT INNEHÅLL

Biologin som vetenskap

- livets egenskaper, grundförutsättningar och organisationsnivåer
- de biologiska vetenskapsområdena och forskningsmetoderna
- presentation av biologisk kunskap med hjälp av modeller

Cellen som livets grundenhet

- livets uppkomstfaser
- cellernas uppbyggnad och energihushållning
- DNA och genuttryck

Organismens livscykel

- könlig och könlös förökning
- variation
- tillväxt, utveckling och död

Evolutionen

- naturligt urval och anpassning
- arternas uppkomst och undergång
- organismvärldens släkträd

En mindre undersökning eller ett projekt som anknyter till biologins experimentella natur.

2. EKOLOGI OCH MILJÖ (BI2)

I kursen studeras ekologins grunder och livets mångfald samt hoten mot denna mångfald i Finland och annanstans i världen. Centrala teman är de faktorer som hotar mångfalden i naturen samt möjligheterna att bevara mångfalden. Genom kursen blir de studerande förtrogna även med andra ekologiska miljöproblem. I kursen ingår en liten undersökning eller ett litet utvecklingsprojekt som gäller ekologin eller miljöns tillstånd och som görs självständigt eller i samarbete med andra.

MÅL

Kursens mål är att den studerande ska

- förstå principerna för populationernas, organismsamhällenas och ekosystemens strukturer, växelverkan och funktioner
- kunna jämföra, analysera och bedöma effekterna av mänsklig verksamhet i ekosystemen
- förstå betydelsen av naturens mångfald för mänsklighetens framtid
- skapa sig en bild av orsakerna till miljöproblem och deras följder i ekosystemen och känna till metoder med vilka miljöns tillstånd kan observeras och uppkomna problem lösas
- förstå nödvändigheten av en ekosocial bildning och en hållbar livsstil och lära sig handla i enlighet med detta
- kunna planera och genomföra självständigt eller i samarbete med andra en liten undersökning som gäller ekologi eller miljöns tillstånd eller ett litet utvecklingsprojekt som gäller miljöns tillstånd.

CENTRALT INNEHÅLL

Ekologins grunder

- växelverkan mellan levande och icke-levande natur
- ekosystemens struktur och återhämtningsförmåga
- ämnens kretslopp och energiflödet i ett ekosystem
- naturens mångfald
- populationernas egenskaper
- förhållandet mellan olika arter
- organismernas anpassning till sin omgivning och deras utbredning

Miljöproblem, deras orsaker och tänkbara lösningar

- de ekologiska konsekvenserna av klimatförändringen
- hoten mot naturens mångfald och ekosystemen
- problem i anknytning till ämnens kretslopp och energiflödet
- lokala miljöproblem

En hållbar framtid

- ekosystemtjänsternas betydelse
- ekologiskt hållbar utveckling, kretsloppsekonomi och ekosocial bildning
- verksamhet för att främja en hållbar livsstil i den egna närmiljön

En undersökning som gäller ekologi eller miljöns tillstånd eller ett miljöutvecklingsprojekt.

NATIONELLA FÖRDJUPADE KURSER

3. CELLEN OCH ÄRFTLIGHETEN (BI3)

Kursen ger den studerande en djupare förståelse av cellens uppbyggnad och funktion. Kursen behandlar också styrningen av cellens funktion, cellernas förökning och ärftlighetens grunder. Centralt för kursen är experimentella arbetssätt och undersökningar som de studerande utför.

MÅL

Kursens mål är att den studerande ska

- använda begrepp, modeller och teorier vid undersökning av fenomen som har att göra med celler och ärftlighet
- fördjupa sin kunskap om funktionen hos cellens olika delar och förstå att organismernas strukturer och funktioner har sin grund i processer på cellnivå
- undersöka olika celler och vävnader och tyda deras strukturer
- bedöma vad kunskapen om cellernas och genernas funktion innebär ur individens och samhällets synvinkel
- planera och genomföra experimentella undersökningar i samarbete med andra.

CENTRALT INNEHÅLL

Cellen som forskningsobjekt

- hur celler undersöks
- behovet av cellbiologisk kunskap och kunskap om genom samt användningen av denna kunskap

Organismerna är uppbyggda av celler

- biomolekyler
- uppbyggnaden av celler med och utan cellkärna och deras funktion
- DNA:s och RNA:s struktur
- proteinsyntesen och epigenetisk reglering

Cellernas förökning

- mitosen och dess betydelse
- celldelning, cellernas tillväxt och differentiering

Ärftlighetens grunder

- gener och alleler
- könscellerna och deras uppkomst genom meios
- hur gener ärvs och hur egenskaper överförs från en generation till en annan
- mutationer och mutagener

En cellbiologisk undersökning i laboratorium eller med hjälp av digitalt material.

4. MÄNNISKANS BIOLOGI (BI4)

Under kursen blir de studerande förtrogna med människans anatomi och fysiologi. Centrala frågor är människans livsfunktioner och fortplantning samt arvsmassans och miljöns betydelse för människans hälsa. Under kursen behandla människokroppens förmåga att anpassa sig till förändringar och försvara sig mot yttre hot.

MÅL

Kursens mål är att den studerande ska

- kunna analysera funktionsprinciperna hos vävnadernas och organens strukturer
- förstå regleringsmekanismerna i den kemiska jämvikten i människokroppen och hur de påverkas av yttre och inre faktorer
- förstå betydelsen av nervsystemets processer och hormonsignaler som reglerare av kroppens funktioner
- förstå de fysiologiska förändringar som sammanhänger med fortplantningen och människans livscykel
- kunna förklara människokroppens förmåga att anpassa sig till förändringar och försvara sig mot yttre hot
- förstå hur arvsanlagen och miljön tillsammans inverkar på människans hälsa
- kunna genomföra en liten undersökning där kroppsfunktioner mäts och presentera resultaten av undersökningen.

CENTRALT INNEHÅLL

Energin, ämnesomsättningen och regleringen av den

- näringsämnena och matsmältningen
- blodcirkulationssystem
- andningsorganen och regleringen av andningen

Rörelse

- stöd- och rörelseorganen

Regleringen av livsfunktionerna

- nervsystemet och sinnena
- de inresekretoriska körtlarna och hormonerna
- värmereglering
- kemisk jämvikt
- kroppens anpassningsförmåga och försvarsmekanismer

Fortplantningen

- befruktning, graviditet och förlossning
- könsutvecklingen och sexualiteten
- arvsanlagens och miljöns betydelse

En undersökning där funktioner i människokroppen mäts.

5. BIOLOGINS TILLÄMPNINGAR (BI5)

Syftet med kursen är att de studerande ska få förståelse av den biologiska forskningens betydelse för lösningen av framtidens problem. I kursen blir de studerande förtrogna med olika tillämpningar av biologin inom medicinen, industrin och livsmedelsproduktionen samt inom hållbar användning av naturtillgångarna. Centrala frågor är olika tillämpningar av genteknologi och mikrobiologi. I kursen planerar och genomför den studerande ett experiment eller en undersökning med anknytning till biologins tillämpningar.

MÅL

Kursens mål är att den studerande ska

- förstå betydelsen av biologiska innovationer och biologins tillämpningar i samhället
- bekanta sig med bioteknologins metoder och produkter och möjligheterna att använda bioteknologi för att främja en hållbar framtid
- förstå genteknologins möjligheter inom medicin och industri
- förstå mikrobernas betydelse i naturen och i olika biotekniska processer
- förstå betydelsen av växt- och djurförädling i näringsproduktionen
- kunna bedöma de möjligheter, hot och etiska frågor som är förknippade med bioteknologins och genteknikens tillämpningar
- kunna planera och genomföra ett experiment eller en undersökning som anknyter till tillämpning av biologi på egen hand eller tillsammans med andra.

CENTRALT INNEHÅLL

Bioteknologins tillämpningar och betydelse

- produktion av näring, energi, produkter och tjänster med hjälp av förnybara naturresurser
- biotekniska tillämpningar i industrin och inom miljövärderna

Mikrobiologins tillämpningar och betydelse

- bakteriernas och virusens uppbyggnad och funktion
- odling, behandling och identifiering av bakterier
- mikroberna i naturen och i människans tjänst

Genteknologins tillämpningar och betydelse

- genteknikens metoder
- genominformation
- mikrober inom genteknologin

Växt- och djurförädling

Ett försök eller en undersökning inom ett av biologins tillämpningsområden.

SKOLVISA TILLÄMPADE KURSER

6. PRAKTISK EKOLOGI, NATURVÅRD OCH ARTKÄNNEDOM (BI6)

MÅL

Att de studerande ska få möjlighet att pröva på praktiska naturstudier i det teoretiska gymnasiet.

CENTRALT INNEHÅLL

- Kurs som nästan helt och hållet utförs praktiskt, i form av experiment och exkursioner
- Biodiversitet och naturskyddsbiologi
- Miljöundersökningar
- Övningar i artkännedom
- Åtminstone en längre naturexkursion

BEDÖMNING

De studerande bedöms enligt sin aktivitet, sina arbeten och rapporter. I kursen ingår också ett artkännedomsprov. Kursen bedöms med vitsordet avlagd (A) eller underkänd (U).

7. TRÄNINGSBIOLOGI (BI7)

Kursen kan avläggas som en kurs i biologi, gymnastik kurs eller i hälsokunskap. Kursen kan anpassas enligt den studerandes intresse. Under kursen lär vi oss bl.a. om hur vår kropp fungerar, egenvård och risker vid träning. Kursen lämpar sig för studerande som gått de grundläggande kurserna i biologi, gymnastik och hälsokunskap och vill fördjupa sina kunskaper.

MÅL

- Kursen ger den studerande fördjupad kunskap i fysiologi, träningskunskap och näringslära
- Den studerande får också prova på att leda och instruera andra
- Under kursen får den studerande en inblick i vad hälsosamt tränande är
- Kursen ger en förståelse för vad som händer i kroppen då man motionerar

CENTRALT INNEHÅLL

- Muskler och leder (fysiologi)
- Andning och hjärtat (vad sker under en idrottsprestation, olika laborationer och tester)
- Kost (näringslära, förbränning och anpassning till elevens egen vardag)
- Skador och hot (träningsskador, dopning och ortorexi)
- Nyttoeffekter (direkta och långtidsverkande)
- Träningsprogram (med vilket mål och på vilket sätt)

BEDÖMNING

- Kursen bedöms med vitsorden 4-10
- Kursen kan antingen avläggas som en tillämpad kurs i biologi, gymnastik eller hälsokunskap.

8. KRIG OCH FRED I NATUREN (BI08)

Kurs behandlar evolutionen och om hur den hela tiden tar fram intressantare och mera komplicerade förhållanden mellan levande organismer. Innehåll:

- Kapprustningen mellan parasiter och deras värdar.
- Holobios: egentligen är du inte en individ utan ett ekosystem.
- Epigenetik: förvärvade egenskaper KAN ärvas, men på ett lite annorlunda sätt än Lamarck föreställde sig.

BEDÖMNING

Kursen bedöms med A (avlagd) eller U (underkänd)

9. FORSKNINGSKURSEN (BI09)

Laborationskurs på ett övergripande tema, t.ex. mikroplaster i miljön, algodling, Östersjöns tillstånd. Du bekantar dig med autentiska forskningsresultat, gör studiebesök, träffar forskare, ställer upp hypoteser och utför experiment. Du lär dig också rapportera dina resultat på ett vederhäftigt sätt. En del av kursen hålls utanför skolan, i mån av möjlighet på Tvärminne eller någon annan biologisk station.

BEDÖMNING

Kursen bedöms med A (avlagd) eller U (underkänd).

8.7. GEOGRAFI

Undervisningen i geografi utvecklar de studerandes geografiska världsbild och ger dem verktyg att förstå globala, regionala och lokala företeelser och problem och möjligheterna att lösa dessa. Undervisningen vägleder de studerande till insikt om de faktorer som bidrar till att världen förändras, lär sig att formulera motiverade åsikter, tar ställning till förändringar som sker i den egna miljön, i närområdet och i hela världen samt arbetar aktivt för att främja naturens och människans välmående. Undervisningen övar upp den studerandes färdigheter att delta och påverka samt stöder den studerande i byggandet av en hållbar framtid. Geografiundervisningen hjälper de studerande att bli medvetna om växelverkan mellan naturen och mänsklig verksamhet och att betrakta världen som en föränderlig och kulturellt pluralistisk livsmiljö. I geografiundervisningen integreras de naturvetenskapliga och samhällsvetenskapliga elementen. Undervisningen ger den studerande färdigheter att granska miljö- och människorättsfrågor och stödjer den studerandes utveckling till en ekosocialt bildad medborgare.

Undervisningen tar avstamp i de ungas levnadsvärld och i den studerandes vardagliga erfarenheter och observationer. Ett undersökande angreppssätt hjälper den studerande att fördjupa sitt geografiska tänkande och att förstå de förändringar som sker i vardagsmiljön på det lokala, regionala och globala planet. En mångsidig användning av geomedier hjälper de studerande att hämta, analysera och tolka information och presentera den

visuellt. Med geomedia avses en mångsidig användning av kartor, geodata, diagram, bilder, videofilmer, skriftliga källor, olika medier, muntliga presentationer och andra sätt att ta fram och presentera geografisk information. Genom att man behandlar aktuella nyheter i undervisningen får den studerande stöd för att utveckla sin världsbild och sitt kritiska tänkande och att förstå de förändringar som sker i närmiljön och på andra håll i världen. I undervisningen utnyttjas också studiemiljöer utanför skolan och digitala studiemiljöer.

MÅL FÖR UNDERVISNINGEN

- Målen för undervisningen i geografi är att den studerande ska
- förstå vad som karakteriserar geografin som vetenskap
- utveckla sin förmåga till geografiskt tänkande och bilda sig en uppfattning om världen och dess mångfald
- förstå, tolka, tillämpa och bedöma geografisk kunskap och använda geomedia mångsidigt för att söka, analysera och presentera information
- kunna observera vardagsmiljöer och beskriva regionala fenomen och strukturer samt regional växelverkan i naturen och i mänsklig verksamhet
- kunna kritiskt diskutera aktuella händelser i världen och faktorer som inverkar på dessa
- kunna observera och bedöma tillståndet i naturliga och byggda miljöer och de förändringar som pågår i dem samt människornas välmående lokalt, regionalt och globalt
- förstå vad regional utveckling innebär och kunna diskutera olika möjligheter att lösa jämlikhetsproblem
- förstå innebörden i begreppet mänskliga rättigheter och uppskatta kulturell mångfald
- känna till olika metoder för regionplanering och kunna delta i och påverka utvecklingen av sin närmiljö
- intressera sig för geografisk kunskap och bli motiverad att följa aktuella händelser i olika delar av världen
- kunna använda geografisk kunskap och geografiska färdigheter i vardagslivet
- veta i vilka yrken och arbetsuppgifter geografisk kompetens behövs

BEDÖMNING

I gymnasiets geografi bedöms hur väl den studerande når målen för undervisningen med fokus på de specifika målen för och innehållet i kursen i fråga. Bedömningen ska vägleda de studerande till att utveckla sina kunskaper. Centrala föremål för bedömningen är kunskap om centrala begrepp och förmågan att tänka och argumentera geografiskt och att bearbeta geografisk information. I bedömningen beaktas den studerandes förmåga att förstå, tillämpa, analysera, kombinera, utvärdera, åskådliggöra och presentera geografisk kunskap i olika situationer. Centrala färdigheter som ska bedömas i geografi är förmågan att läsa och tolka kartor, förmågan att presentera information grafiskt samt andra geomediala färdigheter. Sina kunskaper och färdigheter i geografi kan den studerande visa förutom i skriftliga prov även muntligt i olika interaktionssituationer och genom att på egen hand eller tillsammans med andra utarbeta en geografisk undersökningsrapport eller ett geografiskt projektarbete, såsom en videofilm, ett spel, en motannons eller webbsidor. I bedömningen kan läraren även beakta de kunskaper och färdigheter som den studerande visar i ett projekt som handlar om delaktighet och påverkan i skolan.

KURSORDNING

Obligatoriska kursen bör avläggas före de fördjupande. GE4 och Ge 5 kräver kunskaper i Ge2 och Ge 3. I övrigt är kursordningen valbar.

OBLIGATORISKA KURSER

1. EN VÄRLD I FÖRÄNDRING (GE1)

Kursen lär den studerande granska vår föränderliga värld och dess regionala problem. Under kursen följer de studerande med aktuella nyheter från olika delar av världen och skapar sig en bild av globala riskområden med hänsyn till risker som rör naturen, miljön och mänskligheten. Kursen behandlar också den positiva utveckling som sker i olika delar av världen och möjligheter att hantera risker, skapa behövlig beredskap, förutse risker och anpassa sig till dem. Till de centrala synvinklarna hör ekosocial hållbarhet, kretsloppsekonomi och globala utvecklingsfrågor.

MÅL

Kursens mål är att den studerande ska

- få upplevelser och erfarenheter som fördjupar den studerandes intresse för geografi och geografins sätt att gestalta och utforska världen
- identifiera de riskområden på jorden som anknyter till naturfenomen, till människans verksamhet samt till växelverkan mellan människan och naturen
- förstå vilka slags risker som förekommer i olika områden på jorden och vilka faktorer som inverkar på dem
- kunna jämföra och bedöma hur riskkänsliga olika områden är och hur stor inverkan riskerna har med hänsyn till regionernas naturtillgångar och graden av utveckling
- veta vilka lösningar det finns för att hantera risker eller lindra deras följder och känna till möjligheterna att förutse och gardera sig mot risker och följa principerna för hållbar utveckling
- kunna analysera positiv utveckling i olika delar av världen och de faktorer som inverkar på denna
- inse att människan med sin verksamhet påverkar vår planets livsduglighet och människans välmående
- kunna använda digitala verktyg för att söka information om globala frågor, analysera och presentera informationen och kunna följa och kritiskt bedöma aktuella regionala nyheter i olika medier.

CENTRALT INNEHÅLL

Geografin som vetenskap

- hur geografin studerar miljön och världen
- den studerandes vardagliga erfarenheter och observationer av sin egen närmiljö och av en värld som förändras
- geografiska forskningsfärdigheter och geomedier
- hur geografin används i arbetslivet och i vardagen
- aktuella nyheter från olika delar av världen om regionala risker, positiv utveckling och innovationer
- fördjupning av kunskaperna om jordens kartbild och om ortnamn

Centrala globala riskområden gällande naturresurserna och miljön samt riskhantering, riskberedskap och riskanpassning

- klimatförändringen och andra globala miljörisker
- förnuftig resursanvändning samt kretslopps- och bioekonomi
- möjligheter och styrkor i olika områden på jorden

Globala riskområden gällande mänskligheten och centrala utvecklingsfrågor

- de globala problemen i fråga om den mänskliga utvecklingen, välståndets fördelning, ojämlikhet, sårbarhet, hunger och flyktingskap

NATIONELLA FÖRDJUPADE KURSER

2. DEN BLÅ PLANETEN (GE2)

Kursen behandlar naturgeografiska fenomen och fördjupar de studerandes kunskaper om atmosfärens, hydrosfärens och litosfärens struktur och processer. Den centrala infallsvinkeln är processerna i naturen och de orsakssamband som är förknippade med dessa. Under kursen bekantar sig de studerande med naturgeografins forskningsmetoder och övar sig i att tolka naturlandskap och deras uppkomst med hjälp av geome dia. Kursen ger förtrogenhet i att använda naturgeografisk information i samhället och i vardagen.

MÅL

Kursens mål är att den studerande ska

- kunna använda centrala naturgeografiska begrepp
- kunna inhämta, analysera, tolka, bedöma och presentera naturgeografisk information med hjälp av geome dia
- förstå de fenomen som beror på jordklotets planetariska natur
- förstå den zonvisa indelningen av den icke-levande och den levande naturen på jordklotet
- förstå hur och varför naturlandskap förändras och kunna utläsa naturlandskapens struktur, uppkomst och utveckling via kartor och bilder
- förstå betydelsen av naturgeografisk kunskap i samhället och i människors vardag.

CENTRALT INNEHÅLL

Geografiskt tänkande

- naturgeografiska frågeställningar samt inhämtande, analys, bedömning och presentation av naturgeografisk information
- geome dia och andra naturgeografiska informationskällor och användningen av dem samt naturgeografiska forskningsmetoder

Jordens planetariska rörelser och de fenomen som beror på dem

Atmosfären och hydrosfären i rörelse samt indelningen i zoner

Atmosfärens struktur och vindarna

- regn
- havsvattnets rörelse
- väder och väderprognoser
- klimat- och vegetationszoner

Jordklotets uppbyggnad och föränderliga ytformer

- endogena och exogena processer som bearbetar jordens yta

- tolkning av naturlandskap med hjälp av kartor och bilder
- värdefulla naturlandskap

Tillämpning av naturgeografisk kunskap i samhället och i vardagslivet

3. EN GEMENSAM VÄRLD (GE3)

Kursen behandlar humangeografins fenomen och fördjupar de studerandes kunskap om regionala drag i den mänskliga verksamheten. Det centrala fokusområdet är analys av de möjligheter som naturresurserna och miljön erbjuder med tanke på den mänskliga verksamheten. I kursen bekantar sig den studerande med humangeografins forskningsmetoder och övar sig i att tolka hur den mänskliga verksamheten gestaltar sig på jordklotet med hjälp av geomedia. Kursen gör den studerande förtrogen med användningen av human-geografisk kunskap i samhället och i vardagslivet.

MÅL

Kursens mål är att den studerande ska

- kunna använda de centrala humangeografiska begreppen
- kunna inhämta, analysera, tolka, bedöma och presentera humangeografisk information med hjälp av geomedia
- kunna analysera de regionala dragen i mänsklig verksamhet och bedöma deras beroende av de möjligheter som naturresurserna och miljön erbjuder
- känna till olika kulturer och uppskatta deras mångfald samt sätta värde på de mänskliga rättigheterna
- kunna bedöma det mänskliga välbefinnandet och miljöns tillstånd i olika delar av världen
- förstå betydelsen av en ekologiskt, ekonomiskt, kulturellt och socialt hållbar utveckling för världens framtid
- förstå betydelsen av humangeografisk kunskap i samhället och i människornas vardag.

CENTRALT INNEHÅLL

Geografiskt tänkande

- humangeografiska frågeställningar samt inhämtande, analys, bedömning och presentation av humangeografisk information
- de centrala begreppen inom humangeografien
- geomedia och andra humangeografiska informationskällor och forskningsmetoder
- tankekartor, upplevelse av platser och regional identitet

Befolkning och bosättning

- befolkningstillväxt, bosättning, flyttningsrörelser, urbanisering
- kulturell mångfald och genomförande av de mänskliga rättigheterna

Primärproduktion och miljö

- ett hållbart jord- och skogsbruk och en hållbar fiskerinäring

Industri och energi

- råvaror, energikällor, bioekonomi och industrins lokalisering

Tjänster, rörelser och växelverkan

- trafiken, turismen, den globala ekonomin och informationsteknikens utveckling

Den mänskliga verksamhetens regionala struktur

- markanvändning, centralorter och periferier
- tolkning av kulturlandskap med hjälp av kartor, bilder och andra geomedia

Användningen av humangeografisk kunskap i samhället och i vardagen

4. GEOMEDIA – UNDERSÖK, DELTA OCH PÅVERKA (GE4)

Kursen lär de studerande att tillämpa de geografiska kunskaper och färdigheter som de skaffat sig i de tidigare kurserna för att utarbeta en undersökningsrapport eller genomföra ett delaktighets- eller påverkansprojekt. Centrala infallsvinklar i kursen är involverande planering, globala utvecklingstrender och användningen av geomedia i forskning och påverkansarbete.

MÅL

Kursens mål är att den studerande ska

- kunna formulera geografiska frågeställningar och använda geomedia för att lösa geografiska problem
- utveckla sina färdigheter att inhämta, behandla, analysera, tolka, utvärdera och presentera geografisk information
- kunna använda applikationer inom geodata
- förstå betydelsen av geomedia i sin egen vardag och inom olika områden i samhället
- känna till globala utvecklingstrender och målen för Finlands utvecklingsbistånd
- förstå betydelsen av hållbar utveckling som grundprincip vid områdesplaneringen och känna till medborgarnas möjligheter att påverka planeringen och utvecklingen av sin egen miljö
- kunna använda geomedia för att utarbeta en geografisk undersökningsrapport eller i ett delaktighets- och påverkansprojekt som har en lokal, regional eller global dimension.

CENTRALT INNEHÅLL

Användningen av geomedia i vardagen och arbetslivet och för att främja hållbar utveckling

Geomedia och geografiska forskningsfärdigheter

- grunderna i kartografi och användning av geodata samt användning av andra geomedia i geografiska undersökningar
- att formulera problem och skaffa, behandla, analysera, tolka, utvärdera, åskådliggöra och presentera forskningsmaterial

Styrning av utvecklingen och hållbar utveckling

- områdesplanering och principerna för involverande planering
- skillnader i utvecklingsnivå på olika regionala nivåer samt internationellt samarbete, världsomfattande utvecklingstrender och åtaganden som anknyter till hållbar utveckling

En geografisk undersökning eller ett delaktighets- och påverkansprojekt

- utarbetande av en småskalig geografisk studie med hjälp av geomedia eller genomförande av ett delaktighets- eller påverkansprojekt på lokal, regional eller global nivå med hjälp av geomedia självständigt eller i samarbete med andra

SKOLVISA TILLÄMPADE KURSER

5. TILLÄMPAD GEOGRAFI (GE5)

MÅL

Kursens mål är att eleverna får

- fördjupade färdigheter i det område de undersöker
- lär sig presentera sina resultat i form av en vetenskaplig poster

CENTRALT INNEHÅLL

Kursen i tillämpad geografi fördjupar geografikunskaperna genom att studera ett område både i teorin och i praktiken. Under kursen bekantar vi oss i ett områdes geografiska företeelser och tillämpar våra kunskaper om området genom att göra ett längre studiebesök till orten. Studiebesöket kan innebära internationellt samarbete med någon annan skola, eller gå ut på ett längre besök till orten för att uppleva de geografiska företeelserna vi studerat under kursen.

BEDÖMNING

Kursen bedöms med avlagd (A) eller underkänd (U).

6. DIGIGEOGRAFI (GE6)

MÅL

Kursens mål är att eleverna

- lär sig det nya sättet att skriva studentprov
- förkovrar sig i ämnesinnehållet
- får en positiv rutin gällande de tekniska färdigheterna som krävs i studentprovet

CENTRALT INNEHÅLL

Det digitaliserade studentprovet i geografi ställer krav på tekniskt kunnande. Dessa tekniska färdigheter repeteras under kursen samtidigt som geografikursernas viktigaste innehåll repeteras inför studentskrivningarna. Vi studerar gamla studentuppgifter, modellsvår, poängsättning och kriterier för goda studentsvar med målet att alla kursdeltagare uppnår goda resultat i studentskrivningarna.

BEDÖMNING

Kursen bedöms med avlagd (A) eller underkänd (U)

7. FINLANDS GEOGRAFI (GE07)

MÅL

Studeranden lär sig känna sitt eget land och vårt lands olika kulturella särdrag och mångsidiga natur. Vi bekantar oss med landets olika storområden både genom att studera kartor och statistik, se på filmer och bekanta oss med litteratur. Vi förkovrar våra kunskaper om området genom att göra ett längre studiebesök till någon del av Finland.

CENTRALT INNEHÅLL

Kursen i Finlands geografi fördjupar geografikunskaperna genom att studera Finland både som en naturgeografisk helhet och landets kulturella särdrag. Vi lär oss känna till vårt eget land och dess olika storområden både genom att studera kartor och statistik, se på filmer och bekanta oss med litteratur. Vi förkovrar våra kunskaper om området genom att göra ett längre studiebesök till någon del av Finland.

BEDÖMNING

Kursen bedöms med avlagd (A) eller underkänd (U)

8.8. FYSIK

Undervisningen i fysik hjälper den studerande att utveckla ett naturvetenskapligt tänkande och en naturvetenskaplig världsbild som en del av en mångsidig allmänbildning. Undervisningen ger den studerande insikter om fysikens betydelse i vardagen och för miljön, samhället och teknologin. De studerande utvecklar sina färdigheter att bedriva studier inom naturvetenskapliga områden och inom områden där naturvetenskaper tillämpas. I undervisningen tillämpas fysiken i många olika situationer, vilket också främjar de studerandes jämlikhet och jämställdhet inom utbildningen. Undervisningen förmedlar en bild av fysikens betydelse när vi bygger en hållbar framtid: fysiken behövs i utvecklingen av nya tekniska lösningar och när man ska trygga miljöns och människornas välmående. Undervisningen vägleder de studerande att ta ansvar för sina egna handlingar och för miljön.

Undervisningen i fysik stöder de studerande att uppfatta och förstå fysikens begrepp både kvalitativt och kvantitativt. De studerande bearbetar sina tidigare erfarenheter, nya observationer och synvinklar i växelverkan med lärarna till en logiskt sammanhängande helhet som närmar sig en sådan uppfattning av den omgivande verkligheten som står i samklang med fysikaliska teorier. I undervisningen lär de studerande sig att tänka på ett naturvetenskapligt sätt, söka och använda information, komma med egna idéer, bedöma informationens tillförlitlighet och betydelse samt att växelverka. Informations- och kommunikationsteknik används bland annat som verktyg för att skapa modeller, göra undersökningar och producera arbeten.

Undervisningen i fysik utgår från observationer av omgivningen. Experiment i olika former gör det lättare för de studerande att tillägna sig och förstå begrepp, lära sig forskningsmetoder och förstå naturvetenskapernas karaktär. Genom experimentellt arbete utvecklar de studerande sina arbetssätt, sin samarbetsförmåga och sin förmåga till kreativt och kritiskt tänkande. Samtidigt inspirerar experimenten till studier i fysik. Under stu-

diernas gång utvecklas de studerandes undersökningsfärdigheter både generellt och inom de centrala områden som behandlas i respektive kurs. I experimentellt arbete följer man arbetarskyddslagstiftningen.

MÅL FÖR UNDERVISNINGEN

Målen för undervisningen i fysik är att den studerande ska

- få handledning i att identifiera sina kunskaper i fysik, ställa upp egna mål, möta utmaningar i lärandet och tillämpa olika studiestrategier i läroämnet fysik
- få möjligheter att sätta sig in i fysikens tillämpningar i olika sammanhang, exempelvis i naturen, näringslivet, organisationer och forskarsamfundet
- kunna formulera frågor om de fenomen som studeras och vidareutveckla frågeställningarna som utgångspunkt för undersökningar, problemlösning eller annan verksamhet
- kunna planera och genomföra experimentella undersökningar i samarbete med andra
- kunna behandla, tolka och presentera undersökningsresultat samt bedöma dem och hela undersökningsprocessen
- kunna ställa upp, tolka och bedöma olika modeller och använda dem för att beskriva fenomen och göra förutsägelser
- kunna använda mångsidiga informationskällor och bedöma dem kritiskt utifrån sina kunskaper i fysik
- kunna uttrycka slutsatser och synpunkter på sådana sätt som är karakteristiska för fysiken
- kunna strukturera sin uppfattning om naturens byggstenar och fenomen med hjälp av fysikaliska begrepp och principer
- förstå den naturvetenskapliga kunskapens karaktär och utveckling samt vetenskapliga sätt att producera kunskap
- kunna bedöma vilken betydelse fysiken och teknologin har för individen och samhället.

BEDÖMNING

Bedömningen baserar sig på de allmänna målen för lärokursen i fysik med betoning på kursspecifika mål och centrala innehåll. Bedömning och respons som ges under lärprocessen stöder de studerande att utveckla och bli medvetna om sina kunskaper och färdigheter i fysik. Kursvitsordet baseras på olika slags prestationer samt på observation av den studerandes begreppsliga och metodiska kunskaper och färdigheter. Kunskaperna i fysik och förmågan att tillämpa dem kan visas på olika sätt, såsom genom förklaringar, grafiska modeller och matematiska modeller. Förutom olika arbeten kan läraren bedöma arbetsmoment, såsom formulering av frågor, strukturerade redogörelser för problemlösningsprocesser och undersökningsfärdigheter. Vid bedömningen beaktar man den studerandes förmåga att arbeta experimentellt och att inhämta och behandla information.

KURSORDNING

Kurserna i fysik avläggs i följande ordning: FY1, FY2, FY3, FY4, FY5, FY6, FY7, FYKE13.

OBLIGATORISKA KURSER

1. FYSIKEN SOM NATURVETENSKAP (FY1)

MÅL

Kursens mål är att den studerande ska

- få erfarenheter som väcker och fördjupar intresset för fysik och fysikstudier
- förstå hur naturvetenskaplig kunskap byggs upp genom experimentell verksamhet och modeller som ställs upp med hjälp av resultaten av experimenten
- kunna planera och genomföra enkla naturvetenskapliga försök
- bekanta sig med grundbegrepp som gäller materiens och universums struktur och bilda sig en uppfattning om de grundläggande strukturerna i naturen
- kunna använda och tillämpa fysikaliska begrepp för rörelse på fenomen i vardagen
- kunna använda informations- och kommunikationsteknik som stöd för studierna.

CENTRALT INNEHÅLL

- fysikens betydelse i nutiden, i fortsatta studier och i arbetslivet
- stifta bekantskap med grundformerna för växelverkan, universums strukturer och uppkomst samt materiens uppbyggnad
- kraft som orsak till att en rörelse förändras samt kinematikens fenomen
- betydelsen av experiment och modeller då fysikalisk kunskap byggs upp
- insamling och grafisk presentation av resultat samt bedömning av deras tillförlitlighet

NATIONELLA FÖRDJUPADE KURSER

2. VÄRME (FY2)

MÅL

Kursens mål är att den studerande ska

- kunna använda och tillämpa värmelärans begrepp på fenomen i det dagliga livet, miljön, samhället och tekniken
- kunna undersöka fenomen som gäller materiens termodynamiska tillstånd och förändringar i aggregationstillstånd
- fördjupa sin förståelse av energi som centralt begrepp i fysiken
- utveckla sin förmåga att fatta beslut i frågor som gäller miljö och teknologi.

CENTRALT INNEHÅLL

- fysikens betydelse för energiproduktionslösningar och en hållbar utveckling
- värme och temperatur
- gasernas tillståndsförändringar, värmeutvidgning och tryck
- uppvärmning och avkylning av kroppar, förändringar i aggregationstillstånd och värmeenergi
- mekaniskt arbete, effekt och verkningsgrad

- energins bevarande i värmeläran och värmeflödets riktning
- framtagning av idéer och planering i experimentellt arbete eller i problemlösning

3. ELEKTRICITET (FY3)

MÅL

Kursens mål är att den studerande ska

- kunna använda och tillämpa ellärans begrepp på fenomen i det dagliga livet, miljön, samhället och tekniken
- få rutin i att ställa upp matematiska modeller och använda ekvationer som anger samband mellan storheter
- kunna undersöka fenomen med anknytning till elektricitet experimentellt och kunna utföra grundläggande mätningar inom elläran
- kunna använda informations- och kommunikationsteknik i samband med experiment.

CENTRALT INNEHÅLL

- fysikens och teknologins betydelse i det dagliga livet och i samhället
- elektrisk ström och spänning samt resistans och Ohms lag
- enkla likströmskretsar och Kirchhoffs lagar
- elektrisk effekt och Joules lag
- kondensatorn, dioden och lysdioden som komponenter
- elektrostatisk växelverkan, Coulombs lag och elektriskt fält
- elsäkerhet, att göra kopplingar och undersöka strömkretsar

4. KRAFT OCH RÖRELSE (FY4)

MÅL

Kursens mål är att den studerande ska

- kunna använda och tillämpa begrepp för kraft och rörelse på fenomen i det dagliga livet, miljön, samhället och tekniken
- förstå konserveringslagarnas betydelse i fysiken
- experimentellt kunna undersöka fenomen som anknyter till kraft och rörelse
- få vana att använda och producera grafiska framställningar.

CENTRALT INNEHÅLL

- fysikens betydelse för individens och samhällets säkerhet
- växelverkan som orsak till att en rörelse förändras, likformig och likformigt accelererad rätlinjig rörelse
- Newtons lagar, kraftfigurer och krafter sammanlagda verkan
- distanskrafter och kontaktkrafter: tyngd, friktion och lyftkraft samt mediets motstånd kvalitativt
- rörelseekvationen
- kraftmoment och jämvikt vid rotation i enkla fall

- lagen om rörelsemängdens bevarande, impulsprincipen och endimensionella kollisioner
- kinetisk och potentiell energi samt lagen om den mekaniska energins bevarande
- användning och uppgörande av modeller samt deras begränsningar och brister

5. PERIODISK RÖRELSE OCH VÅGOR (FY5)

MÅL

Kursens mål är att den studerande ska

- kunna använda och tillämpa begrepp för periodisk rörelse och vågor på fenomen i det dagliga livet, miljön, samhället och tekniken
- göra sig förtrogen med svängningsrörelsens och vågrörelsens grunder genom att undersöka mekanisk svängning och ljud
- kunna använda informations- och kommunikationsteknik som hjälpmedel för att ställa upp modeller.

CENTRALT INNEHÅLL

- fysikens betydelse inom medicin och musik
- likformig cirkelrörelse
- gravitationsväxelverkan
- harmonisk kraft och svängningsrörelse
- vågrörelsens uppkomst och utbredning
- vågrörelsens reflektion, brytning, diffraktion och interferens samt stående vågor
- ljudet som vågrörelsefenomen
- förhållandet mellan modeller och simuleringar och verkligheten

6. ELEKTROMAGNETISM (FY6)

MÅL

Kursens mål är att den studerande ska

- kunna använda och tillämpa begrepp för elektromagnetism och ljus på fenomen i det dagliga livet, miljön, samhället och tekniken
- kunna använda informations- och kommunikationsteknik för att producera arbeten
- få vana att uttrycka sig på sådana sätt som är karakteristiska för fysiken och att analysera argumenteringen i olika informationskällor.

CENTRALT INNEHÅLL

- fysikens betydelse i energitekniken och kommunikationstekniken
- magnetism, magnetisk växelverkan och magnetfält
- en laddad partikels rörelse i el- och magnetfält
- elektromagnetisk induktion, magnetfält, induktionslagen och Lenz lag
- generatoren, transformatorn, uppkomsten av växelström och överföring av energi med hjälp av elektrisk ström
- spektrum för elektromagnetisk strålning, ljusets reflektion, brytning, interferens och diffraktion

- strukturerad redogörelse för en undersökning eller en problemlösningsprocess

7. MATERIA OCH STRÅLNING (FY7)

MÅL

Kursens mål är att den studerande ska

- kunna använda och tillämpa begrepp för materia och strålning på fenomen i det dagliga livet, miljön, samhället och tekniken
- fördjupa sin helhetsbild av fysiken som den vetenskap som förklarar materiens och universums uppbyggnad.

CENTRALT INNEHÅLL

- perspektiv på fysikens och kosmologins utveckling
- energins kvantisering
- den elektromagnetiska strålningens kvantisering och fotoner
- våg-partikeldualitet
- atomkärnans uppbyggnad
- kärnreaktioner, kärnenergi, kärnans bindningsenergi och ekvivalensen mellan massa och energi
- radioaktivitet och sönderfallslagen
- strålsäkerhet och nyttoanvändning av strålning
- inhämtning, presentation och bedömning av information

SKOLVISA TILLÄMPADE KURSER

8. FÖRDJUPAD KURS I PARTIKELFYSIK (FY8)

MÅL

Kursens mål är att den studerande ska

- få en inblick i aktuell forskning inom fysiken
- inspireras att se fysiken i det moderna samhället

CENTRALT INNEHÅLL

- introduktion till partikelfysik
- genomgång av standardmodellen
- funktionsprincipen för partikelacceleratorer

BEDÖMNING

Kursen bedöms med vitsordet avlagd (A) eller underkänd (U).

9. LABORATIONSKURS I FYSIK OCH KEMI (FYKE10)

MÅL

Kursens mål är att de studerande ska

- utveckla sina praktiska färdigheter i experimentellt arbete
- ära sig att betrakta fenomen ur ett brett naturvetenskapligt perspektiv
- utveckla sin förmåga att arbeta i grupp

CENTRALT INNEHÅLL

- planering, utförande samt dokumentation av laborativt arbete med innehåll från läsårets fysik- och kemikurser
- tolkning av mätdata
- säkerhetsaspekter vid laboratoriearbete

BEDÖMNING

Kursen bedöms med vitsordet avlagd (A) eller underkänd (U).

10. LABORATIONSKURS I FYSIK OCH KEMI (FYKE11)

MÅL

Kursens mål är att de studerande ska

- utveckla sina praktiska färdigheter i experimentellt arbete
- lära sig att betrakta fenomen ur ett brett naturvetenskapligt perspektiv
- utveckla sin förmåga att arbeta i grupp

CENTRALT INNEHÅLL

- planering, utförande samt dokumentation av laborativt arbete med innehåll från läsårets fysik- och kemikurser
- tolkning av mätdata
- säkerhetsaspekter vid laboratoriearbete

BEDÖMNING

Kursen bedöms med vitsordet avlagd (A) eller underkänd (U).

11. MATEMATISKA MODELLER I FYSIK OCH KEMI (FYKE12)

MÅL

Kursens mål är att de studerande ska

- fördjupa sina kunskaper
- se samband mellan olika områden inom fysiken och kemi
- öva sina färdigheter i att föra ett tydligt naturvetenskapligt resonemang
- utveckla sin förmåga att matematiskt behandla naturvetenskapliga fenomen

CENTRALT INNEHÅLL

Sammanfattning, fördjupning och tillämpning av innehållet i de nationella kurserna i fysik och kemi

BEDÖMNING

Kursen bedöms med vitsordet avlagd (A) eller underkänd (U).

8.9. KEMI

Undervisningen i kemi hjälper de studerande att utveckla ett naturvetenskapligt tänkande och en modern världsbild som en del av en mångsidig allmänbildning. Undervisningen ger de studerande insikter i betydelsen av kemi och dess tillämpningar i vardagen och för miljön, samhället och teknologin. De studerande utvecklar sina färdigheter att bedriva studier inom naturvetenskapliga områden och områden där naturvetenskaper tillämpas. I undervisningen tillämpas kemin i mångsidiga situationer, vilket också främjar de studerandes jämlikhet och jämställdhet i utbildningen. Undervisningen förmedlar en bild av kemins betydelse när vi bygger en hållbar framtid: kemin behövs i utvecklingen av nya lösningar och när man ska trygga miljöns och människornas välmående. Undervisningen vägleder de studerande att ta ansvar för sitt eget agerande och för miljön. Undervisningen i kemi stöder de studerande att förstå hur kemins begreppsapparat är uppbyggd och skaffa sig en förståelse av kemiska fenomen där den makroskopiska och mikroskopiska nivån och symbolnivån tillsammans bildar en logisk helhet. I undervisningen utgår man från de studerandes tidigare erfarenheter och observationer. Därefter beskrivs och förklaras fenomen, och modeller för materiens uppbyggnad och för kemiska reaktioner behandlas matematiskt och genom att använda kemins symbolspråk. De studerande lär sig tänka på ett naturvetenskapligt sätt, söka och använda information, komma med egna idéer, samt växelverka och bedöma informationens tillförlitlighet och betydelse. Informations- och kommunikationsteknik ska användas bland annat som verktyg för att skapa modeller, göra undersökningar och producera arbeten.

Undervisningen i kemi utgår från observation och undersökning av ämnen och fenomen som anknyter till de studerandes livsmiljö. Experiment i olika former gör det lättare för de studerande att tillägna sig och förstå begrepp, lära sig forskningsmetoder och förstå naturvetenskapernas karaktär. Genom experimentellt arbete utvecklar de studerande sina arbetssätt, sin samarbetsförmåga och sin förmåga till kreativt och kritiskt tänkande. Samtidigt inspirerar experimenten till studier i kemi. Under studiernas gång utvecklas de studerandes undersökningsfärdigheter både generellt och inom de centrala områden som behandlas i respektive kurs. I experimentellt arbete ska man följa kemikalie-, avfalls- och arbetarskyddslagstiftningen. Inom ämnet kemi betonar vi ett nära samarbete mellan de svenskspråkiga gymnasierna i likhet med den verksamhet som redan existerar i och med de gemensamma tillämpade kurserna. Dessa har förverkligats i regi av utomstående instanser, ett samarbete vi vill fortsätta bygga vidare på.

MÅL FÖR UNDERVISNINGEN

Målen för undervisningen i kemi är att den studerande ska

- få handledning i att identifiera sina kunskaper i kemi, ställa upp egna mål, möta utmaningar i lärandet och tillämpa olika studiestrategier i läroämnet kemi
- få möjligheter att sätta sig in i kemins tillämpningar i olika sammanhang, exempelvis i naturen, näringslivet, organisationer och forskarsamfundet.
- kunna formulera frågor om de fenomen som studeras och vidareutveckla frågeställningarna som utgångspunkt för undersökningar, problemlösning eller annan verksamhet
- kunna planera och genomföra experimentella undersökningar i samarbete med andra på ett säkert sätt
- kunna behandla, tolka och presentera undersökningsresultat samt bedöma dem och hela undersökningsprocessen
- kunna använda olika modeller för att beskriva och förklara fenomen och göra förutsägelser
- kunna använda mångsidiga informationskällor och bedöma dem kritiskt utifrån sina kunskaper i kemi
- kunna uttrycka slutsatser och synpunkter på sådana sätt som är karakteristiska för kemin
- kunna strukturera sin syn på fenomen i det dagliga livet, miljön, samhället och teknologi med hjälp av begrepp från kemin
- förstå den naturvetenskapliga kunskapens karaktär och utveckling samt vetenskapliga sätt att producera kunskap
- kunna bedöma vilken betydelse kemin och den teknologi som anknyter till kemin har för individen och samhället.

BEDÖMNING

Bedömningen baserar sig på de allmänna målen för lärokursen i kemi med betoning på kursspecifika mål och centrala innehåll. Bedömningen och den respons som ges under läroprocessen stöder de studerande att utveckla och bli medvetna om sina kunskaper och färdigheter i kemi. Kursvitsordet baseras på olika slags prestationer samt på observation av den studerandes begreppsliga och metodiska kunskaper och färdigheter. Den studerande kan visa sin förmåga att förstå och tillämpa kemisk kunskap på olika sätt. Förutom olika arbeten kan läraren bedöma olika arbetsmoment, såsom formulering av frågor och undersökningsfärdigheter. Vid bedömningen beaktas den studerandes förmåga att arbeta experimentellt och att inhämta och behandla information.

KURSORDNING

KE1 ska avläggas före de fördjupade och tillämpade kurserna i kemi.

OBLIGATORISKA KURSER

1. KEMI ÖVERALLT (KE1)

MÅL

Kursens mål är att den studerande ska

- få erfarenheter som väcker och fördjupar intresset för kemi och kemistudier
- utveckla sina förutsättningar att delta i samhällsdebatten i frågor som anknyter till kemi
- kunna använda och tillämpa sina kunskaper om ämnens egenskaper i fråga om fenomen i det dagliga livet och i miljön
- kunna undersöka olika kemiska fenomen experimentellt och med hjälp av olika modeller samt beakta arbetsskyddsaspekterna
- kunna använda modeller av ett ämnes struktur, grundämnenas periodiska system och olika informationskällor för att dra slutsatser om ämnets egenskaper.

CENTRALT INNEHÅLL

- kemins betydelse i nutiden, i fortsatta studier och i arbetslivet
- atomens uppbyggnad och grundämnenas periodiska system i huvuddrag
- egenskaper hos grundämnen och kemiska föreningar
- beskrivning av ämnens egenskaper utgående från ämnets struktur, kemiska bindningar och polaritet
- frågor som utgångspunkt för informationssökning
- säkert arbete, metoder för att separera ämnen från varandra, att undersöka och observera ämnens egenskaper och dra slutsatser om dem

NATIONELLA FÖRDJUPADE KURSER

2. MÄNNISKANS KEMI OCH KEMIN I LIVSMILJÖN (KE2)

MÅL

Kursens mål är att den studerande ska

- kunna använda och tillämpa begrepp som gäller organiska föreningar och substansmängd på fenomen i det dagliga livet, miljön, samhället och teknologin
- kunna undersöka fenomen som är förknippade med organiska föreningar, substansmängd och haltmått experimentellt och med hjälp av olika modeller
- förstå hur kunskap inom kemin byggs upp genom experiment och modeller som sammanhänger med dem
- kunna använda informations- och kommunikationsteknik som hjälpmedel för att ställa upp modeller.

CENTRALT INNEHÅLL

- kemins betydelse för hälsa och välmående
- strukturmodeller för organiska föreningar, såsom kolväten och syre- och kväveföreningar, och beskrivning av föreningarna med hjälp av olika modeller

- rymdstruktur och isomeri
- förklaring av egenskaper hos organiska föreningar utgående från strukturen
- substansmängd och haltmått
- användning av redskap och reagens samt framställning av lösningar
- metoder för analys av ett ämnes struktur, såsom spektroskopi

3. REAKTIONER OCH ENERGI (KE3)

MÅL

Kursens mål är att den studerande ska

- kunna använda och tillämpa begrepp för kemiska reaktioner på fenomen i det dagliga livet, miljön, samhället och teknologin
- kunna undersöka fenomen i samband med reaktioner experimentellt och med hjälp av olika modeller
- förstå innebörden av materiens och energins oförstörbarhet i kemin.

CENTRALT INNEHÅLL

- kemins betydelse för energilösningar och miljön
- symbolisk framställning och balansering av kemiska reaktioner
- oorganiska och organiska kemiska reaktioner och deras tillämpningar
- materiens oförstörbarhet i kemiska reaktioner och enkel tillämpning av detta i beräkningar
- energins oförstörbarhet i kemiska reaktioner, bindningsenergi och Hess lag
- gasernas egenskaper och idealgaslagen
- experimentell undersökning av reaktioner, titrering som analysmetod, behandling, tolkning och presentation av undersökningresultat

4. MATERIAL OCH TEKNOLOGI (KE4)

MÅL

Kursens mål är att den studerande ska

- kunna använda och tillämpa kemiska begrepp som gäller material och teknologi på fenomen i det dagliga livet, miljön och samhället
- kunna undersöka fenomen som berör material och elektrokemi med hjälp av experiment och modeller
- få vana att uttrycka sig på sådana sätt som är karakteristiska för kemin och analysera argumenteringen i olika informationskällor
- kunna använda informations- och kommunikationsteknik för att producera arbeten.

CENTRALT INNEHÅLL

- kemins betydelse inom teknologi och samhälle
- egenskaper hos metaller och polymerer, deras användning och livscykel
- uppbyggnaden av atomens valensskal, och grundämnenas periodiska system som förklaring på pe-

- riodiska egenskaper hos grundämnena
- oxidationstal och redoxreaktioner
- centrala principer i elektrokemin: metallernas elektrokemiska spänningsserie, normalpotential, elektrokemisk cell och elektrolys
- stökiometriska tillämpningar
- framtagning av idéer och planering i experimentellt arbete eller i problemlösning
- samarbetets betydelse i produktion av kemisk kunskap

5. REAKTIONER OCH JÄMVIKT (KE5)

MÅL

Kursens mål är att den studerande ska

- kunna använda och tillämpa begrepp som gäller reaktioner och kemisk jämvikt på fenomen i det dagliga livet, miljön, samhället och teknologin
- kunna undersöka fenomen i anknytning till reaktioner och kemisk jämvikt med hjälp av experiment och modeller
- kunna använda matematiska och grafiska modeller för att beskriva och förklara reaktionshastighet och kemisk jämvikt och för att göra förutsägelser.

CENTRALT INNEHÅLL

- kemins betydelse i bygget av en hållbar framtid
- kemisk reaktionshastighet och de faktorer som inverkar på reaktionshastigheten
- homogen och heterogen jämvikt och påverkan på jämviktstillståndet
- syra-basjämvikt, starka och svaga protolyter och buffertlösningar
- grafisk framställning av jämviktstillstånd
- matematisk behandling av homogen jämvikt och syra-basjämvikt
- bedömning av undersökningsresultat och undersökningsprocesser

SKOLVISA TILLÄMPADE KURSER

6. LABORATIONSKURS I KEMI (KE7)

MÅL

Kursens mål är att den studerande ska

- fördjupa sina praktiska färdigheter i experimentellt arbete
- lära sig använda mer avancerad laborationsutrustning
- utveckla sin förmåga att arbeta i grupp

CENTRALT INNEHÅLL

- planering och utförande av laborativt arbete
- dokumentation och analys av mätdata

BEDÖMNING

Kursen bedöms med vitsordet avlagd (A) eller underkänd (U).

7. FORSKARSKOLA I KEMI (KE8)

MÅL

Kursens mål är att de studerande ska

- bekanta sig med forskning inom kemi
- delta i ett forskningsprojekt vid universitet eller annan utomstående instans
- kunna analysera forskningsresultat samt presentera dem ändamålsenligt

CENTRALT INNEHÅLL

- autentiskt forskningsarbete
- samarbete med forskarvärlden

BEDÖMNING

Kursen bedöms med vitsordet avlagd (A) eller underkänd (U).

8. LABORATIONSKURS I FYSIK OCH KEMI I (FYKE10)

MÅL

Kursens mål är att de studerande ska

- utveckla sina praktiska färdigheter i experimentellt arbete
- lära sig att betrakta fenomen ur ett brett naturvetenskapligt perspektiv
- utveckla sin förmåga att arbeta i grupp

CENTRALT INNEHÅLL

- planering, utförande samt dokumentation av laborativt arbete med innehåll från läsårets fysik- och kemikurser
- tolkning av mätdata
- säkerhetsaspekter vid laboratoriearbete

BEDÖMNING

Kursen bedöms med vitsordet avlagd (A) eller underkänd (U).

9. LABORATIONSKURS I FYSIK OCH KEMI II (FYKE11)

MÅL

Kursens mål är att de studerande ska

- utveckla sina praktiska färdigheter i experimentellt arbete
- lära sig att betrakta fenomen ur ett brett naturvetenskapligt perspektiv
- utveckla sin förmåga att arbeta i grupp

CENTRALT INNEHÅLL

- planering, utförande samt dokumentation av laborativt arbete med innehåll från läsårets fysik- och kemikurser
- tolkning av mätdata
- säkerhetsaspekter vid laboratoriearbete

BEDÖMNING

Kursen bedöms med vitsordet avlagd (A) eller underkänd (U).

10. MATEMATISKA MODELLER I FYSIK OCH KEMI (FYKE12)

MÅL

Kursens mål är att de studerande ska

- fördjupa sina kunskaper
- se samband mellan olika områden inom fysiken och kemi
- öva sina färdigheter i att föra ett tydligt naturvetenskapligt resonemang
- utveckla sin förmåga att matematiskt behandla naturvetenskapliga fenomen

CENTRALT INNEHÅLL

Sammanfattning, fördjupning och tillämpning av innehållet i de nationella kurserna i fysik och kemi

BEDÖMNING

Kursen bedöms med vitsordet avlagd (A) eller underkänd (U).

8.10. FILOSOFI

Det filosofiska tänkandet omfattar hela verkligheten och olika sätt att gestalta den. Att känna till filosofiska frågeställningar ingår som en väsentlig del i allmänbildningen. Inom filosofin formulerar och klargör man problem med hjälp av begrepp och genom diskussion. Studier i filosofiskt tänkande utvecklar förmågan att rationellt reflektera över motiveringarna till olika uppfattningar. Utmärkande för filosofin är att den ifrågasätter och söker motiv, vilket hjälper de studerande att få grepp om och strukturera dagens ständigt växande informationsflöde. På så sätt främjar studierna i filosofi de studerandes förmåga att tänka och lära sig.

Inom filosofin lär sig de studerande att med hjälp av begrepp formulera frågor om värderingar, normer och betydelser. Detta främjar de studerandes förmåga till etiskt tänkande och förmågan att förstå vilken betydelse olika kunskaper och färdigheter har för individen och samhället. Genom studier i filosofi lär sig de studerande att uppfatta större begreppsliga helheter och samband. Detta hjälper dem att se hur uppfattningar inom olika vetenskapsområden och tanketraditioner är uppbyggda och hur de skiljer sig från varandra. Studierna i filosofi ska utveckla omdömesförmågan och främja kreativt och självständigt tänkande.

I undervisningen i filosofi ska de studerande stödjas att formulera välgrundade personliga åsikter och lära sig att delta i en rationell diskussion. Genom att sätta sig in i filosofiska frågor som saknar enkla svar lär sig de studerande att formulera och motivera sina ståndpunkter. Samtidigt utvecklar de respekt för andra välgrundade ståndpunkter. Genom att reflektera kring invecklade frågor tillsammans med andra utvecklar de studerande tilltro till sin egen tankeförmåga och sina egna möjligheter att lösa även svåra problem. Studierna i filosofi ska stödja de studerande att bli aktiva och ansvarsfulla medborgare som visar respekt för andra individer och respekterar jämlikhet.

MÅL FÖR UNDERVISNINGEN

Målen för undervisningen i filosofi är att den studerande ska

- kunna gestalta filosofiska problem och tänkbara lösningar på dem inom den filosofiska traditionen och att kunna tillämpa problemformuleringarna på olika aktuella frågor
- kunna strukturera, analysera och bedöma information begreppsligt, i synnerhet olika påståenden, deras betydelser och motiveringar till dem
- behärska grundläggande logisk argumentation och därigenom lära sig att lita på och kritiskt granska sitt eget tänkande samt reflektera över dess begränsningar inom olika vetenskapsgrenar och i vardagslivet
- lära sig att reflektera över och begreppsligt analysera större helheter samt att tänka och handla på ett omdömesgillt sätt i såväl etiska frågor som inom andra livsområden, även då informationen är motstridig eller otillförlitlig.

BEDÖMNING

Bedömningen i filosofiämnet fokuserar på den studerandes kognitiva förmåga samt på förmågan att behärska centrala begrepp och uttrycka filosofiskt tänkande. Det innebär att man bedömer förmågan att kritiskt analysera och problematisera information, uppfatta och precisera informationens begreppsliga struktur och framföra ett motiverat omdöme i olika frågor. Bedömningen ska stödja och utveckla den studerandes förmåga att kritiskt granska sitt eget tänkande och uppmuntra den studerande att planera sina studier. Kursbedömningen baserar sig på mångsidiga bedömningsmetoder. Målen och det centrala innehållet i de olika kurserna är utgångspunkt för bedömningen av hur den studerande har uppnått de allmänna målen i filosofi.

På vuxenlinjen är endast FI1 obligatorisk.

OBLIGATORISKA KURSER

1. INTRODUKTION I FILOSOFISKT TÄNKANDE (FI1)

MÅL

Kursens mål är att den studerande ska

- bilda sig en underbyggd uppfattning om filosofins natur och metoder genom att sätta sig in i filosofiska problem och tänkbara lösningar på dem
- lära sig att bedöma sanningshalten i påståenden och att framföra och förutsätta motiveringar till åsikter och påståenden samt att uppfatta strukturen i framförda motiveringar och bedöma deras giltighet
- känna till och genom olika övningar lära sig att tillämpa filosofiska arbetssätt, såsom att ifrågasätta antaganden, klassificera och definiera begrepp samt använda tankeexperiment och motexempel
- fördjupa sig i några centrala filosofiska frågor och begreppsliga distinktioner i anslutning till dem
- känna till grundläggande kunskapsteoretiska distinktioner, kunna analysera och värdera olika tankeföreställningar och bekanta sig med kunskapsinnehållet i något av gymnasiets läroämnen.

CENTRALT INNEHÅLL

- vad filosofi är, de filosofiska frågornas och det filosofiska tänkandets natur i den filosofiska traditionen och tillämpning av filosofiskt tänkande i aktuella frågor
- grunderna för logisk argumentation och giltig slutledning samt muntlig och skriftlig övning inom området
- centrala filosofiska grundfrågor och distinktioner: ande och materia, frihet och tvång, begreppslig och empirisk, objektiv och subjektiv
- skillnaden mellan kunskap och information, vardagskunskap och vetenskaplig kunskap samt vetenskap och pseudovetenskap
- kunskapens och argumentationens natur inom olika vetenskapsgrenar: hur man formulerar påståenden samt testar och motiverar dem i några av gymnasiets läroämnen

2. ETIK (FI2)

MÅL

Kursens mål är att den studerande ska

- lära känna den filosofiska etikens centrala begrepp, frågor och teorier samt grunderna i miljöfilosofi
- förstå vad som kännetecknar normativa påståenden och förhållandet till deskriptiva påståenden och kunna motivera uppfattningar om det goda och det rätta
- kunna analysera meningen med sitt liv och sina livsval med hjälp av filosofiska begrepp
- kunna motivera moralens förpliktande karaktär samt tillämpa filosofiska begreppsdistinktioner och logisk argumentation i moralfrågor
- kunna analysera och bedöma handlingar ur etisk synvinkel samt klargöra sina egna moraliska beslut och värderingar utgående från den filosofiska etiken.

CENTRALT INNEHÅLL

- moral samt normativ och tillämpad etik i moralfrågor; grunderna i dygd-, konsekvens-, kontrakts-, rättighets- och pliktetik
- moralen som normsystem och skillnaden i förhållande till juridiska system och system som grundar sig på gängse normer, moralisk relativism
- filosofiska teorier om ett gott liv, meningen med livet och en god livsstil
- etik och individens moraliska beslut: mänskliga relationer och livsval
- etiska frågor som gäller djur och miljö

NATIONELLA FÖRDJUPADE KURSER

3. SAMHÄLLSFILOSOFI (FI3)

MÅL

Kursens mål är att den studerande ska

- bli förtrogen med centrala begrepp och inriktningar inom samhällsfilosofin samt de grundläggande samhällsfilosofiska uppfattningarna om individens relation till gruppen, samhället och staten
- lära sig använda centrala filosofiska begrepp för att analysera samhällelig och politisk verksamhet och för att motivera sina egna lösningar på samhällsproblem
- lära sig att beskriva rättvisa, maktutövning och arbetsfördelning i individers, grupper och institutioners verksamhet
- lära sig att begreppsligt bedöma samhällsordningens uppbyggnad, grunder och legitimitet
- kunna tillämpa sina kunskaper på aktuella samhällsfrågor.

CENTRALT INNEHÅLL

- samhällsordningens och centrala samhällsinstitutioners existens och legitimitet: teorier om samhällsfördrag och individ- och grupporienterade teorier om samhället
- olika former av rättvisa samt motivering och tillämpning av dem
- begreppet makt och olika former av makt, maktens legitimitet, olika former av demokrati och diktatur samt anarkism
- arbetsfördelning, ekonomi och välfärd, legitimering av ekonomiska verksamhetsprinciper och ägande
- politiska ideal och förverkligande av dem: frihet, jämlikhet och solidaritet; konservatismen, liberalismen och socialismen; nationalstater och det globala perspektivet
- spänningar och konflikter i samhället och hur man löser dem: rättsstaten och alternativ till den och upplösning av samhällsordningen; krig, inbördeskrig, terror samt förintelsen och andra brott mot mänskligheten som samhällsfilosofiska problem
- aktuella samhällsfilosofiska frågor: genus och könsroller, informationsteknik, kulturmöten, att skapa en hållbar framtid

4. KUNSKAP, VETENSKAP OCH VERKLIGHET (FI4)

MÅL

Kursens mål är att den studerande ska

- gestalta filosofiska uppfattningar baserade på olika vetenskaper och vardagslivet om hur verkligheten är uppbyggd
- kunna analysera och bedöma filosofiska teorier om verkligheten, sanning, kunskap och vetenskap
- kunna strukturera och analysera kännetecken för vetenskaplig forskning, slutledning och tolkning
- kunna analysera hur observationer och kunskap samt vetenskapliga teorier och modeller förhåller sig till verkligheten
- lära sig att uppfatta vetenskapsfilosofiska frågor inom någon specialvetenskap i några av gymnasiets läroämnen.

CENTRALT INNEHÅLL

- metafysikens centrala frågor och begrepp, olika uppfattningar om metafysikens väsen samt verklighetens fundamentala uppbyggnad
- existentiella frågor: förändring och beständighet, entitet och egenskaper, det möjliga och det nödvändiga, det reella och det virtuella
- uppfattning och gestaltning av verkligheten
- det sannas natur och sanningsteorierna
- kunskapens möjligheter och gränser, kunskapens berättigande
- den vetenskapliga forskningens natur och metoder, vetenskaplig slutledning; begreppen fenomen, forskningsmaterial, modell och teori samt förhållandet mellan dem
- tolkning och kunskap inom natur- och humanvetenskaper samt formella vetenskaper: att veta och förutspå, förstå och tolka

SKOLVISA TILLÄMPADE KURSER

5. KONSTFILOSOFI (FI5)

Denna kurs kan ingå som specialiseringskurs i bildkonstlinjens program (BIK29t)

MÅL

Den studerande lär sig att begreppsligt behandla estetiska frågeställningar och självständigt analysera olika konstytrningar. Den studerande får insikt i sambandet mellan värdefilosofiska frågor, konst och samhälle, och lär sig att förstå konstens funktion som opinionsbildare vid sidan av andra funktioner.

CENTRALT INNEHÅLL

Under kursen behandlas estetikens centrala frågeställningar i den västerländska filosofiska traditionen, konstfilosofiska teorier och grundläggande konstfilosofiska begrepp. I kursen ingår studiebesök där den studerande kommer i kontakt med konstens olika uttrycksformer, föreläsningar och diskussioner, samt praktiska övningsuppgifter.

BEDÖMNING

Kursen bedöms med prestationsanteckning (A = avlagd, U = underkänd).

6. MILJÖFILOSOFI (FI6)

MÅL

Den studerande blir förtrogen med miljöfilosofiska problem och lösningar, samt med aktuella frågeställningar i den allmänna miljödebatten. Den studerande kan gestalta, och kritiskt bedöma normativa ställningstaganden och de värderingar dessa vilar på, samt blir förtrogen med grundläggande miljöfilosofisk terminologi.

CENTRALT INNEHÅLL

Aktuella frågor i den allmänna miljödebatten och filosofiska problem i anknytning till dem, bl.a. hållbar utveckling, rättvisa och ansvar ur ett värdefilosofiskt perspektiv natursynen i olika filosofiska traditioner skillnaden mellan ett antropocentriskt och ett biocentriskt perspektiv.

ARBETSFORMER

Läsning av valda delar ur klassiska texter och aktuella artiklar, diskussioner, gästföreläsare i mån av möjlighet. Kursen lämpar sig även för projektarbeten individuellt eller i grupp.

BEDÖMNING

Bedömningen är beroende av vilka arbetsformer som väljs. Kursen bedöms enligt skalan 4-10 eller godkänd-underkänd enligt överenskommelse med läraren.

7. ÖSTERLÄNDSK FILOSOFI (FI7)

MÅL

Den studerande blir bekant med det österländska filosofiska traditionerna, och filosofiska begreppen, kan identifiera likheter och skillnader i det österländska och västerländska filosofiska tänkandet, och får grunderna i hur olika österländska livsfilosofier gestaltar verkligheten och vilka värden de omfattar.

CENTRALT INNEHÅLL

Huvudströmningarna i den kinesiska och indiska filosofiska traditionen, centrala grundbegrepp och de österländska livsfilosofiska skolornas svar på existentiella frågor. Tillämpningar av österländska filosofier ingår i kursen.

ARBETSFORMER

Läsning av valda delar ur klassiska texter alternativt läsning av skönlitterära verk i kombination med facklitteratur som bredvidläsning. Gästande föreläsare i mån av möjlighet och praktiska tillämpade övningar i form

av meditation, koncentrationsövningar och rörelse eller dylikt. Kursen lämpar sig även väl för projektarbeten individuellt eller i grupp.

BEDÖMNING

Bedömningen är beroende av vilka arbetsformer som väljs. Kursen bedöms enligt skalan 4-10 eller avlagd (A) - underkänd (U) enligt överenskommelse med läraren.

8. DISKUSSIONSKURS I FILOSOFI (FI8)

MÅL

Kursens mål är att de studerande ska

- fördjupa sig i olika metafysiska, livsfilosofiska och estetiska frågeställningar
- utveckla sin förmåga att föra en filosofisk dialog. Kursen är en diskussionskurs.
- förbättra sin förmåga att analysera filosofiska problemställningar i litteratur och andra kulturella produkter.
- reflektera över människans förhållande till den övriga naturen

CENTRALT INNEHÅLL

- Olika typer av verklighetsuppfattningar
- Livsfilosofiska teman: människans frihet, olika uppfattningar om ett lyckligt liv och livets mening
- Ekologiska frågor i filosofin
- Filosofisk argumentation och semantik

BEDÖMNING

Kursen bedöms med vitsord 4-10, alternativt avlagd (A) - underkänd (U) enligt överenskommelse med läraren.

9. MAKT OCH ONDSKA (FI9)

Kursen är fenomenbaserad och ämnesöverskridande (hi, re, lk, fil, ps). Den förverkligas som ett samarbete mellan Tölö gymnasium och Brändö gymnasium och kan innefatta en studieresa till förintelsens minnesmärken i Polen och Tyskland.

MÅL

- förstå bakgrund och orsaker till folkmord och människorättsbrott i modern och historisk tid
- kunna identifiera och analysera maktstrukturer och maktmissbruk på många olika nivåer
- få inblick i ondskans mekanismer
- genom samarbete med andra studerande utveckla sina sociala färdigheter

CENTRALT INNEHÅLL

- Folkmord i modern och historisk tid

- Förintelsen
- Rasbiologi och andra former av rasistiska ideologier
- Antisemitismens historia
- Fanatiska och extrema rörelser
- Makt och lydnad
- Härskartekniker och motstrategier mot maktmissbruk
- Propaganda och andra former av manipulation
- Etiska förebilder, personer som stått upp mot det onda

BEDÖMNING

Kursen bedöms med avlagd (=A) eller underkänd (=U). Bedömningen baserar sig på aktivitet och initiativ och seminariepresentationer.

8.11. PSYKOLOGI

I egenskap av en vetenskap som undersöker mänsklig aktivitet ger psykologin de studerande förutsättningar att på olika sätt iaktta och förstå människan och de faktorer som påverkar hennes beteende. Med hjälp av psykologisk kunskap och psykologiska begrepp kan de studerande bli medvetna om och bearbeta psykiska fenomen. Kunskaper och färdigheter i psykologi stödjer självkännedom, den personliga utvecklingen, förståelsen för andra människor och det psykiska välbefinnandet. Psykologins dels empiriska, dels reflekterande grepp ger de studerande möjlighet att utveckla sitt kritiska tänkande. De möjligheter som digitala verktyg ger ska mångsidigt användas i undervisningen.

Undervisningen ska skapa förutsättningar för de studerande att förstå psykologisk kunskap och själva kunna tillämpa den. De studerande ska få hjälp med att inse den psykologiska kunskapens koppling till sociala, kulturella och aktuella frågor samt med att förstå hur psykiska, biologiska och sociala faktorer samverkar och är beroende av varandra. Undervisningen i psykologi ska vara forskningsbaserad. Det innebär att man i undervisningen ska behandla den psykologiska kunskapens karaktär och hur den uppkommer med betoning på de viktigaste resultat som framkommit genom forskningstraditionen och genom aktuell forskning. Den forskningsbaserade undervisningen ska användas för att skapa förståelse för människans dagliga liv och vardag. På detta sätt kan man föra forskningsresultaten närmare de studerande.

MÅL FÖR UNDERVISNINGEN

Målen för undervisningen i psykologi är att den studerande ska

- utgående från vetenskapliga fakta lära sig se mänskligt beteende som en helhet som är ett resultat av växelverkan mellan psykiska, biologiska, sociala och kulturella faktorer
- behärska psykologins centrala begrepp, frågeställningar och metoder att skaffa sig information samt känna till psykologiska forskningsresultat och utgående från dem kunna bedöma den vetenskapliga kunskapens och forskningsmetodernas möjligheter och begränsningar
- förstå etiska frågor inom psykologi och psykologisk forskning och kunna tillämpa sina kunskaper också för att bedöma psykologiska undersökningar
- tillägna sig psykologisk kunskap och kunna tillämpa den i sina studier och i vardagen, för att se sin livssituation och sina möjligheter, främja sin psykiska utveckling och hälsa samt för att utveckla sitt tänkande, sina människorelationer och sina sociala färdigheter

- kunna tillägna sig psykologisk kunskap genom olika informationskällor och kunna bedöma informationens tillförlitlighet
- kunna använda psykologisk kunskap för att analysera ämnesövergripande teman och fenomen
- kunna tillämpa psykologisk kunskap för att främja jämlikhet, jämställdhet och hållbar utveckling.

BEDÖMNING

Vid bedömningen fäster man uppmärksamhet vid den studerandes teoretiska kunskaper såväl som förmågan att tillämpa psykologisk kunskap i vanliga situationer och i vardagslivet. Förmåga att bearbeta information och behärska helheter i stället för upprepning av enskilda fakta betonas. Den studerande ska på ett mångsidigt sätt visa att hen har förstått det centrala innehållet och kan utvärdera och tillämpa sina kunskaper.

De tillämpade kurserna kan avläggas i valfri ordning. Förkunskaper: introduktionskursen i psykologi (PS1).

På vuxenlinjen finns det ingen obligatorisk psykologikurs.

OBLIGATORISKA KURSER

1. PSYKISK AKTIVITET OCH LÄRANDE (PS1)

MÅL

Kursens mål är att den studerande ska

- förstå betydelsen av biologiska, psykiska, sociala och kulturella faktorer för att kunna förklara och förstå mänskligt beteende
- känna till psykologins centrala ämnesområden såsom känslor, motivation och kognitiva funktioner, samt kunna iakttä och reflektera över mänskligt beteende och sin egen psykiska hälsa med hjälp av begrepp som beskriver dessa
- fördjupa sig i psykologisk kunskap som berör lärprocesser och med hjälp av kunskapen kunna reflektera över sina studier
- kunna ge exempel på psykologiska forskningsområden och undersökningar inom dem samt analysera och bedöma motiven bakom forskningen och bevekelsegrund
- förstå att psykologisk kunskap baserar sig på forskning och kunna beskriva centrala kännetecken för vetenskapligt tänkande.

CENTRALT INNEHÅLL

Medveten och omedveten psykisk aktivitet

- biologiska faktorer som inverkar på mänskligt beteende samt grundläggande kunskap om nervsystemets funktion
- grundläggande kunskap om känslor och motivation
- betydelsen av kognitiva tolkningar i mänskligt beteende

Sociala och kulturella faktorerers inverkan på människans beteende

- grundläggande kunskap om socialisation och hur man tillägnar sig normer

- exempel på situationsfaktorer som påverkar individens beteende

Fördjupning i ett valbart fenomen, till exempel aggressivitet, nervositet, beroenden, ätbeteende, socialt samspel, lycka eller kärlek

Studier och lärande ur ett psykologiskt perspektiv

- den biologiska, kognitiva och sociokulturella grunden för lärande
- effektiva studiemetoder
- motivation och lärande

Uppkomsten av psykologisk kunskap

- psykologiska forskningsobjekt
- skillnaden mellan vardagskunskap och vetenskaplig kunskap
- exempel på psykologiska forskningsmetoder

NATIONELLA FÖRDJUPADE KURSER

2. MÄNNISKANS UTVECKLING (PS2)

MÅL

Kursens mål är att den studerande ska

- veta hur man undersöker människans utveckling och kunna bedöma kunskapens tillförlitlighet
- kunna beskriva faktorer som påverkar människans utveckling och växelverkan mellan dem
- fördjupa sig i olika delområden av människans utveckling och kunna beskriva växelverkan mellan dem samt kunna förklara utvecklingens kontinuitet under människans levnadslopp
- fördjupa sig särskilt i barn- och ungdomspsykologi samt teorier och forskningsrön inom dem
- känna till principerna för nervsystemets funktion och förstå sambandet mellan nervsystemet och individens psykiska utveckling
- kunna bedöma utvecklingspsykologisk kunskap och tillämpa den för att förstå sig själv och andra människor.

CENTRALT INNEHÅLL

Forskning om utvecklingen

Olika utvecklingsområden och faktorer som påverkar dem i barndomen och ungdomen

- fysisk-motorisk utveckling
- kognitiv utveckling
- emotionell utveckling
- psykosocial utveckling
- utveckling av jaget och jaguppfattningen

Den psykiska utvecklingen under ungdomsåren och särskilda utmaningar som är förknippade med den

- tankeutveckling
- identitetsutveckling: personlig, social och kulturell identitet
- könsidentitet och sexuell utveckling
- utveckling av exekutiva funktioner och deras neurologiska orsaker

Utvecklingens kontinuitet under levnadsloppet

- begreppet levnadslopp
- växelverkan mellan faktorer som påverkar utvecklingen
- en teori som förklarar utvecklingens kontinuitet

Biologiska och sociokulturella faktorer som påverkar utvecklingen

- nervsystemets mognad
- hjärnans utveckling under en livstid
- växelverkan mellan arv och miljö
- tidigt socialt samspel och känslomässig anknytning
- socialisation och kulturella skillnader i utvecklingen

3. MÄNNISKAN SOM INFORMATIONSBEHANDLARE (PS3)

MÅL

Kursens mål är att den studerande ska

- känna till de allmänna principerna som styr kognitiv aktivitet och kunna tillämpa dem för att undersöka kognitiva fenomen
- fördjupa sig i de grundläggande kognitiva funktionerna, dvs. perception, uppmärksamhet och minne, samt med en mer avancerad kognitiv aktivitet, till exempel beslutsfattande, problemlösning, sakkunskap eller språkliga funktioner
- fördjupa sig i forskningen om kognitiva funktioner och kunna bedöma den
- förstå den neurologiska bakgrunden till kognitiv aktivitet och sambandet mellan kognitiva och psykiska funktioner.

CENTRALT INNEHÅLL

- principer för kognitiv aktivitet, såsom inre modeller och varseblivningscirkeln
- den neuropsykologiska bakgrunden till kognitiva funktioner
- forskningsmetoder inom kognitiv psykologi och hjärnforskning
- de grundläggande kognitiva funktionerna perception, uppmärksamhet och minne och deras biologiska bakgrund
- undersökning av en valbar mera avancerad kognitiv funktion, till exempel språk, problemlösning, beslutsfattande eller sakkunskap

4. KÄNSLOR, PSYKISKT VÄLBEFINNANDE OCH MENTAL HÄLSA (PS4)

MÅL

Kursens mål är att den studerande ska

- få kunskap om forskning som gäller känslor och mental hälsa och förstå hur dessa kan undersökas samt kunna bedöma forskning kritiskt
- kunna beskriva hur känslor föds genom samverkan mellan biologiska och kognitiva faktorer och kunna reflektera över deras kulturbundenhet
- kunna analysera känslors betydelse för kommunikation och välbefinnande
- känna till faktorer som påverkar det psykiska välbefinnandet och olika sätt att upprätthålla den psykiska balansen
- kunna analysera sitt eget psykiska välbefinnande ur ett psykologiskt perspektiv och få verktyg att hitta lösningar som stödjer det egna välbefinnandet
- förstå psykologiska, biologiska, sociala och kulturella faktorer som påverkar den mentala hälsan
- känna igen de vanligaste mentala störningarna och problemen samt förstå svårigheten i att definiera mental hälsa och mentala problem
- tillägna sig djupare kunskap om minst en mental störning: orsaker, symptom och vård.

CENTRALT INNEHÅLL

- hur känslor uppkommer, den biologiska grunden för minst en känsla
- känslor som föremål för psykologisk forskning
- känslor som universella och kulturbundna företeelser
- känslornas betydelse som verktyg för att förstå sig själv
- psykiskt välbefinnande och upprätthållande av psykisk balans
- sömn och soande som bidragande faktorer till välbefinnande
- stress, kriser och olika sätt att hantera dem
- centrala mentala problem och vård av dem
- faktorer som bidrar till uppkomsten av mentala problem
- betydelsen av den sociala miljön för individens välbefinnande

5. MÄNNISKAN SOM INDIVID OCH SOCIAL VARELSE (PS5)

MÅL

Kursens mål är att den studerande ska

- förstå vidden av begreppet personlighet
- känna igen och kunna förklara centrala skillnader mellan individer, såsom temperament, personlighetsdrag, intelligens, begåvning och tolkningsmönster
- känna till den biologiska grunden för individuella skillnader
- tillägna sig kunskap om forskning som gäller personlighet och socialpsykologi
- fördjupa sin förståelse för psykologiska forskningsmetoder när det gäller undersökning av individuella skillnader och personlighetspsykologisk forskning
- kunna analysera individens beteende som ett resultat av växelverkan mellan personlighet, situationsfaktorer och kultur
- kunna tillämpa personlighetspsykologisk och socialpsykologisk kunskap för att förstå olikhet.

CENTRALT INNEHÅLL

- definition av personlighet
- det varaktiga och det föränderliga i personligheten
- minst två personlighetsteorier, -modeller eller -perspektiv, till exempel inom sociokognitiv, psykodynamisk eller humanistisk psykologi, temperamentsteori eller egenskapsteori
- undersökning av individuella skillnader
- hur situationsfaktorer och gruppfenomen påverkar individens beteende i grupper och sociala nätverk
- kulturens inverkan på personligheten, kommunikationen och den sociala aktiviteten

SKOLVISA TILLÄMPADE KURSER

6. SOCIALPSYKOLOGI (PS6)

MÅL

Att förstå dels hur individen interagerar med gruppen, dels hur grupper interagerar sinsemellan. Förutom teoretisk förståelse har kursen som mål att granska socialpsykologiska fenomen också ur ett praktiskt perspektiv genom olika övningar.

CENTRALT INNEHÅLL

Kursen fokuserar på gruppens utveckling och dynamik, som analyseras med hjälp av begrepp som roll, norm, kommunikation, konformitet, makt och status. Reklam, propaganda och sociala medier är exempel på fenomen som kan behandlas. Dessutom presenteras centrala teorier inom socialpsykologin.

BEDÖMNING

Kursen bedöms med prestationsanteckning (A = avlagd, U = underkänd).

7. KÖNSPSYKOLOGI (PS7)

MÅL

Att förstå hur biologiska, sociala och psykiska faktorer samverkar vid uppkomsten av genus och sexuell orientering.

CENTRALT INNEHÅLL

Kursen fokuserar på hur individens könsidentitet formas och utvecklas, samt på frågor om sexuell orientering. Även frågor som berör sexuella minoriteter och deras ställning i samhället tas upp. Fenomenen analyseras och diskuteras utgående från centrala utvecklings- och socialpsykologiska teorier.

BEDÖMNING

Kursen bedöms med prestationsanteckning (A = avlagd, U = underkänd).

8. PSYKOLOGI SOM VETENSKAP (PS8)

MÅL

Den studerande lär sig att skilja mellan vetenskap och pseudovetenskap, samt att analysera och diskutera vetenskapliga rapporter och artiklar. Kursen utmynnar i ett självständigt forskningsarbete som presenteras skriftligt och muntligt. Kursen fungerar även som en repetitionskurs som förbereder den studerande för studentprovet i psykologi.

CENTRALT INNEHÅLL

Jämförelse mellan kvalitativa och kvantitativa undersökningsmetoder, bland annat utgående från skillnaden mellan förståelse och förklaring, samt olika felkällor. Dessutom behandlas olika etiska aspekter som är relaterade till psykologisk forskning. Kunskap om hur vetenskapliga artiklar är uppbyggda ingår också i kursen.

BEDÖMNING

Kursen bedöms med prestationsanteckning (A = avlagd, U = underkänd).

9. MAKT OCH ONDSKA (PS9)

Kursen är fenomenbaserad och ämnesöverskridande (hi, re, lk, fil, ps). Den förverkligas som ett samarbete mellan Tölö gymnasium och Brändö gymnasium och kan innefatta en studieresa till förintelsens minnesmärken i Polen och Tyskland.

MÅL

- förstå bakgrund och orsaker till folkmord och människorättsbrott i modern och historisk tid
- kunna identifiera och analysera maktstrukturer och maktmissbruk på många olika nivåer
- få inblick i ondskans mekanismer
- genom samarbete med andra studerande utveckla sina sociala färdigheter

CENTRALT INNEHÅLL

- Folkmord i modern och historisk tid
- Förintelsen
- Rasbiologi och andra former av rasistiska ideologier
- Antisemitismens historia
- Fanatiska och extrema rörelser
- Makt och lydnad
- Härskartekniker och motstrategier mot maktmissbruk
- Propaganda och andra former av manipulation
- Etiska förebilder, personer som stått upp mot det onda

BEDÖMNING

Kursen bedöms med avlagd (=A) eller underkänd (=U). Bedömningen baserar sig på aktivitet och initiativ och seminariepresentationer.

8.12. HISTORIA

Undervisningen i historia stärker de studerandes allmänbildning och ger förutsättningar att förstå dagens värld och förändringsprocesser. Undervisningen ger även verktyg att förstå och förklara nutiden på historisk grund och med utblick mot framtiden. Historia är ett kulturorienterande ämne som fördjupar de studerandes individuella, nationella, europeiska och globala identitet. Historieämnet stöder deras utveckling till aktiva och fördomsfria samhällsmedlemmar som inser att mångfald berikar.

Undervisningen utgår från historia som vetenskap, Man fäster uppmärksamhet vid hur historisk kunskap är uppbyggd, vid att kritiskt bedöma dess tillförlitlighet och vid att historiska företeelser kan tolkas på olika sätt. Undervisningen i historia utvecklar förmågan att söka information, skilja på väsentliga och oväsentliga fakta och hantera stora kunskapsmängder. De studerande undersöker samband mellan det förflutna, nutid och framtid samt hur historiska fakta kan tolkas och brukas på olika sätt i samhället. Tid, förändring, kontinuitet, orsak och verkan samt empati utgör centrala begrepp i ämnet historia.

I undervisningen i historia studerar man den utveckling som har format nutiden, förhållandet mellan människan och miljön samt växelverkan mellan kultur, maktutövning och ekonomi. De studerande undersöker individens betydelse som samhällsaktör samt reflektera kring drivkrafter bakom, intentioner och motiv för individens och kollektivs agerande i historien. Undervisningen lyfter fram betydelsen av mänskliga rättigheter, jämlikhet och jämställdhet samt de möjligheter som demokrati och internationellt samarbete ger för att lösa dagens och framtidens utmaningar. Finlands historia studeras i ett globalt perspektiv.

MÅL FÖR UNDERVISNINGEN

Målen för undervisningen i historia är att den studerande ska

- få insikt i att historiska företeelser har en mångfald av aspekter och olika kulturella uttrycksformer
- behärska huvuddragen och de viktigaste händelserna och processerna i Finlands historia och i världshistorien, samt bakgrunden till och följderna av dem, och kunna kritiskt analysera och utvärdera deras orsaker och verkningar
- förstå nuet som resultat av en historisk utveckling och som utgångspunkt för framtiden, kunna relatera sin egen tid och sig själv till det historiska skeendet och därmed fördjupa sitt historiemedvetande
- kunna, som en ansvarsfull medborgare, skapa sig en idé om att respekt för mänskliga rättigheter, jämlikhet och demokrati är förutsättningar för en god värld
- kunna analysera historiska händelser och mänskliga handlingar mångsidigt och ur ett samtida perspektiv
- kunna producera kunskap om det förflutna genom att använda relevanta källor, bedöma information kritiskt samt förstå att historisk kunskap är relativ och därmed kan tolkas på olika sätt
- kunna använda historia för att bilda sig en välgrundad åsikt samt kritiskt bedöma olika historiebruk för att påverka i samhället och i andra sammanhang
- kunna tillämpa sina kunskaper i historia för att bedöma kulturella, samhälleliga och ekonomiska problem i dag och i framtiden och finna alternativa lösningar.

BEDÖMNING

Bedömningen i historieämnet fokuserar på hur väl den studerande behärskar kunskaper och färdigheter som är specifika för historia samt hur väl de allmänna målen för läroämnet uppnåts. Bedömning och respons under läroprocessen stödjer och utvecklar den studerandes förmåga att utgående från sina kunskaper i historia se historiska förlopp i ett större perspektiv som strukturerade helheter, att skilja på väsentliga och oväsentliga fakta, att överblicka tidsförlopp och orsakssammanhang och att kunna bedöma historiska fenomen och användningen av historia. Kursvitsordet grundar sig på kontinuerlig och mångsidig bedömning av den studerandes kunskaper och förmåga att tillämpa sina kunskaper i praktiken, såsom förmåga att använda historia för att bygga upp en argumentation, historiska fakta för att bilda sig en välgrundad åsikt och förmåga att kritiskt bedöma tolkningar och bruk av historia.

KURSORDNING

Kurserna rekommenderas att avläggas i ordningen HI1, HI2 och HI3.

För kurserna:

HI4, HI5 och HI6 rekommenderas att de avläggs under andra eller tredje studieåret.

HI7 är i förstahand avsedd för årskurs två.

HI8 förutsätter att man avklarat HI7.

HI9 förutsätter att man avklarat HI1.

HI10 rekommenderas att man gått kurs HI3.

På vuxenlinjen är kurserna HI1 och HI2 obligatoriska.

OBLIGATORISKA KURSER

1. MÄNNISKAN I EN FÖRÄNDERLIG OMVÄRLD (HI1)

Under kursen granskas växelverkan mellan individen, samhället och naturen i den europeiska och globala kulturmiljön. Tyngdpunkten i undervisningen ska ligga på att förklara nutiden och granska historiska fenomen i ett långtidsperspektiv. Under kursen bekantar sig den studerande med centrala förändringar i de socioekonomiska strukturerna samt social- och miljöhistorien från jordbrukets början till nutid. Den studerande övar sig att använda olika typer av historiska källor.

MÅL

Kursens mål är att den studerande ska

- förstå beroendeförhållandet mellan människan, naturen och samhället samt vilka utmaningar det innebär med tanke på en hållbar framtid
- förstå centrala processer som format europeiska kulturkretsar och samhällen samt det globala ekonomiska systemet
- kunna analysera beroendeförhållanden mellan befolkningsutveckling, ekonomi och samhällsstrukturer samt vilka utmaningar de innebär
- kunna kritiskt bedöma hur tekniken, vetenskapen och ny kunskap formar människors levnadsförhållanden
- kunna producera historisk information självständigt eller i grupp genom att använda mångsidiga, kritiskt granskade källor.

CENTRALT INNEHÅLL

Historia som vetenskap

- historieforskning, forskningsmetoder och användning av källor

Från fångstkultur till högkulturer och handelsstater

- jordbruket, arbetsfördelningen och kulturens uppkomst
- kulturerna i de stora floddalarna
- Medelhavets ekonomiska sfär och samhällena under antiken

Medeltidens ekonomi och samhälle

- feodalsamhället
- befolkningen, handeln och städerna under medeltiden

Uppkomsten av en världsekonomi

- Upptäcktsfärdernas förutsättningar och deras påverkan på samhällena
- kolonialismen och de första stegen mot en global ekonomi

Förutsättningarna för industrialiseringen samt de ekonomiska och samhälleliga följderna av den

- utvecklingen av modern vetenskap och teknik, ökad produktivitet och högre levnadsstandard
- förändringar i könsrollerna och arbetsfördelningen mellan könen
- flyttningsrörelser och miljökonsekvenser

Utvecklingen av det moderna konsumtionssamhället och gränserna för ekonomisk tillväxt

- ökat välbefinnande och uppkomsten av servicesamhället
- demografisk transition och de samhälleliga förutsättningarna för och effekterna av den
- 2000-talets nätverkssamhälle

2. INTERNATIONELLA RELATIONER (HI2)

Kursen behandlar centrala fenomen och förändrade maktförhållanden inom den internationella politiken från och med början av 1900-talet fram till i dag. Den internationella politiken analyseras utifrån olika ekonomiska och ideologiska modeller. Centrala teman är konflikten mellan konkurrens och samarbete, strävan efter balans och säkerhet samt konkurrensen mellan olika politiska system. Under kursen fördjupar den studerande sin förmåga att söka, analysera och producera information och att tolka och bedöma olika typer av källor som berör internationella relationer.

MÅL

Kursens mål är att den studerande ska

- behärska grundläggande begrepp och de viktigaste teoretiska modellerna inom internationell politik
- kunna använda mångsidiga informationskällor och urskilja propaganda som spritts i media under olika tider
- kunna beskriva betydelsen av ideologiska och ekonomiska intressekonflikter för de internationella relationernas utveckling och kunna bedöma hur de påverkar i dag och i framtiden
- kunna analysera orsakerna till och följderna av internationellt samarbete och internationella konflikter samt internationella samarbetsstrukturer och motsättningar
- följa med medierna aktivt och kritiskt granska aktuella internationella frågor samt kunna utreda och bedöma orsaker till konflikter och hur de kunde lösas.

CENTRALT INNEHÅLL

Grunderna i internationell politik

- bruket av historia som politiskt verktyg

Nationalstaternas blomstringstid och världskrigen

- imperialismens, nationalismens och andra ideologiers inflytande på internationell politik och samhällen
- följderna av första världskriget
- demokratiska och totalitära stater i internationell politik
- människorättsfrågor, förintelsen och andra folkmord
- andra världskriget och dess följder

En delad värld

- den ideologiska, ekonomiska och militära kampen mellan supermakterna under kalla kriget
- avkoloniseringen och dess följder
- kalla krigets slut och följder

En värld av ömsesidigt beroende

- Mellanöstern och andra konfliktområden samt olika typer av konflikter
- nya maktkoncentrationer i världen och växelverkan mellan dem
- FN och övriga internationella fredsorganisationer

3. DET SJÄLVSTÄNDIGA FINLANDS HISTORIA (HI3)

Kursens syfte är att analysera viktiga förändringsprocesser och utvecklingslinjer i Finlands historia från slutet av den autonoma tiden till nutid. Centrala föremål för granskning är utvecklingen av Finlands politiska och internationella ställning, kriser i anslutning till förändringarna, övergången från ståndssamhälle till medborgarsamhälle samt politiska, ekonomiska och kulturella brytningar. Under kursen undersöker den studerande olika källor, nya tolkningar och bruk av historia med avseende på Finlands historia.

MÅL

Kursens mål är att den studerande ska

- känna till utvecklingsförlopp som format den finländska kulturen och det finländska samhället samt kunna reflektera över framtida möjligheter
- känna till de viktigaste samhälleliga och ekonomiska förändringarna och deras betydelse i det finländska samhället från 1860-talet fram till i dag
- kunna ställa den politiska utvecklingen i Finland mot den allmänneuropeiska och världspolitiska bakgrunden
- förstå sambanden mellan olika företeelser i det ekonomiska, sociala, kulturella, ideologiska och politiska livet förr och i dag
- kunna bedöma tolkningar av Finlands historia och motiven bakom dem i en historisk kontext
- kunna analysera ideal och föreställningar som förknippas med finländskhet och finländsk kultur under olika tider och hur de påverkat dagens Finland.

CENTRALT INNEHÅLL

Hur Finland blev Finland

- arvet från den svenska tiden och autonomins betydelse samt 1860-talets brytningstid
- kulturella och samhälleliga förändringar vid övergången från 1800- till 1900-talet

Finlands väg till självständighet och de första åren av självständighet

- självständigheten i en internationell kontext
- inbördeskrigets orsaker och följder samt återuppbyggnadstiden

Finland i internationella konflikter

- säkerhetspolitiska alternativ före andra världskriget
- Finland i andra världskriget
- Finlands inrikespolitik och ställning i den internationella politiken under och efter kalla kriget

Utvecklingen mot dagens Finland

- samhälleliga och ekonomiska strukturomvandlingar, välfärdsstaten
- kultur, vetenskap och kunskap
- det kulturellt mångskiftande och internationella Finland

NATIONELLA FÖRDJUPADE KURSER

4. EN EUROPEISK VÄRLDSBILD VÄXER FRAM (HI4)

Under kursen granskas utvecklingen av samhälleligt tänkande, ideologier och mänskliga rättigheter samt mytiska, religiösa och vetenskapliga världsförklaringar från antiken till i dag. Under kursen fördjupar sig den studerande i kulturarvet, konsten och vetenskapen som uttryck för sin tid i Europa. Föremål för granskning är: den europeiska människan, förhållandet mellan individ och samhälle, kön och vardagsliv.

MÅL

Kursens mål är att den studerande ska

- känna till det viktigaste europeiska kulturarvet och förstå vilka faktorer som påverkat den europeiska kulturen
- kunna analysera betydelsen av vetenskapliga rön och världsbilder under olika tidsperioder
- kunna bedöma utvecklingen av olika ideologier samt deras effekter på den omgivande världen
- kunna analysera kultur i dess historiska kontext samt förstå växelverkan mellan kultur och politik
- kunna granska europeisk kultur som en del av den kulturella globaliseringen.

CENTRALT INNEHÅLL

Antikens kulturkrets

- kulturer och levnadssätt
- vetenskapens första steg och demokratins uppkomst

Den medeltida kulturen

- den medeltida världsbilden
- interaktion mellan religion, kultur och kulturkretsar

Den nya tidens genombrott

- renässansen och kunskapsrevolutionen
- reformationens betydelse
- kulturen under enväldets tid

Upplysningens tidevarv

- uppkomsten av en naturvetenskaplig världsbild
- upplysningens ideologiska grund och inflytande
- uppkomsten av mänskliga rättigheter och jämlikhetstänkande

Ideologiernas och industrialiseringens tid

- centrala idéer och konstströmningar
- vetenskapen utmanar religionen
- samhällsförändringar under borgerskapets århundrade

Den mångfasetterade nutiden

- massrörelsernas tid och den kommersialiserade populärkulturens uppkomst
- kulturell globalisering
- könsrollernas förändring
- vetenskapens utveckling och mediernas ökade betydelse

5. SVERIGES ÖSTRA RIKSHALVA BLIR FINLAND (HI5)

Kursen behandlar Finlands utveckling som en del av Östersjöområdets historia ända fram till autonomins tid. Under kursen undersöker den studerande utöver samhälle, ekonomi och miljö även växelverkan mellan grupper och individer, vardagshistoria och människors levnadssätt samt näringsgrenar under olika historiska tidsperioder. Man fördjupar sig i synnerhet i näromgivningens historiska källor och i olika forskningsmetoder.

MÅL

Kursens mål är att den studerande ska

- känna till det finländska kulturarvet
- känna till de historiska utvecklingslinjerna i Finland och deras koppling till Östersjöområdet
- kunna förknippa de historiska utvecklingslinjerna med sin hembygds historia och se utvecklingen också ur den enskilda människans synvinkel
- känna till befolkningens, de sociala förhållandenas och ekonomins utveckling i Finland
- kunna se och förstå sambanden mellan den finländska bildningen och den västerländska kulturen.

CENTRALT INNEHÅLL

Finlands område före korstågen

- forskningsmetoder och uppfattningar om folkgruppers ursprung i Finland
- det finländska stamsamhället under järnåldern

Medeltiden

- den statliga utvecklingen i Östersjöområdet
- fördelningen mellan religiös och världslig makt
- samhälle, näringar, levnadssätt och kultur

Nya tiden

- reformationen och en starkare regeringsmakt
- hur Finland påverkades av Sveriges stormaktssträvanden
- stånds- och jordbrukssamhället
- den framväxande ekonomin

En del av Sverige blir en del av Ryssland

- Finlands förändrade ställning och samhällsreformer i slutet av den svenska tiden
- Finlands införlivande med Ryssland och autonomins uppkomst
- det nationella uppvaknandet, bildning, vetenskap och konst

6. GLOBALA KULTURMÖTEN (HI6)

Under kursen fördjupar sig den studerande i begreppet kultur och hur tänkandet i fråga om kulturella skillnader förändrats samt undersöker hur inställningen till olika kulturer har varierat i takt med att tänkandet och samhällsstrukturen förändrats. Kultur ska ses som ett övergripande begrepp. Under kursen granskas möten och växelverkan mellan europeiska och utomeuropeiska kulturer under olika historiska tidsperioder.

MÅL

Kursens mål är att den studerande ska

- behärska grundläggande begrepp inom kulturforskning och olika sätt att dela in världen i kulturområden
- uppfatta hur kulturella värderingar och världsbilder kommer till uttryck i vardagslivet och sociala relationer
- förstå den historiska utvecklingen samt olika värderingar och levnadssätt inom det kulturområde som utforskas och kunna analysera kulturella skillnader och likheter som uppstått genom växelverkan med andra kulturer
- kunna analysera kulturella värderingar och bruk som förekommer inom exempelvis konsten, religioner och sociala strukturer
- kunna bedöma kulturell mångfald som en historisk del av europeisk kultur och analysera olika definitioner av kulturell mångfald
- kunna kritiskt granska och värdera påståenden om kulturella skillnader samt stereotyper som kopplas ihop med olika kulturer.

CENTRALT INNEHÅLL

Grunder och begrepp inom kulturforskning

Under kursen väljer man att granska ett eller flera av följande kulturområden:

- Amerikas ursprungskulturer
- Australiens och Oceaniens ursprungskulturer
- Asiens kulturer
- Afrikas kulturer
- arktiska kulturer
- Latinamerikas kulturer
- Mellanösterns kulturer.

SKOLVISA TILLÄMPADE KURSER

7. MAKT OCH ONDSKA (HI7)

Kursen är fenomenbaserad och ämnesöverskridande (hi, re, lk, fil, ps). Den förverkligas som ett samarbete mellan Tölö gymnasium och Brändö gymnasium och kan innefatta en studieresa till förintelsens minnesmärken i Polen och Tyskland.

MÅL

- förstå bakgrund och orsaker till folkmord och människorättsbrott i modern och historisk tid
- kunna identifiera och analysera maktstrukturer och maktmissbruk på många olika nivåer
- få inblick i onskans mekanismer
- genom samarbete med andra studerande utveckla sina sociala färdigheter

CENTRALT INNEHÅLL

- Folkmord i modern och historisk tid
- Förintelsen
- Rasbiologi och andra former av rasistiska ideologier
- Antisemitismens historia
- Fanatiska och extrema rörelser
- Makt och lydnad
- Härskartekniker och motstrategier mot maktmissbruk
- Propaganda och andra former av manipulation
- Etiska förebilder, personer som stått upp mot det onda

BEDÖMNING

Kursen bedöms med avlagd (=A) eller underkänd (=U). Bedömningen baserar sig på aktivitet och initiativ och seminariepresentationer.

8. RESA TILL FÖRINTELSENS MINNESMÄRKEN (HI8)

Resans syfte är att de studerande kan bekanta sig med några utvalda platser där Förintelsen skedde.

9. ARKEOLOGI (HI9)

MÅL

De studerande skall bli bekanta med arkeologiska teoretiska och praktiska arbetsmetoder samt forskningsläget inom arkeologi.

CENTRALT INNEHÅLL

Kursen består av en kort teoretisk introduktion i arkeologi och Finlands förhistoria. Vidiskuterar också vilka spår vi i dagens värld lämnar efter oss för framtidens arkeologi?

Därefter följer en praktisk del som kan bestå av t.ex. deltagande i en arkeologisk utgrävning eller kartläggning av stenåldersboplatser.

BEDÖMNING

Kursen bedöms med avlagd (=A) eller underkänd (=U). Bedömningen baserar sig på aktivitet och initiativ samt skriftliga inlämningsuppgifter och muntliga presentationer.

10. LOKALHISTORIA (HI10)

MÅL

- bli förtrogen med var historisk kunskap står att finna
- få en uppfattning om hur historisk kunskap skapas
- formulera ett problem på vilket man söker svar
- bli bekant med källkritik
- fördjupa kännedomen om Helsingfors historia

CENTRALT INNEHÅLL

- De studerande gör en presentation baserad på sin forskning
- Innehållet i kursen variera beroende på de studerandes val. Teman som kan behandlas är:
 - industrialiseringen
 - byggandet av nya stadsdelar
 - platser som bär på kollektiva upplevelser
 - händelser t.ex. storstrejken 1905, olympiska spelen 1952
- De studerande skall bli bekanta med hur olika typer av källor kan utnyttjas och tolkas så som:
 - fysiska omgivningen
 - fotografier
 - arkivmaterial
 - intervjuer och intervjuteknik
 - tidningar och skönlitteratur

BEDÖMNING

Kursen bedöms med avlagd (=A) eller underkänd (=U). Bedömningen baserar sig på aktivitet och initiativ samt på den muntliga presentationen av forskningsarbete.

8.13. SAMHÄLLSLÄRA

Undervisningen i samhällslära fördjupar de studerandes kunskaper om det omgivande samhället och ger dem förutsättningar att utvecklas till aktiva och engagerade medborgare med intresse för samhällsfrågor. Medborgarsamhället samt samhällets struktur och centrala företeelser, makt, ekonomi och medborgarinflytande granskas ur finländsk, europeisk och global synvinkel. Samhällsläran bygger på samhällsvetenskaplig och juridisk kunskap.

Samhällsläran ger de studerande förutsättningar för att kritiskt granska aktuella företeelser samt reflektera över framtida trender och alternativ. Den stärker också de studerandes ekonomikunskaper och juridiska förståelse samt uppmuntrar dem att aktivt delta i samhället. Utgångspunkten för undervisningen är att väcka ett genuint intresse för samhällsfrågor och världshändelser. Särskild uppmärksamhet fästs vid att utveckla färdigheter av betydelse för rollen som samhällsmedborgare, såsom att kunna söka information på olika sätt, kritiskt tolka information och statistiskt material samt diskutera och argumentera.

I undervisningen i samhällslära präglas värdegrunden av demokratiska principer, såsom jämlikhet, socialt ansvar, respekt för de mänskliga rättigheterna, åsiktsfrihet och aktivt medborgarskap samt uppskattning av arbete och företagsamhet.

MÅL FÖR UNDERVISNINGEN

Målen för undervisningen i samhällslära är att den studerande ska

- förstå samhällets karaktär och förändring som ett resultat av den historiska utvecklingen
- känna till grunderna för hur kunskap om samhället uppstår och behärska centrala samhällsliga och ekonomiska begrepp
- behärska grunderna för och tillvägagångssätten i det finska samhällssystemet, rättssystemet och näringslivet och kunna placera dem i europeiska och internationella sammanhang
- kunna bilda sig en samhällsuppfattning som bygger på ansvarskänsla, demokrati, respekt för jämlikhet och förståelse för olikhet
- känna till sina möjligheter att påverka som medlem i ett demokratiskt samhälle på lokal, nationell och internationell nivå och vara motiverad att delta som en aktiv och ansvarsfull medborgare
- kunna söka och hitta mångsidigt samhällsrelaterat och aktuellt material i olika källor, också med hjälp av digitala verktyg, samt kunna tolka och kritiskt granska verbal, visuell och statistisk information
- kunna bilda sig motiverade åsikter om värdefrågor, kontroversiella samhällsfrågor samt ekonomiska frågor
- kunna beskriva samband mellan komplexa samhällsfenomen, jämföra alternativa modeller för samhällsutveckling och ekonomisk utveckling samt bedöma olika motiv bakom och följder av samhällsbeslut och -åtgärder ur olika befolkningsgruppers perspektiv.

BEDÖMNING

Bedömningen i samhällsläran ska fokusera på hur den studerande behärskar de kunskaper, färdigheter och förfaringssätt som är specifika för samhällslära samt når de allmänna målen för läroämnet. Bedömning och respons under läroprocessen utvecklar den studerandes förmåga att behärska centrala begrepp och större helheter samt att bedöma betydelsen av samband mellan orsak och verkan och mellan olika företeelser. Bedömningen ska grunda sig på kontinuerlig och mångsidig utvärdering av kunskaperna. Man ska fästa uppmärksamhet vid den studerandes förmåga att söka information, uttrycka sina kunskaper och argumentera strukturerat samt kritiskt tolka samhällsfenomen och verbal, numerisk och grafisk information i olika former.

KURSORDNING

SL1 rekommenderas som inledning på studierna i samhällslära.
 SL2 och SL3 kan avläggas i valfri ordning.
 SL4 rekommenderas att avläggas under andra- eller tredjeåret.
 SL5 kan avläggas under första-, andra- eller tredjeåret.
 SL6 rekommenderas att avläggas under andra- eller tredjeåret.

På vuxenlinjen är kurserna SL1 och SL2 obligatoriska.

OBLIGATORISKA KURSER

1. DET FINLÄNDSKA SAMHÄLLET (SL1)

Kursen ger den studerande insikt i politiska system och samhällssystem och hur man kan påverka inom dem. Tyngdpunkten i kursen ska ligga på att analysera det finländska samhället med hjälp av statsvetenskapliga, socialpolitiska och sociologiska begrepp och teorier. Centrala perspektiv är demokrati, samhällets grundstrukturer och hur de uppstår och utvecklas, samt makt och påverkan med betoning på ett aktivt och engagerat medborgarskap.

MÅL

Kursens mål är att den studerande ska

- förstå grundstrukturerna i det finländska samhället på lokal och nationell nivå
- känna till grundläggande medborgerliga rättigheter, medel och möjligheter att påverka samt bli intresserad av att delta i samhället
- kunna granska samhället och dess utveckling analytiskt ur olika perspektiv
- känna till välfärds- och rättsstatens grundpelare och kunna jämföra olika välfärdsmodeller i Norden, Europa och på andra håll i världen
- kunna kritiskt granska samhällsinformation och motiveringar till samhällsbeslut på lokal och nationell nivå samt bedöma hur de påverkar olika befolkningsgrupper och samhällsaktörer.

CENTRALT INNEHÅLL

Det finländska samhällets struktur

- Finlands befolkningsstruktur – demografiskt och socialt sett
- faktorer som påverkar förändringar i befolkningsstrukturen

Rättsstaten och intern säkerhet

- grundläggande medborgerliga rättigheter och skyldigheter
- rättsväsendet, domsrätten och ordningsmakten

Välbefinnande och jämlikhet

- välfärdsstatens uppgifter och resurser
- finansieringen av den nordiska välfärdsstaten, dess fördelar och utmaningar
- jämlikhet och rättvisa i samhället

Makt, påverkan och beslutsfattande

- olika former av maktutövning i samhället
- demokrati och andra politiska system
- den kommunala och statliga beslutsprocessen i Finland
- påverkningssmedel i medborgarsamhället: val, partier, föreningsverksamhet och betydelsen av ett aktivt medborgarskap
- det förändrade mediefältet

2. EKONOMIKUNSKAP (SL2)

Kursen grundar sig på ekonomiska vetenskaper och vägleder den studerande att förstå ekonomiska verksamhetsprinciper och den aktuella ekonomisk-politiska debatten. Mikro- och makroekonomiska frågor behandlas ur medborgarnas, företagens och staternas perspektiv. Under kursen undersöker den studerande samband mellan ekonomi och politik samt vilken betydelse arbete och företagande har för finansieringen av välfärdsstaten. Den studerande analyserar även sambandet mellan ekonomi och miljö ur ett hållbarhetsperspektiv.

MÅL

Kursens mål är att den studerande ska

- kunna fatta ekonomiska beslut, ha kontroll över sin egen ekonomi och granska ekonomiska frågor också ur etiskt perspektiv samt förstå att Finland är en del av den globala ekonomin
- förstå betydelsen av arbete och företagsamhet för ekonomin och samhället
- känna till samhällsekonomis grunder, centrala begrepp och teorier samt förstå näringslivets strukturer och verksamhetsprinciper
- kunna kritiskt analysera argument i en ekonomisk debatt
- kunna analysera olika alternativ till ekonomisk-politiska lösningar och analysera bakgrunden till och följderna av dem.

CENTRALT INNEHÅLL

Samhällsekonomi och privat ekonomi

- grundläggande ekonomiska begrepp, hur ekonomisk kunskap uppstår
- hantering av den egna ekonomin
- arbete, företagsamhet samt företag och deras roll i samhällsekonomin
- det samhällsekonomiska kretsloppet samt växelverkan mellan privathushåll och samhällsekonomi

Marknaden, konjunkturer och näringsliv

- fri konkurrens och prisbildning
- finansinstitut, placering och riskhantering
- ekonomiska konjunkturväxlingar
- arbetslöshet och arbetskraftsbrist

Ekonomisk politik

- utgångspunkter för ekonomisk tillväxt, fördelar och problem
- beskattningens betydelse för skattebetalarna samt för den statliga och kommunala ekonomin
- ekonomisk-politiska medel
- politikens och marknadskrafternas betydelse för ekonomiska beslut

Den internationella ekonomin och Finland

- den globala ekonomin
- Finlands utrikeshandel och dess betydelse
- ekonomiska framtidsutsikter

3. FINLAND, EUROPA OCH EN VÄRLD I FÖRÄNDRING (SL3)

Kursen fördjupar den studerandes kunskap om Europas ekonomiska och politiska integration och den enskilda medborgarens ställning i ett integrerat Europa och i en global värld. Under kursen lär sig den studerande att följa med aktuella händelser i världen. Kursen sporrar den studerande att delta i debatter om olika händelser inom internationell politik. I kursen betonas undersökande arbetssätt där man använder medier och andra mångsidiga informationskällor.

MÅL

Kursens mål är att den studerande ska

- få en bred överblick av verksamheten i Europeiska unionen och kunna söka jämförande information om den
- förstå sina möjligheter att påverka och kunna agera som en världsmedborgare
- kunna analysera fördelar och nackdelar, möjligheter och utmaningar som den europeiska integrationen medför
- kunna bedöma hur globaliseringen påverkar det egna livet samt Finlands ekonomiska och politiska system
- kunna analysera nya hot mot medborgarnas säkerhet och den internationella säkerhetsmiljön och möjligheter att avvärja dem.

CENTRALT INNEHÅLL

Europa och europeisk identitet

- värderingar, politiska kulturer och kulturell mångfald
- grundläggande friheter och medborgarskap
- Finland och Norden i Europa

Den europeiska integrationens mål och verksamhet

- EU:s beslutsfattande och gemensamma ekonomi-och finanspolitik samt utmaningar angående dem
- Finland som en del av Eurosystemet
- utmaningar och möjligheter inom EU och de närliggande områdena

Säkerhet och nya framtida utmaningar

- Finlands säkerhetsmiljö och säkerhetspolitik samt nya hot mot säkerheten
- Finland och främjande av internationellt samförstånd
- globalisering, miljön, befolkningen och en hållbar framtid

NATIONELL FÖRDJUPAD KURS

4. MEDBORGARENS LAGKUNSKAP (SL4)

Under kursen fördjupar den studerande sig i grunderna för Finlands rättssystem och hur man kan utöva sina juridiska rättigheter. Hen bekantar sig med juridiska avtal och informationskällor och fördjupar sig i hur man behandlar allmänt förekommande juridiska frågor.

MÅL

Kursens mål är att den studerande ska

- ha grundläggande kunskaper om Finlands rättsordning och dess viktigaste principer
- känna till internationella domstolar som är relevanta för det finländska domstolsväsendet och den enskilda medborgaren
- kunna bedöma sina rättigheter, fördelar och skyldigheter som medborgare, arbetstagare och konsument samt själv kunna sköta de vanligaste rättsärendena
- kunna söka och använda central juridisk information
- kunna handla rätt och lagligt samt tillämpa sina kunskaper i lagkunskap.

CENTRALT INNEHÅLL

Grunderna i lagkunskap

- grundläggande begrepp och hur man söker juridisk information

Medborgarens vanligaste rättsområden

- familjerätt
- arbetsrätt
- konsumentskydd

- gäld, säkerheter och insolvens
- boende
- överklagande av myndigheters beslut
- upphovsrätt
- miljö rätt
-

Straff- och processrätt

- brottsutredning och åtalsprövning
- rättegångar och alternativ till dem
- olika former av straff
- internationell rätt och åberopande av den

SKOLVISA TILLÄMPADE KURSER

5. SAMHÄLLSFORUM (SL5)

MÅL

Att ge de studerande verktyg att förstå den värld de lever i samt att utveckla förmåga till källkritik.

CENTRALT INNEHÅLL

- Den studerande väljer ett aktuellt nyhetstema i världen som man följer och redovisar för vid varje lektion.
- Vi ser på aktuella dokumentärer. Studiebesök och gästföreläsare kan ingå.
- Samtidigt behandlas även andra aktualiteter i den takt de växer fram. Massmedia utnyttjas i stor utsträckning. De studerande sammanställer en portfolio över sina valda teman.

BEDÖMNING

Kursen bedöms med avlagd (=A) eller underkänd (=U). Bedömningen baserar sig på portfolion och presentationerna samt övrig timaktivitet.

6. UNG FÖRETAGSAMHET (SL6)

MÅL

De studerande bekantar sig med företagsamhet och marknadsföring under läsåret genom att grunda ett företag inom programmet Ung företagsamhet.

CENTRALT INNEHÅLL

- Grunda, driva och avsluta ett företag
- Marknadsföring och kundkontakt
- Förvaltning och ekonomi
- Företagets organisation

BEDÖMNING

Kursen bedöms med avlagd (=A) eller underkänd (=U). Bedömningen baserar sig på aktivitet och initiativ samt skriftliga inlämningsuppgifter och muntliga presentationer.

8.14. RELIGION

Uppdraget för undervisningen i religion är att stödja de studerande att utveckla sin allmänbildning i religion och livsåskådning. I religionsundervisningen får de studerande kunskap om religioner, olika uttryck för religiositet samt irreligiositet. Religionerna studeras som en del av kulturen, kulturarvet och samhället och som en del av det individuella och kollektiva livet. Undervisningen ger mångsidig kunskap om religioner och livsåskådningar och hjälper de studerande att förstå debatten kring dem.

De studerande handleds att undersöka religioner och livsåskådningar analytiskt ur olika perspektiv. Religionsundervisningens mål är att ge de studerande förutsättningar att bygga sin egen världsåskådning och bedöma den samt att ta del av dialogen mellan religioner och livsåskådningar. Läroämnet stödjer de studerande att utvecklas till ansvarsfulla medlemmar i det demokratiska samhället. Olika synsätt tas i beaktande och den enskildes övertygelse bör respekteras i religionsundervisningen. Teologisk och religionsvetenskaplig forskning såväl som kultur-, samhälls- och konstforskning utnyttjas i undervisningen. Också de olika religionernas egna källor och aktuellt material ur olika medier används. Varierande studiemiljöer samt de möjligheter som digitala verktyg ger utnyttjas mångsidigt i undervisningen. Aktiverande arbetssätt betonas.

MÅL FÖR UNDERVISNINGEN

Målen för religionsundervisningen är att

- utveckla den studerandes kulturella läskunnighet i anslutning till religioner och livsåskådningar
- mångsidigt belysa begreppet helig i olika religioner och kulturer och hur det påverkar människors beteende
- fördjupa den studerandes kännedom om religionernas historiska och nutida betydelse på olika håll i världen
- fördjupa den studerandes kännedom om den egna religionens särdrag och kulturella inflytande
- fördjupa den studerandes kännedom om religionernas inre mångfald
- öka den studerandes kunskap om speciella kännetecken för religiöst språk och religiös symbolik
- närmare belysa relationen mellan religiös och vetenskaplig kunskap samt känna till centrala perspektiv och metoder inom religionsforskning hjälpa den studerande att bygga upp, gestalta och bedöma sin egen världsåskådning och kulturella identitet
- utveckla den studerandes förmåga att förstå människor med en annan övertygelse och att umgås med människor som kommer från olika kulturer och har ett annat tänkesätt
- utveckla den studerandes förmåga att respektera de mänskliga rättigheterna och kunna analysera religioner och livsåskådningar ur ett människorättsperspektiv
- utveckla den studerandes förmåga att leva som en ansvarsfull och aktiv medborgare
- utveckla den studerandes förmåga att diskutera och reflektera kring religiösa och etiska frågor och på egen hand kunna söka fram och kritiskt bedöma fakta om religion.

BEDÖMNING

Bedömningens mål är att handleda och uppmuntra den studerande att långsiktigt planera, utvärdera och

utveckla sin egen läroprocess. Bedömningen i religion fokuserar på den studerandes kunskaper i religion samt hens förmåga att tillämpa och utvärdera dem och förmåga att samtala om religion och livsåskådning. Bedömningen har fokus på såväl kommunikativa färdigheter som på allmänbildande kunskaper om religions- och åskådningsfrågor.

På vuxenlinjen är endast kursen RE1 obligatorisk.

8.14.1. EVANGELISK-LUTHERSK TRO

OBLIGATORISKA KURSER

1. RELIGION SOM FENOMEN – I KRISTENDOMENS, JUDENDOMENS OCH ISLAMIS FOT-

SPÅR (RE1)

MÅL

Kursens mål är att den studerande ska

- förstå religiösa och icke religiösa livsåskådningars natur och inre mångfald
- kunna analysera religion som ett fenomen och känna till religionsforskning
- känna till judendomens, kristendomens och islams gemensamma rötter samt deras centrala drag, kulturarv och inflytande i samhället
- kunna diskutera aktuella frågor som berör judendomen, kristendomen och islam
- utveckla förmåga att komma till rätta i mångreligiösa och mångkulturella miljöer och arbetsmiljöer.

CENTRALT INNEHÅLL

- religionen som fenomen, definition av religion, religionsforskning
- modern andlighet, sekularisering, irreligiositet och religionsfrihet
- den religiösa situationen i Finland och i världen
- den kulturella bakgrunden till Mellanösterns monotheistiska religioner, deras uppkomst, centrala och gemensamma drag
- de heliga skrifternas tillkomst och ställning samt hur de används och tolkas i judendomen, kristendomen och islam
- judendomens och islams inre mångfald, etik, levnadssätt, förhållande till samhället på olika håll i världen och betydelse för den västerländska kulturen
- aktuella frågor som gäller möten mellan olika livsåskådningar

2. KRISTENDOMEN SOM VÄRLDSOMFATTANDE RELIGION (RE2)

MÅL

Kursens mål är att den studerande ska

- förstå kristendomens betydelse ur kulturellt, samhälleligt och individuellt perspektiv

- känna till centrala riktningar inom kristendomen samt bakgrunden till deras uppkomst och kunna jämföra deras centrala drag
- fördjupa sig i olika tolkningssätt och uttrycksformer inom kristendomen på olika håll i världen
- kunna analysera och bedöma den aktuella debatten om kristendomen.

CENTRALT INNEHÅLL

- kristendomens ställning och samverkan med den omgivande kulturen i olika delar av världen
- den katolska, ortodoxa och protestantiska, i synnerhet den lutherska, kyrkans uppkomst, särdrag, etiska tänkande och inflytande i samhället
- karismatisk kristendom och kontextuell teologi
- huvuddragen i religioner som har sina rötter i kristendomen
- religionens ställning och bakgrunden till den i olika delar av Europa
- ekumenik och dialog mellan olika livsåskådningar
- aktuella frågor som berör kristendomen och bakgrunden till dem

NATIONELLA FÖRDJUPADE KURSER

3. RELIGIONER OCH RELIGIÖSA RÖRELSE I VÄRLDEN (RE3)

MÅL

Kursens mål är att den studerande ska

- känna till religioner som uppkommit i Indien, Kina och Japan som en del av det individuella och kollektiva livet samt religionernas inflytande på kultur och samhälle
- känna till hur religioner som uppkommit i Indien och Kina syns och påverkar i västländerna
- känna till naturreligionernas utbredning och centrala drag
- fördjupa sig i bakgrunden till nyreligiösa rörelser och deras centrala drag
- utveckla förmåga att komma till rätta i arbetslivet och i internationella miljöer.

CENTRALT INNEHÅLL

- den hinduiska världsbilden och livsstilen samt hinduismens mångfald och inflytande på Indiens kultur, samhälle och politik
- den religiösa situationen i dagens Indien
- centrala drag i jainismen och sikhismen
- den buddhistiska livsstilen, buddhistiska läror och riktningar samt buddhismens inflytande på asiatiska kulturer
- centrala drag i den gamla kinesiska folktron, konfucianismen och taoismen och deras inflytande på det kinesiska tänkesättet och samhället
- den religiösa situationen i dagens Kina
- shintoismen som etnisk religion i Japan samt religionernas inflytande på det japanska samhället och japansk politik
- de asiatiska religionernas inflytande i västländerna
- naturreligionernas och voodoons centrala drag och utbredning
- bakgrunden till nyreligiösa rörelser och deras centrala drag

SKOLVISA TILLÄMPADE KURSER

7. MAKT OCH ONDSKA (RE7)

Kursen är fenomenbaserad och ämnesöverskridande (hi, re, lk, fil, ps). Den förverkligas som ett samarbete mellan Tölö gymnasium och Brändö gymnasium och kan innefatta en studieresa till förintelsens minnesmärken i Polen och Tyskland.

MÅL

- förstå bakgrund och orsaker till folkmord och människorättsbrott i modern och historisk tid
- kunna identifiera och analysera maktstrukturer och maktmissbruk på många olika nivåer
- få inblick i ondskans mekanismer
- genom samarbete med andra studerande utveckla sina sociala färdigheter

CENTRALT INNEHÅLL

- Folkmord i modern och historisk tid
- Förintelsen
- Rasbiologi och andra former av rasistiska ideologier
- Antisemitismens historia
- Fanatiska och extrema rörelser
- Makt och lydnad
- Härskartekniker och motstrategier mot maktmissbruk
- Propaganda och andra former av manipulation
- Etiska förebilder, personer som stått upp mot det onda

BEDÖMNING

Kursen bedöms med avlagd (=A) eller underkänd (=U). Bedömningen baserar sig på aktivitet och initiativ och seminariepresentationer.

8. RESA TILL FÖRINTELSENS MINNESMÄRKEN (RE8)

Resans syfte är att de studerande kan bekanta sig med några utvalda platser där Förintelsen skedde.

8.14.2. ORTODOX TRO

OBLIGATORISKA KURSER

1. RELIGION SOM FENOMEN – DEN ORTODOXA LÄRAN, JUDENDOMEN OCH ISLAM (RO1)

MÅL

Kursens mål är att den studerande ska

- kunna analysera religion som ett fenomen och känna till religionsforskning
- få kunskap om judendomens, kristendomens och islams uppkomst och väsen
- förstå förhållandet mellan judendomen, kristendomen och islam förr och i dag
- känna till de tre monoteistiska religionernas centrala drag, kulturarv och inflytande, i synnerhet på kristendomen och samhället i öst
- känna till de viktigaste skedena i kristendomens uppkomst och utveckling
- förstå orsakerna till delningen av den kristna kyrkan och uppkomsten av frikyrkor samt känna igen deras särdrag
- kunna diskutera aktuella frågor i Mellanöstern och Europa ur ett religiöst perspektiv
- urskilja olika livsåskådningars betydelse i individens vardag och i arbetslivet.

CENTRALT INNEHÅLL

- religionen som fenomen, definition av religion, religionsforskning
- den moderna tidens religiositet, sekularisering, irreligiositet och religionsfrihet
- de monoteistiska religionerna i Mellanöstern: gemensamma rötter och drag, kulturell bakgrund
- de heliga skrifternas ställning och betydelse samt hur de tolkas i judendomen, kristendomen och islam
- hur Mellanösterns religioner påverkat den europeiska kulturen och vardagen
- aposteln Paulus missionsresor från Jerusalem till Europa
- de första kristna synoderna
- den kristna kyrkans delning
- den katolska kyrkan och protestantismens uppkomst
- Luther och de nordiska länderna
- kristna frikyrkor
- irreligiositet

2. ORTODOXIN I VÄRLDEN (RO2)

MÅL

Kursens mål är att den studerande ska

- känna till den ortodoxa kyrkans apostoliska tradition
- uppfatta kyrkolärarnas betydelse i kyrkans tradition
- känna till det centrala innehållet och grunden för etiskt tänkande i den ortodoxa läran
- kunna analysera den ortodoxa kyrkans betydelse ur ett individuellt och kollektivt perspektiv
- fördjupa sig i den ortodoxa läran och dess praxis
- veta vilka historiska faktorer som bidragit till uppkomsten av asketismen och klosterväsendet
- känna till lokala ortodoxa kyrkor och olika inriktningar inom den östliga kyrkan
- förstå hur den ortodoxa kyrkans administration utvecklats och fungerar i dag
- fördjupa sig i särdragen för den ortodoxa kyrkan i Finland
- få kunskap om kontakten mellan olika kyrkor.

CENTRALT INNEHÅLL

- den kristna kyrkans expansion
- patriarkaten och lokala kyrkor

- de orientaliska kyrkorna
- uppkomsten av asketismen och klosterväsendet och deras samhälleliga betydelse
- den ortodoxa läran, etiken och antropologin genom synoderna och kyrkans stora lärare
- människans livscykel och den ortodoxa läran
- ortodoxa seder och bruk
- den ortodoxa tron i Östeuropa och den nyortodoxa världen
- den ortodoxa kyrkan i Finland förr och nu
- ekumenik och dialog mellan religioner

NATIONELLA FÖRDJUPADE KURSER

3. RELIGIONER OCH RELIGIÖSA RÖRELSE I VÄRLDEN (RO3)

MÅL

Kursens mål är att den studerande ska

- känna till religioner som uppkommit i Indien, Kina och Japan som en del av det individuella och kollektiva livet samt religionernas inflytande på kultur och samhälle
- känna till hur religioner som uppkommit i Indien och Kina syns och påverkar i västländerna
- känna till naturreligionernas utbredning och centrala drag
- fördjupa sig i bakgrunden till nyreligiösa rörelser och deras centrala drag
- utveckla förmåga att komma till rätta i arbetslivet och i internationella miljöer
- kunna studera religiösa drag också ur den egna religionens perspektiv.

CENTRALT INNEHÅLL

- den hinduiska världsbilden och livsstilen samt hinduismens mångfald och inflytande på Indiens kultur, samhälle och politik
- den religiösa situationen i dagens Indien
- centrala drag i jainismen och sikhismen
- buddistiska läror och riktningar, den buddhistiska livsstilen samt buddhismens inflytande på asiatiska kulturer och samhällen
- den gamla kinesiska folktron, konfucianismen och taoismen och deras inflytande på det kinesiska tänkesättet och samhället
- den religiösa situationen i dagens Kina
- shintoismen som etnisk religion i Japan samt religionernas inflytande på det japanska samhället och japansk politik
- de asiatiska religionernas inflytande i västländerna
- naturreligionernas och voodooons centrala drag och utbredning
- bakgrunden till nyreligiösa rörelser och deras centrala drag

4. RELIGION I DET FINSKA SAMHÄLLET (RO4)

MÅL

Kursens mål är att den studerande ska

- fördjupa sig i andlighet i Finland i ett historiskt och i ett nutidsperspektiv

- få en bild av samverkan mellan religion och samhälle i dagens samhälle
- fördjupa sig i religionernas inflytande och betydelse inom den offentliga, privata, tredje och fjärde sektorn
- se kyrkans verksamhet som ett stöd för människan i vardagen och som en del av det moderna samhället
- förstå att kunskap om religioner behövs på olika områden i samhällslivet
- kunna analysera den aktuella debatten kring religionsfrihet samt samverkan mellan religion och samhälle och anknytande lagstiftning
- utveckla förmåga att leva som en aktiv medborgare och medlem i samhället utifrån den egna religionens utgångspunkter
- utveckla förmåga att ta del av dialogen mellan religioner och livsåskådningar

CENTRALT INNEHÅLL

- finländsk andlighet förr och i dag, religion och religiösa samfund i Finland, sekularisering
- olika former av religiösa samfund och deras förhållande till samhället
- hur religionerna format det finländska samhället under olika tider
- dialogen mellan religioner och livsåskådningar i dagens Finland
- religion och lagstiftning, religions- och livsåskådningsfrihet samt frågor om jämställdhet och diskriminering
- religionens betydelse, synlighet och rättigheter inom den offentliga sektorn, politiken, i arbetslivet och ekonomin
- ortodoxa samfund som aktörer inom tredje sektorn
- religionens betydelse i individens och familjernas liv, seder och bruk i Finland
- irreligiositet, religionskritik och icke religiösa seder och bruk i Finland

5. KONSTEN I DEN ORTODOXA KYRKAN OCH ANDRA RELIGIONER (RO5)

MÅL

Kursens mål är att den studerande ska

- lära känna olika konstformer som uttryck för religion
- känna igen och ha kunskap om den ortodoxa konstens särdrag
- fördjupa sig i uttrycksformer som förmedlar läran inom både ortodox konst och annan religiös konst
- känna igen uttrycksformer för olika religiösa läror inom konsten
- förstå skillnaden mellan sakral och religiös konst
- uppfatta religiös påverkan i modern konst och populärkonst.

CENTRALT INNEHÅLL

- religioner, konst och andra kulturformer
- skillnaden mellan sakral och religiös konst
- den ortodoxa konstens särdrag: gudstjänsten, kyrkomusik, arkitektur, ikonkonst
- uttryck för religiösa läror genom konst: bildkonst, musik, arkitektur och drama

6. ORTODOX TRO, RELIGIONER OCH MEDIER (RO6)

MÅL

Kursens mål är att den studerande ska

- lära känna religionsrelaterade aktuella teman i medierna
- kunna analysera och bedöma förhållandet mellan religion och medier
- kunna bedöma religionsrelaterad information och dess källor kritiskt
- undersöka mediernas bild av den ortodoxa kyrkan och andra religioner nationellt och internationellt
- delta i produktionen av religionsrelaterat medieinnehåll eller genomföra en medieanalys.

CENTRALT INNEHÅLL

- religiösa medier och användningen av medier i religioner
- användningen av religiöst språk och religiösa bilder i olika medier
- religioners mediesynlighet
- den ortodoxa kyrkans medievärld
- mediernas inverkan på religionsrelaterade fenomen, till exempel attityder och föreställningar kring religioner, religioner och konflikter, religioner och fredsbyggande, religionskritik
- produktion av religionsrelaterat medieinnehåll eller medieanalys

8.15. LIVSÅSKÅDNINGSKUNSKAP

Livsåskådningskunskap är ett tvärvetenskapligt läroämne som bygger på humanistiska vetenskaper, kultur- och samhällsvetenskaper samt filosofi. I undervisningen i livsåskådningskunskap betraktas människan som en naturlig aktör som skapar och reproducerar betydelser tillsammans med andra. Olika livsåskådningar och mänskliga sedvänjor ses som resultat av interaktion och samverkan mellan individer, samfund och traditioner.

Undervisningen i livsåskådningskunskap bygger på en människosyn som betonar människors möjlighet att leva som fria, jämlika, aktiva och målmedvetna individer. I läroämnet betonas också människans förmåga att undersöka sin omvärld och utveckla sin kunskap om den samt att medvetet styra sitt liv i samverkan med andra. Med dessa mål som utgångspunkt ska läroämnet hjälpa de studerande att forma sin livsåskådning och identitet samt att bygga sina ideal och handlingsmönster för ett socialt gott liv. De möjligheter som digitala verktyg ger ska mångsidigt användas i undervisningen.

Undervisningen i livsåskådningskunskap ska genom reflektion och samtal öka de studerandes kulturella allmänbildning och kunskap om olika livsåskådningar, deras omdömesförmåga och sensibilitet i olika situationer, deras respekt för andra människor och jämställdhet samt deras förmåga att diskutera, lyssna och uttrycka sig.

MÅL FÖR UNDERVISNINGEN

Målen för undervisningen i livsåskådningskunskap är att den studerande ska

- få stöd och underlag för att bygga sin identitet och livsåskådning
- utveckla kommunikativa färdigheter och kunna tillämpa dem för att behandla frågor där målet är att hitta en gemensam hållbar linje oberoende av synsätt
- bredda och fördjupa sin kulturella allmänbildning och kunskap om olika livsåskådningar
- utveckla sin omdömes- och handlingsförmåga genom att lära sig reflektera över sitt eget och andras tänkande och handlande

- respektera och kunna motivera principer och handlingssätt som främjar de mänskliga rättigheterna, positiva möten mellan olika kulturer, samhällelig och global rättvisa samt en hållbar utveckling.

BEDÖMNING

I livsåskådningskunskap bedöms såväl den studerandes förmåga att skickligt och mångsidigt kunna analysera och uttrycka livsåskådningsfrågor som den allmänna förståelsen för begreppet livssyn. Livsåskådningsfrågor är ofta personliga, men reflektionen kring dem bygger på intellektuella dygder, såsom kritiskt tänkande, konsekvens, entydighet och systematik. Vid bedömning och beskrivning av olika livsåskådningar, värderingar och föreställningar är det viktigare att kunna beakta olika synvinklar och alternativa synsätt än att enbart framföra sina åsikter.

På vuxenlinjen är endast kursen LK1 obligatorisk.

OBLIGATORISKA KURSER

1. VÄRLDSÅSKÅDNING OCH KRITISKT TÄNKANDE (LK1)

MÅL

Kursens mål är att den studerande ska

- förstå och kunna tillämpa begrepp som beskriver världsåskådningar, uppfatta samband mellan dem och kunna beskriva olika världsåskådnings särdrag och utgångspunkter
- förstå hur individuella och samhälleliga faktorer påverkar förhållningen till en världsåskådning och kunna beskriva hur ens egen världsbild och olika föreställningar som hänger samman med den har formats
- kunna kritiskt granska både sina egna och andras föreställningar samt information i olika medier
- kunna dra nytta av sina kunskaper i olika läroämnen för att forma sin livsåskådning och skilja mellan en vetenskaplig, icke vetenskaplig och ovetenskaplig världsbild.

CENTRALT INNEHÅLL

- begrepp som anknyter till världsåskådning, världsbild och livsåskådning, deras inbördes samband och roll i den egna livsåskådningen
- olika världsåskådningar – till exempel sekulära, religiösa, politiska och livsstilsrelaterade – samt undersökning av deras särdrag och utgångspunkter med hjälp av olika vetenskapliga verktyg
- undersökning av typiska kognitiva förvrängningar i samband med behandling av information och gestaltning av den omgivande verkligheten, såväl i eget som andras tänkande
- skolans, mediernas, politikens, vetenskapens, konstens, nöjesindustrins samt religiösa och kulturella samfunds inverkan på världsbilder och -åskådningar samt den egna livsåskådningen
- logiken enligt vilken medier och andra informationskällor fungerar, kritisk granskning av dem ur ett livsåskådningsperspektiv samt argumentationsanalys kring livsåskådningsfrågor, ur olika synvinklar

2. MÄNNISKAN, IDENTITETEN OCH ETT GOTT LIV (LK2)

MÅL

Kursens mål är att den studerande ska

- känna till olika människosyner och kunna beskriva och bedöma hur olika människosyner och -ideal leder till olika och ibland motstridiga svar på viktiga livsfrågor
- kunna reflektera över faktorer som bidragit till den egna identiteten samt tillämpa alternativa människosyner och livsåskådningar i viktiga frågor som berör det egna livet
- förstå den etiska grunden för människovärdet, känna till de centrala dokumenten om mänskliga rättigheter och kunna tillämpa människorättstänkande i olika sammanhang, till exempel i frågor som gäller religions- och yttrandefrihet
- få kunskap om olika uppfattningar om ett gott liv och kunna beskriva och bedöma de världsåskådningar dessa uppfattningar bygger på
- utveckla sin förmåga att uttrycka sin identitet och livsåskådning, sina åsikter och känslor logiskt och kreativt och med respekt för jämställdhet och andra människor.

CENTRALT INNEHÅLL

- natur- och humanvetenskapliga, sekulära och religiösa, filosofiska och populärkulturella människosyner och -ideal
- grundläggande existentiella frågor: människorelationer, könsroller och sexualitet, studier och arbete, åldrande och död
- identitet, livsval och livsbalans: individens möjligheter att påverka sitt liv, arvsanlagens och miljöns betydelse
- människovärdet, mänsklig värdighet och mänskliga rättigheter, dokument om mänskliga rättigheter: FN:s allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna, FN:s konvention om barnets rättigheter och Europakonventionen
- olika uppfattningar om ett gott liv samt vilken roll andra människor, djur och miljö spelar i ett gott liv

NATIONELLA FÖRDJUPADE KURSER

3. INDVIDEN OCH SAMHÄLLET (LK3)

MÅL

Kursens mål är att den studerande ska

- inse betydelsen av social gemenskap för mänskligheten och för den egna identiteten och få insikt i hur man kan dra nytta av positiva sociala sammanhang för att utveckla sin identitet
- förstå att man kan undersöka sociala företeelser, samhällsstrukturer och -förändringar vetenskapligt och inse att de har stor betydelse för individens livsval
- kunna uppfatta sin egen position som individ i olika grupper, som medborgare i en stat och som aktör i ett ekonomiskt system samt bedöma individens ansvar och möjligheter att påverka inom olika områden och utveckla sin förmåga att delta i samhället på ett konstruktivt sätt
- förstå och kunna motivera utgångspunkterna och principerna för mänskliga rättigheter, religions- och samvetsfrihet, jämställdhet, demokrati, fred, samhällelig och global rättvisa samt en hållbar utveckling
- kunna granska samhället och dess strukturer kritiskt samt utveckla sin fantasi och aktivitet när det gäller samhällsfrågor för att uppfatta framtida möjligheter och alternativa händelseförlopp som man

också själv kan påverka.

CENTRALT INNEHÅLL

- människan som social varelse, interaktion och gemenskap mellan individer: det privata och det offentliga, erkännanderelationer och signifikanta andra, roller och gemensamma normer
- samhällsforskningens grunder, såsom sociala realiteter, samhällsstrukturer, och kännetecken för det moderna västerländska samhället samt hur dessa grunder påverkar individens liv
- sambandet mellan ekonomisk och politisk makt i dagens Finland och i den globala marknadsekonomin, följderna av individens val som konsument och medborgare på olika samhällsnivåer
- mänskliga rättigheter, religions- och samvetsfrihet, global rättvisa och en hållbar utveckling som moraliska och politiska villkor samt synsätt och handlingar som utgör hot mot dessa villkor, inklusive kränkningar av de mänskliga rättigheterna och förintelsen
- samhälleliga utopier och dystopier samt deras kritiska potential: ideal och skräckbilder som förstöringsglas och drivfjädrar i dagens samhälle

4. KULTURENS INVERKAN PÅ MÄNNISKANS LIVSÅSKÅDNING (LK4)

MÅL

Kursens mål är att den studerande ska

- förstå kulturens betydelse för mänskligheten och den egna livsåskådningen och få verktyg för att utveckla sin kulturella identitet på ett positivt sätt
- kunna använda begrepp inom kulturforskning och bilda sig en egen välgrundad åsikt i frågor som gäller kulturer samt kunna känna igen hatretorik och kunna skilja den från ansvarsfull yttrandefrihet
- uppfatta finskhet som en kontinuitet som utvecklas och förändras genom historien och som omfattar såväl yttre influenser som inre mångfald och minoritetskulturer
- förstå att kulturer befinner sig i interaktion med varandra och att ingen kultur har utvecklats isolerat, utan yttre influenser på de kulturella särdragen, såsom livsstil, språk, teknik och olika uppfattningar
- kunna förstå olika livsåskådnings- och identitetsrelaterade val och beslut samt se den kulturella mångfalden i världen som en rikedom och försvara jämlik behandling av alla kulturer.

CENTRALT INNEHÅLL

- begreppet kultur och kulturens betydelse, olika kulturella klassificeringar och sätt att ta del av kultur, kultur som meningsbaserad mänsklig verksamhet, olika teorier om kulturers utveckling och förhållande till varandra
- kulturarvet: olika seder och bruk, kulturellt självuttryck, kulturens inverkan på individens världsbild och livsåskådning, Unescos världsarvskonvention
- den finländska kulturens och identitetens historiska utveckling, mångfald och minoritetskulturer i Finland
- växelverkan mellan kulturer och civilisationer samt monokulturalismens omöjlighet: kulturell mångfald och global kultur samt deras olika inverkan på livsåskådningar och samhällen
- etnocentrism och rasism samt ömsesidig respekt och jämställdhet i olika kulturer i ett historiskt perspektiv

5. LIVSÅSKÅDNINGARNAS VÄRLD (LK5)

MÅL

Kursens mål är att den studerande ska

- utveckla sin förmåga att läsa, tolka och förstå olika religiösa och icke religiösa världsåskådningar samt jämföra deras utgångspunkter och livsstil med sin egen livsåskådning
- förstå att världsåskådningar, religion och religiositet är historiskt uppkomna, mångfasetterade och föränderliga fenomen med stor kulturell och samhällelig betydelse
- få kunskap om vetenskaplig forskning, definition och förklaring av religioner, religiositet och irreligiositet samt uppfatta forskningens utgångspunkter och mål
- behärska begrepp samt kunskaper och färdigheter som behövs för att kunna analysera och reflektera kring världsåskådningsfrågor, till exempel frågor med anknytning till sekulär humanism och religioner, och kunna bilda sig en egen välgrundad åsikt i frågorna
- fördjupa sig i religionskritikens centrala argument och lära känna humanismens och fritänkandets historia
- fördjupa sig i Mellanösterns religioner och i några andra religioner och världsåskådningar och uppfatta deras särdrag, inre mångfald samt inflytande på kulturen och samhället, i synnerhet ur finländskt perspektiv.

CENTRALT INNEHÅLL

- undersökning, definition och förklaring av livsåskådning och religion samt religiositet och irreligiositet, olika uppfattningar om religioners ursprung
- begrepp som används vid tolkning av religiösa fenomen, såsom myt, rit, symbol teism och helig
- de världsåskådningar som religionskritik, ateism, agnosticism och sekulär humanism grundar sig på kristendomens, islams, judendomens samt några andra religioners och världsåskådnings historiska och geografiska utbredning och uppdelning, heliga skrifter, lära, livsstil och förhållande till samhället
- hur vår tids mest betydande världsåskådningar, såsom sekulär humanism och de stora världsreligionerna förhåller sig till samhället, seder och bruk, moral, politik och vetenskap; liberal och fundamentalistisk religiositet, sekularisering och irreligiositet

6. TEKNOLOGI, VÄRLDSÅSKÅDNINGAR OCH MÄNSKLIGHETENS FRAMTID (LK6)

MÅL

Kursens mål är att den studerande ska

- känna till historiskt, kulturellt och ideologiskt viktiga vändpunkter i mänsklighetens sätt att leva och hur de påverkat och påverkar nutida världsåskådningar
- förstå kulturers och samhällsformers kontingenta och strukturella natur
- kunna bedöma betydelsen av evolutionen, abstrakta etiska system, upplysningen och den vetenskapstekniska revolutionen för nutida världsåskådningar och för sin egen livsåskådning
- förstå olika attityder till teknologin och dess utveckling samt förstå hur de teknologiska och tekniska förändringarna står i relation till förändringar i miljön, samhället och kulturen
- kunna bedöma vilken roll den teknologiska utvecklingen spelar för en hållbar framtid samt kunna ta del av diskussioner om mänsklighetens och jordens framtid.

CENTRALT INNEHÅLL

- människans evolution och den kulturella evolutionen: språkets roll för uppkomsten av mänskliga kulturer och innovativitet
- utvecklingen av de stora filosofernas, världsåskådningarnas och religionernas etiska och ideologiska grunder till abstrakta och allmänmänskliga fenomen
- vändpunkter gällande människans världsbilder och världsåskådningar samt tekniska genombrott som påverkat människans uppfattning om världen och sig själv: människan som en aktör som aktivt påverkar sitt liv och sin omgivning
- från myten om Prometheus till tekniska utopier och dystopier, människans förhållande till upplysningens ideal och den tekniska utvecklingen
- framtidsforskning, artificiell intelligens, humanism, transhumanism och kritik av dessa med stöd av de nyaste forskningsresultaten

SKOLVISA TILLÄMPADE KURSER

7. MAKT OCH ONDSKA (LK7)

Kursen är fenomenbaserad och ämnesöverskridande (hi, re, lk, fil, ps). Den förverkligas som ett samarbete mellan Tölö gymnasium och Brändö gymnasium och kan innefatta en studieresa till förintelsens minnesmärken i Polen och Tyskland.

MÅL

- förstå bakgrund och orsaker till folkmord och människorättsbrott i modern och historisk tid
- kunna identifiera och analysera maktstrukturer och maktmisbruk på många olika nivåer
- få inblick i ondskans mekanismer
- genom samarbete med andra studerande utveckla sina sociala färdigheter

CENTRALT INNEHÅLL

- Folkmord i modern och historisk tid
- Förintelsen
- Rasbiologi och andra former av rasistiska ideologier
- Antisemitismens historia
- Fanatiska och extrema rörelser
- Makt och lydnad
- Härskartekniker och motstrategier mot maktmisbruk
- Propaganda och andra former av manipulation
- Etiska förebilder, personer som stått upp mot det onda

BEDÖMNING

Kursen bedöms med avlagd (=A) eller underkänd (=U). Bedömningen baserar sig på aktivitet och initiativ och seminariepresentationer.

8. RESA TILL FÖRINTELSENS MINNESMÄRKEN (LK8)

Resans syfte är att de studerande kan bekanta sig med några utvalda platser där Förintelsen skedde.

8.16. HÄLSOKUNSKAP

Hälsokunskap är ett läroämne som vilar på tvärvetenskaplig grund och har som mål att främja kunskap som stödjer hälsa, välbefinnande och trygghet. Utgångspunkten för läroämnet är respekt för livet och ett värdigt liv i enlighet med de mänskliga rättigheterna. Hälsa ses som fysiskt, psykiskt och socialt välbefinnande samt funktions- och rörelseförmåga. Företeelser med anknytning till hälsa och trygghet ska granskas inom olika delområden i läroämnet hälsokunskap. Dessa delområden innefattar hälsorelaterade kunskaper och färdigheter, självkännedom, kritiskt tänkande och etiskt ansvar.

I undervisningen i hälsokunskap i gymnasiet ska hälsa och sjukdomar, hälsofrämjande arbete samt förebyggande och vård av sjukdomar behandlas utgående från erfarenhet och forskning samt ur individens, familjens, gruppens, samhällets och ur globalt perspektiv. Vid sidan av teoretiska kunskaper och praktiska färdigheter i fråga om hälsa och sjukdom omfattar hälsokunskap även förmåga att söka information om hälsa, att kritiskt bedöma, tolka och tillämpa informationen samt förstå hur miljö och arv påverkar hälsan. Till ämnet hälsokunskap hör också att kunna reflektera kring värderingar som gäller hälsa och beskriva olika hälsokulturer samt hälsa och sjukdomar i ett historiskt perspektiv och i en internationell värld.

Undervisningen i hälsokunskap ska samarbeta med undervisningen i övriga läroämnen och de studerande ska delta i utvecklandet av den gemensamma studerandevården med hjälp av sina kunskaper inom hälso-kunskapsområdet.

MÅL FÖR UNDERVISNINGEN

Målen för undervisningen i hälsokunskap är att den studerande ska

- kunna iaktta och förklara företeelser som anknyter till hälsa och sjukdom som mångdimensionella helheter ur individens, gruppens och samhällets samt ur ett globalt perspektiv
- förstå skillnaden mellan erfarenhet och vetenskaplig kunskap när det gäller att förklara risker, orsaker, effektmekanismer och följder i anknytning till hälsa och sjukdom
- kunna främja sin egen och omgivningens hälsa och trygghet, förstå principerna för förebyggande och vård av de vanligaste sjukdomarna samt åtgärder som vidtas som egenvård och för att skydda den mentala hälsan
- lära sig olika sätt att söka information om hälsa, använda hälsorelaterade begrepp på ett korrekt sätt samt kritiskt kunna bedöma och tolka information om hälsa och sjukdomar, kommunikation kring
- hälsofrågor och olika företeelser i olika hälsokulturer
- reflektera över etiska frågor förknippade med hälsa och kunna motivera sina åsikter
- förstå hur samhällsförhållanden, hälso- och övriga samhällspolitiska beslut påverkar folkhälsan, skillnaderna mellan olika befolkningsgrupper, strukturerna inom hälso- och sjukvården samt människors hälsobeteende.

BEDÖMNING

Bedömningen ska fokusera på hur målen nåtts inom de olika delområdena av hälsokunskap med betoning på målen och det centrala innehållet i varje kurs. Vid bedömningen ska läraren fästa uppmärksamhet vid den studerandes förmåga att förstå information och orsakssamband gällande hälsa och sjukdom samt att tillämpa, analysera, bedöma och kombinera information från olika källor. Vid bedömningen ska även beaktas hur den studerandes praktiska färdigheter har utvecklats. Bedömning och respons under läroprocessen hjälper den studerande att utveckla sin förmåga att reflektera över etiska värderingar om hälsa och sjukdom, att

motivera sitt sätt att sköta sin hälsa samt att kritiskt granska samhälleliga beslut om hälsa och sjukdom.

Kursvitsordet ska basera sig på kontinuerlig och mångsidig bedömning av den studerandes färdigheter inom de olika delområdena av hälsokunskap. Den studerandes värderingar, attityder, hälsobeteende eller övriga personliga egenskaper ska inte bedömas.

OBLIGATORISKA KURSER

1. HÄLSANS BYGGSTENAR (HÄ1)

Den obligatoriska kursen ska fördjupa den hälsokunskap som den studerande tillägnat sig i den grundläggande utbildningen och förståelsen för främjandet av hälsa och välbefinnande. Den studerande ska också lära sig att identifiera och bedöma förutsättningarna för hälsa i sitt eget liv, den närmaste omgivningen och miljön samt i det samhälleliga beslutsfattandet. Viktigt är också att utveckla kunskaper i egenvård och hälsa i vardagen, skydda den mentala hälsan och behandla aktuella frågor samt frågor som de studerande tar upp.

MÅL

Kursens mål är att den studerande ska

- fördjupa sina kunskaper om hälsa i vardagen, förstå vilka faktorer som påverkar den fysiska, psykiska och sociala arbets- och funktionsförmågan och kunna bedöma hur de förverkligas och vilken betydelse de har i den egna livsstilen och omgivningen
- kunna söka, använda och bedöma information om hälsa och sjukdomar samt reflektera över fenomen förknippade med hälsokulturen, medier och den tekniska utvecklingen ur etiskt och hälsorelaterat perspektiv
- känna igen och förstå teorier, modeller och företeelser som belyser hälsa och sjukdomar samt hälsovanor ur forsknings- och erfarenhetsperspektiv
- tillämpa modeller och tillvägagångssätt inom egenvård
- veta vad folksjukdomar och de vanligaste smittsamma sjukdomarna innebär ur individens och samhällets perspektiv och fundera över hur de kan förebyggas och vilka faktorer som inverkar på uppkomsten av hälsoskillnader i samhället.

CENTRALT INNEHÅLL

- den fysiska, psykiska och sociala funktions-, studie- och arbetsförmågan: hälsofrämjande motion och föda, viktkontroll, sömn och vila, sexuell hälsa, elevhälsa
- omsorg om den egna hälsan och övriga färdigheter i egenvård, livräddande första hjälp
- olika former av beroende, tobak, alkohol och droger, spel- och nätberoende
- folksjukdomar och vanliga smittsamma sjukdomar
- centrala biologiska, psykologiska och kulturella fenomen, teorier och modeller som belyser hälsa, hälsovanor och -problem

NATIONELLA FÖRDJUPADE KURSER

2. MÄNNISKAN, MILJÖN OCH HÄLSAN (HÄ2)

Under kursen granskas hälsa, välbefinnande och trygghet som resurser samt social hållbarhet som ett mål för en hållbar framtid. Kursen fokuserar också på att undersöka hur arvs- och miljöfaktorer påverkar hälsan

och funktionsförmågan.

MÅL

Kursens mål är att den studerande ska

- uppfatta och bedöma hur arvs- och miljöfaktorer, såsom den psykosociala, byggda och naturliga miljön, står i samband med och påverkar hälsan och funktionsförmågan
- uppfatta skeenden som hör till utvecklingen och livet och kunna presentera olika sätt att hantera och klara av dem
- kunna tillämpa sin hälsokunskap i frågor som gäller hälsa, sjukdom och trygghet och för att begrunda värderingar som är förknippade med dem
- kunna bedöma betydelsen av socialt stöd och samspel för hälsan, redogöra för centrala faktorer och mekanismer som påverkar den mentala hälsan samt beskriva alternativa lösningar för att hantera kriser
- kunna tolka och kritiskt bedöma olika fenomen i anslutning till hälsokommunikation
- kunna motivera och bedöma hur val i fråga om levnadsvanor, kultur och miljö påverkar hälsan och välbefinnandet
- kunna analysera faktorer som gäller trygghet och förebyggande av våld och förstå vikten av att respektera och skydda den personliga integriteten i olika kommunikationssituationer, grupper och omgivningar.

CENTRALT INNEHÅLL

- hur arvet, naturmiljöer, den byggda miljön, den psykosociala miljön och olika grupper påverkar hälsan
- hälsa och liv, döden som en del av livet
- mänskliga relationer och socialt stöd
- sexualitet och sexuella rättigheter, sexuell och reproduktiv hälsa
- faktorer som skyddar respektive belastar den mentala hälsan
- olika kriser och krishantering
- arbetshälsa och ergonomi
- trygghet och förebyggande av våld
- betydelsen av medie- och kulturmiljöer samt hälsokommunikation och kritisk tolkning av dem

3. HÄLSA OCH FORSKNING (HÄ3)

Kursen ska ge en helhetsbild av den historiska utvecklingen och de viktigaste framtida utmaningarna vad gäller främjande av hälsa och förebyggande av sjukdomar. Kursen ska stärka den studerandes förmåga att inhämta och bedöma hälsorelaterad vetenskaplig kunskap och vardagskunskap och att tillämpa sin hälsokunskap som en aktiv medborgare. Under kursen ska den studerande lära sig att kritiskt bedöma faktorer som påverkar hälsan och att reflektera kring möjligheterna att med hjälp av forskning och beslutsfattande främja hälsan i den närmaste omgivningen, i samhället och globalt.

MÅL

Kursens mål är att den studerande ska

- kunna beskriva och analysera hur samhällsförhållandena, hälso- och den övriga samhällspolitiken, tekniken samt hälso- och sjukvårdstjänsterna har förändrats och utvecklats och vilket samband de har med befolkningens hälsa

- kunna bedöma faktorer som påverkar hälsa och ojämlikhet i hälsa i Finland och globalt och kunna beskriva faktorer som bidrar till minskade hälsoskillnader
- kunna inhämta och bedöma hälsorelaterad vetenskaplig kunskap och vardagskunskap samt planera mindre hälsoundersökningar eller mätningar av funktionsförmågan
- undersöka den vetenskapliga forskningens möjligheter i främjandet av hälsa samt förebyggande och vård av sjukdomar
- kunna reflektera kring etiska frågor förknippade med hälsa och sjukdom
- identifiera centrala globala hälsofrågor och förstå vilken roll och uppgift de organisationer som arbetar med dem har för att främja hälsan.

CENTRALT INNEHÅLL

- hur samhällsförhållandena, hälso- och den övriga samhällspolitiken, den vetenskapliga forskningen, uppfattningen om hälsa samt tekniken utvecklats och förändrats och vilket samband de har med befolkningens hälsa
- hur hälso- och socialtjänsterna utvecklats, förändrats och vilket samband de har med befolkningens hälsa, centrala aktörer inom hälso- och socialvård
- hälsoskillnader och faktorer som påverkar dem i Finland och i världen, minskning av hälsoskillnader
- undersökning av hälsa och hälsobeteende
- centrala etiska och rättsliga frågor i anslutning till hälsa och sjukdom, patientens rättigheter
- globala hälsofrågor och hur de går att påverka

SKOLVISA TILLÄMPADE KURSER

4. FÖRSTA HJÄLPEN (HÄ4)

Den skolvisa kursen i förstahjälpen ska ge de studerande praktiska färdigheter att ge förstahjälpen i nödsituationer samt förbereda dem för den psykiska förstahjälpen som behövs i många av livets utvecklings- och traumatiska kriser. Den praktiska första hjälpen kursen ges av Röda korsets lärare och ger därför rätt att få kort över deras avlagda grundkurs. Den andra delen av kursen följer boken Handbok i psykiska förstahjälpen utgiven av Föreningen för mental hälsa i Finland r.f.

MÅL

Kursens mål är att den studerande ska

- ha kännedom om de principer som gäller då man hjälper nödställda vid sjukdomsattacker och olycksfall, trafikolyckor, eldsvådor och vid fara för drunkning
- kunna självständigt göra ett larm i verkliga nödsituationer och kunna informera andra om hur man larmar
- kunna agera praktiskt och korrekt för att trygga andning och blodcirkulation för personer i nöd
- behärska elementära tekniker för förstahjälpen vid sår och blödningar
- kunna ge första hjälp vid skador på rörelseorganen och störningar i hjärnfunktionen
- kunna bedöma och agera gällande störningar i ämnesomsättning, näringsintag och vätskebalans samt vid värme och köldskador
- kunna ge första hjälp vid övriga till grundkursen förande nödsituationer
- med kunskaper i den psykiska förstahjälpen kunna ge hjälp och skydda liv, främja återhämtning till en god psykisk hälsa, stöda personens egna resurser och vid behov stöda till att söka professionell hjälp

CENTRALT INNEHÅLL

- hur man bemöter hjälpbehövande vid olyckor, sjukdom och andra nödsituationer
- medvetande, andning och blodcirkulation
- ge basal hjärt- och lungräddning
- att stilla blödningar och anlägga förband i olika situationer
- benbrott, sträckningar och andra muskelskador
- hjärnfunktionen och störningar som yrsel, svimning, hjärnskakning och kramper
- blodsockerstörningar och rubbningar i vätskebalansen
- värme- och köldskador
- vanliga förgiftningar av alkohol, medicin och droger
- inandning av giftiga ämnen
- gifter på huden och i ögonen
- principer för agerande i övriga vanliga nödsituationer
- bedömning av risk för självmord eller självdestruktivt beteende
- lyssnande som hjälper en person i psykisk kris
- hur man lugnar och informerar samt uppmuntrar till självhjälp eller till att söka professionell hjälp

BEDÖMNING

Kursen bedöms med avlagd (=A) eller underkänd (=U).

5. TRÄNINGSBIOLOGI (HÄ5)

Den här kursen kan avläggas som en kurs i biologi, gymnastik eller hälsokunskap. Kursen kan anpassas enligt den studerandes intresse. Under kursen lär vi oss bl.a. om hur vår kropp fungerar, egenvård och risker vid träning. Kursen lämpar sig för studerande som gått de grundläggande kurserna i biologi, gymnastik och hälsokunskap och vill fördjupa sina kunskaper.

MÅL

- Kursen ger den studerande fördjupad kunskap i fysiologi, träningskunskap och näringslära
- Den studerande får också prova på att leda och instruera andra
- Under kursen får den studerande en inblick i vad hälsosamt tränande är
- Kursen ger en förståelse för vad som händer i kroppen då man motionerar

CENTRALT INNEHÅLL

- Muskler och leder (fysiologi)
- Andning och hjärtat (vad sker under en idrottsprestation, olika laborationer och tester)
- Kost (näringslära, förbränning och anpassning till elevens egen vardag)
- Skador och hot (träningsskador, dopning och ortorexi)
- Nyttoeffekter (direkta och långtidsverkande)
- Träningsprogram (med vilket mål och på vilket sätt)

BEDÖMNING

Kursen bedöms med vitsorden 4-10

Kursen kan antingen avläggas som en fördjupad kurs i biologi, gymnastik eller hälsokunskap.

8.17. GYMNASTIK

Syftet med undervisningen i gymnastik är att ge de studerande sådana kunskaper och färdigheter som behövs för att kunna upprätthålla och utveckla sin fysiska, sociala och psykiska funktionsförmåga och hälsa. Gymnastikundervisningen ska stödja de studerande att på ett ansvarsfullt sätt upprätthålla sin fysiska aktivitet, funktions- och studieförmåga och motverka en passiv livsstil. Betydelsen av en aktiv livsstil och motion som främjar hälsan och välbefinnandet ska betonas i undervisningen. I undervisningen i gymnastik ska de studerande få uppleva glädje, känslan av att lyckas och känna att de har fysisk kapacitet samt lära sig olika sätt att upprätthålla och utveckla sin kondition.

I undervisningen i gymnastik ska man främja alla studerandes jämlikhet, likabehandling, delaktighet, samarbetsförmåga samt färdigheter för en hållbar livsstil och förmåga att ta hänsyn till andra. Gymnastikundervisningen ska även stärka gemenskapen bland de studerande. Gymnastikens uppdrag och mål ska förverkligas genom undervisning i sommar- och vinteraktiviteter samt inomhus- och utomhusaktiviteter och genom att mångsidigt beakta vilka möjligheter studiemiljöerna erbjuder. Innehållet som gäller funktionsförmåga ska genomföras i samarbete med hälsokunskapen. Den psykiska och fysiska tryggheten och säkerheten ska beaktas i undervisningen och vid gruppbildning.

De studerande ska delta i planeringen av aktiviteter samt ta ansvar för sin egen och gruppens aktiviteter. Användning av sportteknologi kan bidra till att nå målen för undervisningen. Vid differentiering av undervisningen ska de studerandes individuella utgångspunkter och utvecklingsbehov beaktas.

MÅL FÖR UNDERVISNINGEN

Målet för undervisningen i gymnastik är att främja den fysiska, sociala och psykiska funktionsförmågan. Den studerande ska lära sig att röra på sig aktivt och tryggt och att upprätthålla sin fysiska aktivitet och funktionsförmåga. Beträffande den fysiska funktionsförmågan är målet att lära sig tillämpa sina grundläggande fysiska kunskaper och färdigheter i olika gymnastikövningar, gymnastikformer och idrottsgrenar under olika årstider och i olika förhållanden. Den studerande ska lära sig bedöma och utgående från bedömningen träna sina fysiska egenskaper (styrka, uthållighet, rörlighet och snabbhet). Till gymnastikundervisningens mål för den sociala och psykiska funktionsförmågan hör att lära sig att försöka sittbästa, arbeta aktivt, utveckla sig själv långsiktigt och respektera andra. Den studerande ska ta ansvar för sina egna och gemensamma aktiviteter, ta hänsyn till andra och lära sig att hjälpa och stödja andra under gymnastiklektionerna.

BEDÖMNING

Syftet med bedömningen i gymnastik är att ge den studerande respons på hur målen för undervisningen nåtts och hur studierna förlöpt och att främja den studerandes lärande. Bedömningen i gymnastik ska beskriva hur målen för undervisningen nåtts så väl i fråga om den fysiska funktionsförmågan som i fråga om den sociala och psykiska funktionsförmågan. Den studerandes fysiska konditionsnivå ska inte användas som grund för bedömningen. Den studerandes hälsotillstånd och specialbehov ska beaktas i undervisningen och bedömningen.

OBLIGATORISKA KURSER

De obligatoriska kurserna ska fördjupa de kunskaper och färdigheter i gymnastik som inhämtats i grundskolan och de studerande ska ges möjlighet att mångsidigt bekanta sig med nya gymnastikformer och idrottsgrenar. Undervisningen ska stödja de studerandes funktionsförmåga, totala välbefinnande och utveckling

mot delaktighet samt uppmuntra dem att utöva motion som främjar hälsan och att tillägna sig en aktiv livsstil.

1. MOTION GER ENERGI (GY1)

Målet är att den studerande ska förstå att fysisk aktivitet och funktionsförmåga är en grundläggande förutsättning för hälsa och välbefinnande. Den studerande ska utveckla sina fysiska färdigheter och sin kroppsliga uttrycksförmåga och få kunskaper och erfarenheter av mångsidig träning av fysiska egenskaper. Den studerande ska få erfarenheter av att utöva idrott gemensamt enligt principen om rent spel. Uppfattningen om den egna fysiska kapaciteten stärks när den studerande lär sig nytt och upplever glädje och avkoppling i gymnastiken.

Centralt innehåll i kursen är tillämpning av grundläggande fysiska färdigheter och träning av fysiska egenskaper i olika gymnastikövningar, gymnastikformer och idrottsgrenar genom att mångsidigt utnyttja möjligheterna i studiemiljön.

2. EN AKTIV LIVSSTIL (GY2)

Målet är att undervisa och uppmuntra den studerande att tillägna sig en motions- och hälsoinriktad livsstil och få tillräcklig fysisk aktivitet varje dag. Den studerande ska vägledas att förstå att fysisk aktivitet som stödjer funktionsförmågan, hälsan och välbefinnandet förutom idrottsintressen också består av vardagsval och undvikande av långvarigt sittande.

Centralt innehåll i kursen: utvärdering av fysiska egenskaper, motion som belastar andnings- och cirkulationsorgan, muskelträning och kroppsvård. De studerande ska vägledas att iaktta sina vanor och val i vardagen ur ett perspektiv av fysisk aktivitet och hälsa. De ska få handledning och respons som uppmuntrar till en motions- och hälsoinriktad livsstil och en aktiv vardag.

NATIONELLA FÖRDJUPADE KURSER

Syftet med kurserna är att utöva motion som främjar det totala välbefinnandet och hälsan, lära sig ta ansvar för egna och gemensamma aktiviteter samt få positiva upplevelser av sin egen kropp, sin fysiska kapacitet och den sociala gemenskapen. Läraren ska precisera innehållet i de fördjupade kurserna tillsammans med gruppen.

3. MOTION OCH HÄLSA (GY3)

Kursen ska särskilt fördjupa kunskaper och färdigheter som anknyter till den fysiska funktionsförmågan. Kursens syfte är att främja regelbunden motion samt att iaktta och utveckla sina fysiska egenskaper. Läraren ska leda planeringen och genomförandet av ett motionsprogram. Motionsprogrammet ska i mån av möjlighet genomföras med hjälp av sportteknologi.

4. ATT MOTIONERA TILLSAMMANS (GY4)

Kursen ska särskilt fördjupa kunskaper och färdigheter som anknyter till den sociala funktionsförmågan. Syftet med kursen är att främja de studerandes sociala gemenskap. Arbetssätten ska präglas av de studerandes delaktighet, aktivitet och samverkan. Kursinnehållet kan bestå av någon gemensam aktivitet, till exempel de gamlas dans eller någon annan projekthelhet.

5. MOTION OCH VÄLBEFINNANDE (GY5)

Kursen ska särskilt fördjupa kunskaper och färdigheter som anknyter till den psykiska funktionsförmågan. Syftet med kursen är att hjälpa de studerande att orka och att öka sin studieförmåga genom avslappnande och stimulerande upplevelser av motion och idrott. Mångsidiga gymnastikövningar ger möjlighet till delaktighet, känsla av fysisk kapacitet och erfarenheter av att uttrycka sig med kroppen.

SKOLVISA TILLÄMPADE KURSER

6. TRÄNINGSBIOLOGI (GY6)

Det här är en tillämpad kurs som antingen kan avläggas som en kurs i biologi, gymnastik kurs eller i hälsokunskap. Kursen kan anpassas enligt den studerandes intresse. Under kursen lär vi oss bl.a. om hur vår kropp fungerar, egenvård och risker vid träning. Kursen lämpar sig för studerandes om gått de grundläggande kurserna i biologi, gymnastik och hälsokunskap och vill fördjupa sinakunskaper.

MÅL

- Kursen ger den studerande fördjupad kunskap i fysiologi, träningskunskap och näringslära
- Den studerande får också prova på att leda och instruera andra
- Under kursen får den studerande en inblick i vad hälsosamt tränande är
- Kursen ger en förståelse för vad som händer i kroppen då man motionerar

CENTRALT INNEHÅLL

- Muskler och leder (fysiologi)
- Andning och hjärtat (vad sker under en idrottsprestation, olika laborationer och tester)
- Kost (näringslära, förbränning och anpassning till elevens egen vardag)
- Skador och hot (träningsskador, dopning och ortorexi)
- Nyttoeffekter (direkta och långtidsverkande)
- Träningsprogram (med vilket mål och på vilket sätt)

BEDÖMNING

Kursen bedöms med vitsorden 4-10

Kursen kan antingen avläggas som en fördjupad kurs i biologi, gymnastik eller hälsokunskap.

8.18. MUSIK

Undervisningen i musik i gymnasiet har som utgångspunkt att musik är en central del av kulturen och all mänsklig verksamhet. Målet för musikundervisningen är att de studerande ska bli medvetna om och fördjupa sitt förhållande till musiken. Ett personligt förhållande till musiken stärker självkännsdomen och det totala välbefinnandet samt stödjer självkänslan. De studerande ska lära sig att förstå och värdesätta olika musikaliska former och deras betydelse. Studierna i musik ska ge upplevelser, erfarenheter, kunskaper och färdigheter samt möjlighet att använda fantasin. På detta sätt stärks de studerandes musikaliska bildning och de

uppmuntras till kreativt konstnärligt tänkande och ett livslångt intresse för musik.

Det väsentliga i musikundervisningen och det musikaliska lärandet är att de studerande får uttrycka sig, samverka och får positiva upplevelser. Det musikaliska kunnandet, liksom förmågan att tänka kreativt och kritiskt, ska utvecklas i samverkan med andra. Att musicera tillsammans är en unik form av gruppsamverkan som stärker de sociala och kommunikativa färdigheterna. Att sjunga, spela, lyssna och kreativt producera ska utgöra både arbetssätt och centralt innehåll i undervisningen, som kan berikas genom att musiken kombineras med andra konstnärliga uttrycksformer. I valet av innehåll ska de studerandes olika färdigheter och intressen beaktas. Målet är att kurserna i musik ska erbjuda varje studerande meningsfulla musikaliska övningar. I egenskap av konstämne ska musiken skapa kulturell verksamhet i skolan och stärka gemenskapen. Musiken ska vara en viktig del av gymnasiets fester och andra evenemang. Genom studier i musik fördjupas kunskapen om den egna kulturen och andra kulturer. Musiken hjälper oss att värdesätta kulturell mångfald och förstå hur olika kulturer och konstarter samverkar. De studerande ska utveckla sin förmåga att arbeta konstnärligt, att aktivt påverka kulturen, att utnyttjateknik för att uttrycka sig musikaliskt och att kritiskt granska mediernas musikutbud.

MÅL FÖR UNDERVISNINGEN

Musikens betydelse för välbefinnandet

- bli medveten om sitt eget förhållande till musik och lära sig använda musik för att främja sitt välbefinnande
- lära sig att respektera olika uppfattningar om musik

Musikaliskt kunnande

- lära sig att uttrycka sig musikaliskt genom att sjunga, spela och komponera
- utveckla sin förmåga att lyssna på musik och tolka musiken, också medan man musicerar
- fördjupa sina kunskaper om olika musikstilar, -genrer och musikhistoria

Kulturell förståelse och multilitteracitet

- bli medveten om sin egen kulturella identitet och lära sig förstå mångfalden av musikkulturer samt kunna ta del av interkulturell kommunikation också i internationella sammanhang
- lära sig att uppfatta ljudets och musikens påverkan i vardagliga miljöer
- lära sig att tolka användningen av ljud och musik i medierna

Att lära sig lära

- kunna arbeta ansvarsfullt och långsiktigt i aktiv samverkan med sin grupp
- kunna ställa upp mål för sina musikstudier samt utvärdera sitt arbete och styra det i riktning mot målen.

BEDÖMNING

Bedömningen är mångsidig och återkopplingen är sporrande. Bedömningen stöder de studerandes musikaliska utveckling och förhållande till musik. Under lärprocessen ska den studerande få och ge mångsidig respons, vilket stödjer den studerande då det gäller att utvärdera och underlätta det egna lärandet. Bedömningen ska ske i en förtroendefull och trygg atmosfär och fokusera på hela den musikaliska processen och på de mål som ställts upp för studierna. Vid bedömningen bör man ta hänsyn till den studerandes utgångsnivå och till att den studerandes kunnande kan komma till uttryck inom vilket musikaliskt delområde

som helst. Det som ska bedömas är den studerandes musikaliska aktivitet i skolan, inte den studerandes allmänna musikalitet.

I bedömningen beaktas följande saker:

- vi fokuserar på övningarna och bidrar till att skapa ett bra arbetsklimat för alla i gruppen
- vi vågar göra egna initiativ och uppskattar också då de andra gör det
- vi är på plats då lektionen börjar
- vi meddelar om vi inte kan vara på plats
- vi uppskattar varandras styrkor och respekterar att vi alla är olika och på olika nivå i vårt kunnande
- vi vågar ta nya utmaningar och stöder de andra i gruppen att också göra det
- vi ger varandra arbetsro

KURSORDNING

Mu 1 kursen tas först, de övriga kurserna Mu 2, Mu 3, Mu 4 i valbar ordning.

Mu 5 kan föregås av åtminstone Mu 1.

OBLIGATORISKA KURSER

1. MUSIKEN OCH JAG (MU1)

Kursens mål är att den studerande ska hitta sitt eget sätt att ta del av och skapa musik. Den studerande ska genom att delta i musikalisk verksamhet få erfarenheter av att musicera, fördjupa sitt kunnande och reflektera över sin roll som musikåhörare, -tolkare, -skapare och användare av kulturtjänster. Utifrån sitt personliga förhållande till musiken ska varje studerande uppnå insikt i musikens betydelse i livet och i kommunikationen mellan människor. Under kursen ska de studerande bekanta sig med varandras musikintressen och med det lokala musiklivet.

Den studerande ska utveckla sin röst användning och sin förmåga att spela något instrument för att utveckla sitt musikaliska uttryck och tänkande. Under kursen ska den studerandes kännedom om musik och musikaliska begrepp fördjupas genom praktiskt musicerande. Den studerande ska lära sig att iaktta sin ljudmiljö och bli insatt i hörselvård.

2. ETT FLERSTÄMMIGT FINLAND (MU2)

Kursens mål är att den studerande ska lära känna den finländska musiken och utveckla sin kulturella identitet. Den studerande ska undersöka olika musikkulturer i Finland, inklusive subkulturer, och lära sig förstå bakgrunden till dem, hur de utvecklats och deras centrala drag. Det är också viktigt att beakta att de finländska musikkulturerna är en del av den europeiska och globala musikvärlden.

I undervisningen ska mångsidiga arbetssätt användas, i synnerhet musicerande och musiklyssnande. I samband med musicerande ska man fästa avseende vid att utveckla den konstnärliga uttrycksförmågan samt förmågan att lyssna och kommunicera. Musikrepertoaren ska innehålla olika musikgenrer, allt från populärmusik till konstmusik och folkmusik.

NATIONELLA FÖRDJUPADE KURSER

3. FRITT FRAM FÖR MUSIK (MU3)

Kursens mål är att den studerande ska lära känna musikgenrer, -stilar och -kulturer som den studerande inte är bekant med från förr, samt fördjupa sin förståelse för musikens kulturbundenhet. Den studerande ska undersöka likheter och olikheter i musikalisk praxis inom olika musikkulturer och lära sig förstå hur varje kultur själv definierar sin uppfattning om musik. Under kursen ska den studerande fördjupa sig i några musikgenrer eller musikkulturer. Den studerande ska utveckla sin förmåga att musicera och sin förmåga att söka och hantera information. Kursen kan även genomföras som ett projekt.

4. MUSIKENS BUDSKAP OCH MAKT (MU4)

Kursens mål är att den studerande ska tillägna sig kunskap om hur musiken används och om musikens möjligheter att påverka inom olika konstformer, i multimediala informations- och kommunikationsmiljöer och i samhället. Den studerande ska undersöka sambandet mellan musik och text, bild och rörelse samt med hjälp av några avgränsade exempel fördjupa sig närmare i hur musiken används i exempelvis filmer, teater, medier eller webbmiljöer. Vid analys av ovan nämnda musikuttryck ska man fokusera på att förstå helheter. Genom att analysera existerande eller självproducerat material kan de studerande utforska möjligheterna att påverka genom musik. Kursen kan även genomföras som ett tvärkonstnärligt eller ämnesövergripande projekt.

SKOLVISA TILLÄMPADE KURSER

5. MUSIKPROJEKT (MU5)

Kursens mål är att de studerande skall tillämpa och utveckla sin musikaliska förmåga genom att i grupp eller självständigt planera och genomföra ett musikaliskt projekt. Det kan vara fråga om t.ex. ett uppträdande på en fest eller en tillställning i skolan, en inspelning eller ett tvärkonstnärligt projekt. Se den intensifierade musikens kurser MUS10, MUS21 eller MUS22.

CENTRALT INNEHÅLL

- Inövning av musikrepertoar på egen hand och i grupp.
- Komponera eller arrangera musik.
- Förbereda sig för ett uppträdande eller inspelning.

BEDÖMNING

I bedömningen tas i beaktande hur de uppställda målen för projektet förverkligats. I bedömningen utvärderas hela processen inte enbart slutresultatet.

Kursen bedöms med prestationsanteckning (A=avklarad, U= underkänd)

8.19. BILDKONST

Undervisningen i bildkonst tar avstamp i en kulturellt mångskiftande verklighet. Denna utforskas genom att de studerande både producerar och tolkar bilder. De studerandes upplevelser, fantasi, kreativa tänkande och målinriktade arbete utgör grunden för ett konstnärligt lärande som sker med alla sinnen. Ett centralt syfte är att studeranden lär sig förstå bildkonstens och den visuella kulturens fenomen i sitt eget liv och i samhället. De studerandes kännedom om vårt kulturarv fördjupas genom att bekanta sig med traditioner och att förstå hur de förnyas. De studerande ska utforska estetiska, ekologiska och etiska värden och värderingar inom konsten och andra visuella kulturuttryck. Undervisningen ska ge förutsättningar för att utveckla ett kritiskt tänkande, för att påverka livsmiljön och främja en hållbar livsstil.

I undervisningen av bildkonst ska de studerande betrakta, skapa, tolka och värdera bilder med hjälp av olika visuella uttryck, tekniker och arbetsmetoder. Undervisningen ska utveckla de studerandes multilitteracitet. De studerande ska undersöka individuella, samhälleliga och globala betydelser inom konsten och annan visuell kultur samt fördjupa sig i olika konstsyner. Det centrala innehållet ska utgöras av en växelverkan mellan de studerandes egna bildkulturer, bildkulturer i samhället och i konstens olika världar. Undervisningens innehåll ska fokusera på bildkulturer som är relevanta och nya för studeranden. Studeranden ska kunna delta i valet av innehåll och arbetssätt. I undervisningen fördjupar man sig i aktuella visuella kulturfenomen, olika tillvägagångssätt och olika former av delaktighet.

Undervisningen ska ge förutsättningar för en mångsidig användning av olika arbetssätt och studiemiljöer. De studerande ska uppmuntras att experimentera kreativt med olika redskap, material och uttryckssätt. Ny teknologi och mediemiljöer ska betraktas både som fenomen att utforskas och som redskap för visuellt skapande. De studerandes kulturella kompetens ska fördjupas i samarbete med museer, kulturinstitutioner och andra lokala aktörer. Undervisningen i bildkonst ska erbjuda möjligheter att utveckla gymnasiets verksametskultur och ge den studerande förutsättningar för vidare studier efter gymnasiet.

MÅL FÖR UNDERVISNINGEN

Målet för undervisningen i bildkonst är att den studerande ska

- Förstå konstens, omgivningens och den övriga visuella kulturens betydelse i sitt eget liv, i samhället och i en global värld
- Utveckla sin kulturella identitet genom att producera och tolka olika bilder
- Fördjupa sin multilitteracitet och kulturella kompetens genom att utveckla sin visuella läskunnighet, mediekunskap och förmåga att tolka omgivningen
- Uttrycka sina iakttagelser, tankar och sin fantasi genom bilder
- Fördjupa sin förmåga att skapa bilder genom att använda olika material, tekniker och uttryckssätt på ett ändamålsenligt sätt
- Lära sig att arbeta tematiskt, process- och målinriktat samt att utvärdera sig själv och att samarbeta med andra
- Förstå betydelsen av sinnlig njutning, känslor, skönhetsupplevelser och kreativt tänkande för de egna lärandet
- Använda ett undersökande arbetssätt för att skapa bilder självständigt eller i samverkan med andra
- Tillämpa visuella kommunikationsmedel för att delta och påverka med hjälp av bilder
- Tolk bildkonst och annan visuell kultur genom att använda olika bildtolkningsmetoder och -begrepp
- Utforska vilken betydelse konst och annan visuell kultur haft för individen, gruppen och samhället under olika tider och i olika kulturer
- Undersöka nutid och framtid i sina bilder med fokus på kulturell mångfald och hållbar utveckling

BEDÖMNING

Bedömningen i bildkonst ska vara uppmuntrande, långsiktig, interaktiv och utveckla den studerandes bildkonstnärliga färdigheter. Bedömningen ska stödja den studerandes personliga förhållande till bildkonst och annan visuell kultur. En mångsidig bedömning under alla faser av läroprocessen ska stödja den studerande att nå målen som ställts upp för studierna. Detta stöder den studerande att fördjupa sin förmåga att lära sig och att bli medveten om sin egen inläring. Bedömningen ska även omfatta självvärdering och kamratvärdering. Bedömningen ska fokusera på den studerandes att iaktta och tänka visuellt, skapa bilder samt tolka och värdera visuell kultur ur estetisk, ekologisk och etisk synvinkel. I bedömningen ska läraren beakta hur den studerandes bildkonstnärliga färdigheter utvecklats, de olika arbetsprocesserna och resultaten av arbetet. Bedömningen ska sporra den studerande att använda arbetssätt och studiemiljöer på ett ändamålsenligt sätt, individuellt och i grupp.

Kurs KO1 rekommenderas att avläggas under första året, övriga kurser kan avläggas i valfri ordning.

OBLIGATORISKA KURSER

1. BILDER OCH KULTURER (KO1)

MÅL

Kursens mål är att den studerande ska

- undersöka innehåll, fenomen, processer och förfaringssätt inom bildkonsten och annan visuell kultur
- använda uttryckssätt som är typiska för bildkonsten och annan visuell kultur i sina bilder och fatta egna beslut
- iaktta sina egna och andras bildkulturer samt aktuella fenomen inom konst, i medier och annan visuell kultur
- utforska bildkonst och annan visuell kultur ur individens, gruppens och samhällets perspektiv, individuellt och i grupp
- iaktta olika bilder ur verkets, konstnärens och betraktarens perspektiv med hjälp av olika bildtolkningsmetoder
- förstå bildkonstens och den övriga visuella kulturens betydelse i sitt eget liv, i samhället och i en global värld.

CENTRALT INNEHÅLL

- egna bilder som identitetsbyggare, uttryck för kulturell mångfald och förnyare av kulturarvet
- påverkan i egna och andras bilder, inom konst, i medier och andra miljöer
- olika syner på konst och annan visuell kultur
- begrepp, bildtyper och bildsamlingar inom bildkonsten
- visuella, verbala och andra bildtolkningsmetoder
- aktuella fenomen inom konst, medier och annan visuell kultur

2. FORMGIVNA OCH BYGGDA MILJÖER (KO2)

MÅL

Kursens mål är att den studerande ska

- fördjupa sin visuella uttrycksförmåga genom att undersöka samband mellan omgivningens bildkulturer och kulturarvet, konsten och de egna bilderna
- iaktta byggda och naturliga miljöer ur ett perspektiv av kulturell mångfald och hållbar utveckling
- använda innehåll, processer och förfaringssätt som är typiska inom arkitektur, design och produktifiering som utgångspunkt för att skapa bilder
- delta och påverka i olika miljöer med hjälp av visuella metoder och andra metoder att producera kunskap
- undersöka naturens, arkitekturens och designens betydelser för individen, gruppen, i samhället och globalt
- förstå konstens betydelse i olika miljöer och planeringen av dem samt i aktuella samhällsfrågor.

CENTRALT INNEHÅLL

- bildkulturer i omgivningen som identitetsbyggare och förnyare av kulturarvet
- naturen, den byggda miljön, design, produktifiering, tjänster, mediemiljöer och virtuella världar som utgångspunkter för visuellt skapande
- begrepp och bildsamlingar som anknyter till miljöplanering och design
- olika sätt att tolka omgivningens bildkulturer
- aktuella fenomen i naturen, inom arkitektur och design

NATIONELLA FÖRDJUPADE KURSER

3. MEDIER OCH DELAKTIGHET (KO3)

MÅL

Kursens mål är att den studerande ska

- fördjupa sina färdigheter i visuell kommunikation samt informations- och kommunikationsteknologi genom att utforska samband mellan medier och andra miljöer, egna bilder, konst och kulturarv
- iaktta mediekulturer med fokus på kulturell mångfald och hållbar utveckling
- använda medieinnehåll och – fenomen, olika förfaringssätt och mediala planeringsprocesser som utgångspunkt för att skapa bilder
- delta och påverka i mediemiljöer med hjälp av visuella metoder och genom andra sätt att producera kunskap
- undersöka mediekulturers betydelser för individen, gruppen, i samhället och globalt
- förstå betydelsen av det visuella i mediekommunikation, mediemiljöer och mediepresentationer samt i planeringen och skapandet av dem.

CENTRALT INNEHÅLL

- mediekulturer som identitetsbyggare och förnyare av kulturarvet
- medieinnehåll, -produkter, -tjänster, olika förfaringssätt och mediemiljöer som utgångspunkt för visuellt skapande
- begrepp, bildtyper och bildsamlingar som anknyter till medier
- olika sätt att tolka mediepresentationer
- aktuella mediefenomen och -frågor

4. KONSTENS OLIKA VÄRLDAR (KO4)

MÅL

Kursens mål är att den studerande ska

- undersöka samband mellan konstinnehåll och -fenomen, olika förfaringssätt och egna bilder, omgivningen och kulturarvet på ett fenomenorienterat sätt
- iaktta bildkonst som producerats under olika tider och i olika miljöer med fokus på kulturell mångfald och hållbar utveckling
- tillämpa olika material, tekniker och uttryckssätt för att skapa bilder, individuellt och i grupp
- granska bildkonstens betydelser för individen, gruppen och samhället genom att tillämpa bildtolkningsmetoder
- utforska fenomen i sin egen livsmiljö och i samhället genom bilder och på andra sätt
- förstå konstens betydelse i byggda och naturliga miljöer, egna bilder samt för att påverka och delta.

CENTRALT INNEHÅLL

- konstens världar som identitetsbyggare, uttryck för kulturell mångfald och förnyare av kulturarvet
- bildkonst producerad under olika tider, i olika miljöer och kulturer
- begrepp, bildtyper och bildsamlingar inom bildkonsten
- visuella, verbala och andra metoder för att tolka konst
- aktuella konstfenomen och -frågor

SKOLVISA TILLÄMPADE KURSER

5. PROJEKT (KO5)

MÅL

Målen för projektkursen fastställs i början av kursen. Avsikten med kursen är att fördjupa kunskaper från tidigare avlagda bildkonstkurser.

CENTRALT INNEHÅLL

Centralt innehåll för projektkursen fastställs i början av kursen. Kursen lämpar sig för självständigt fördjupat arbete inom ett valfritt område. Kursen kan även genomföras som en verkstadskurs.

INLÄRNINGSMETODER

Inlärningsmetoder för kursen fastställs i början av projektkursen. Inlärningsmetoderna grundar sig på undersökande metoder, egna upplevelser och insikter genom praktiskt arbete. En central metod är det problem-baserade inlärnings sättet. Projektkursen kan avläggas individuellt och/ eller som ett samarbetsprojekt med andra aktörer från konstsektorn t.ex. högskolor, universitet och designföretag.

FÄRDIGHETER

Färdigheter som studerandena uppnår under projektkursen är beroende av de mål och metoder som ställts

upp. Projektkursen utvecklar studerandenas visuella uttrycksförmåga och förmågan till ett projektorienterat arbetssätt.

BEDÖMNING

Bedömning av projektkursen är beroende av de mål och metoder som fastställts vid inledandet av arbetet. Metoderna för bedömning fastställs i början av kursen. I bedömningen poängteras självvärdering, långsiktigt arbete och uppvisande av ett mångsidigt kunnande inom det valda ämnesområdet.

Kursen bedöms med vitsord 4-10

KOPPLING TILL TEMAHELHETER

Projektkursen kan kopplas till ett flertal temahelheter.

6. FOTOKURS (KO6)

MÅL

Den studerande lär sig bemästra grundläggande tekniker inom fotografering och bildbehandling samt lär sig förstå hur dessa inverkar på det slutgiltiga fotografiets visuella uttryck. De studerande lär sig även uppfatta fotografiets betydelse som ett centralt samtida uttrycksätt.

CENTRALT INNEHÅLL

Den studerande bekantar sig med fotografiet som ett konstnärligt, dokumentärt och fenomen som kan läsas och tolkas på olika sätt med hjälp av olika teman och tekniker. Studeranden bekantar sig med kamerans funktioner, fotografiets uttrycksmässiga grundprinciper samt fotografiets historia. På kursen bekantar man sig med digital fotografering samt bildredigering och/eller analog fotografering samt mörkrumsteknik. Teknikexperiment är också en central del av kurshelheten.

INLÄRNINGSMETODER

Undervisningen främjar konkreta erfarenhetsbaserade arbetssätt. Under kursen görs uppgifter både självständigt och i grupp. Kursen lämpar sig även för projektbaserad inläring.

FÄRDIGHETER

Under kursen utvecklas den studerandes förmåga att uttrycka egna iakttagelser och känslor visuellt. Dessutom utvecklar kursen studerandes kompetens i visuell kommunikation. De centrala begreppen, tillvägagångssätten och teknikerna inom fotografi blir bekanta för den studerande i en inlärningsmiljö som främjar växelverkan och samarbete.

BEDÖMNING

Utvärderingen i bildkonst är uppmuntrande, långsiktig, interaktiv och utvecklar den studerandes bildkonstnärliga färdigheter. Centrala verktyg som används i utvärderingen av kursen är självutvärdering, kamratutvärdering och portfoliearbete.

Kursen bedöms med vitsord 4-10.

KOPPLING TILL TEMAHELHETER

Studier i bildkonst främjar den studerandes förmåga att uppfatta de flesta temahelheters innehåll i största allmänhet. Temahelheterna som i fotokursens fall är de mest centrala är "Kulturell och kommunikativ kompetens", "Arbetslivskompetens och entreprenörskap", "Multilitteracitet" samt "Digital kompetens"

7. STUDIOTEKNIK/VIDEOJOURNALISTIK (KO7)

MÅL

Studeranden lär sig arbeta målmedvetet i grupp med kortare eller längre filmprojekt för att lära sig förstå både de visuella uttrycksmedlen och den tekniska utrustningen för att producera film eller annat audiovisuellt material

CENTRALT INNEHÅLL

- Filmens uttrycksmedel, manus, dramaturgi, regi, scenografi, rummet, ljus, ljud och editering i teori och i praktik
- Planering av projektet och arbetsfördelning
- Praktiskt studioarbete
- Förverkligande av ett gemensamt projekt från idé till färdig produkt

BEDÖMNING

Kursen bedöms med prestationsanteckning avlagd (=A)/underkänt (=U).

8. UTSTÄLLNINGAR (KO8)

MÅL

Studeranden besöker 12 konstutställningar som hen redogör för skriftligt och visuellt. Utställningsbesöken beskrivs och dokumenteras så att fakta varvas med egna intryck och reflektioner. Bilder av verk och egna skisser bör ingå i arbetet.

CENTRALT INNEHÅLL

- Studeranden bekantar sig med ett brett urval aktuell bildkonst
- Studerandens blir bekant med museer och gallerier i Helsingfors med omnejd
- Studeranden utvecklar sin förmåga att verbalisera visuella intryck

BEDÖMNING

Kursen bedöms med prestationsanteckning avlagd (=A)/underkänt (=U).

9. GYMNASIEDIPLOM I BILDKONST (GD02)

MÅL

Kursens mål är att den studerande visar sitt breda kunnande inom bildkonst genom att producera, tolka och värdera olika bilder på ett mångsidigt sätt.

CENTRALT INNEHÅLL

Det centrala innehållet baserar sig på de mål som den studerande ställer upp för gymnasiediplomet. Gymnasiediplomet omfattar ett verk och arbetsprocessen, självvärdering och en portfölj som beskriver kundskapen om bildkonst.

BEDÖMNING

Kursen bedöms med prestationsanteckning avlagd (=A)/underkänt (=U).

8.20. STUDIEHANDLEDNING

Studiehandledningen har som uppdrag att stödja de studerande i studierna under gymnasietiden och se till att de får tillräckliga kunskaper och färdigheter som de behöver vid livsförändringar och olika övergångsskedet i livet, till exempel vid övergången till fortsatta studier och arbetslivet samt för att bli fullvärdiga och aktiva samhällsmedborgare.Handledningsverksamheten utgör en kontinuitet som pågår under hela gymnasieutbildningen. Kurserna i studiehandledning samt all övrig handledning ger de studerande möjligheter att inhämta sådana grundläggande kunskaper och färdigheter som de behöver för att kunna planera sina gymnasiestudier och fortsatta studier och sin karriärinteraktion.

Individuell handledning, handledning i klass eller smågrupper och kamrathandledning stödjer den studerande att kartlägga sina intressen, upptäcka sina styrkor, planera sin karriär, göra val och lösa problemsituationer. Under den individuella handledningen har den studerande möjlighet att diskutera frågor som berör gymnasiestudier, karriärplanering, fortsatta studieval, livssituation och framtid. I smågrupper kan den studerande diskutera frågor som kan delas med övriga studerande och som det är meningsfullt att ta upp i gruppen.

MÅL FÖR UNDERVISNINGEN

Handledningen genomförs på ett sätt som stärker den studerandes aktivitet, delaktighet och ansvar. Målet är att den studerande hittar egna sätt att lära sig, som också stödjer livslångt lärande. Den studerande stöds att upptäcka sina styrkor och utvecklingsområden och att söka information om hur och var hen kan få hjälp vid eventuella svårigheter i studierna. Handledningen utvecklar studiefärdigheterna och främjar studierna samt stöder den ungas förmåga att planera och ha kontroll över sitt liv och att fatta beslut som gäller utbildning och karriärval. Målet är att den studerande på ett realistiskt sätt ska kunna bedöma sina förutsättningar och möjligheter då hen planerar sin karriär och fattar beslut kring den.

Förmågan att söka information stärks genom att den studerande på ett mångsidigt sätt handleds att utnyttja olika studiemiljöer och att aktivt och kritiskt söka och tillämpa information. Målet är att den studerande ska känna till de viktigaste informationskällorna, handledningstjänsterna och digitala ansökningssystemen som gäller fortsatt utbildning, yrkesval och karriärplanering och ska kunna använda dessa för att planera sin karriär och söka till fortsatta studier.

Studiehandledningen ger den studerande information om undervisningen vid andra läroanstalter, studiealternativ efter gymnasiet samt kunskap om arbets- och näringslivet och företagande. Den studerande ges möjlighet att bekanta sig med många olika yrken och med arbetslivet samt med utbildningsutbudet vid folkhögskolor, yrkesläroanstalter på andra stadiet, yrkeshögskolor och universitet. Den studerande ska också lära sig att söka information om möjligheterna att studera eller arbeta utomlands. Den studerande får handledning i att planera sina fortsatta studier och i att ansöka till fortsatta studier. Målet är att den studerande i god tid ska planera sina gymnasiestudier och göra sina val för att kunna söka till fortsatta studier direkt efter gymnasiet. Den studerande får hjälp med att göra upp en individuell studieplan, en plan för studentexamen och en plan för fortsatta studier och för sin yrkeskarriär samt med att uppdatera planerna.

OBLIGATORISKA KURSER

1. JAG SOM STUDERANDE (SH1)

MÅL

Kursens mål är att den studerande ska

- få information om gymnasiestudierna, studiernas uppbyggnad och studentexamen
- vidareutveckla studiefärdigheter som förutsätts i gymnasiet samt centrala kunskaper och färdigheter som behövs för att kartlägga sina styrkor och intresseområden
- fundera över frågor i anslutning till livslångt lärande och personlig utveckling.

CENTRALT INNEHÅLL

- studiefärdigheter och förmåga att söka information, förmåga att lära sig
- planering av gymnasiestudierna och studentexamen; individuell studieplan och en plan för studentexamen
- reflektion kring fortsatta studier och yrkesinriktning; plan för fortsatta studier och yrkeskarriär
- självkännedom och att utveckla den
- livsfärdighet
- utvärdering av det egna lärandet
- informationskällor, digitala handledningstjänster och ansökningssystem som anknyter till fortsatta studier och framtidsplanering
- orientering i arbetslivet och information om olika utbildningar på andra stadiet och på universitet och högskolor
- aktuella frågor som tangerar gymnasiestudierna

2. FORTSATT STUDIER OCH ARBETSLIV (SH2)

MÅL

Kursens mål är att den studerande ska

- utveckla sin självkännedom och sin förmåga att planera och ha kontroll över sitt liv
- fördjupa sig i teman som är centrala med tanke på fortsatta studier och arbetsliv och som utvecklar förmågan att planera sin karriär och sitt liv samt ger färdigheter för övergången till fortsatta studier och arbetslivet
- bekanta sig med olika utbildningsalternativ på andra stadiet och på universitet och högskolor samt med det övriga utbildningsutbudet
- förbättra sina arbetslivsfärdigheter och fördjupa sin kunskap om arbetslivet.

SKOLVISA TILLÄMPADE KURSER

3. INTRODUKTIONSKURS TILL GYMNASIESTUDIER (SH3)

Kursen bedöms med prestationsanteckning, avlagd (A) eller underkänd (U)

4. PRÖVA PÅ UNI (SH4)

Kursens mål är att

- introducera den studerande i universitetsstudier
- förbättra den studerandes färdigheter att söka och komma in till universitetsstudier som intresserar den studerande
- göra den studerandes individuella plan för fortsatta studier tydligare med hjälp av information via upplevelser
- skapa nätverk med andra gymnasiestuderande som är intresserade av universitetsstudier
- introducera den studerande med utbildningsutbudet vid Helsingfors universitet, Aaltouniversitetet och öppna universitetet vid Helsingfors universitet

CENTRALT INNEHÅLL

- ansökan till universitetsstudier
- utbildningsutbudet vid öppna universitetet
- reflektion av den studerandes studiefärdigheter och studiemålsättningar i förhållande till universitetsstudiernas krav
- reflektion av faktorer som påverkar karriärplaneringen
- att skapa en uppfattning om hur den akademiska karriären byggs upp
- att skaffa information om utbildningsutbudet vid Helsingfors universitet och Aaltouniversitetet

ARBETSSÄTT

Tyngdpunkten ligger vid informationssökning på nätet, studiebesök och den studerandes egen reflektion av det inlärd. Den studerande samlar kursuppgifterna i en elektronisk portfolio. Studiehandledare ger kommentarer och ger en bedömning av kursen. Sociala medier används mångsidigt och på pedagogiskt meningsfulla sätt.

BEDÖMNING

En godkänd prestation förutsätter att man lämnat in uppgifterna i en portfolio och har en avslutande diskussion om kursen. Kursen bedöms med en prestationsanmärkning, avlagd (A) eller underkänd (U).

5. STUDIETEKNIK (SH5)

MÅL

Den studerande övar sig i att reflektera över och utvärdera sina inlärningsprocesser, sina studievanor och sin tidsanvändning. Den studerande provar olika lästekniker, olika sätt att göra anteckningar och olika inlärningsstrategier, samt gör upp egna målsättningar för studierna.

CENTRALT INNEHÅLL

Olika inlärningsstrategier, läs-, antecknings- och minnestekniker går igenom och övas under kursens gång. Arbetsmetoder är föreläsningar, diskussioner och praktiska övningar enskilt och i grupp. Självutvärdering

sker på flera olika sätt under kursen. Den studerande stöds i att planera och strukturera sina studier för att nå sina personliga målsättningar.

BEDÖMNING

Kursen bedöms som avlagd (A) eller underkänd (U) och baserar sig på aktiv närvaro och slutförda uppgifter under kursens gång.

6. STUDIEPLANERING, STUDIETEKNIK OCH VÄLMÅENDE (SH6)

Kursen riktar sig till vuxenlinjens studerande i första hand.

MÅL

Kursens mål är att den studerande skall

- Lära sig att självständigt ställa upp mål och planera sina studier så att planen inte rubbas av arbete eller fritidsaktiviteter.
- Få kunskap om studieteknik och inlärningsprocesser, och lära sig goda studievanor och kontroll över sin tidsanvändning
- Få ökad självkännedom och förmåga att arbeta målmedvetet både enskilt och i grupp
- Se sambandet mellan hälsosamma levnadsvanor och goda studieresultat

CENTRALT INNEHÅLL

Grunder i målinriktade studier, planering och prioritering. Studieteknik med olika inlärningsstrategier, läs-, antecknings- och minnestekniker. Den studerande stöds i att planera och strukturera sina studier för att nå sina målsättningar.

BEDÖMNING

Kursen bedöms som avlagd (A) eller underkänd (U) och baserar sig på aktiv närvaro och slutförda uppgifter.

7. DIGITALISERING AV STUDIER OCH STUDENTPROV I REALÄMNINGEN (SH7)

Kursen riktar sig till vuxenlinjens studerande i första hand

MÅL

Kursens mål är att den studerande skall

- Kunna självständigt fördjupa sig i sina realämnen och förbereda sig inför studentproven
- Behärska skolans vanligaste dataprogram och få öva sig i digitala studentprov

CENTRALT INNEHÅLL

Fördjupning i de realämnena man ska skriva studentprov genom att kärnfrågor i kurserna repeteras.

Övning i att läsa frågor noggrant och öva sig i hur goda essäsvår byggs upp. Genom respons på egna övningstexter utveckla sin förmåga att strukturera och formulera sig.

BEDÖMNING

Kursen bedöms som avlagd (A) eller underkänd (U) och baserar sig på aktiv närvaro och slutförda uppgifter.

8.21. TEMASTUDIER

Temastudierna är studier som kombinerar olika vetenskapsområden. De ger ett helhetsperspektiv på undervisningen och utvecklar de studerandes förmåga att gestalta och förstå större helheter än det enskilda läroämnet. Det centrala uppdraget för temastudierna är att erbjuda de studerande möjligheter att kombinera och tillämpa kunskaper och färdigheter från flera olika läroämnena.

MÅL FÖR UNDERVISNINGEN

Målet för temastudierna är att den studerande ska

- uppmuntras att söka samband mellan centrala begrepp och perspektiv inom olika vetenskapsområden och konstarter samt skapa helheter utifrån dem
- skapa sig en uppfattning om problem, fenomen eller olika frågeställningar och inspireras att söka svar på dem självständigt och i samarbete med andra
- dra nytta av kunskaper och färdigheter som man erhållit inom olika områden
- söka information i olika källor och bedöma källornas tillförlitlighet
- tillämpa sina kunskaper och utveckla sin digitala kompetens i praktiska situationer
- kunna arbeta målinriktat och konstruktivt som medlem i en grupp.

BEDÖMNING

Bedömningen av temastudierna grundar sig på den studerandes förmåga att söka, bedöma och tillämpa information samt skapa strukturerade helheter på basis av tillförlitliga källor. Centrala föremål för bedömningen är den studerandes förmåga att kritiskt bedöma informationskällor och förmågan att förstå samband mellan olika kunskapsområden. Bedömningen av arbetet ska fokusera på hur målinriktat och strukturerat det är. Den studerande ska ges handledande respons även på sin kommunikations- och samarbetsförmåga och på sin förmåga att använda olika arbetsredskap. Vid bedömningen av temastudier ska mångsidiga bedömningsmetoder användas.

Kurserna bedöms som avlagda (A) eller underkända (U)

NATIONELLA FÖRDJUPADE KURSER

1. TVÄRVETENSKAPLIGT TÄNKANDE (TS1)

Kursens mål är att erbjuda den studerande möjligheter att vidareutveckla ett mångsidigt och ämnesövergri-

pande tänkande. Den studerande ska, inom ramen för större helheter, lära sig att se samband mellan olika vetenskapsområden och konstarter samt växelverkan mellan centrala principer och begrepp inom dem. Under kursen ska den studerande även vidareutveckla sitt kritiska och kreativa tänkande både självständigt och i samarbete med andra. Den studerande ska analysera och bedöma olika begreppssystem och perspektiv och använda dem för att dra slutsatser och hitta lösningar. Det centrala innehållet i kursen ska väljas från minst två olika läroämnen eller temaområden.

Följande kurser kan avläggas som TS01. Observera att endast en kurs kan avläggas som en fördjupad TS1, övriga kurser kan avläggas som tillämpade kurser inom de olika läroämnena.

1A. JOURNALISTIK OCH MEDIER (KAN OCKSÅ AVLÄGGAS SOM MO12)

Reportage, intervju, podd - är du nyfiken på det journalistiska arbetet?

CENTRALT INNEHÅLL

Fördjupa din kunskap om mediegenrer, nyhetskriterier och källkritik i ett medielandskap i förändring. Kunskapen tillämpas i praktiskt arbete med text och bild. Arbetsmetoden är processinriktad och den färdiga produkten kan publiceras.

BEDÖMNING

Kursen bedöms med avlagd (A) eller underkänd (U) och kan genomföras i samarbete med andra ämnen eller utomstående aktörer.

1B. VETENSKAPLIGT SKRIVANDE (KAN OCKSÅ AVLÄGGAS SOM MO15)

Vill du utveckla din stilkänsla, din objektiva uttrycksförmåga och din källkritik?

CENTRALT INNEHÅLL

Lär dig om principerna för vetenskaplig rapportering inom olika forskningsområden. Lär dig hur du kommunicerar din kunskap på ett vetenskapligt sätt. Kursen sker i samarbete med andra realämnen som bidrar med ämneskunskap och textinnehåll.

BEDÖMNING

Kursen bedöms med avlagd (A) eller underkänd (U) och kan också genomföras i samarbete med utomstående aktörer.

1C. KULTUR PÅ STAN (KAN OCKSÅ AVLÄGGAS SOM MO13)

Vill du utmana din syn på kultur, din förmåga att njuta av olika uttryck för kultur och vill du reflektera om dina upplevelser tillsammans med andra? Granska det aktuella kulturutbudet. Konst, teater, musik, film – möjligheterna är oändliga. Diskussion, reflektion och analys är grunden för redovisningen som sker i form av ett portföljarbete.

BEDÖMNING

Kursen bedöms med avlagd (A) eller underkänd (U) och kan också genomföras i samarbete med utomstående aktörer.

1D. FINSKA PÅ STAN (KAN OCKSÅ AVLÄGGAS SOM FINA10)

Finska på stan är en tvåspråkig kurs som ordnas i samarbete med Etu-Töölön lukio. Under kursen besöker vi olika muséer, utställningar, går på konserter, gör teaterbesök m.m. i Helsingfors tillsammans med studerande från Etu-Töölön lukio. Kurser går över två perioder och består förutom av kulturbesöken på eftermiddagar och kvällar även av några närträffar på skolorna.

BEDÖMNING

Kursen bedöms med avlagd (A) eller underkänd (U) och kan också genomföras i samarbete med utomstående aktörer.

1E. LARGER THAN LIFE (KAN OCKSÅ AVLÄGGAS SOM MO18 ELLER ENA13)

Vi ser och analyserar film på svenska och engelska. Deltagarna använder filmens uttrycksmedel för att förstå och analysera genre och berättande. De studerande bekantar sig med filmens historia, olika berättarperspektiv samt analys ur olika synvinklar. Kursen kan räknas tillgodo antingen i modersmål eller engelska, beroende på arbetsspråk. Kursen är ämnesintegrerad och genomförs delvis som projektarbete. Kursen bedöms med en anteckning om avlagd kurs (A = avlagd, U = underkänd).

BEDÖMNING

Kursen bedöms med avlagd (A) eller underkänd (U) och kan också genomföras i samarbete med utomstående aktörer.

1E. READINGS ON HUMAN ECOLOGY (KAN OCKSÅ AVLÄGGAS SOM ENA10 ELLER HUE19)

Studiecirkelkurs i samarbete med humanekologin. Deltagarna läser och diskuterar texter med humanekologiskt tema på engelska. Texterna kan vara skönlitterära, vetenskapliga, politiska eller filosofiska. Diskussionerna förs på engelska och svenska. Målet är att deltagarna får bekanta sig med både klassiska och helt nya texter och författare på originalspråk och att de läser texter som stöder de övriga kurserna i humanekologi samtidigt som läsningen och diskussionerna stöder undervisningen i engelska. Kursen bedöms med en anteckning om avlagd kurs (A = avlagd, U = underkänd). Bedömningen bygger på deltagarnas aktivitet under lektionerna och dokumenterad läsning av de givna texterna.

1F. ON THE TIPPING POINT (KAN OCKSÅ AVLÄGGAS SOM MAA16 ELLER HUE21)

MÅL

De studerande lär sig grunderna för kaotiska system, matematiska modeller och hur små

förändringar kan få stora konsekvenser t.ex. för jordens klimat

CENTRALT INNEHÅLL

- Tematiska studier av naturvetenskapliga frågor
- Övningar i modellering och praktisk användning av matematik
- Läsning och presentationer av vetenskapliga artiklar för olika typer av publik

BEDÖMNING

Kursen bedöms med vitsord enligt den studerandes aktivitet och prestationer under kursen.

1G. TRÄNINGSBIOLOGI (KAN OCKSÅ AVLÄGGAS SOM BI7, HÄ5 ELLER GY6)

Det här är en fördjupad kurs som antingen kan avläggas som en kurs i biologi, gymnastik kurs eller i hälsokunskap. Kursen kan anpassas enligt den studerandes intresse. Under kursen lär vi oss bl.a. om hur vår kropp fungerar, egenvård och risker vid träning. Kursen lämpar sig för studerande som gått de grundläggande kurserna i biologi, gymnastik och hälsokunskap och vill fördjupa sina kunskaper.

MÅL

- Kursen ger den studerande fördjupad kunskap i fysiologi, träningskunskap och näringslära
- Den studerande får också prova på att leda och instruera andra
- Under kursen får den studerande en inblick i vad hälsosamt tränande är
- Kursen ger en förståelse för vad som händer i kroppen då man motionerar

CENTRALT INNEHÅLL

- Muskler och leder (fysiologi)
- Andning och hjärtat (vad sker under en idrottsprestation, olika laborationer och tester)
- Kost (näringslära, förbränning och anpassning till elevens egen vardag)
- Skador och hot (träningsskador, dopning och ortorexi)
- Nyttoeffekter (direkta och långtidsverkande)
- Träningsprogram (med vilket mål och på vilket sätt)

BEDÖMNING:

Kursen bedöms med vitsorden 4-10

1H. REGIONSTUDIER (KAN OCKSÅ AVLÄGGAS SOM GE5)

MÅL

Kursens mål är att de studerande får

- fördjupade färdigheter i det område de undersöker
- lär sig presentera sina resultat i form av en vetenskaplig poster eller annan presentation

CENTRALT INNEHÅLL

Kursen fördjupar kunskaperna genom att studera ett område både i teorin och i praktiken. Under kursen bekantar vi oss i ett områdes företeelser och tillämpar våra kunskaper om området genom att göra ett längre studiebesök till orten. Studiebesöket kan innebära internationellt samarbete med någon annan skola, eller gå ut på ett längre besök till orten för att uppleva de företeelser vi studerat under kursen. Kursen är ett samarbete mellan geografi och biologi (naturgeografi) eller samhällslära och historia (humangeografi).

BEDÖMNING

Kursen bedöms med avlagd (A) eller underkänd (U).

1I. LABORATIONSKURS I KEMI OCH FYSIK (KAN OCKSÅ AVLÄGGAS SOM FYKE10 ELLER FYKE11)

MÅL

Kursens mål är att de studerande ska

- utveckla sina praktiska färdigheter i experimentellt arbete
- lära sig att betrakta fenomen ur ett brett naturvetenskapligt perspektiv
- utveckla sin förmåga att arbeta i grupp

CENTRALT INNEHÅLL

Planering, utförande samt dokumentation av laborativt arbete med innehåll från läsårets fysik- och kemikurser, tolkning av mätdata, säkerhetsaspekter vid laboratoriearbete.

BEDÖMNING

Kursen bedöms med avlagd (A) eller underkänd (U).

1J. KONSTFILOSOFI (KAN OCKSÅ AVLÄGGAS SOM F15 ELLER BIK29)

MÅL

Den studerande lär sig att begreppsligt behandla estetiska frågeställningar och självständigt analysera olika konstytrningar. Den studerande får insikt i sambandet mellan värdefilosofiska frågor, konst och samhälle, och lär sig att förstå konstens funktion som opinionsbildare vid sidan av andra funktioner.

CENTRALT INNEHÅLL

Under kursen behandlas estetikens centrala frågeställningar i den västerländska filosofiska traditionen, konstfilosofiska teorier och grundläggande konstfilosofiska begrepp. I kursen ingår studiebesök där den studerande kommer i kontakt med konstens olika uttrycksformer, föreläsningar och diskussioner, samt praktiska övningsuppgifter.

BEDÖMNING

Kursen bedöms med prestationsanteckning (A = avlagd, U = underkänd).

1K. MILJÖFILOSOFI (KAN OCKSÅ AVLÄGGAS SOM F16)

MÅL

Den studerande blir förtrogen med miljöfilosofiska problem och lösningar, samt med aktuella frågeställningar i den allmänna miljödebatten. Den studerande kan gestalta, och kritiskt bedöma normativa ställningstaganden och de värderingar dessa vilar på, samt blir förtrogen med grundläggande miljöfilosofisk terminologi.

CENTRALT INNEHÅLL

Aktuella frågor i den allmänna miljödebatten och filosofiska problem i anknytning till dem, bl.a. hållbar utveckling, rättvisa och ansvar ur ett värdefilosofiskt perspektiv
natursynen i olika filosofiska traditioner
skillnaden mellan ett antropocentriskt och ett biocentriskt perspektiv

ARBETSFORMER

Läsning av valda delar ur klassiska texter och aktuella artiklar, diskussioner, gästföreläsare i mån av möjlighet. Kursen lämpar sig även för projektarbeten individuellt eller i grupp.

BEDÖMNING

Bedömningen är beroende av vilka arbetsformer som väljs. Kursen bedöms enligt skalan 4-10 eller godkänd-underkänd enligt överenskommelse med läraren.

1L. MAKTH OCH ONDSKA (KAN OCKSÅ AVLÄGGAS SOM FI9, PS9, HI7, RE7 ELLER LK7)

Kursen är fenomenbaserad och ämnesöverskridande (hi, re, lk, fil, ps). Den förverkligas som ett samarbete mellan Tölö gymnasium och Brändö gymnasium och kan innefatta en studieresa till förintelsens minnesmärken i Polen och Tyskland.

MÅL

- förstå bakgrund och orsaker till folkmord och människorättsbrott i modern och historisk tid
- kunna identifiera och analysera maktstrukturer och maktmissbruk på många olika nivåer
- få inblick i ondskans mekanismer
- genom samarbete med andra studerande utveckla sina sociala färdigheter

CENTRALT INNEHÅLL

- Folkmord i modern och historisk tid
- Förintelsen
- Rasbiologi och andra former av rasistiska ideologier
- Antisemitismens historia
- Fanatiska och extrema rörelser
- Makt och lydnad
- Härskartekniker och motstrategier mot maktmissbruk
- Propaganda och andra former av manipulation
- Etiska förebilder, personer som stått upp mot det onda

BEDÖMNING

Kursen bedöms med avlagd (=A) eller underkänd (=U). Bedömningen baserar sig på aktivitet och initiativ och seminariepresentationer.

1M. SAMHÄLLSFORUM (KAN OCKSÅ AVLÄGGAS SOM SL5)

MÅL

Att ge de studerande verktyg att förstå den värld de lever i samt att utveckla förmåga till källkritik.

CENTRALT INNEHÅLL

- Den studerande väljer ett aktuellt nyhetstema i världen som man följer och redovisar för vid varje lektion.
- Vi ser på aktuella dokumentärer. Studiebesök och gästföreläsare kan ingå.
- Samtidigt behandlas även andra aktualiteter i den takt de växer fram. Massmedia utnyttjas i stor utsträckning. De studerande sammanställer en portfolio över sina valda teman.

BEDÖMNING

Kursen bedöms med avlagd (=A) eller underkänd (=U). Bedömningen baserar sig på portfolion och presentationerna samt övrig timaktivitet.

1N. UNG FÖRETAGSAMHET (KAN OCKSÅ AVLÄGGAS SOM SL6, TS02 ELLER TS03)

MÅL

De studerande bekantar sig med företagsamhet och marknadsföring under läsåret genom att grunda ett företag inom programmet Ung företagsamhet.

CENTRALT INNEHÅLL

- Grunda, driva och avsluta ett företag
- Marknadsföring och kundkontakt
- Förvaltning och ekonomi
- Företagets organisation

BEDÖMNING

Kursen bedöms med avlagd (=A) eller underkänd (=U). Bedömningen baserar sig på aktivitet och initiativ samt skriftliga inlämningsuppgifter och muntliga presentationer.

10. FÖRSTA HJÄLPEN (KAN OCKSÅ AVLÄGGAS SOM HÄ4)

Den skolvisa kursen i förstahjälpen ska ge de studerande praktiska färdigheter att ge förstahjälpen i nödsituationer samt förbereda dem för den psykiska förstahjälp som behövs i många av livets utvecklings- och traumatiska kriser. Den praktiska första hjälpen kursen ges av Röda korsets lärare och ger därför rätt att få kort över deras avlagda grundkurs. Den andra delen av kursen följer boken Handbok i psykiska förstahjälpen utgiven av Föreningen för mental hälsa i Finland r.f.

MÅL

Kursens mål är att den studerande ska

- ha kännedom om de principer som gäller då man hjälper nödställda vid sjukdomsattacker och olycksfall, trafikolyckor, eldsvådor och vid fara för drunkning
- kunna självständigt göra ett larm i verkliga nödsituationer och kunna informera andra om hur man larmar
- kunna agera praktiskt och korrekt för att trygga andning och blodcirkulation för personer i nöd
- behärska elementära tekniker för förstahjälp vid sår och blödningar
- kunna ge första hjälp vid skador på rörelseorganen och störningar i hjärnfunktionen
- kunna bedöma och agera gällande störningar i ämnesomsättning, näringsintag och vätskebalans samt vid värme och köldskador
- kunna ge första hjälp vid övriga till grundkursen hörande nödsituationer
- med kunskaper i den psykiska förstahjälpen kunna ge hjälp och skydda liv, främja återhämtning till en god psykisk hälsa, stöda personens egna resurser och vid behov stöda till att söka professionell hjälp

CENTRALT INNEHÅLL

- hur man bemöter hjälpbehövande vid olyckor, sjukdom och andra nödsituationer
- medvetande, andning och blodcirkulation
- ge basal hjärt- och lungräddning
- att stilla blödningar och anlägga förband i olika situationer
- benbrott, sträckningar och andra muskelskador
- hjärnfunktionen och störningar som yrsel, svimning, hjärnskakning och kramper
- blodsockerstörningar och rubbningar i vätskebalansen
- värme- och köldskador

- vanliga förgiftningar av alkohol, medicin och droger
- inandning av giftiga ämnen
- gifter på huden och i ögonen
- principer för agerande i övriga vanliga nödsituationer
- bedömning av risk för självmord eller självdestruktivt beteende
- lyssnande som hjälper en person i psykisk kris
- hur man lugnar och informerar samt uppmuntrar till självhjälp eller till att söka professionell hjälp

1P. LJUSTEKNIK (KAN OCKSÅ AVLÄGGAS SOM BIK30)

MÅL

Studeranden lär sig konsertsalens ljusteknik, att planera och köra ljus till musiklinjens slutarbetskonserter och andra motsvarande uppträdanden i Sandels. Undervisningen sker i smågrupper och handleds av en ljustekniklärare eller motsvarande person. Kursen sker i nära samarbete med Tölö gymnasiums musiklinje

CENTRALT INNEHÅLL

- Konsertsalens ljusteknikutrustning
- Praktiska övningar parvis under handledning
- Möjlighet att planera och köra ljus enskilt

BEDÖMNING

Kursen bedöms med avlagd (=A) eller underkänd (=U).

PÅ VUXENLINJEN FINNS EN TVÄRVETENSKAPLIG KURS

1Q. RELIGION OCH VÄRLDSÅSKÅDNINGAR I EN GEMENSAM VÄRLD (TS1)

MÅL

Kursens mål är att den studerande skall

- integrera större helheter av kunskap över ämnesgränserna genom tvärvetenskaplig metod
- inspireras till ökat samarbete
- erbjuda större flexibilitet och andel självstudier för studerande

CENTRALT INNEHÅLL

Kursen undersöker samband mellan miljö, kultur och livstolkning. Hur har beroendet av naturen format naturfolkens religiösa föreställningar? Hur och varför skiljer sig Mellanösterns monoteistiska religioner från Fjärran Österns polyteistiska, panteistiska och ateistiska uppfattningar? Hur påverkar å andra sidan livsåskådningen livsföringen?

De stora världsreligionernas grunder jämförs ur konkreta och praktiska synvinklar med syftet att öka förståelsen för olikheterna och göra en fredlig samexistens till ett realistiskt alternativ.

Befolkningsfrågor handlar om utveckling, flyttningar och förekomst på jorden. Naturresurser av olika slag och problematik i relation till dessa; etik, ekonomi och miljö. Olika regioner, deras strukturer växelverkan trafiksystem och spridningsfenomen.

Kursen inleds med lärarnas lektioner som ger grundkunskaper i varje ämne. Därefter hålls en gemensam diskussion om planering av kursöverskridande projekt och indelning i grupper. Beroende av ämnesval väljs lärare som handleder projektet. Projektpresentationerna kan hållas som öppna tillfällen för övriga studerande och lärare.

BEDÖMNING

Kursen bedöms med vitsord avlagd (A) eller underkänd (U).

Kursen kan också ersätta en eller flera av kurserna RE3, LK1 eller GE3 och bedöms då med vitsord 4-10. Den studerande väljer själv vilken/vilka av kurserna som avläggs. Processbeskrivning av det utförda projektet är en del av bedömningen.

2. UNDERSÖKANDE PROJEKTARBETE MED HJÄLP AV DIGITALA ARBETSSÄTT (TS2)

Målet för denna kurs i informations- och kommunikationsteknologi är att den studerande självständigt eller i samarbete med andra studerande planerar, genomför och presenterar ett dokumenterat projekt, en undersökning, uppfinning eller annan produkt som anknyter till något fenomen, tema eller ämnesområde. Den studerande ska samtidigt utveckla sin digitala kompetens. Ett annat mål är att den studerande ska ges möjlighet att arbeta och samarbeta över ämnesgränserna. Det centrala innehållet i kursen ska ha koppling till kunskaper och färdigheter inom två eller flera olika läroämnen eller temaområden.

2A. VETENSKAPLIGT SKRIVANDE (KAN OCKSÅ AVLÄGGAS SOM MO15)

Vill du utveckla din stilkänsla, din objektiva uttrycksförmåga och din källkritik?

CENTRALT INNEHÅLL

Lär dig om principerna för vetenskaplig rapportering inom olika forskningsområden. Lär dig hur du kommunicerar din kunskap på ett vetenskapligt sätt. Kursen sker i samarbete med andra realämnen som bidrar med ämneskunskap och textinnehåll.

BEDÖMNING

Kursen bedöms med avlagd (A) eller underkänd (U) och kan också genomföras i samarbete med utomstående aktörer.

2B. SAMHÄLLSFORUM (KAN OCKSÅ AVLÄGGAS SOM SL5 ELLER TS01)

MÅL

Att ge de studerande verktyg att förstå den värld de lever i samt att utveckla förmåga till källkritik.

CENTRALT INNEHÅLL

- Den studerande väljer ett aktuellt nyhetstema i världen som man följer och redovisar för vid varje lektion.
- Vi ser på aktuella dokumentärer. Studiebesök och gästföreläsare kan ingå.
- Samtidigt behandlas även andra aktualiteter i den takt de växer fram. Massmedia utnyttjas i stor utsträckning. De studerande sammanställer en portfolio över sina valda teman.

BEDÖMNING

Kursen bedöms med avlagd (=A) eller underkänd (=U). Bedömningen baserar sig på portfolion och presentationerna samt övrig timaktivitet.

2C. UNG FÖRETAGSAMHET (KAN OCKSÅ AVLÄGGAS SOM SL6, TS01 ELLER TS03)

MÅL

De studerande bekantar sig med företagsamhet och marknadsföring under läsåret genom att grunda ett företag inom programmet Ung företagsamhet.

CENTRALT INNEHÅLL

- Grunda, driva och avsluta ett företag
- Marknadsföring och kundkontakt
- Förvaltning och ekonomi
- Företagets organisation

BEDÖMNING

Kursen bedöms med avlagd (=A) eller underkänd (=U). Bedömningen baserar sig på aktivitet och initiativ samt skriftliga inlämningsuppgifter och muntliga presentationer.

2D. PSYKOLOGI SOM VETENSKAP (KAN OCKSÅ AVLÄGGAS SOM PS8)

MÅL

Den studerande lär sig skilja mellan vetenskap och pseudovetenskap, samt att analysera och diskutera vetenskapliga rapporter och artiklar. Kursen utmynnar i ett självständigt forskningsarbete som presenteras skriftligt och muntligt.

CENTRALT INNEHÅLL

De studerande gör psykologiska undersökningar vars resultat redovisas i form av en vetenskaplig rapport/artikel. Digitala arbetsmetoder utnyttjas.

BEDÖMNING

Kursen bedöms med prestationsanteckning avlagd (=A)/underkänt (=U)

2E. EKONOMISK MATEMATIK

Den studerande lär sig ekonomisk matematik genom att självständigt eller i mindre grupp planera och utföra ett projektarbete i anknytning till samhällslära. Digitala arbetsmetoder utnyttjas. Ett samarbete med någon högskola kan med fördel ingå.

2F. FOTOKURS (KAN OCKSÅ AVLÄGGAS SOM KO6)

MÅL

Den studerande lär sig bemästra grundläggande tekniker inom fotografering och bildbehandling samt lär sig förstå hur dessa inverkar på det slutgiltiga fotografiets visuella uttryck. De studerande lär sig även uppfatta fotografiets betydelse som ett centralt samtida uttrycksätt.

CENTRALT INNEHÅLL

Den studerande bekantar sig med fotografiet som ett konstnärligt, dokumentärt och fenomen som kan läsas och tolkas på olika sätt med hjälp av olika teman och tekniker. Studeranden bekantar sig med kamerans funktioner, fotografiets uttrycksmässiga grundprinciper samt fotografiets historia. På kursen bekantar man sig med digital fotografering samt bildredigering och/eller analog fotografering samt mörkrumsteknik. Teknikexperiment är också en central del av kurshelheten.

INLÄRNINGSMETODER

Undervisningen främjar konkreta erfarenhetsbaserade arbetssätt. Under kursen görs uppgifter både självständigt och i grupp. Kursen lämpar sig även för projektbaserad inläring.

FÄRDIGHETER

Under kursen utvecklas den studerandes förmåga att uttrycka egna iakttagelser och känslor visuellt. Dessutom utvecklar kursen studerandes kompetens i visuell kommunikation. De centrala begreppen, tillvägagångssätten och teknikerna inom fotografi blir bekanta för den studerande i en inlärningsmiljö som främjar växelverkan och samarbete.

BEDÖMNING

Utvärderingen i bildkonst är uppmuntrande, långsiktig, interaktiv och utvecklar den studerandes bildkonstnärliga färdigheter. Centrala verktyg som används i utvärderingen av kursen är självutvärdering, kamratutvärdering och portfoliearbete. Kursen bedöms med vitsord 4-10.

KOPPLING TILL TEMAHELHETER

Studier i bildkonst främjar den studerandes förmåga att uppfatta de flesta temahelheters innehåll i största allmänhet. Temahelheterna som i fotokursens fall är de mest centrala är "Kulturell och kommunikativ kompetens", "Arbetslivskompetens och entreprenörskap", "Multilitteracitet" samt "Digital kompetens"

2G. STUDIOTEKNIK (KAN OCKSÅ AVLÄGGAS SOM BIK31 ELLER KO10)

MÅL

Studerande lär sig arbeta målmedvetet i grupp med ett längre filmprojekt för att lära sig förstå både de visuella uttrycksmedlen och den tekniska utrustningen för att producera film eller annat audiovisuellt material.

CENTRALT INNEHÅLL

- Filmens uttrycksmedel, manus, dramaturgi, regi, scenografi, rummet, ljus, ljud och editering i teori och i praktik
- Planering av projektet och arbetsfördelning
- Praktiskt studioarbete
- Förverkligande av ett gemensamt projekt från idé till färdig produkt

BEDÖMNING

Kursen bedöms med prestationsanteckning avlagd (=A)/underkänt (=U)

3. VARDAGSKOMPETENS (TS3)

Under denna kurs som ska behandla frivilligverksamhet, arbetsliv, trafikfostran eller internationell verksamhet ska den studerande ges möjligheter att tillämpa sina kunskaper och färdigheter i praktiska arbetsuppgifter och situationer. Syftet är att stärka sambandet mellan vardagslivet och kunskaper som den studerande inhämtat i skolan. Kursens mål är att den studerande ska lära sig förstå hur samhället fungerar och att den studerande i olika sammanhang utanför skolan ska utveckla sådan kompetens som behövs i arbetslivet. Den studerande ska i mån av möjlighet ges tillfälle att fördjupa sitt kunnande också i internationellt samarbete. Kunskap som inhämtats på annat håll och som motsvarar kursens mål och innehåll kan helt eller delvis räknas den studerande till godo.

Kursen kan också bestå av någon av följande kurser:

3A. UNICEF-KURS (KAN OCKSÅ AVLÄGGAS SOM BIK28)

Den studerande deltar i ett välgörenhetsprojekt inom ramen för skolans verksamhet. I kursen ingår planering och förverkligande av ett projekt som har som mål att samla in medel till förmån för UNICEF eller annan hjälporganisation.

BEDÖMNING

Kursen bedöms med prestationsanteckning avlagd (=A)/underkänt (=U)

3B. FÖRSTA HJÄLPEN (KAN OCKSÅ AVLÄGGAS SOM HÄ4)

Den skolvisa kursen i förstahjälpen ska ge de studerande praktiska färdigheter att ge förstahjälpen i nödsituationer samt förbereda dem för den psykiska förstahjälp som behövs i många av livets utvecklings- och traumatiska kriser. Den praktiska första hjälpen kursen ges av Röda korsets lärare och ger därför rätt att få kort över deras avlagda grundkurs. Den andra delen av kursen följer boken Handbok i psykiska förstahjälpen utgiven av Föreningen för mental hälsa i Finland r.f.

MÅL

Kursens mål är att den studerande ska

- ha kännedom om de principer som gäller då man hjälper nödställda vid sjukdomsattacker och olycksfall, trafikolyckor, eldsvådor och vid fara för drunkning
- kunna självständigt göra ett larm i verkliga nödsituationer och kunna informera andra om hur man larmar
- kunna agera praktiskt och korrekt för att trygga andning och blodcirkulation för personer i nöd
- behärska elementära tekniker för förstahjälp vid sår och blödningar
- kunna ge första hjälp vid skador på rörelseorganen och störningar i hjärnfunktionen
- kunna bedöma och agera gällande störningar i ämnesomsättning, näringsintag och vätskebalans samt vid värme och köldskador
- kunna ge första hjälp vid övriga till grundkursen förande nödsituationer
- med kunskaper i den psykiska förstahjälpen kunna ge hjälp och skydda liv, främja återhämtning till en god psykisk hälsa, stöda personens egna resurser och vid behov stöda till att söka professionell hjälp

CENTRALT INNEHÅLL

- hur man bemöter hjälpbehövande vid olyckor, sjukdom och andra nödsituationer
- medvetande, andning och blodcirkulation
- ge basal hjärt- och lungräddning
- att stilla blödningar och anlägga förband i olika situationer
- benbrott, sträckningar och andra muskelskador

- hjärnfunktionen och störningar som yrsel, svimning, hjärnskakning och kramper
- blodsockerstörningar och rubbningar i vätskebalansen
- värme- och köldskador
- vanliga förgiftningar av alkohol, medicin och droger
- inandning av giftiga ämnen
- gifter på huden och i ögonen
- principer för agerande i övriga vanliga nödsituationer
- bedömning av risk för självmord eller självdestruktivt beteende
- lyssnande som hjälper en person i psykisk kris
- hur man lugnar och informerar samt uppmuntrar till självhjälp eller till att söka professionell hjälp

3C. VÄRLDSMAT (KAN OCKSÅ AVLÄGGAS SOM HUE25)

MÅL

- De studerande bekantar sig med matkulturer i olika delar av världen
- De studerande lär sig laga mat från olika länder
- De studerande lär sig förstå hur maten avspeglar kultur och miljö

CENTRALT INNEHÅLL

- Recept och mattraditioner från olika kulturer
- Olika typer av livsmedel från olika delar av världen
- Praktisk tillredning och gemensamma måltider

BEDÖMNING

Kursen bedöms med prestationsanteckning avlagd (=A)/underkänt (=U)

3D. MAT FÖR EN FATTIG STUDERANDE

MÅL

Deltagarna lär sig tillreda billig, miljövänlig och resurssnål mat utan att pruta på smaken.

CENTRALT INNEHÅLL

- Att tillreda vegetarisk och/eller vegansk mat
- Att utnyttja säsongens råvaror från skolans egna odlingar
- Traditionella konserveringsmetoder som syrning och torkning av livsmedel
- Bakning av surdegsbröd
- Insekter som människoföda
- Gemensamma måltider

3E. SECOND HAND-DESIGN (KAN OCKSÅ AVLÄGGAS SOM BIK27 ELLER HUE31)

MÅL

De studerande lär sig olika sätt att återanvända och skapa nytt av gamla textilier.

CENTRALT INNEHÅLL

- Under kursen gör den studerande ett eller flera plagg, t.ex. för användning under gammeldansen.
- Studiebesök
- Planering, mönsterdesign, tillskärning och sömnad
- Föreläsningar om återanvändningens etiska och ekologiska aspekter.

BEDÖMNING

Kursen bedöms med prestationsanteckning avlagd (=A)/underkänt (=U)

3F. FORSKARSKOLA I KEMI (KAN OCKSÅ AVLÄGGAS SOM KE8)

MÅL

De studerande bekantar sig med forskning inom kemi genom att delta i ett autentiskt forskningsprojekt.

CENTRALT INNEHÅLL

- Forskningsarbete
- Samarbete med forskarvärlden
- Presentation av forskningsresultat

BEDÖMNING

Kursen bedöms med prestationsanteckning avlagd (=A)/underkänt (=U)

3G. UNG FÖRETAGSAMHET (KAN OCKSÅ AVLÄGGAS SOM SL6, TS01 ELLER TS02)

MÅL

- De studerande bekantar sig med företagsamhet och marknadsföring under läsåret genom att
- grunda ett företag inom programmet Ung företagsamhet.

CENTRALT INNEHÅLL

- Grunda, driva och avsluta ett företag
- Marknadsföring och kundkontakt
- Förvaltning och ekonomi
- Företagets organisation

BEDÖMNING

Kursen bedöms med avlagd (=A) eller underkänd (=U). Bedömningen baserar sig på aktivitet och initiativ samt skriftliga inlämningsuppgifter och muntliga presentationer.

8.22 AKTIVT MEDBORGARSKAP

Målet med studierna inom Aktivt medborgarskap (Aktivitetsspåret) är att stödja de studerande att bli aktiva, ansvarstagande och kritiska medborgare. Detta innebär att de studerande deltar och påverkar på olika ni-

vår: inom verksamheten i skolan, närmiljön och i Helsingfors. De studerande uppmuntras till aktivt deltagande, påverkan och utvecklande av gemenskapen genom att acceptera studierna inom Aktivt medborgarskap som en del av gymnasiets lärokurs. Studiernas utgångspunkt är öppna studiemiljöer, då är det möjligt att inskaffa kunskaper även utanför skolan, på fritiden eller genom hobbyverksamhet. Studiernas uppgift är att erbjuda de studerande möjligheter att skaffa sig arbetslivsfärdigheter under gymnasietiden och att genom olika evenemang öka skolans sociala gemenskap och studievälmåendet.

MÅL

Målet med Aktivt medborgarskap är att den studerande

- verkar som en aktiv påverkare och aktör samt som en utvecklare av trivseln i skolan och gemenskapen,
- kan ta initiativ, vara intressebevakare för de studerande och utveckla gemenskapen samt deltar i beslutsfattandet,
- kan planera, marknadsföra, organisera och utvärdera olika evenemang, med hjälp av vilka skolans gemenskap och trivsel utvecklas,
- tillägnar sig vanan att ge andra studerande kamratstöd,
- klarar av att arbeta i grupp och känner till metoder för det, kan ta andra i beaktande och ta ansvar, skaffar sig framtida arbetslivskunskaper.

UTVÄRDERING

Utvärderingen av Aktivt medborgarskap grundar sig på den studerandes aktiva verksamhet och praktiska handlingar. Fokus i utvärderingen ligger på den studerandes ansvarsfulla arbetsgrepp, vilket innebär att verksamheten är målinriktad och planerlig. De studerande får kontinuerligt vägledande respons även om såväl sina färdigheter i interaktion och samarbete som användningen av arbetsredskap.

Inom bedömningen kan man använda en portfolio, genom vilken inlärningsprocessen blir synlig. Studier med portfolio möjliggör förenande av kunskap som nåtts i skolan och i mångformiga inlärningsmiljöer. En elektronisk portfolio kan bestå av till exempel svar på inlärningsuppgifter, egna produkter och projekt samt en inlärningsdagbok och själv- och kamratbedömning. Den studerande sammanställer materialet som samlas under studierna i portfolion, och av den framgår att han eller hon har varit närvarande vid obligatoriska lektioner och utfört givna uppgifter, eller den studerande lämnar in ett intyg till skolan om att hon eller han innehar vissa kunskaper (t.ex. hygienpass). Kurserna bedöms med A = avlagd eller D = deltagit (ytterligare komplettering behövs)

I gymnasiets lärokurs kan studier inom Aktivt medborgarskap inkluderas i tillämpade kurser. Studierna kan infalla under flera perioder under ett helt läsår eller till och med under hela studietiden. En studerande kan erhålla 1-3 kurser per verksamhet. Om studerande erhåller fler än en kurs för en verksamhet antecknas dessa som AS8 – 10. Också delprestationer kan erhållas, för att sedan tillsammans med andra delprestationer ge en hel kurs.

SKOLVISA TILLÄMPADE KURSER

1. TUTORVERKSAMHET (AS1)

Till tutorernas uppgifter hör uppgifter med anknytning till kamrathandledning och stöd. Tutorerna deltar i

marknadsföringen av skolan och evenemang, och är ett stöd särskilt för nybörjarna. En del av studerandena kan fortsätta som "seniortutorer" och delta i rekryteringen och utbildningen av nya tutorer. En studerande kan avlägga en tutorkurs även genom att verka som hjälplärare eller mentor. Då är den äldre studeranden med på till exempel lektionerna och hjälper vid behov till med läsläsning och förberedelse inför prov. Till internationella tutorers uppgifter hör att ge kamratstöd och handledning till internationella studerande och gäster. Förutsättningen är att aktivt delta till exempel i förberedandet av lägerskolor. För tutorerna ordnas egen tutorutbildning inom gymnasiet och/eller en gemensam tutorutbildning på campus.

2. VERKSAMHET I STUDERANDEKÅRSSTYRELSEN (AS2)

Som medlem i studerandekårsstyrelsen deltar den studerande i studerandekårsstyrelsens verksamhet, möten och kan företräda studerandena inom olika forum. Studeranden får erfarenhet av påverkan, ansvar samt främjar de studerandes välmående, trivsel och övervakar studerandes rättigheter. Som styrelsemedlem svarar den studerande för de uppgifter som han eller hon fått. Den studerande deltar i utvecklingen och utvärderingen av verksamheten och undervisningen i skolan.

3. VERKSAMHET SOM GENOMFÖRS UTANFÖR LÄROANSTALTERN (AS3)

Den studerande kan från handlednings- eller träningsverksamhet utanför läroanstalten få en tillämpad gymnasiekurs. Tillgodoräknad verksamhet är olika läger- och klubbledarutbildningar samt att vara tränare eller domare inom idrottsföreningar under gymnasietiden. Till denna grupp hör även att den studerande regelbundet är verksam inom organisations- och frivilligarbete samt deltar i samhällseliga projekt.

4. STUDIER SOM FÖRBEREDER FÖR ARBETSLIVET (AS4)

Den studerande kan under gymnasiestudierna genomgå olika utbildningar som påvisar yrkeskunskaper och få ett pass/kort då han eller hon godkänt har genomfört utbildningens olika delar. Exempel på sådana utbildningar är hygien-, utskäknings-, åldersgräns- och arbetsförmågepass samt körkort och ordningsvaktkort.

5. STUDERANDEKÅRENS OCH GYMNASIETS PROJEKT ELLER EVENEMANG (AS5)

Avsikten med projekt och evenemang som studerandekåren ordnar är att främja gemenskapen och trivseln i skolan. Den studerande deltar i planeringen, ordnandet, och marknadsföringen av projekten samt i insamlandet av respons från projekten och evenemangen. Sådana evenemang kan vara till exempel skolfester, jippon, samt temadagar och temaveckor. Studerandena lär sig om olika skeden i ordnandet av projekt och evenemang samt att ta ansvar för att deras egen insats lyckas.

6. LÄROANSTALTENS ARBETSGRUPPER (AS6)

Den studerande deltar i skolans uvecklingsteams eller andra arbetsgruppers möten och mötesförberedelser, som innehåller bland annat att bekanta sig med mötesmaterialet och föredragningslistan. Den studerande representerar i arbetsgrupperna de studerandenas åsikter samt påverkar som rör studerande och studier. Den studerande är förpliktad att förmedla information om de olika arbetsskedena i och resultaten av teamens arbete till studerandekårsstyrelsen.

7. KRUTVERKSAMHET (AS7)

Den studerande deltar som skolmedlem i utvecklandet av påverkningskanalen på stadsnivå, Krut. Den studerande deltar i planeringen, genomförandet och utvärderingen av Kruts verksamhetsdagar såsom Mötet med beslutsfattarna och KrutExpo. Den studerande bekantar sig med beslutsfattandeprocessen inom Helsingfors stad, till exempel genom att delta i Överborgmästarens elevkårsdagar. Den studerande kan om hen så önskar kandidera till Kruts kärngrupp.

8.22. MUSIK SOM SÄRSKILD UPPGIFT

MÅL FÖR UNDERVISNINGEN

Den intensifierade musikundervisningens mål är ytterligare att

- uppmuntra de studerande att studera ett huvudinstrument
- stöda och uppmuntra de studerande till att utvecklas i sitt huvudinstrument
- uppmuntra de studerande till ett aktivt och mångsidigt musicerande i och utanför skolan
- uppmuntra de studerande att aktivt delta i planering och utformning av skolans musikverksamhet
- uppmuntra de studerande att knyta kontakter till och att samarbeta med det övriga musiksamhället ss. konsertväsendet, festivaler, musikinstitutioner eller musikaliska samprojekt.
- stöda de studerandes musikaliska identitet
- ge de studerande tillfälle att uppträda

STUDIERNAS UPPBYGGNAD

Kurserna MUS10 - MUS70 är obligatoriska kurser för studerande i intensifierad musik, ytterligare uppmanas de studerande att välja åtminstone en av kurserna MUS10f och MUS11f

De fördjupade och tillämpade kurserna delas in i följande grupper

A. SÅNG OCH ENSEMBLESÅNG (FÖRDJUPADE)

MUS8 Popsång eller ackompanjemang
 MUS9 Teatersång eller ackompanjemang
 MUS10 Sångensemble
 MUS11 Kör

B. SPEL OCH KAMMARMUSIK (FÖRDJUPADE)

MUS12 Fritt ackompanjemang I
 MUS13 Kammarmusik
 MUS14 Bandspel
 MUS15 Salsaband
 MUS16 Djembe I
 MUS17 Etnisk musik
 MUS18 Folkmusik

C. LJUDTEKNIK OCH MUSIKTEKNOLOGI (FÖRDJUPADE)

MUS19 Livemixning
MUS20 Flerspårsinspelning
MUS21 Musikteknologi

D. PROJEKTKURSER (TILLÄMPADE)

MUS22 Musikteaterproduktion
MUS23 Eget projektarbete
MUS24 Musik och välgörenhet

E. KURSER AV VARIERANDE SLAG (TILLÄMPADE)

MUS25 Kurser vid musikläroinrättningar
MUS26 Konsertkurs
MUS27 Musikläger
MUS28 Dans och rörelse
MUS29 Projektkurs

OBLIGATORISKA KURSER FÖR STUDERANDE PÅ MUSIKLINJEN

1. INTRODUKTION TILL ENSEMBLEARBETE (MUS1)

MÅL

Kursens mål är att de studerande lär känna ackord, färgningar av dessa samt lär sig att använda dem praktiskt musicerande i grupp. De studerande bekantar sig också med stämsång. De studerande skall utveckla sin egen musikalitet i relation till att musicera i grupp. Förmågan att musicera i grupp prioriteras.

CENTRALT INNEHÅLL

- lära sig ackord och ackordfärgningar och hur man använder sig av dessa i praktiskt musicerande.
- utveckla sångrösten
- övning i flerstämmig sång
- övning i ensemblesång och spel

BEDÖMNING

Kursen bedöms med vitsord.

I bedömningen beaktas:

- den studerandes aktivitet under kursen
- den studerandes förmåga att anpassa sig till att musicera i grupp.
- förmåga att utveckla sina egna kunskaper och färdigheter i sång och spelteknik.
- eventuella prov, inspelning och utvärdering.

2. ENSEMBLEARBETE 1 (MUS2)

MÅL

Kursens mål är att de studerande skall stifta bekantskap med en arbetsprocess som leder till ett offentligt uppträdande. De studerande skall bli förtrogna med hur såväl text, musik, drama och rörelse kan bidra till en levande musikalisk helhet. Kursens mål är att bredda de studerandes uppfattning om uttrycksförmåga samt att utveckla sin egen musikalitet och förmåga att mångsidigt verka i grupp.

CENTRALT INNEHÅLL

- mångsidig repertoarframställning och arrangemang
- solistisk eller ensemble sång och spel.

BEDÖMNING

Kursen bedöms med vitsord.

I bedömningen beaktas:

- den studerandes aktivitet under kursen
- den studerandes förmåga att anpassa sig till att verka i grupp.
- den studerandes förmåga att utveckla sina egna kunskaper och färdigheter i sång och spel.
- ett offentligt uppträdande och utvärdering.

3. EN INTRODUKTION TILL FOLKMUSIK (MUS3)

MÅL

Kursens mål är att de studerande bekantar sig med repertoar som har rötter i den folkliga muntliga musiktraditionen. Den studerande får stifta bekantskap med den finländska folkmusiken samt får en insyn i andra länders folkmusiktraditioner. De studerande skall utveckla sin egen musikalitet och förmåga att musicera i grupp.

CENTRALT INNEHÅLL

- övningar med folklig repertoar samt bearbetning av denna
- det aktiva lyssnandet

BEDÖMNING

Kursen bedöms med vitsord.

I bedömningen beaktas:

- den studerandes aktivitet under kursen
- den studerandes förmåga att anpassa sig till att musicera i grupp.
- den studerandes förmåga att utveckla sina egna kunskaper och färdigheter i sång och spel.
- eventuella prov, utvärdering och inspelning.

4. EN INTRODUKTION TILL MUSIKTEATER (MUS4)

MÅL

Kursens mål är att de studerande bekantar sig med repertoar ur t.ex. opera, operett och musikal. De studerande skall få en inblick i musikteaterns historia och repertoar. Under kursen skall de studerande fördjupa sig i och öva in några musikalsånger. De studerande skall utveckla sin egenmusikalitet och förmåga att musicera i grupp.

CENTRALT INNEHÅLL

- övningar med musikalrepertoar; ensemblesång och spel.
- aktivt lyssnande samt repertoarkännedom
- studiebesök i mån av möjlighet

BEDÖMNING

Kursen bedöms med vitsord.

I bedömningen beaktas:

- den studerandes aktivitet under kursen
- den studerandes förmåga att anpassa sig till att musicera i grupp.
- den studerandes förmåga att utveckla sina egna kunskaper och färdigheter i sång och spel.
- eventuella prov, utvärdering och inspelning.

5. EN INTRODUKTION TILL JAZZMUSIK OCH IMPROVISATION (MUS5)

MÅL

Kursens mål är att de studerande får bekanta sig med huvudströmningarna i jazzmusikens historia. De studerande skall stifta bekantskap med jazzharmoniken samt få en inblick i improvisation. De studerande skall

utveckla sin musikalitet samt utveckla sin förmåga att musicera i grupp.

CENTRALT INNEHÅLL

- ackordfärgningar och dess användning i jazzmusik
- jazzrepertoar
- improvisation
- aktivt lyssnande
- sång och spel

BEDÖMNING

Kursen bedöms med vitsord.

I bedömningen beaktas:

- den studerandes aktivitet under kursen
- den studerandes förmåga att anpassa sig till att musicera i grupp.
- den studerandes förmåga att utveckla sina egna kunskaper och färdigheter i sång och spel.
- eventuellt prov, utvärdering eller inspelning

6. ENSEMBLEARBETE 2 (MUS6)

MÅL

Kursens mål är att de studerande skall bli förtrogna med hur man planerar och förbereder en konsert eller en studioinspelning. De studerande skall aktivt vara med och påverka val av repertoar samt påverka utformningen av konserten eller inspelningen. De studerande skall utveckla sin egen musikalitet samt förmåga att musicera i grupp.

CENTRALT INNEHÅLL

- val av mångsidig repertoar och bearbetning av den
- solistisk eller ensemble sång och spel

BEDÖMNING

Kursen bedöms med vitsord.

I bedömningen beaktas:

- den studerandes aktivitet under kursen
- den studerandes förmåga att anpassa sig till att musicera i grupp.
- den studerandes förmåga att utveckla sina egna kunskaper och färdigheter i sång och spel.
- en konsert, utvärdering eller inspelning

7. SLUTARBETE (MUS7)

MÅL

Kursens mål är att de studerande självständigt skall fördjupa sina kunskaper i ett av musikens delområden.

CENTRALT INNEHÅLL

- övningar individuellt eller i grupp
- självständigt arbete

BEDÖMNING

Kursen bedöms med vitsord.

I bedömningen beaktas:

- den studerandes initiativ och aktivitet under kursen
- den studerandes förmåga att tillämpa den kunskap som inhämtats
- eventuellt arbete, konsert, inspelning eller utvärdering

SKOLVISA FÖRDJUPADE KURSER

8. POPSÅNG ELLER ACKOMPANJEMANG (MUS8)

MÅL

Kursens mål är att de studerande får bekanta sig med vokalmusik ur pop- och rockrepertoaren. De studerande skall få inblick i popsångens tonbildning och uttryckssätt. De studerande kan också välja att ackompanjera med gitarr eller piano.

CENTRALT INNEHÅLL

- tonbildningsövningar
- övningar med egen sångrepertoar
- övningar med piano eller gitarr
- workshoparbete i grupp

BEDÖMNING

Kursen bedöms med vitsord.

I bedömningen beaktas:

- den studerandes aktivitet under kursen
- den studerandes insats med repertoaren
- den studerandes förmåga att utveckla sina kunskaper i sång eller spel.
- uppträdande, inspelning och utvärdering

9. TEATERSÅNG ELLER ACKOMPANJEMANG (MUS9)

MÅL

Kursens mål är att de studerande får bekanta sig med svenskspråkig vokalrepertoar med anknytning till en poetisk eller dramatisk text. De studerande skall också bekanta sig med en tonbildning som stöder uttrycket i texten. De studerande kan också välja att ackompanjera med gitarr eller piano.

CENTRALT INNEHÅLL:

- tonbildningsövningar
- övningar med egen sångrepertoar
- övningar med piano eller gitarr
- workshoparbete i grupp

BEDÖMNING

Kursen bedöms med vitsord.

I bedömningen beaktas:

- den studerandes aktivitet under kursen

- den studerandes insats med repertoaren
- den studerandes förmåga att utveckla sina kunskaper i sång eller spel.
- uppträdande, inspelning och utvärdering

10. SÅNGENSEMBLE (MUS10)

MÅL

Kursens mål är att de studerande får bekanta sig med olika musikstilar inom flerstämmig vokalrepertoar.

Centrala innehåll:

- tonbildningsövningar
- stämövningar och repertoarframställning.

BEDÖMNING

Kursen bedöms med vitsord.

I bedömningen beaktas:

- den studerandes aktivitet under kursen
- den studerandes förmåga att anpassa sig till att sjunga i grupp
- den studerandes förmåga att utveckla sina egna kunskaper i sång
- eventuellt uppträdande, inspelning eller utvärdering.

11. KÖRSÅNG (MUS11)

MÅL

Kursens mål är att de studerande får bekanta sig med att sjunga flerstämmigt i grupp.

CENTRALT INNEHÅLL:

- tonbildningsövningar
- stämövningar och repertoarframställning.

BEDÖMNING

Kursen bedöms med vitsord.

I bedömningen beaktas:

- den studerandes aktivitet under kursen
- den studerandes förmåga att anpassa sig till att sjunga i grupp
- den studerandes förmåga att utveckla sina egna kunskaper i sång
- eventuellt uppträdande, inspelning eller utvärdering.

12. FRITT ACKOMPANJEMANG I (MUS12)

MÅL

Kursens mål är att de studerande bekantar sig med ackord, ackordfärgningar, olika sätt att ackompanjera samt med gehörsspel. De studerande bekantar sig också med repertoar ur olika musikstilar.

CENTRALT INNEHÅLL:

- övningar med mångsidig repertoar i grupp
- arbete med egen repertoar

BEDÖMNING

Kursen bedöms med vitsord.

I bedömningen beaktas:

- den studerandes aktivitet i kursen
- den studerandes förmåga att utveckla sina kunskaper i ackompanjemang
- eventuellt prov, uppträdande, inspelning eller utvärdering

13. KAMMARMUSIK (MUS13)

MÅL

Kursens mål är att de studerande skall bekanta sig med verk ur kammarmusikgenren. Verken kan vara valda såväl ur den klassiska repertoaren som ur repertoar som presenterar övriga musikstilar.

CENTRALT INNEHÅLL:

- övningar med den valda repertoaren i grupp
- eget arbete med den valda repertoaren

BEDÖMNING

Kursen bedöms med vitsord.

I bedömningen beaktas:

- den studerandes aktivitet under kursen
- den studerandes förmåga att anpassa sig till att musicera i grupp
- den studerandes förmåga att utveckla sina egna kunskaper i sång eller spel
- eventuella uppträdande, inspelning eller utvärdering

14. BANDSPEL (MUS14)

MÅL

Kursens mål är att de studerande bekantar sig med pop- och rockrepertoar spelande i grupp.

CENTRALT INNEHÅLL:

- övningar med den valda repertoaren i grupp
- eget arbete med den valda repertoaren

BEDÖMNING

Kursen bedöms med vitsord.

I bedömningen beaktas:

- den studerandes aktivitet under kursen
- den studerandes förmåga att anpassa sig till att musicera i grupp
- den studerandes förmåga att utveckla sina egna kunskaper i sång eller spel
- eventuella uppträdande, inspelning eller utvärdering

15. SALSABAND (MUS15)

MÅL

Kursens mål är att de studerande bekantar sig med repertoar med rötter i den latinamerikanska musiktraditionen spelande i grupp.

CENTRALT INNEHÅLL:

- övningar med den valda repertoaren i grupp
- eget arbete med den valda repertoaren

BEDÖMNING

Kursen bedöms med vitsord.

I bedömningen beaktas:

- den studerandes aktivitet under kursen
- den studerandes förmåga att anpassa sig till att musicera i grupp
- den studerandes förmåga att utveckla sina egna kunskaper i sång eller spel
- eventuella uppträdande, inspelning eller utvärdering

16. DJEMBE (MUS16)

MÅL

Kursens mål är att göra de studerande förtrogna med rytmik så som den förekommer i afrikansk musik spelande i grupp.

CENTRALT INNEHÅLL:

- övningar i rytmik
- aktivt lyssnande

BEDÖMNING

Kursen bedöms med vitsord.

I bedömningen beaktas:

- den studerandes aktivitet under kursen
- den studerandes förmåga att utvecklas i rytmik
- eventuellt uppträdande, inspelning eller utvärdering

17. VÄRLDSMUSIK, ETNISK MUSIK (MUS17)

MÅL

Kursens mål är att de studerande får fördjupa sina kunskaper i rytmik i grupp.

CENTRALT INNEHÅLL:

- övningar i rytmik
- aktivt lyssnande

BEDÖMNING

Kursen bedöms med vitsord.

I bedömningen beaktas:

- den studerandes aktivitet under kursen
- den studerandes förmåga att fördjupa sina kunskaper i rytmik
- eventuellt uppträdande, inspelning eller utvärdering

18. FOLKMUSIK (MUS18)

MÅL

Kursens mål är att de studerande får fördjupa sina kunskaper i folkmusik. Kursen kan bestå av både finländsk, europeisk eller utomeuropeisk folkmusik.

CENTRALT INNEHÅLL:

- övningar i grupp
- individuella övningar
- självständigt arbete

BEDÖMNING

Kursen bedöms med vitsord.

I bedömningen beaktas:

- den studerandes aktivitet under kursens gång
- den studerandes förmåga att tillämpa den kunskap som inhämtats
- eventuellt uppträdande, arbete, inspelning eller utvärdering

19. LIVEMIXNING (MUS19)

MÅL

Kursens mål är att de studerande får bekanta sig med ljudteknik såsom den används vid konserter och andra uppträdanden i skolan.

CENTRAL INNEHÅLL:

- ljudteknik
- mixning av uppträdande

BEDÖMNING

Kursen bedöms med vitsord.

I bedömningen beaktas:

- den studerandes aktivitet under kursen
- den studerandes förmåga att tillämpa sina kunskaper i ljudteknik
- eventuella prov, livemixning av uppträdande eller utvärdering.

20. FLERSPÅRSINSPELNING (MUS20)

MÅL

Kursens mål är att de studerande får bekanta sig med ljudteknik såsom den används vid studioinspelning.

CENTRALT INNEHÅLL:

- ljudteknik
- inspelning och mixning

BEDÖMNING

Kursen bedöms med vitsord.

I bedömningen beaktas:

- den studerandes aktivitet under kursen
- den studerandes förmåga att tillämpa sin kunskap i ljudteknik
- eventuella prov, inspelning eller utvärdering

21. MUSIKTEKNOLOGI (MUS21)

MÅL

Kursens mål är att de studerande får bekanta sig med musikprogram på dator.

CENTRALT INNEHÅLL:

- Övningar med datorprogram

BEDÖMNING

Kursen bedöms med vitsord.

I bedömningen beaktas:

- den studerandes aktivitet under kursen
- den studerandes förmåga att tillämpa sin kunskap i övningarna
- eventuellt prov, arbeten eller utvärdering

SKOLVISA TILLÄMPADE KURSER

22. MUSIKTEATERPRODUKTION (MUS22)

MÅL

Kursens mål är att de studerande får bekanta sig med hur en musikteaterproduktion växer fram.

CENTRALT INNEHÅLL:

- övningar individuellt och i grupp
- självständigt arbete

BEDÖMNING

Kursen bedöms med vitsord.

I bedömningen beaktas:

- den studerandes aktivitet under kursens gång
- den studerandes förmåga att tillämpa den kunskap som inhämtats
- eventuellt uppträdande, konsert, inspelning eller utvärdering

23. EGET PROJEKTARBETE (MUS23)

MÅL

Kursens mål är att de studerande skall utföra ett större musikaliskt projekt.

CENTRALT INNEHÅLL:

- individuella övningar
- eventuella övningar i grupp
- självständigt arbete

BEDÖMNING

Kursen bedöms med vitsord.

I bedömningen beaktas:

- den studerandes initiativ, aktivitet samt förmåga att förverkliga sina idéer
- eventuellt arbete, uppträdande, inspelning eller utvärdering

24. MUSIK OCH VÄLGÖRENHET (MUS24)

MÅL

Kursens mål är att de studerande får en inblick i hur de med musik eller med en musikalisk insats kan bidra till förmån för välgörenhet.

CENTRALT INNEHÅLL:

- individuella övningar
- eventuella övningar i grupp
- självständigt arbete

BEDÖMNING

Kursen bedöms med vitsord.

I bedömningen beaktas:

- de studerandes aktivitet och förmåga att genomföra sina idéer
- eventuellt arbete, uppträdande, inspelning eller utvärdering

25. KURSER VID MUSIKLÄROINRÄTTNINGAR (MUS25)

MÅL

Kursens mål är att de studerande fördjupar sina kunskaper i t ex instrument, sång, teori eller något annat ämne på musikinstitutnivå.

CENTRALT INNEHÅLL:

- individuella övningar
- eventuella övningar i grupp
- självständigt arbete

BEDÖMNING

Kursen bedöms med prestationsanteckning (A=avlagd, U= underkänd).

26. KONSERTKURS (MUS26)

MÅL

Kursens mål är att de studerande skall fördjupa sin musikkunskap i form av konsertbesök. Kursens mål är också att de studerande får en inblick i hur en enkel analys av en konsert genomförs.

CENTRALT INNEHÅLL:

- tolv konsertbesök av varierande slag och analys av dessa
- självständigt arbete

BEDÖMNING

Kursen bedöms med prestationsanteckning (A=avlagd, U= underkänd).

27. MUSIKLÄGER (MUS27)

MÅL

Kursens mål är att de studerande intensivt skall fördjupa sina kunskaper på ett av musikens delområden.

CENTRALT INNEHÅLL:

- individuella övningar
- eventuella övningar i grupp
- självständigt arbete

BEDÖMNING

Kursen bedöms med prestationsanteckning (A=avlagd, U= underkänd).

- inlämnat kursintyg
- eventuell kontakt med för kursen ansvarig lärare

28. DANS OCH RÖRELSE (MUS28)

MÅL

Kursens mål är att de studerande får bekanta sig med kroppen som instrument.

CENTRALT INNEHÅLL:

- övningar i grupp

BEDÖMNING

Kursen bedöms med prestationsanteckning (A=avlagd, U= underkänd).

I bedömningen beaktas:

- den studerandes aktivitet under kursens gång
- den studerandes förmåga att tillämpa den kunskap som inhämtats
- eventuellt uppträdande eller utvärdering

29. PROJEKTKURS (MUS29)

MÅL

Kursen kan bestå av att utföra eller delta i ett musikprojekt i eller utanför skolan.

CENTRALT INNEHÅLL:

- övningar i grupp
- individuella övningar
- självständigt arbete

BEDÖMNING

Kursen bedöms med vitsord.

I bedömningen beaktas:

- den studerandes aktivitet under kursens gång
- den studerandes förmåga att tillämpa den kunskap som inhämtats
- eventuellt uppträdande, arbete, inspelning eller utvärdering

8.23. HUMANEKOLOGI SOM SÄRSKILD UPPGIFT

Humanekologi är en tvärvetenskap som undersöker människan i hennes totala miljö, det vill säga relationerna mellan människa, miljö och samhälle. Konkret handlar det om att sätta miljöfrågor, kulturstudier och samhällsfrågor i relation till varandra. Humanekologikurserna i Tölö gymnasium betonar källkritik, multilitteracitet och elevernas egen aktivitet. Kursernas teman belyses ur många olika synvinklar. Särskilt de tillämpade kurserna för in praktiskt arbete i den teoretiska gymnasieundervisningen

1. INTRODUKTION TILL HUMANEKOLOGIN (HU1)

MÅL

Kurs Hu 1 fungerar som en introduktion till humanekologin och riktar sig till studerande på de övriga linjerna. Kursen innehåller element ur de obligatoriska och fördjupade humanekologikurserna.

CENTRALT INNEHÅLL

- Insikt om hur samhällsutvecklingen påverkar livet och miljön.
- Aktuella frågor inom kultur- och samhällspolitik och miljö.
- Risker och möjligheter i framtiden, hur kan jag påverka?
- Praktiska och teoretiska metoder

BEDÖMNING

Bedömningen bygger på aktivitet och initiativ under lektionerna, inlämningsuppgifter och en lektion som de studerande förbereder i grupp.

OBLIGATORISKA KURSER FÖR STUDERANDE PÅ HUMANEKOLOGILINJEN

1. MÄNNISKANS OCH KULTURERNAS UTVECKLING (HUE1)

MÅL

- Introduktion av ämnet humanekologi.
- De studerande lär sig arbeta självständigt och i grupp kring teman som överskrider de traditionella skolämnegränserna.

CENTRALT INNEHÅLL

- Människans egenskaper och förhistoria
- Förutsättningar för kultur hos människan och hennes närmaste släktingar
- Försörjningskulturerna och deras effekter på miljön
- Scenarier för framtiden

BEDÖMNING

Bedömningen bygger på ett kursprov, egna arbeten och aktivitet under lektionerna.

2. RESURSERNA VI LEVER AV (HUE2)

MÅL

- Introduktion av begreppet resurser och vårt beroende av dem.
- De studerande lär sig hur samhällen anpassat sig till sina resurser eller kollapsat och att en ökad resursanvändning för en grupp innebär minskande resurser för andra människor, naturen eller kommande generationer.

CENTRALT INNEHÅLL

- Analys av resurs- och miljöproblem från forntid till nutid
- Politiken kring fattigdom, resursfördelning och försörjning
- Urfolken som förlorare i kampen om resurserna
- Fallstudie om Finlands skogar som resurs

BEDÖMNING

Bedömningen bygger på aktivitet och initiativ under lektionerna, samt muntliga presentationer och skriftliga arbeten.

3. KRIG OCH KONFLIKTER I VÄRLDEN (HUE3)

MÅL

- De studerande förstår varför konflikter uppkommer och varför de är svårlösta.
- De studerande lär sig att källkritiskt granska medias rapportering kring konflikter.

CENTRALT INNEHÅLL

- Aktuella krig och konflikter i världen
- Varför uppkommer konflikter?
- Försök som gjorts för att lösa konflikterna
- Omvärldens roll i konflikter
- De studerande gör ett större temaarbete om en aktuell konflikt samt håller en längre muntlig presentation inför klassen.

BEDÖMNING

Bedömningen utgår ifrån temaarbetets muntliga presentation och skriftliga sammanfattning. Dessutom beaktas timaktivitet och visat intresse under lektionerna.

4. STADEN, MÄNNISKANS EKOSYSTEM (HUE4)

MÅL

- De studerande lär sig se staden som människans ekosystem och förstå att mänsklighetens framtid ligger i städerna.
- Lär sig grunderna för planläggning och stadsplanering under ledning av en arkitekt.

CENTRALT INNEHÅLL

- Städernas historia från Akkad och Ur till dagens megalopoler
- Urbanekosystemets för- och nackdelar

- Ekologiska utopier och hållbar stadsplanering
- Stadsplanering i praktiken, både i Finland och i storstäderna i världens fattiga länder.

BEDÖMNING

Deltagarna bedöms enligt hur väl de lyckats tillägna och tillämpa de kunskaper som kursen gett. Planeringsarbetet bedöms enligt process och resultat.

5. HUR TÅL ETT EKOSYSTEM ATT UTNYTTJAS? (HUE5)

MÅL

- Introduktion till följderna av hur människan utnyttjar ekosystemen
- De studerande fördjupar sig i ett ekosystem, t.ex. hav, skog eller torrmarker någonstans i världen och utför tematiska studier av vad som händer med det idag.
- De studerande lär sig hantera stora helheter och undervisa andra om vad de lärt sig.

CENTRALT INNEHÅLL

- Vad gör skogsbruk åt skogen eller fisket åt haven?
- Hur ser miljöproblem ut i olika delar av världen?
- Miljörörelsernas och den samhälleliga miljövårdens historia
- Undersökande arbetsmetoder och användning av tillbudsstående information
- De studerande förbereder lektioner för varandra och/eller utomstående publik

BEDÖMNING

Bedömningen bygger på arbetsinsatsen under kursen, på samarbetet inom och mellan grupperna och på de lektioner som sammanställs under kursen

6. HUR JAG KAN PÅVERKA SAMHÄLLET (HUE6)

MÅL

- Hur kan jag påverka min omgivning?
- De studerande lär sig reflektera över och påverka det samhälle vi lever i.
- Kursen skall väcka intresse för samhällsfrågor och skapa aktiva och medvetna medborgare.

CENTRALT INNEHÅLL

- Enskilda personer med aktivistbakgrund eller representanter för olika medborgarorganisationer eller intressegrupper bjuds in för att presentera sin verksamhet. Gästerna föreläser och drar workshops med de studerande. De studerande skriver föreläsningdagböcker där de reflekterar över gästföreläsningarna.
- De studerande fördjupar sig i små grupper i ett samhällsaktuellt tema och försöker på något sätt påverka det.

BEDÖMNING

Bedömningen baserar sig på inlämningsarbeten, seminariearbetet samt den avslutande presentationen. Dessutom beaktas timaktivitet och visat intresse under lektionerna.

7. SLUTARBETE (HUE7)

MÅL

De studerande visar att de kan utföra ett omfattande, självständigt och självvalt projekt.

CENTRALT INNEHÅLL

Alla studerande på humanekologiska linjen avslutar sina studier i humanekologi med ett slutarbete som kan vara teoretiskt eller praktiskt. Slutarbetet kan också bestå av praktiskt arbete till förmån för en allmännyttig organisation. Arbetet görs delvis utanför skoltid och handleds av linjeledaren, en annan lärare eller lämplig utomstående person. Ämnet väljs under våren på årskurs 2 efter diskussioner med linjeledaren. Slutarbetet ska till sin omfattning motsvara en gymnasiekurs och vara slutfört inom period III sista skolarbetet.

BEDÖMNING

Vid bedömningen av slutarbetena beaktas planerings- och arbetsprocessen, kvaliteten på det slutliga arbetet och/eller utlåtande från den organisation den studerande arbetat för. Eftersom slutarbetet ska visa att den studerande kan hantera ett eget projekt kan ett arbete som inte blir färdigt i tid inte få ett berömligt vitsord.

SKOLVISA FÖR DJUPADE KURSER

8. AFRIKA (HUE8)

MÅL

Introduktion av kontinenten Afrika bortom mediernas katastrofrubriker.

CENTRALT INNEHÅLL

- Olika afrikanska länder, kulturer och särdrag
- Natur, geografi, kolonial- och nutidshistoria
- Afrika ur afrikansk synvinkel
- Utvecklingsfrågor och hållbara lösningar för framtiden

BEDÖMNING

Gästföreläsare, mindre självständiga arbeten, skönlitteratur, musik mm. Kursen bedöms med avlagd(=A)/underkänd (=U). Bedömningen bygger på deltagarnas aktivitet och arbetsprov.

9. RYSSLAND (HUE9)

CENTRALT INNEHÅLL

- Orientering i Rysslands natur, kultur och historia.
- Nutida samhällsomvälvningar och aktuella fenomen.
- Ryssland ur rysk synvinkel.
- Inbegriper en resa till S:t Petersburg.

BEDÖMNING

Kursen bedöms med avlagd(=A)/underkänd(=U). Bedömningen bygger på deltagarnas aktivitet och arbetsprov

10. ASIEN (HUE10)

CENTRALT INNEHÅLL

Kursen fokuseras under olika år på en av de stora asiatiska regionerna, t.ex. Mellanöstern, Indien eller Kina.

- Orientering i natur, kultur, historia
- Läsning av indiska, kinesiska och andra författare och filosofer
- Nutida samhällsomvälvningar och aktuella fenomen.

BEDÖMNING

Kursen bedöms med avlagd (=A)/underkänd (=U). Bedömningen bygger på deltagarnas aktivitet och arbetsprov.

11. NYBÖRJARKURS I SWAHILI (HUE11)

MÅL

Att ge de studerande basfärdigheter i språket swahili och introducera de kulturer där språket talas.

CENTRALT INNEHÅLL

Kursen byggs upp i samarbete med gästlärare och de studerande.

BEDÖMNING

Kursen bedöms med avlagd (=A)/underkänd (=U).

12. NYBÖRJARKURS I RYSKA (HUE12)

MÅL

Att ge de studerande basfärdigheter i ryska och introducera den ryska vardagskulturen.

CENTRALT INNEHÅLL

Kursen byggs upp i samarbete med gästlärare och studerande.

BEDÖMNING

Kursen bedöms med avlagd (=A)/underkänd (=U).

13. NYBÖRJARKURS I ARABISKA/HINDI/KINESISKA (HUE13)

MÅL

Att ge de studerande basfärdigheter i något av de stora asiatiska språken (arabiska, hindi eller kinesiska) och introducera kulturen i området där språket talas.

CENTRALT INNEHÅLL

Introduktionskurs i språk och kultur. Språket följer den region som för året är aktuell i kurs HUE10.

BEDÖMNING

Kursen bedöms med avlagd (=A)/underkänd (=U).

14. PRAKTISK EKOLOGI, NATURVÅRD OCH ARTKÄNNEDOM (HUE14)

MÅL

Att de studerande ska få möjlighet att pröva på praktiska naturstudier i det teoretiska gymnasiet.

CENTRALT INNEHÅLL

Kurs som nästan helt och hållet utförs praktiskt, i form av experiment och exkursioner

Biodiversitet och naturskyddsbiologi

- Miljöundersökningar
- Övningar i artkännedom.
- Kursen genomförs delvis utanför normala skoltider och inbegriper åtminstone en längre naturexkursion.

BEDÖMNING

De studerande bedöms enligt sin aktivitet, sina arbeten och rapporter. I kursen ingår också ett artkännedomsprov. Kursen bedöms med avlagd (=A)/underkänd (=U).

15. ENERGI OCH MILJÖ (HUE15)

MÅL

Att konkretisera sambandet mellan energilösningar och miljöns tillstånd för de studerande.

CENTRALT INNEHÅLL

- Olika former av energi med tyngdpunkt på de kemiska processerna
- Energikonsumtion och -besparing
- Förekomsten av rent vatten i lokalt och globalt perspektiv
- Processer vid rening av dricksvatten och avloppsvatten
- Orsaker och konsekvenser av förorening av vattendrag

BEDÖMNING

De studerande bedöms enligt sin aktivitet, sina arbeten och rapporter. Kursen bedöms med avlagd(=A)/underkänd (=U).

16. ANTROPOLOGI/GRÖN HISTORIA (HUE16)

MÅL

De studerande lär sig hur kulturer utvecklas och kan dra paralleller till dagens kultur samt lär sig förstå växelverkan mellan olika kulturer.

CENTRALT INNEHÅLL

- Föreläsningar, diskussioner, små grupparbeten, individuella arbeten, gästföreläsningar och studiebesök
- Under kursen behandlas särdragen och den historiska utvecklingen i någon eller några kulturkretsar. De kulturområden som behandlas ska ligga utanför Europa. Ett eller flera av följande kulturområden ska behandlas: Afrika, arktiska kulturer, ursprungskulturerna i Australien och Oceanien, Indien, den islamska världen, Asiens kulturer, Latinamerika eller Nordamerikas ursprungskulturer.

BEDÖMNING

Kursen bedöms med avlagd (=A)/underkänd (=U). Bedömningen baserar sig på temaarbetet. Dessutom beaktas timaktivitet och visat intresse under lektionerna.

17. GLOBAL EKONOMI OCH FATTIGDOM (HUE17)

MÅL

Att konkretisera sambandet mellan ekonomin och världens tillstånd för de studerande.

CENTRALT INNEHÅLL

- Den ekonomiska globaliseringen som fenomen
- Hur man mäter fattigdom i världen och metoder att minska den
- Blir världen bättre? Tolkning av siffror, statistik och begrepp.
- Sambandet mellan ekonomi och utbildning, kön, hälsa, migration och miljö.

BEDÖMNING

Kursen bedöms med avlagd (=A)/underkänd (=U). För godkänt krävs aktivt deltagande och ett godkänt slutprov.

18. OMVÄRLDSBEVAKNING (HUE18)

MÅL

Att ge de studerande verktyg att förstå den värld de lever i samt att utveckla förmåga till källkritik.

CENTRALT INNEHÅLL

Den studerande väljer ett aktuellt nyhetstema i världen som man följer och redovisar för vid varje lektion.

- Vi ser på aktuella dokumentärer. Studiebesök och gästföreläsare kan ingå.
- Samtidigt behandlas även andra aktualiteter i den takt de växer fram. Massmedia utnyttjas i stor utsträckning. De studerande sammanställer en portfolio över sina valda teman.

BEDÖMNING

Kursen bedöms med avlagd (=A)/underkänd (=U). Bedömningen baserar sig på portfolion och presentationerna samt övrig timaktivitet.

19. READINGS IN HUMAN ECOLOGY (HUE19)

MÅL

- Att de studerande läser och diskuterar texter på humanekologiskt tema på engelska.
- Att fördjupa aktuella teman och använda sina kunskaper i engelska.

CENTRALT INNEHÅLL

- Kurs i studiecirkelform
- De studerande läser en längre eller kortare text före varje kurstillfälle och diskuterar dem tillsammans med lärarna.
- Texterna kan vara skönlitterära, vetenskapliga, politiska eller filosofiska.
- Diskussioner på engelska eller svenska. Beroende på vilket språk den studerande väljer kan kursen bokföras som antingen humanekologi eller engelska.

BEDÖMNING

Kursen bedöms med avlagd (=A)/underkänd (=U). Bedömningen bygger på deltagarnas aktivitet under lektionerna och dokumenterade läsning av de givna texterna.

20. VÄRLDSFILM (HUE20)

MÅL

De studerande lär sig att analysera och utnyttja film som ett verktyg för att tolka och förstå olika samhällsfenomen och den värld vi lever i.

CENTRALT INNEHÅLL

- Filmanalysens teori.
- Kursen genomförs i form av en filmcirkel där man tillsammans ser på både spel- och dokumentärfilmer och sedan muntligt och skriftligt analyserar dem.
- Filmer med följande tema behandlas under kursen: miljö och hållbar utveckling, migration och flyktingskap, demokrati och mänskliga rättigheter, identitet och sexualitet, religion och fanatism eller extremism.

BEDÖMNING

Kursen bedöms med avlagd (=A)/underkänd (=U). Bedömningen bygger på de studerandes aktivitet i diskussionerna och på de skriftliga filmanalyserna.

21. ON THE TIPPING POINT (HUE21)

MÅL

De studerande lär sig grunderna för kaotiska system, matematiska modeller och hur små förändringar kan få stora konsekvenser t.ex. för jordens klimat

CENTRALT INNEHÅLL

- Tematiska studier av naturvetenskapliga frågor
- Övningar i modellering och praktisk användning av matematik
- Läsning och presentationer av vetenskapliga artiklar för olika typer av publik

BEDÖMNING

Kursen bedöms med vitsord enligt den studerandes aktivitet och prestationer under kursen.

SKOLVISA TILLÄMPADE KURSER

23. FRILUFTSLIV/ÖVERLEVNADSKURS (HUE23)

MÅL

Att de studerande ska få pröva på att klara sig i och uppleva naturen utan moderna hjälpmedel. Kursen leds av utomstående lärare med vildmarksutbildning.

CENTRALT INNEHÅLL

- Intensivkurs i friluftsliv och/eller överlevnad.
- Kursen kan ordnas t.ex. i form av en vandring, eller kanotfärd och omfattar ca 4 dygns utevistelse

BEDÖMNING

Kursen bedöms med avlagd (=A)/underkänd (=U).

24. FÖRLORAD KUNSKAP (HUE24)

MÅL

- Att ge de studerande möjlighet att lära sig tillverka, reparera och restaurera föremål och uppleva glädjen i att arbeta med sina egna händer.
- Att motverka en slit- och slängkultur i vardagen.

CENTRALT INNEHÅLL

- Introduktion till olika hantverk och metoder för reparation och restaurering.
- Billiga och miljövänliga sätt att reparera hus och föremål.
- Tillverkning av t.ex. traditionella lim-, olje- och växtfärger
- Utnyttjande av vilt, bär, svamp och vilda växter.

BEDÖMNING

Kursen bedöms med avlagd (=A)/underkänd (=U).

25. VÄRLDSMAT (HUE25)

MÅL

Att ge de studerande en chans att bekanta sig med mat och mattraditioner från hela världen och förstå hur maten avspeglar kultur och miljö.

CENTRALT INNEHÅLL

- Recept och mattraditioner från olika kulturer.
- Praktisk tillredning och gemensamma måltider.
- Gäster som berättar om sina egna mattraditioner

BEDÖMNING

Kursen bedöms med avlagd (=A)/underkänd (=U).

26. MAT FÖR EN FATTIG STUDERANDE (HUE26)

MÅL

Deltagarna lär sig tillreda billig, miljövänlig och resurssnål mat utan att pruta på smaken.

CENTRALT INNEHÅLL

- Att tillreda vegetarisk och/eller vegansk mat
- Att utnyttja säsongens råvaror från skolans egna odlingar
- Traditionella konserveringsmetoder som syring och torkning av livsmedel
- Bakning av surdegsbröd
- Insekter som människoföda
- Gemensamma måltider

BEDÖMNING

Kursen bedöms med avlagd (=A)/underkänd (=U).

27. INDIVIDUELLT ARBETE (HUE27)

MÅL

Att integrera samhällelig aktivitet med skolarbetet.

CENTRALT INNEHÅLL

En studerande som under en längre tid varit engagerad i frivilligarbete inom t.ex. någon medborgarorganisation har möjlighet att ersätta en kurs i humanekologi. För detta krävs en ordentlig skriftlig dokumentation och diskussion med linjeledaren bedömning

BEDÖMNING

Kursen bedöms med avlagd (=A)/underkänd (=U).

28. STADSODLING (HUE28)

MÅL

- Att visa att det går att producera mat också i urbana förhållanden
- Att lära ut hur man gör.

CENTRALT INNEHÅLL

- Praktisk kurs i hur man odlar och sköter växter
- Sådd och skötsel av plantor för odling på skolgården och för försäljning på skolansvårmarknad
- Samarbete med stadsodling i större skala på Hertons gård
- Skötsel av skolans växthus och dess innehåll

BEDÖMNING

Kursen bedöms med avlagd (=A)/underkänd (=U).

29. FORNTIDS- OCH FRAMTIDSARKEOLOGI (HUE29)

MÅL

De studerande skall bli bekanta med arkeologiska teoretiska och praktiska arbetsmetoder samt forskningsläget inom arkeologi.

CENTRALT INNEHÅLL

Kursen består av en kort teoretisk introduktion i arkeologi och Finlands förhistoria. Vi diskuterar också vilka spår vi i dagens värld lämnar efter oss för framtidens arkeologi? • Därefter följer en praktisk del som kan bestå av t.ex. deltagande i en arkeologisk utgrävning eller kartläggning av stenåldersboplatser.

BEDÖMNING

Kursen bedöms med avlagd (=A)/underkänd (=U).

30. DRAMA (HUE30)

MÅL

- De studerande lär sig sätta sig in andra människors livssituation via dramats metoder.
- De studerande kommer till insikt om hur personliga eller kulturella roller styr människors handlande.

CENTRALT INNEHÅLL

- Improvisation, kommunikationsövningar
- Studier av ett gemensamt aktuellt tema som framställs i form av drama.
- Innefattar också en presentation inför publik.

BEDÖMNING

Kursen bedöms med avlagd (=A)/underkänd (=U).

31. SECOND HAND-DESIGN (HUE31)

MÅL

De studerande lär sig olika sätt att återanvända och skapa nytt av gamla textilier.

CENTRALT INNEHÅLL

- Under kursen gör den studerande ett eller flera plagg, t.ex. för användning under gammeldansen.
- Studiebesök
- Planering, mönsterdesign, tillklippning och sömnad
- Föreläsningar om återanvändningens etiska och ekologiska aspekter.

BEDÖMNING

Kursen bedöms med avlagd (=A)/underkänd (=U).

8.24 BILDKONST SOM SÄRSKILD UPPGIFT

OBLIGATORISKA KURSER FÖR STUDERANDE PÅ BILDKONSTLINJEN

1. TECKNING OCH MÅLNING I (BIK1)

MÅL

Kursens mål är att den studerande ska

- förstå bildkonstens och den övriga visuella kulturens betydelse i sitt eget liv, i samhället och i en global värld
- lära sig behärska bildkonstens centrala uttrycksmedel, tekniker och arbetsmetoder
- fördjupa sin förmåga att skapa bilder genom att använda olika material, tekniker och uttryckssätt ändamålsenligt
- utforska bildkonst och annan visuell kultur ur individens, gruppens och samhällets perspektiv, individuellt och i grupp
- lära sig arbeta tematiskt, process- och målinriktat

CENTRALT INNEHÅLL

- centrala begrepp, tekniker och arbetsmetoder inom bildkonsten
- aktuella fenomen, evenemang och utställningar i konsten, lokalt och nationellt
- teckning, målning, färglära, djup i bilden och människans proportioner

BEDÖMNING

Kursen bedöms med vitord 4-10

2. FINLANDS KONST OCH MÅLNING (BIK2)

MÅL

Kursens mål är att studeranden ska

- förstå konstens betydelse i vårt samhälle ur ett historiskt, kulturellt, samhälleligt och globalt perspektiv
- analysera och tolka konstbilder formellt
- kunna målmedvetet planera, utveckla och slutföra konstnärliga arbetsprocesser
- förstå hur hon/han lär sig och att kunna utvärdera sig själv och andra

CENTRALT INNEHÅLL

- Finlands konst, enligt Ateneum Guide och ett kompletterande tilläggsmaterial
- människokroppen och självporträttet som ett tema i konsten
- fokus på den studerandes konstnärliga arbetsprocess
- Introduktion i olika målningsmaterial, arbetssätt och tekniker

BEDÖMNING

Kursen bedöms med vitsord 4-10

3. GRAFISK FORMGIVNING I (BIK3)

MÅL

Kursens mål är att den studeranden ska

- fördjupa sina kunskaper och färdigheter i visuell kommunikation
- iaktta mediekultur med fokus på kulturell mångfald och hållbar utveckling
- delta och påverka i mediemiljöer med hjälp av olika visuella tekniker och metoder
- undersöka mediekulturers betydelser för individen, gruppen, samfundet, samhället och globalt
- förstå betydelsen av visuell mediekommunikation och olika mediemiljöer
- producera medieinnehåll och uttryck enskilt och i grupp

CENTRALT INNEHÅLL

- centrala begrepp och färdigheter i typografi, layout och illustration
- mångsidig användning av traditionella och digitala verktyg och arbetsmetoder
- olika sätt att tolka och analysera mediepresentationer
- aktuella mediefenomen i samhället lokalt, nationellt och globalt
- studiebesök till högskolor, kulturinstitutioner och företag som lär ut, utvecklar eller producerar medieinnehåll och -uttryck
- mediekultur som identitetsbyggare och förnyare av kulturarvet

BEDÖMNING

Kursen bedöms med vitsordet 4-10

4. TECKNING OCH MÅLNING II (BIK4)

MÅL

Kursens mål är att studeranden ska

- fördjupa den visuella uttrycksförmågan med tyngdpunkt på tredimensionalitet
- få fördjupade insikter i färglära
- uttrycka sig mångsidigt med olika material och tekniker

CENTRALT INNEHÅLL

- olika tekniker och metoder för att uttrycka volym och perspektiv i bilden
- målmedveten utveckling av individuella tekniska färdigheter

BEDÖMNING

Kursen bedöms med vitsordet 4-10

5. ALLMÄN KONSTHISTORIA OCH MÅLNING (BIK5)

MÅL

Kursens mål är att studeranden ska

- undersöka samband mellan konstens innehåll och uttryck ur ett konsthistoriskt perspektiv
- bekanta sig med bildkonst under olika tider och i olika miljöer med fokus på kulturell mångfald
- granska konstens betydelse ur individens, samfundet, samhällets och globalt perspektiv
- utforska aktuella fenomen och frågor i samtidskonst
- tillämpa olika material, tekniker och uttryckssätt för att skapa bilder
- använda ändamålsenliga digitala verktyg för att skapa åskådliga presentationer

CENTRALT INNEHÅLL

- bildkonst skapad under olika tider, i olika miljöer och kulturer
- centrala begrepp i bildkonsten, olika bildkällor, genrer, stilar och ismer
- olika metoder att tolka konstbilder
- aktuella fenomen och frågor i samtidskonsten
- målmedvetet långsiktigt eget konstnärligt arbete i kol, krita och torrpastell
- skapa presentationer i text och bild för hela gruppen
- träna förmågan att konstruktivt utvärdera sin egen och kamraternas verk och arbetsprocesser

BEDÖMNING

Kursen bedöms med vitsord 4-10

6. FORMGIVNING OCH MILJÖPLANERING (BIK6)

MÅL

Kursens mål är att studeranden ska

- fördjupa sin visuella uttrycksförmåga och sina tekniska färdigheter
- undersöka naturens, arkitekturens och formgivningens betydelse för individen, gruppen, samfundet, samhället och globalt
- förstå konstens betydelse i planeringen av miljöer, byggnader och bruksföremål.
- använda sig av innehåll, processer och arbetssätt vanliga inom arkitektur och formgivning
- analysera och värdera byggda och naturliga miljöer ur olika synvinklar med fokus på mångfald och hållbar utveckling

CENTRALT INNEHÅLL

- bildkulturer i omgivningen som identitetsbyggare och förnyare av kulturarvet
- naturen, den byggda miljön, formgivning, produktifiering, tjänster, mediemiljöer och virtuella världar som utgångspunkter för visuellt skapande
- centrala begrepp, arbetsmetoder, bildkällor, utbildningar, institutioner och företag som anknyter till miljöplanering och formgivning
- olika sätt att tolka omgivningens bildkulturer
- aktuella fenomen inom arkitektur, miljöplanering och formgivning

BEDÖMNING

Kursen bedöms med vitsord 4-10

7. SLUTARBETE (BIK7)

MÅL

Slutarbetet är ett mognadsprov där studeranden sammanfattar sitt kunnande eller går steget vidare och visar prov på för studeranden nya arbetssätt, tekniker, material och uttryckssätt.

CENTRALT INNEHÅLL

Studeranden arbetar målmedvetet med att planera, förverkliga, dokumentera och värdera ett visuellt slutarbete. I slutarbetet ingår alltid ett verk och en processbeskrivning. Slutarbetet visas upp för skolan och allmänheten på en gemensam utställning eller annan form av uppvisning.

BEDÖMNING

Slutarbetet bedöms med vitsord 4-10

SKOLVISA FÖRDJUPADE KURSER

8. DATORGRAFIK I (BIK8)

MÅL

Grunderna i PhotoShop och Open Source program

CENTRALT INNEHÅLL

Praktiska övningar

BEDÖMNING

Kursen bedöms med vitsord 4-10

9. DATORGRAFIK II (BIK9)

MÅL

Grunderna i arbete med 3D program

CENTRALT INNEHÅLL

Planering av tredimensionella föremål, rum och miljöer. Printning av 3D modeller.

BEDÖMNING

Kursen bedöms med vitsorden 4-10

10. SAMTIDSKONST (BIK10)

MÅL

Under kursen bekantar sig studerandena med aktuella fenomen och uttrycksformer inom samtidskonsten genom praktiska övningar och uppgifter.

CENTRALT INNEHÅLL

Material, tekniker och arbetsmetoderna kommer vi överens om i början av kursen. Vi arbetar både individuellt och i grupp.

BEDÖMNING

Kursen bedöms med vitsorden 4-10

11. PROJEKT (BIK11)

MÅL

Inom ramen för kursen har studerande möjlighet att enskilt eller i grupp förverkliga ett större eller flera mindre konstnärliga projekt.

CENTRALT INNEHÅLL

Under kursen lär sig studeranden att planera och förverkliga visuella projekt som leder till en utställning eller motsvarande. Arbetet kan vara ett beställningsarbete och får gärna ske isamarbete med aktörer utanför skolan.

BEDÖMNING

Kursen bedöms med vitsorden 4-10

12. ÅRSBOK, GRAFISK FORMGIVNING II (BIK12)

MÅL

- Planering av skolans årsbok i InDesign
- Formgivning av layout, bearbetning av fotografier och illustrationer
- Framställning av en färdig produkt

CENTRALT INNEHÅLL

- Skapandet av ett visuellt uttryck för skolans officiella officiella årsbok
- Bearbeta bilder och illustrationer i PhotoShop
- Lära sig hela arbetsprocessen från idéstadiet till en färdig produkt
- Lära sig hur en professionell grafiker arbetar och hur samarbetet med ett tryckeri fungerar

BEDÖMNING

Kursen bedöms med vitsord 4-10

13. GYMNASIEDIPLOM I BILDKONST (BIK13)

Kursens mål är att den studerande under gymnasietiden genom en särskild prestation visar sina kunskaper och färdigheter i och sitt intresse för bildkonst. Målet för gymnasiediplomet i bildkonst är att den studerande visar sitt breda kunnande inom bildkonst och annan visuell kultur genom att producera, tolka och värdera olika bilder på ett mångsidigt sätt. Det centrala innehållet i kursen ska basera sig på de mål som den studerande ställt upp för gymnasiediplomet och den uppgift, det perspektiv och det sätt att genomföra uppgiften som den studerande valt. Gymnasiediplomet i bildkonst omfattar ett verk och en processbeskrivning, som innehåller både målbeskrivning och självvärdering.

14. VALFRI FÖRDJUPNINGSKURS (BIK14)

Den studerande fördjupar sig i bildkonst, formgivning, arkitektur, film eller foto. Kursen kan avläggas vid annan skola eller självständigt. Tyngdpunkten ligger på arbetsprocessen och den egna inläringen. Kursen gör det möjligt för de studerande att fördjupa och specialisera sig i ett område som inte kan bjudas ut som fördjupnings- eller fortsättningskurs i skolan. Den studerande bör ha avlagt de skolvisa obligatoriska kurserna 1-6 och en fördjupad eller tillämpad kurs inom fördjupningsområdet.

15. GRAFIK (BIK15)

MÅL

Studeranden lär sig några centrala grafiska trycktekniker under handledning av en professionell konstgrafi-ker.

CENTRALT INNEHÅLL

Studeranden lär sig att planera, förbereda, utföra och trycka grafik. Under kursen lär sig studeranden tekniker som torrnål, etsning och akvatint.

BEDÖMNING

Kursen bedöms med vitsorden 4-10

16. FOTOGRAFERING (BIK16)

MÅL

Kursens mål är att studeranden fördjupar sina insikter i fotografering och bildbehandling.

CENTRALT INNEHÅLL

Studeranden lär sig genom praktiska övningar om kamerans funktioner, de olika visuella uttrycksmedlen, om ljussättning och efterbehandling av bilder. I kursen kan också ingå studioteknik och studiebesök.

BEDÖMNING

Kursen bedöms med vitsorden 4-1

17. FILM (BIK17)

MÅL

Att i grupp planera och göra film

CENTRALT INNEHÅLL

Studeranden planerar mindre filmprojekt från idé, manus, planering av miljö, regi, filmning, ljus och ljudsättning och editering

BEDÖMNING

Kursen bedöms med vitsorden 4-10

18. SERIER (BIK18)

MÅL

Studeranden lär sig att uttrycka sig mångsidigt i serieform genom praktiska övningar och uppgifter. Studeranden uppmuntras att utveckla och variera sin personliga stil och sina uttryckssätt.

CENTRALT INNEHÅLL

- Seriernas historia och uttrycksmedel
- Olika arbetsmetoder, material, tekniker och stilar
- Olika genrer och berättartekniker
- Studiebesök och gästlärare
- Publicering och utställning av kursarbeten

BEDÖMNING

Kursen bedöms med vitsord 4-10

19. ILLUSTRATION (BIK19)

MÅL

Kursens mål är att studeranden utvecklar sin förmåga att tolka och visualisera olika typer av texter och innehåll enskilt och i grupp.

CENTRALT INNEHÅLL

- Illustration som en del av grafisk formgivning
- Uppgifter och övningar både individuellt och i samarbete med andra
- Att variera och utveckla de egna arbetsmetoderna och teknikerna
- Studeranden får delta i konkreta projekt i samarbete med aktörer utanför skolan
- Kursarbeten kan både publiceras och ställas under kursen

BEDÖMNING

Kursen bedöms med vitsord 4-10

20. MÅLNING (BIK20)

MÅL

Studeranden lär sig måleriets material, komposition och fördjupad färglära genom praktiska övningar och uppgifter.

CENTRALT INNEHÅLL

- Förberedelse och grundering av målningsunderlag
- Skissering och utveckling av motiv
- Färg- och materialövningar
- Arbetsmetoder och tekniker
- Exkursioner och/eller utfärder
- Planering och upphängning av utställning

BEDÖMNING

Kursen bedöms med vitsord 4-10

21. CROQUIS (BIK21)

MÅL

Studeranden utvecklar sin förmåga att teckna den mänskliga kroppen genom ett mångsidigt urval arbetsmetoder och tekniker.

CENTRALT INNEHÅLL

- Teckning, målning och skulptur av levande modell, även rörlig modell
- Teckning och målning både i och utanför skolan, på museer och på stan
- Ett brett urval arbetsmetoder, tekniker och material
- Kamratutvärdering och kontinuerlig feedback

BEDÖMNING

Kursen bedöms med vitsord 4-10

23. SKULPTUR (BIK23)

MÅL

Under kursen bekantar sig studeranden med ett urval tekniker och arbetsmetoder för att utveckla sin förmåga att uttrycka sig tredimensionellt

CENTRALT INNEHÅLL

- Praktiska övningar
- Utställnings- och studiebesök
- Material- och teknikexperiment
- Uppgifter och övningar enskilt och i grupp
- Gemensam utställning

BEDÖMNING

Kursen bedöms med vitsord 4-10

24. KERAMIK (BIK24)

MÅL

Studeranden arbetar mångsidigt med formgivning och skulptur i lera.

CENTRALT INNEHÅLL

- Olika leror och byggnadstekniker
- Olika metoder och tekniker att bearbeta ytor
- Färgning och efterbehandling med engobe, underglasyr och glasyr
- Grunderna i drejning
- Material och teknikexperiment
- Studiebesök och gästande lärare
- Utställning

BEDÖMNING

Kursen bedöms med vitsord 4-10

25. ANIMATION (BIK25)

MÅL

Studeranden lär sig att både enskilt och i grupp planera, utveckla och förverkliga animerade kortfilmer.

CENTRALT INNEHÅLL

- Grunderna i animation som uttrycksmedel, olika genrer, tekniker och arbetsmetoder
- Praktiska övningar och uppgifter
- Val av egna projekt
- Studiebesök
- Uppvisning och presentation av färdiga animationer

BEDÖMNING

Kursen bedöms med vitsorden 4-10

30. LJUSTEKNIK (BIK30)

MÅL

Studeranden lär sig konsertsalens ljusteknik, att planera och köra ljus till musiklinjens slutarbetskonserter och andra motsvarande uppträdanden i Sandels. Undervisningen sker i smågrupper och handleds av en ljustekniklärare eller motsvarande person. Kursen sker i nära samarbete med Tölö gymnasiums musiklinje

CENTRALT INNEHÅLL

- Konsertsalens ljusteknikutrustning

- Praktiska övningar parvis under handledning
- Möjlighet att planera och köra ljus enskilt

BEDÖMNING

Kursen bedöms med vitsord 4-10

SKOLVISA TILLÄMPADE KURSER

22. UTSTÄLLNINGAR (BIK22)

MÅL

Studeranden besöker 12 konstupställningar som han/hon redogör för skriftligt och visuellt. Utställningsbesöken beskrivs och dokumenteras så att fakta varvas med egna intryck och reflektioner. Bilder av verk och egna skisser bör ingå i arbetet.

CENTRALT INNEHÅLL

- Studeranden bekantar sig med ett brett urval aktuell bildkonst
- Studerandens blir bekant med museer och gallerier i Helsingfors med omnejd
- Studeranden utvecklar sin förmåga att verbalisera visuella intryck

BEDÖMNING

Kursen bedöms med prestationsanteckning avlagd (=A)/underkänt (=U).

26. TYGTRYCK (BIK26)

MÅL

Studeranden lär sig olika sätt att färga och trycka textilier.

CENTRALT INNEHÅLL

- Övningar i batik och andra färgningsmetoder
- Planering och utveckling av rapport för tygtryck
- Framställning av schabloner, blandning av tryckfärger
- Tygtryck med silkscreen

BEDÖMNING

Kursen bedöms med prestationsanteckning avlagd (=A)/underkänt (=U).

27. SECOND HAND-DESIGN (BIK27)

Kursen erbjuds i samarbete med humanekologi- och allmänna linjen.

MÅL

De studerande lär sig olika sätt att återanvända och skapa nytt av gamla textilier.

CENTRALT INNEHÅLL

- Under kursen gör den studerande ett eller flera plagg, t.ex. för användning under gammeldansen.
- Studiebesök
- Planering, mönsterdesign, tillskärning och sömnad
- Föreläsningar om återanvändningens etiska och ekologiska aspekter.

BEDÖMNING

Kursen bedöms med prestationsanteckning avlagd (=A)/underkänt (=U).

28. UNICEFKURS (BIK28)

MÅL

Studeranden deltar i ett välgörenhetsprojekt inom ramen för skolans verksamhet

CENTRALT INNEHÅLL

Planering och förverkligande av ett projekt som har som mål att samla in medel till förmån för Unicef eller annan hjälporganisation

BEDÖMNING

Kursen bedöms med prestationsanteckning avlagd (=A)/underkänt (=U).

29. KONSTFILOSOFI (BIK29)

MÅL

Den studerande lär sig att begreppsligt behandla estetiska frågeställningar och självständigt analysera olika konstytrningar. Den studerande får insikt i sambandet mellan värdefilosofiska frågor, konst och samhälle, och lär sig att förstå konstens funktion som opinionsbildare vid sidan av andra funktioner.

CENTRALT INNEHÅLL

Under kursen behandlas estetikens centrala frågeställningar i den västerländska filosofiska traditionen, konstfilosofiska teorier och grundläggande konstfilosofiska begrepp. I kursen ingår studiebesök där den studerande kommer i kontakt med konstens olika uttrycksformer, föreläsningar och diskussioner, samt praktiska övningsuppgifter.

BEDÖMNING

Kursen bedöms med prestationsanteckning (A = avlagd, U = underkänd).

31. STUDIOTEKNIK (BIK31)

MÅL

Studeranden lär sig arbeta målmedvetet i grupp med ett längre filmprojekt för att lära sig förstå både de visuella uttrycksmedlen och den tekniska utrustningen för att producera film eller annat audiovisuellt material

CENTRALT INNEHÅLL

- Filmens uttrycksmedel, manus, dramaturgi, regi, scenografi, rummet, ljus, ljud och editering i teori och i praktik
- Planering av projektet och arbetsfördelning
- Praktiskt studioarbete
- Förverkligande av ett gemensamt projekt från idé till färdig produkt

BEDÖMNING

Kursen bedöms med prestationsanteckning avlagd (=A)/underkänt (=U).

32. DRAMA/FÖREMÅLSTEATER/SCENOGRAFI (BIK32)

MÅL

Studeranden arbetar med scenisk uttrycksförmåga i grupp handled av en skådespelare, dramapedagog, dansare eller bildkonstnär.

CENTRALT INNEHÅLL

- Improvisationsövningar i grupp
- Planering av ett gemensamt projekt från idé till färdig produkt
- Gruppen väljer att jobba med kroppen eller med föremål som uttrycksmedel
- Projektet ska utmynna i en uppvisning där man tar i beaktande dramaturgi, koreografi, scenografi och belysning

BEDÖMNING

Kursen bedöms med prestationsanteckning avlagd (=A)/underkänt (=U)